Henry James

Maisie tudja

REGÉNY

FORDÍTOTTA
UDVARHELYI HANNA

ELŐSZÓ

El kell ismernem, hogy e három történet[1] közül a legelső ismét csak az apró kis makkból kinövő „hatalmas tölgyet" példázza; hiszen ilyen fává terebélyesedett a *Maisie tudja* is egy picinyke magból, amely első pillanatban a benne rejlő lehetőségekről alig árult el valamit. Futólag megemlítette előttem valaki, hogy szemtanúja volt, miként befolyásolta egy szerencsétlen gyermek sorsát valamelyik elvált szülőjének - már nem emlékszem, melyiknek - új házassága; mivel a mostohaszülő csupán korlátozott mértékben tartott igényt a társaságára, a gyermek kis életét szabályozó rendelkezést, mely eladdig felváltva hol az apja, hol az anyja fennhatósága alá helyezte, többé nem volt könnyű érvényesíteni. Míg eleinte mindkét szülő bosszúból távol akarta tartani a másiktól a gyermeket, addig most az, aki új házasságot kötött, inkább szabadulni szeretett volna tőle - vagyis a kijelölt évszakokon és időpontokon túl is minél tovább ellenlábasánál felejtette a kicsit, amely szabálytalanságot a másik fél szerződésszegésnek minősített, s természetesen ugyanolyan csalárdsággal bosszult meg és fizetett vissza. Így aztán a nyomorult kis poronty úgyszólván a kitaszítottak sorsára jutott, s mint tenisz- vagy tollaslabda rakettől rakettig, úgy vándorolt ide-oda a két szülő között. Egy ilyen figura óhatatlanul megragadja az írói képzeletet, és jó kiindulópontja lehet egy történetnek - s mindjárt a történet változatos kibontakozási lehetőségeit is magában hordja. Emlékszem azonban, hogy rögtön arra gondoltam: a szimmetria kedvéért a másik szülőnek is meg kellene házasodnia, ami a nekem vázolt esetben is bizonyára előbb-utóbb bekövetkezik, és különben is ez volna az ideális alaphelyzet. Ha a másik mostohaszülőnek is ugyanolyan terhes kötelezettséget jelent a gyűlölt elől csemetéje, csak akkor válhat igazán elrettentő példává a kis áldozat balsorsa. Ez tehát meglehetősen szomorú históriának ígérkezett, de nem vagyok biztos benne, hogy annyira felkeltette volna érdeklődésemet, ha nem érzem, hogy vonzereje távolról sem csupán az adott vagy feltételezett visszatetsző tényekben rejlik.

Felbolydult képzeletem akaratlanul is tovább tapogatózott, és egy előrevetítődő fénysugár érdekes módon arra derített világosságot, hogy ezek az alaptények nemcsak a boldogtalanság és megalázottság eshetőségét, hanem egy jobb és boldogabb élet lehetőségét is magukban hordják, s így a gyermek körüli bonyodalmak el is simulhatnak, s gazdag élményekben teljesedhetnek ki - s valójában nem is kellene más ahhoz, hogy a kis teremtés biztonságban, gondtalanul élhessen. Már e hevenyészve összetákolt elemeket is az a megfoghatatlan valami lengte körül, ami az első szikrát lobbantja fel a festő tudatában az élő „modell" láttán; aztán a szikra izzani kezdett, ahogy további elemezgetésre adtam a fejem. Az efféle elemezgetés tulajdonképpen legtöbbször nem egyéb, mint a mámor és diadal tapogatózó fénycsóvája, melyet a művész biztos keze mozgat - persze ez csak amolyan fojtott mámor, bizonytalan diadal még, nem ország-világ előtt, csupán titkos házioltáron áldoznak neki, hiszen az esély száz az egyhez, szinte bármely tekintetben, hogy az első könnyed próbálkozás nem hozza felszínre az igazság *legtermékenyebb* magvát. Ilyen varázs áradt a képből, mely eleinte csak zavaros körvonalakban bontakozott ki előttem; felületi elemeit máris áthatotta valamely, a szembeötlőnél mélyebben gyökerező irónia. Ott lappangott a nyers kiinduló tételben, mint valami eltemetett illat; minél tovább időzött fölötte az ember, annál inkább tudatosult benne a jelenléte. Amihez hozzátehetem, hogy minél jobban megbolygattam a felszínt, minél mélyebbre hatoltam, annál erőteljesebben szívtam magamba ezt a képletes illatot. Végül

[1] Ez az előszó fő része az 1909-es New York-i összkiadás XI. kötetéhez íródott előszónak. A kötet magában foglalta *A tanítvány* és a *Ketrecben* című írásokat is.

aztán, amint az apró mag, ahogy az imént neveztem, előbukkant, egyszerre vörösen izzott fel szemem előtt a drámai szikra, s hogy ráleheltem, ragyogó lángra lobbant. E parányi részecske maga volt a *teljes* ironikus igazság - a gyermek helyzetének legérdekesebb mozzanata. Más szavakkal, az olvasó megnyugtatására a bimbózó gyermeki lelket meg kell menteni, alkalmassá kell tenni a benyomások regisztrálására, mégpedig bizonyos előnyök, hasznos élmények és az elnyert bizalom biztosításával, nehogy a tudatlanság és fájdalom eldurvítsa, eltompítsa és sterilizálja. Sorsa pedig nem attól fordul jobbra, hogy szülei önző mesterkedéseit sikerül meghiúsítania - mert látszatra ez volt az egyetlen szerep, melyet mint a szülői viszály szigorú bírája betölthetett. A korábbi felállás megváltozik; ahelyett, hogy egyszerűen elfogadná az öröklött köteléket s a rákényszerített bonyodalmakat, ahelyett, hogy megadóan tűrne, kis hősnőnk valósággal csodát művel: akaratlanul is merőben új elemeket hív életre, vagyis egy új kötelék kialakulását segíti elő, ami később (a világ szemében e kisördög démoni jövőbe látásának bizonyságául) nagy hasznára válik.

Mindezzel csupán azt akarom mondani, hogy számomra az első homályos elképzelésből mindkét szülő újabb házasságának fényében bontakozott ki végül a teljes kép; a válással szabaddá vált apának új feleséget kell találnia, ahogy az anyának is új férjet ahhoz, hogy a kiinduló helyzet szépen összeálljon. Így aztán teljesen logikusan követhetik egymást az események - még ha pusztán némi józanságot (vagy csak viszonylagos lelki finomságot) feltételezünk is a két új szereplő részéről. Tegyük fel, hogy az eredendő ok, mely arra vezetett, hogy egyik vagy másik - de még jobb, ha mindkét - fél megpróbált végül szabadulni a rá rótt tehertől, a vér szerinti szülők alkatában rejlett: vagyis mindketten alkalmatlanok voltak ilyen terhek viselésére, s azt eleve elutasították; így szerencsére nem szükséges különösebben a mostohaszülők romlottságára építenünk. A gyermek lenne az, aki magányosságával kapcsolatot teremt mostohaszülei között - és, a dráma szempontjából, minél meghittebb ez a kapcsolat, annál jobb -; a gyermek, aki elhanyagoltságában s a megkönnyebbülés reményében, a világ legjóhiszeműbb módján, ábrándjaiból szoros hálót sző; a gyermek, aki körül, akinek az ürügyén újabb erkölcstelen viselkedésformák keletkeztek, sőt terjedtek és burjánzottak: *ebben* testesülne meg „teljes” iróniája az ígéretes témának, mely logikusan bontakozott ki az eredetileg fülembe jutott pár szavas közlésből. Azok az igazán emberi témák, amelyek az élet sűrűjéből feltárják a gyönyör és a kín, az enyhet adó és a fájó dolgok szoros összefüggését, és örök tanulságul elébünk tárják azt a különös ötvözetű, keményen szikrázó érmét, melynek egyik oldala valakinek az erényeit és tiszta lelkiismeretét, másik oldala a hibáit és kínjait tükrözi. Hogy teljes odaadással, boldogan vagy éppen értetlenül élje félelmetesen kavargó kis világát: ez lesz hát a szerepe nem mindennapi kicsi hősnőmnek; hogy összehozzon embereket, akik valójában külön utakat járnak; hogy szétválasszon másokat, akik pedig inkább összetartoznának; hogy jószerivel mindenféle konvenció, illemszabály, sőt erkölcsi norma ellenében fennen lengesse s ne hagyja kialudni az erény szövétnekét egy olyan légkörben, mely végleg elfojthatná; valójában tehát, hogy még inkább összegabalyítsa a szálakat, miközben egy eszmény illékony leheletét vegyíti az önzés pállott szagához, és puszta jelenlétével az erkölcsös élet magvát hinti el meddő földeken.

Mindebből az következik, ismertem fel rögtön, hogy gondolataim törékeny kis hordozója, hiába tépázzák ádáz viharok, mégsem lehet afféle rakoncátlan kisfiú; eltekintve attól, hogy a kisfiúk nem olyan jó megfigyelők, a leánygyermekek már kicsi korukban is kétségtelenül érzékenyebbek, márpedig elképzeléseim a főhőstől „végtelen” érzékenységet kívánnak. Ennyit különösebb túlzás nélkül tulajdoníthatok egy kis csitrinek, akinek a szellemi képességei ugyancsak kifinomultak; ám úgy kell érthetővé tennem a történetet e jellemvonás érvényre juttatásával, hogy ez mindenképpen természetes adottságnak látsszék. Ennek érdekében

persze hősnőmet eredendően ígéretes hajlamokkal kell felruháznom, főként pedig éles, szinte korlátlan megfigyelőkészséggel. Ennyi jó tulajdonsággal ellátva - de azért nem olyan mértékben, hogy valószínűtlenné váljék -, a kis főszereplő, úgy gondoltam, talán csak nem hiúsítja meg elgondolásomat, mely az újabb latolgatás után mind csábítóbb lett, és lenyűgöző nehézségei miatt íróhoz méltó feladatot sejtetett. Elgondolásom egyébként az volt, hogy a korlátozott gyermeki tudatot tegyem a pergő képek színterévé, s ugyanakkor gondosan ügyeljek az ábrázolt dolgok egységére. Így hát a lehetőség varázsa életre hívta a *Maisie*-t, a terv alakot öltött, és máris hatalmába kerített - ahogy, hadd teszem hozzá, bármilyen téma hatalmába keríti az embert, ha egyszer rátör a közlési vágy. Azt hiszem, valahol másutt már említettem, hogy munkáimra visszatekintve egyetlen olyan témára sem emlékszem, amely kibontakozása során előbb vagy utóbb ne tört volna ki a szűkre szabott korlátok közül, csak a megfelelő alkalomra vagy helyzetre várt, még akkor is (vagy olyankor talán csak azért is), ha tudatos körültekintéssel választottam meg kényszerpályáját. Ha egyszer „kiszabadult", akár a szobafogságot nehezen tűrő kutya, nem hederít többé füttyentésre, kóborolni, vadászni támad kedve, felfedezni, „világot látni"; csak erővel lehet visszahurcolni, hogy aztán kikapjon szegény. Mindenesetre az alapötlet, ilyen megvilágításban, már önmagában is komoly értéket szavatolt - hisz hogyne lenne értékes ez a remekmívű építkezésre ösztönző váz! Az egész szövevényes cselekmény a gyermek kusza, homályos megfigyeléseinek tükrében tárulna elibénk, de azért, hangsúlyozom, félreérthetetlenül, hihetően bontakozna ki még e nyiladozó értelem tolmácsolásában is, vagy legalábbis újra meg újra a felszínre bukkanna, és értelmet nyerne.

Emlékszem, az első kézenfekvő lehetőség olyan megoldást kínált, hogy az összkép (míg, ismétlem, nem nélkülözi a teljességet és az összefüggéseket) csupán azokra a dolgokra korlátozódjék, amelyeket a gyermek minden valószínűség szerint képes *megérteni*, képes értelmezni és felbecsülni. Némi megfontolás és kísérletezés azonban arra mutatott, hogy az efféle merev korlátok között a téma elvérezhet. A gyermeki elme nyomában még legjobb esetben is jócskán maradna hézag és űr; így aztán hiába sikerülne esetleg kifogástalanul a módszeres felszíni építkezés, a világos magyarázattal mégis adósak maradnánk. Ki kellene tágítanom a kört mindarra, amit az események ámuló kis tanúja ténylegesen és óhatatlanul *látott* a saját szemével - bár e dolgok jó részét vagy meg sem értette, vagy teljesen félreértette; ilyen irányban, csakis ilyen irányban kell elindulnom, és a feladat máris gyönyörűen kirajzolódik. Emellett döntöttem tehát: pusztán a gyermek jelenlétében és figyelő szeme előtt zajló eseményeken és kapcsolatokon keresztül ábrázolok mindent, csak ahogy ő látja és értelmezi, ahogy őt érinti és őrá hat, jól vagy rosszul, észrevehetően hasznára vagy kárára; úgyhogy mi, tanútársak, mint nem kevésbé hívatlan, de némileg hozzáértőbb bírák, az egészről hiánytalan képet kapjunk. Ez a terv már a kezdet kezdetén magában hordta a megvalósítás pontosan meghatározott, felmérhető pályáját, ami önmagában is a szépség biztosítéka; amikor aztán újra elolvastam a könyvet, örömmel állapítottam meg, hogy csakugyan valami ilyesfajta elegancia tartja egyensúlyban. Ennél jobban „megcsinálni", azt hiszem, nem lehetett volna, hogy szándék és végeredmény ilyen szerencsésen találkozzon; még ha a látszat időnként következetességem ellen szól is. A kisgyerekek sokkal több dolgot vesznek észre, mint amennyit megfelelő szavakkal értelmezni tudnának; megfigyeléseik mindannyiszor sokkal gazdagabbak, felfogókészségük is legtöbbször fejlettebb, mint mozgósítható, aktív szókészletük. Akármilyen kecsegtetőnek ígérkezett is azonban első pillanatban, hogy mindvégig csupán a gyermeki megfogalmazásra és tapasztalatra hagyatkozzam, egykettőre nyilvánvalóvá vált, hogy az ilyen kísérlet kudarcba fulladna. Természetesen Maisie gyermeki értelmezéseinek is megvan a maguk szerepe, hiszen egyszerű kis következtetései ezekre épülnek; nem hiányozhat azonban a mi kommentárunk sem, amely állandó kiegészítésként kíséri végig a cselekményt. Nyilván ez kelti olykor azt a látszatot, hogy szükségtelenül vájkálunk a tények

„hátterében”, s így túlzottan „aktív” állásfoglalást tulajdonítunk kis hősnőnknek. Pedig itt a különbség csupán árnyalatnyi: éppen Maisie-nk állásfoglalása, aktív észjárása az, ami számunkra megszabja a követendő utat - egyszerűen arról van szó, hogy mi könnyebben tudjuk hasznosítani hősnőnk tapasztalatait, mint ő maga. S noha az ő érdekeltsége tesz számunkra érdekessé sok mindent, mi mindezt óhatatlanul olyan mértékkel mérjük, ami neki még nem áll rendelkezésére, s amire pedig nagy szükség van, valahányszor a személyes szempontok és élmények, melyeket még megért, számára kínzóan homályos régiókba torkollnak. Mindez valami magasabb rendű, szilárd logikai alapot kölcsönzött nekem; olyan lökést adott, melyért ily kusza szövevény bogozgatásakor bárki hálás lehet: úgy éreztem, hogy bajlódásom valójában minden fáradságot megér - a kibomló szál erős, finom szövetté teljesedik.

Persze, túl ezen, volt egy másik, csaknem ugyanilyen vonzerő is - ugyanilyen, annak ellenére, hogy szinte teljesen független az építkezés égető s a kifejezés véget nem érő problémáitól. Itt a problémát valami egészen más jelentette: az a bizonyos belső ellenállás, mellyel művem központi figuráját kellett felruháznom - hiszen legalább némi ellenszegülés hősnőnk részéről, még ha nem is tartós, lényeges eleme a témának. A sikeres ellenállás (vagyis a lázadás a kényszerű megfigyelések és tapasztalatok ostroma ellen) mi egyebet tanúsítana, mint a zsenge gyermeki lélek romlatlanságát, azt az üdeséget, amelyet képes másokhoz is közvetíteni! Lám, Maisie is képes barátait mindvégig részesévé tenni megannyi tarka gyermekélménynek, melyeket naiv ámulata övez. Valójában nem szűnik meg ámulni-bámulni az utolsó percig - a halál pillanatáig, pontosabban szólva: gyermekkora haláláig; azután persze (nézőpontja előbb-utóbb bekövetkező eltolódásával) már megváltozik a helyzet, azontúl minden más lapra tartozik, más mértékkel mérendő, és más megítélés alá esik. Különféle reagálásai, amelyek odáig juttatták, s melyeknek tanulmányozása oly érdekesnek bizonyult, akkorra már érvényüket vesztik; más mérce, más megvilágítás, más távlat lesz mérvadó. A mi dolgunk tehát egyelőre annyi, hogy pillanatnyi reagálásából kihozzunk mindent, ami arra érdemes; egyébként pedig ebben látjuk a megnyilatkozás legelőnyösebb formáját. És valóban, meg kell hagyni, ha a témának nem is lett volna egyéb szépsége, ez a ritka és különleges lehetőség a gyermek értékes tulajdonságainak ily sokrétű kifejezésére már önmagában is elegendő vonzerőt nyújtana. A mi Maisie-nk ugyanis nem csupán annak a „különös iróniának” a megtestesítője, amire korábban utaltam; megvan az a csodálatos adottsága, hogy fényt derítsen sok mindenre, ami saját értelmi képességeit jóval meghaladja, s hogy bizonyos rangra emeljen jelentéktelenebb személyeket és dolgokat is csupán azáltal, hogy közeli kapcsolatba kerül velük, és külön értékmérőt teremt számukra. Igazán nem győzök lelkesedni választott témámért, ha meggondolom, miként művel szinte csodát a kis hősnő romlatlan bája megannyi látszatra közönséges és üres jelenséggel. Amint „foglalkozni” kezd velük, egyszeriben költészet, tragédia, művészet hatja át őket; csak rájuk kell feledkeznie ámuló szemével, s máris értelmet, színezetet, szilárd körvonalakat, összefüggést nyernek - olyan „általánosító” összefüggéseket, amilyenek másként aligha kerültek volna felszínre. Vajon Ida Farange önmagában vagy akár Beale önmagában - azaz ama apró összekötő kapocs nélkül - mennyire lett volna meggyőző, „életszerű” figura, ha ugyan ilyesmit egyáltalán feltételezni lehet róluk? Vajon mivel tartották volna ébren az olvasó érdeklődését? Egyedivé csupán Maisie jóhiszeműsége teszi őket, ahogy az anya alakját is - hacsak elképzelésem kivitelezésekor nem vallottam teljes kudarcot - valóságossá s lehengerlően félelmetessé; úgyhogy egy önmagában is érdekes folyamat során tanulságosan bontakozik ki előttünk apró részleteiben a kép, a lenyűgözően megformált figura. Ez a különös, közvetett varázs véleményem szerint kiváltképp két helyen érvényesül maradéktalanul. Az a rész, ahol fény derül az apa kapcsolatára ama behízelgő modorú, de oly bizarr és ellenszenves hölggyel, akihez megvetendő felelőtlenséggel elcipeli a lányát késő este, ékesszólóan példázza az érdeklődés felkeltésének ezt a jóformán kiszámíthatatlan módját. A tények csupán arról győznek meg, hogy Beale Farange hitvány, hogy barátnője,

akinek bemutatja lányát, szánalmas teremtés, és hogy e kettőstől - ha *csak* kettőjükről lenne szó - utálkozva fordulnánk el. Ám ahogy a gyermek riadalmának részeseivé válnak, az egyedi elemek máris jelentéktelenné törpülnek, az egész jelenet szinte szárnyakat kap, élettel telik meg - felizzik, jellegzetes, súlyos tartalmat nyer, amitől egyszerre feledhetetlenné válik; pontosan olyanná, amilyenné Beale vagy Ida vagy Mrs. Cuddon, vagy akár Sir Claude vagy Mrs. Beale gyéren kamatozó egyénisége soha nem tette volna: vagyis *érdekfeszítővé.* Egy másik példa erre Maisie váratlan találkozása - amint Sir Claude-dal sétál a parkban - anyjával és anyja megszédített kísérőjével, a bizalomgerjesztő, vonzó „kapitány"-nyal, akire aztán a szép hölgy rásózza a lányát vagy húsz percre, míg ő második férjét veszi kezelésbe. Az emberanyag itt annyira gyatra, hogy feldolgozásra jóformán alkalmatlannak tetszhetett volna; a három „felnőtt" figura olyan egysíkú, ostoba (hát nem ostobaság volt Sir Claude-tól feleségül venni Idát!), annyira hiú és sekélyes, hogy valósággal ellenáll a művész formázó kezének. Aztán a gyermek lenyűgöző egyénisége egyszerre csak őket is megfertőzi, önmaguk fölé emeli, s egyik pillanatról a másikra megváltoztatja az *összkép* értékét. Az persze már afféle régi nóta az élet csendes szemlélője vagy ábrázolója számára, hogy munkája eredményét milyen groteszk megfellebbezhetetlenséggel illetik olykor a „kínos", „visszás", „gusztustalan" jelzőkkel; olyannyira, hogy a széltében-hosszában nyomós érvként hangoztatott effajta ítéletek csak alátámasztják az író véleményét azokról a botcsinálta kritikusokról, akik hozzá nem értésükről ilyen körülmények között épp elégszer az orrom alá dörgölték, hogy egy gyermek „belekeverése" bármely visszás dologba csak súlyosbítja a visszásságot, és mi sem lehetne gusztustalanabb, mint hogy Maisie-nek ilyen alapos „jártasságot" tulajdonítok az őt körülvevő züllött világban.

Az efféle látszatigazságokról csak annyit, hogy bármennyire „leszámol" is velük az ember jó előre, szinte egyszer s mindenkorra, mégis csalódottnak érzi magát, ha bizonyos összefüggésben olykor fel-felbukkannak - pedig ezeket a tényezőket még a legmegfontoltabb filozófusnak sem szabad figyelmen kívül hagynia. Az életet ábrázoló művésznek ugyancsak nehéz a dolga, amikor az élet jórészt álbölcsességek mezében mutatkozik meg előtte. A valóságot meglátni és bemutatni, megannyi csábító mellékvágány ellenére, korántsem lehet hiábavaló erőfeszítés. A legérdekesebb az, hogy a mellékvágányok kusza szövevénye maga is egyfajta színtiszta valóság, van színe, formája, jellege, sőt gyakran valami leplezetlen, túláradó komikuma, tehát csupa olyan tulajdonsága és értéke, ami figyelemre méltóvá teszi. Így lehetséges, hogy Maisie vonzerejének az alapeleme, vagyis az a romlatlan üdeség, az az élénk értelem, amely a fertőzött légkörben is ott vibrál, és sértetlenül virágzik az erkölcstelenség talaján is, önmagában meddő és értelmetlen dolog, vagy legjobb esetben merő jelentéktelen momentum lehetne. Ám olyasvalaki számára, akit az élet kérdései *igazán* érdekelnek, semmiképp sem válhatnak jelentéktelenné azok a finoman, bátortalanul, sóváran vibráló apró rezzenések, melyeket a szenvedélyes tudásszomj tesz oly finommá s bátortalanul sóvárgóvá. Kétségtelenül ez lehet az egyik oka annak, hogy a gyermek meg a jóindulatú, barátságos, bár csúnya férfiú jelenete - amint kettesben üldögélnek a Kensington-parkban egy terebélyes fa alatt, s a kapitány úgy beszél Maisie anyjáról, s úgy felkavarja gyermeki és erkölcsi érzéseit, mint még soha senki -, egyszóval ez a jelenet, legalábbis megítélésem szerint, oly nagyszerűen kidomborítja a téma erős oldalát, s így - mivel más előnyös tényezők is nyilvánvalóan közrejátszanak - a mondanivaló szépségének legtipikusabb kifejező példájává válik. Az az aktívan közreműködő, fürkésző ámulat, ahogy korábban neveztem, amely a gyermek egyéniségét meghatározza és megőrzi, s amely Maisie esetét épp a ránehezedő tehertételekkel összhangban teszi egyedivé, sajátos jelleget kölcsönöz kis hősnőnknek, s vitalitást, sokoldalúságot a témának, ismét csak az említett tehertételek kulcsszerepe folytán - melyek vajmi keveset lendítettek volna cselekményünkön, ha nem oly irtózatosak. Valójában kár, hogy e jogos észrevételeket eddig nélkülöznünk kellett. A *Maisie* 1897-ből való.

A pör csak nyúlt, nyúlt a végtelenségig, igaz, az eset valóban bonyolult volt; hanem aztán a fellebbviteli döntés végül is szentesítette a válóperes bíróság határozatát a gyermek odaítéléséről. Az apának, bár tetőtől talpig alaposan bemocskolták, mégiscsak sikerült érvényesítenie követelését, és e győzelem eredményeképpen neki ítélték a kislányt - nem mintha az anya jellemén annyival jóvátehetetlenebb csorba esett volna, csak hát az így kiteregetett szépséghibák mindig hamarabb borítják homályba egy hölgy sugárzó bájait (márpedig a mi hölgyünk bájai ugyancsak nagy feltűnést keltettek a tárgyalóteremben). A másodfokú végzéshez azonban egy feltétel kapcsolódott, amely Beale Farange számára valamit levont annak értékéből: kötelezték, hogy fizesse vissza volt feleségének azt a kétezer-hatszáz fontot, amit amaz mintegy három éve tett le, úgymond, a gyerek gondozására, mégpedig bizonyíthatóan azzal a kikötéssel, hogy férje nem indít válókeresetet; az összeget aztán a férfi kezelte, és most egyáltalán nem tudott számot adni róla. Az ellenfelére imigyen kirótt kötelezettség valósággal balzsam volt Ida sértett büszkeségére; a vereség kínzó tűrdöfésén enyhített valamelyest, és Mr. Farange sem érezhette magát már olyan biztosan a nyeregben. A pénzt nem tudta lefizetni, de még előteremteni sem; így hát újabb perlekedés után, amely alig kisebb nyilvánossággal és nagyobb illendőséggel zajlott le, mint az eredeti véres ütközet, csak úgy evickélhetett ki a csávából, hogy beleegyezett a jogi tanácsadói által ajánlott s végül az asszony ügyvédei szerint is elfogadhatónak ítélt kompromisszumba.

Az egyezség szerint elengedték Beale Farange adósságát, a kislányról pedig salamoni ítéletet hoztak. Megosztották, pártatlanul porciózták szét a két peres fél között. A szülők felváltva veszik magukhoz, alkalmanként hat hónapra; fél évet tölt egyhuzamban mindegyiküknél. Furcsa igazságszolgáltatás volt ez azoknak a szemében, akik a törvényszék könyörtelen reflektorfényébe is belepillanthattak - ebben a világításban igazán nem úgy festett egyik szülő sem, mint az ártatlan gyermeklélek követendő példaképe. A bizonyítékanyag alapján arra lehetett számítani, hogy *in loco parentis*[2] majd kijelölnek egy megfelelő harmadik személyt, a család valami tiszteletre méltó vagy legalább elfogadható barátját. Farange-ék köreit azonban nyilván hasztalan kutatták át ilyen kivételes lény után, így az egyetlen, minden nehézséget kiküszöbölő megoldás - hacsak nem akarták Maisie-t valami otthonba küldeni - végül is a gyámi teendők megosztása volt az előbb említett módon. A szülők beleegyezésüket adták, és erre több okuk volt, mint eddig bármilyen megegyezésre; felkészültek rá, hogy Maisie révén legalább élvezhetik azt a kétes előnyt, amely hitelesen bizonyított züllöttségüknek kijár. Viszályuk nagy port vert fel, és ha együtt teljes jelentéktelenségbe süllyedtek is, így különváltan határozottan érdekessé válhatnak. Vagy nem indított-e fellépésük máris némelyeket arra, hogy újságfelhívásokat szövegezzenek a kicsi megmentésére - ama elképzelés zajos visszhangjaként, hogy igazán elkelne valami kezdeményezés, és előléphetne valami jótét lélek? Akadt egy derék hölgy, aki valóban tett is egy-két lépést: Mrs. Farange távoli rokona, aki maga is kisgyermekes családanya, sőt óvodát tart fenn, ajánlkozott, hogy magához venné a viszály tárgyát, nevelné a már bevált szisztémája szerint, így könnyítve legalább az egyik szülőn. Ez Maisie-nek is több változatosságot jelentene, valahányszor letelik az elkerülhetetlen hat hónap Beale-nél.

- Több változatosságot? - méltatlankodott Ida. - Hát nem elég változatosság neki, ha attól az aljas disznótól eljöhet ahhoz, aki mindenkinél jobban utálja az apját?

[2] A szülő helyébe, helyett.

- Nem bizony, hiszen maga annyira gyűlöli volt férjét, hogy folyton csak róla beszélne a kislánynak. Annyit szidja majd a gyerek előtt, hogy az egy pillanatig sem tud megfeledkezni róla.

Mrs. Farange szeme elkerekedett. - De hát, könyörgök, csak nem hagyhatom megtorlás nélkül az ő gyalázatos áskálódásait?

A derék hölgy nem válaszolt rögtön; hallgatásával mondott lesújtó véleményt Mrs. Farange álláspontjáról. - Szegény kis poronty! - kiáltott fel végül; szavai sírfeliratnak is beillettek Maisie gyermekkorának fejfájára. Maisie-t hát sorsára hagyták. Minden szemlélő számára nyilvánvaló volt: az egyetlen kapocs közte és a két szülő között az a sajnálatos tény, hogy Maisie csak afféle kéznél lévő edényke, amelybe amazok keserűségük poharát üríthetik, öblös pici porcelán csésze, melyben maró mérgek keverhetők. Nem azért ragaszkodtak hozzá, hogy neki tegyenek jót, hanem hogy akaratlan segítségével egymásnak ártsanak. Haragjuk eszköze, bosszújuk megpecsételője lett, mert hiszen a férjet és a feleséget egyformán nyomorította meg az igazságszolgáltatás sújtó keze, mely végső soron egyiküknek sem kedvezett, hiába követelt egyik is, másik is méltatlankodva „mindent" magának. Miután csak fele-fele arányban osztozhattak, ebből az következett, hogy egyikük sem olyan hitvány, amilyennek a másik lefestette, vagy másképp fogalmazva: valójában egyformán mihaszna mindkettő, hisz egyik sem jobb a másiknál. Az anya amellett kardoskodott, hogy az apa, mint mondta, ezentúl „egyetlen pillantást se vethessen" a gyerekre, az apa azzal érvelt, hogy az anya puszta érintése is „egyenlő a fertőzéssel". Ilyen ütköző elvek közepette kell Maisie-nek nevelkednie - ám békítse össze őket, ahogy tudja. Megható volt eleinte gyanútlansága, hogy nem is sejti, milyen próbatétel vár szeplőtlen kis lelkére. Borzalmas volt még elgondolni is, hogy azok, akiknek gondjaira lesz bízva, együttes erővel mennyi kárt tehetnek benne: senki sem képzelte akkor, hogy mégsem tudnak majd ártani neki.

Az úri társaság zömének akkoriban a léha fecsegés volt egyetlen elfoglaltsága, különvált párocskánk viszont végre joggal nézhetett mozgalmas napok elébe. Erőt gyűjtöttek a csatározáshoz, mely, úgy érezték, most kezdődik csak igazán. Sőt, sokkal inkább házastársaknak érezték magukat, mint valaha, elvégre a házasság alapjában véve eddig sem volt számukra egyéb, mint meg-megújuló alkalom a veszekedésre. A nagyközönség, akárcsak azelőtt, most is két pártra szakadt; a pártoskodók előtt is kecsegtető távlatokat nyitott az új helyzet, a pletykálkodáshoz bőséges témaválasztékot kínálva. Farange-ék sok-sok barátját hozta össze ismét a lehetőség, hogy eltérő véleményeket hangoztathatnak róluk; régi ellentétek éledtek fel újra teáscsészék fölött, szivarfüstben. Botrányos dolgokról susogott minduntalan mindenki mindenkinek, és senki sem lett volna igazán boldog, ha senkiben nem kelt felháborodást. A Farange házaspár társasági vonzereje egyre nőtt, épp csak kettőjük között vallott kudarcot: Ida legfeljebb azzal dicsekedhetett, hogy egyedül Beale szomjazik a vérére, Beale pedig azzal, hogy ha valaha kikaparják a szemét, hát csak a volt felesége lehet a tettes. A közvélemény elsősorban feltűnően szemrevalónak tartotta mindkettőjüket - a felszín alatti rétegek elemzésére már nem került sor. Együttes testmagasságuk, például, elérte a tizenkét láb három hüvelyket, és semmiről sem folyt annyi eszmecsere, mint eme összméret arányos megoszlásáról. Ida egyedüli szépséghibája kissé hosszúra méretezett karja volt, s talán ennek köszönhette, hogy oly gyakran megverte volt férjét biliárdban; önnön állítása szerint épp e játékbeli fölénye ingerelte sokszor Beale-t dühre, sőt tettlegességre. Szép hölgyünk tehát mesteri biliárd játékos hírében állt, és neve bárhol került is szóba, ez volt az első dolog, amelyet vele kapcsolatban említettek. E néhány elrajzolt vonástól eltekintve azonban, egyetlen kivétellel, rajta minden egyéb - még ha itt-ott a nagyobb méret megengedhetőnek és más nőknél előnyösnek számított is - kicsinységével vívott ki csodálatot és elismerést. A kivétel a szeme volt, mely lehetett volna éppen szabályos nagyságú is, de hát a természet ezúttal bőkezűnek bizonyult; a száját

ezzel szemben alig lehetett észrevenni, és darázsderekának kerületére csak úgy röpködtek a fogadások. Valahányszor megfordult valahol - márpedig állandóan nyilvános helyeken forgott -, szinte látványosságszámba ment, sőt, mintha visszaélt volna a magamutogatás lehetőségével, úgyhogy a törzshelyein már-már otrombaság lett volna megbámulni. Ezt csak az idegenek tették, ők viszont, a beavatottak derültségére, annál inkább: egy egészen más világ szokásairól árulkodtak így akaratlan. Akár a férje, Ida is olyan magától értetődően tudta hordani a ruháit, ahogy a vonat hordja-viszi az utasait: társaságban gyakran vetették össze kettőjük ízlését, és tárgyalták egyénien alakított ruhadarabjaikat, bár általában Ida javára billent a mérleg egyszerűbb öltözékei miatt, különösen ha nem aggatott magára tömérdek ékszert és virágot. Beale Farange-nek természetes ékességei is voltak: sűrű szőke szakálla aranyos mellvértként ragyogott, és örökkön elővillanó fogai, melyeket a kackiásra pedert hosszú bajusz szabadon hagyott, a legváratlanabb helyzetekben is életörömöt sugároztak. Ifjúkorában diplomatának szánták, és ideiglenes minőségben működött is egy követség szolgálatában, bár fizetés nélkül, s később gyakorta emlegette: „Bezzeg az *én* időmben Keleten”; ám a jelen már nem tudott mit kezdeni vele, észrevétlen elfutott mellette, s ő maradt a Piccadilly örök vándora. Tudta mindenki, mit mondhat még a magáénak - kétezer-ötszázat mindössze. Szegény Idának pedig, miután mindent megpróbált, lám, egyebe sincs, csak a hintaja meg a béna nagybátyja. Ennek a vén zsiványnak, ahogy emlegetni szokták, állítólag van egy csomó dugpénze. A gyermekről mindenesetre történt gondoskodás, hála furfangos keresztanyjának, Beale jobblétre szenderült nagynénjének, aki oly módon hagyakozott Maisiere, hogy a szülők csupán az örökség hozadékával gazdálkodhassanak.

1

A gyermekről gondoskodtak ugyan, de az új helyzettel bizony nem egykönnyen birkózik meg egy ilyen zsenge értelem, amely érzékenyen felfogja, hogy nagy horderejű dolog történt, és aggodalommal várja a döntő fordulat következményeit. A sors úgy akarta, hogy e viharedzett kislány sok mindennek tanúja legyen, amit eleinte meg sem érthet, és már kezdetben is sok mindent megértsen, amit más hasonló korú gyermek, bármilyen viharedzett is, talán fel sem ért volna ésszel. Rejtelmek sűrűjébe került egyszerre, mint a mesék vagy balladák vándorlegénykéje. Összecsapó szenvedélyek tárultak fel a szeme előtt, s bámuló pillantása úgy követte a színjátékot, mint laterna magica ugráló képeit a falon. Kicsinyke világát mintha képzelt figurák - lepedőn táncoló árnyalakok - népesítették volna be. Akárha az egész előadást az ő kedvéért rendezték volna - megilletődött apróság egy hatalmas, homályba vesző színházteremben. Egyszóval az élet kapuit nagyvonalúan tárták ki előtte mások, akik e nagyvonalúságban találták meg önző számításukat, s hogy Maisie nem esett áldozatul, csupán hamvas ifjúságának köszönhette.

Az első félévet apjánál töltötte, aki csak annyiban kímélte, hogy anyja neki szánt zaklatott leveleit nem adta a kezébe: csupán arra szorítkozott, hogy fogait kivillantva felmutatta, meglobogtatta őket Maisie orra előtt, majd a gyermek mulattatására nagy ívben a szoba túlsó végében álló kandalló lángjai közé hajította valamennyit. Maisie-t azonban még ilyenkor is valami riadt fásultság fogta el, bűntudatot érzett, amiért nem emelkedik felül a helyzeten, s rabul ejti apja hevessége, melynek nyomán a vastag, felbontatlan boríték - a nagy monogramot rajta, ami különben Ida minden holmiján ott díszlett, szívesen megnézegette volna - veszedelmes lövedékként keresztülsüvített a szobán. A döntő fordulat legszembetűnőbb következménye az volt, hogy Maisie egyszeriben fontos személy lett: erre vallott az a nagyobb fesztelenség, amellyel az ismerősök kezelték, kapkodtak utána, csókolgatták, s ennek megfelelően tőle is több kedvességet vártak el. Vonásai valahogy élesebbek lettek, annyit csipkedték az arcát, s fújták szemébe cigarettájuk füstjét az urak, akik apjához jöttek látogatóba. Egyik-másik úr gyufát nyomott a kezébe, és vele gyújtatta meg a cigarettáját; volt, aki térdén lovagoltatta, és megcsipkedte a lábikráját, mire Maisie sikongani kezdett - sikongása nagy tetszést aratott -, a lábát meg fogpiszkálónak csúfolták. A szó szöget ütött a fejébe, és ekkor támadt először olyan érzése, hogy valami fogyatékossága lehet, amiben nem felel meg az általános kívánalmaknak. Rá is jött, hol a hiba: bizonyos vele született, alkati adottságában, mégpedig azon a helyen, amelyet Moddle, a dajkája, csúf, kurta névvel jelölt, s ami kínos képzettársításként mindig eszébe jutott, valahányszor sonkát evett. Már elmúltak azok a szép idők, amikor még senki sem támasztott kívánalmakat vele szemben, legfeljebb Moddle, akit a Kensington-parkban mindig megtalált szokott padján, valahányszor visszaszaladt játék közben, hogy lássa, nem kalandozott-e túl messzire. Moddle nem is kívánt tőle mást, csak hogy maradjon a közelben, ezt pedig könnyű volt teljesíteni; Maisie-nk derűs kedvét csak olyankor felhőzte pillanatnyi ború, ha eszébe jutott, mi lenne, ha egyszer, amikor visszarohan, nem találná Moddle-t a padon. Még most is kijártak a parkba, de ez nem volt már olyan, mint régen; Maisie önkéntelenül a többi gyerek lábát nézte minduntalan, és dajkáját kérdezgette, vajon azok is fogpiszkálók-e. Moddle félelmetesen őszinte volt; mindannyiszor azt felelte: - Jaj, aranyom, olyan lába senkinek sincs, mint neked! - Úgy látszott, valami köze van a dolognak ahhoz is, amit Moddle szintén gyakran mondogatott: - Ez az áldatlan állapot, ezt érzed te is, szentem; később még inkább megérzed majd.

Maisie csakugyan ezt érezte, s ettől kezdve maga is tisztában volt vele, mit érez. Már csak azért is, mert apja váltig hangoztatta, mennyire megviselte őt is a hercehurca, és Maisie jelenlétében szólította fel Moddle-t, hogy ezt mindig tudatosítsa benne. A kislány már hatéves korában tisztában volt azzal, hogy miatta változott meg minden, apja az egész életét átrendezte, csak hogy neki szentelhesse magát. Örökre agyába véső dtek a szavak, amelyekkel Moddle az apa áldozatvállalására emlékeztette: - Tudod, apukád azt szeretné, ha soha nem felejtenéd el, mennyi iszonyú alkalmatlanságot vállalt érted. - Valahányszor Moddle ilyen szavakat ejtett ki, amire gyakran sor került, arcán a bőr, amely egyébként is úgy megfeszült, hogy Maisie szerint fájhatott is, még feszesebbre húzódott. A gyermek ilyenkor eltűnődött, vajon a szokottnál is jobban fáj-e Moddle arca; ám számára apja szenvedése, kiváltképp pedig dajkája ezzel kapcsolatos magatartása csak jóval később nyert jelentőséget. Mire lassanként kinyílt a szeme - ahogy a lábikráját méricskélő vendég urak mondták -, emlékezete egy sereg képet, hangot halmozott fel, melyek mindegyikéhez értelmet lehetett kapcsolni - e visszhangok és emlékképek úgy bújtak meg a gyermeklélek derengő mélyén, mint homályos kamrában, magas fiókok alján az eldugott játékok, amíg a gyermek még túl kicsi hozzájuk. A legnehezebb volt helyesen értelmezni mindazt, amit az apja mondott az anyjáról - az ilyen nem neki való dolgokat különben Moddle, mint valami bonyolult játékszert vagy nehéz olvasmányt, legtöbbször egy rosszalló pillantással ki is vette a kezéből, hogy elzárja a dugkamrába. Később aztán csodálatos gyűjtemény került elő: a közös tárolóedényben felfelbukkant az apai szavak tarka halmazából az a sok minden is, amit anyja mondott az apjáról.

Maisie tudta: napról napra közeledik a pillanat, amikor anyja megjelenik a küszöbön érte, s ettől mindjárt sötét színben látta volna a világot, ha a leleményes Moddle fel nem írja egy papírlapra nagy, táncos betűkkel, mi minden szép és jó vár rá a másik házban. A kecsegtető ígéretek közt szerepelt „szerető anyai ölelés”, no meg „uzsonnára finom buggyantott tojás”, sőt Moddle még azt is kilátásba helyezte, hogy esténként Maisie soká fennmaradhat, és végignézheti, mint ölti magára selyem- és bársonyruháit, gyémántjait, gyöngyeit szépséges mamája a késői kiruccanáshoz. Így aztán a döntő órában vigasztaló érzés volt Maisie-nek, hogy Moddle papírlapja ott lapul a zsebében, s a markába szoríthatja. A búcsú percei később is élénken éltek emlékezetében, újra meg újra eszébe jutott Moddle különös kitörése a társalgóban, amikor az apja egy megjegyzésére válaszolt: - Igazán szégyellhetne magát - kiabálta -, pirulnia kellene, uram, amiért így viselkedik! - Az anya hintaja már a kapu előtt állt; a szép hölgy mellett ülő úr, aki egyébként mindig vele volt, harsogva felnevetett; az apa, míg Maisie-t magához ölelte, Moddle-ra förmedt: - Hallja, jó asszony, mindjárt ellátom ám a maga baját! -, s aztán fogait még a szokottnál is vígabban villantva Maisie-re, megölelte a kislányt, és elismételte a szavakat, amelyekért a dajka az imént megrótta. Maisie hirtelenjében nem is annyira a mondat értelmére figyelt, mint inkább Moddle meglepő tiszteletlenségére és bíborra gyúlt arcára; hanem azért öt perccel később pontosan fel tudta idézni a hallottakat, amikor a hintóban, csókok, szalagok, szemek, karok, furcsa hangok és édes illatok káprázatában anyja a fülébe duruzsolta: - Hát az az undok papa nem üzent valamit az én egyetlen angyalkám szerető mamuskájának? - Ekkor jött rá, hogy a zűrzavarban is fülében maradtak az undok papa búcsúszavai, s most, anyja kérésére, egyenest ártatlan kis ajkára vándoroltak, és tiszta, éles hangocskáján öltöttek testet: - A papa azt üzeni - tolmácsolta hűségesen -, hogy utolsó ronda dög vagy.

2

A pillanatnak élő gyermeki lélek számára a múlt éppúgy homályba veszett, akár a jövő: Maisie a jelen felé fordult, annyi jóhiszeműséggel, hogy ennek láttán mindkét szülő szíve ellágyulhatott volna. Ők ketten eleinte nem csalatkoztak önző számításaikban: Maisie apró tollaslabda volt a kezükben, mely gyűlöletük szárnyán röppent ide-oda köztük. Azt a sok rosszat, amit annyi találékonysággal gondoltak vagy mondtak egymásról, mind beleöntötték a komolyan rájuk csodálkozó kis lélekbe, mint valami feneketlen edénybe, és mindegyikük kétségtelenül nyugodt lelkiismerettel hitte, hogy szülői kötelessége felvilágosítani a gyermeket a könyörtelen igazságról, s így óvni a másik fél befolyásától. Maisie abban a korban volt, amikor még minden mese igaz, és minden elgondolás mese. Csak a pillanatnyi valóság létezett, egyedül a jelen volt kézzelfogható. Anyja szidalmai például, melyek ott a kocsiban az apai parancsra átadott üzenetet követték, úgy hullottak emlékezete mélyére, mint postaládába ejtett meg-megzörrenő levelek. S akár a levelek a postás dugig tömött zsákjából, ezek is eljutottak végül a címzetthez. Az efféle túlkapások láttán, miután egy-két év így telt el, mindkét fél szövetségesei úgy érezték olykor, hogy valamit tenni kellene: „a gyermek érdekében, ugyebár" - mondogatták. Mégsem tett senki semmit, legfeljebb néha egy-egy sóhaj kíséretében elhangzott az a megjegyzés, hogy szerencsére Maisie-nek nem kell egész évben ott rostokolnia, ahol legutóbb is kínos esetnek volt tanúja, de különben is úgy viselkedik, mint aki semmit sem fog fel az egészből - akár mert roppant csalafinta, akár mert roppant ostoba.

Ez a nézet az ostobaságáról, amelyet később szülei is magukévá tettek, akkor kezdett lábra kapni, amikor Maisie csendes kis élete fordulóponthoz érkezett: egyszerre ráébredt, titkon, ám végérvényesen, milyen furcsa tisztet tölt be. Valóságos erkölcsi forradalom ment végbe legbenső lényében. Félhomályos polcokon mozgatni kezdték merev kezüket-lábukat a megelevenedett bábuk; jól ismert formák és mozzanatok ijesztő értelmet nyertek. Valami új érzés, a veszély érzete kerítette hatalmába, s ez rögtön ösztönös védekezésre késztette, életre hívta belső énjét, más szavakkal: megtanította titkolózni. Néhány hézagos jel alapján bámulatos érzékkel tapintott rá, hogy gyűlölet hordozójává, sértések közvetítőjévé tették, és arra a következtetésre jutott, hogy azért fordult minden rosszra, mert őt használták eszközül. Szétnyíló ajkát szorosan összezárta az eltökéltség, hogy többé nem lesz eszköze senkinek. Szándékosan elfelejtett mindent, nem mondott el semmit, s amikor a sikeresen alkalmazott módszer eredményeképpen kezdték kis hülyének titulálni, új, édes gyönyörűség ízét ismerte meg. Így hát amit nagyobb korában szülei a szemére hánytak: hogy ijesztően elbutult, hamis külszín volt csupán, ami csak látszólag tükrözte a kanyargó kis életmeder beszűkülését. Maisie elrontotta a szülei mulatságát, a magáét viszont annál inkább megtetézte. Mind többet és többet látott; túl sokat is. Tulajdonképpen első nevelőnője, Overmore kisasszony volt az, aki egy jelentős alkalommal elhintette lelkében a titoktartás magvait; nem a szavaival, csupán szép szemének, amelyet Maisie már addig is meg-megcsodált, egyetlen égre forduló mozdulatával. Moddle, aki annyiszor váltogatta tartózkodási helyét, hogy Maisie már számon sem tudta tartani, lassanként távoli ismerőssé vált, kinek képét enyhe balzsamként lengték körül az emlékfoszlányok: az éhség parancsára hirtelen eltűnései a gyerekszobából, siralmas botladozásai az ábécé fölött, szomorú, zavarba ejtő pillanatok, például amikor „a nagyon fontos hö betűt" emlegette a gyermeknek. Overmore kisasszony, bármilyen éhes volt is, sosem tűnt el: már valahogy ez is magasabb rangra emelte, nem is szólva a szépségéről, melyet Maisie rendkívülinek tartott. Mrs. Farange szerint szinte már csinosabb is volt a kelleténél, mire valaki megjegyezte: mit számít az, amíg Beale nincs a közelben. - Beale ide vagy oda - hallotta anyja válaszát Maisie -, én bizony felfogadom, mert úrihölgy, bár rettentően elszegé-

nyedett. Pedig igazán rendes család, de hát heten vannak nővérek. Mire nem célozgatnak némelyek!

Hogy némelyek mire céloztak, azt nem tudta Maisie, de a hat testvér keresztnevét annál hamarabb megtanulta; jobban fújta valamennyit, mint az egyszeregyet. Aztán az a rettentő szegénység is szöget ütött a fejében, ha nem is kérdezősködött róla, ahogy nevelőnője sem említette soha. Az étkezéseket mindenesetre holmi rejtélyes törvények irányították; Overmore kisasszony, Moddle-lal ellentétben, sosem viselt köténytt, s evés közben úgy tartotta a villát, hogy begörbített kisujja kecsesen elállt. A gyermek, aki bámulva követte minden mozdulatát, különösen ilyenkor figyelte csodálattal. Mondta is neki gyakran: - A kisasszony gyönyörű! - A mama is gyönyörű volt, de a villával még ő sem tudott ilyen kecsesen bánni. Maisie e tetszetősebb egyéniség megjelenését annak tulajdonította, hogy ő már „nagy": nevelőnőt tudvalevőleg csak azok a kislányok kapnak, akik, Maisie szerint, „igazából" már nem is olyan kicsik. Homályosan sejtette azt is, hogy a jövő még az ő méretein is túlnő, ki tudja, mit tartogat még - talán lesben álló s lecsapni kész nevelőnők egész seregét. Minden, ami addig történt, míg valóban kicsi volt, szunnyadó emlék csupán, ám megmaradt az a határozott meggyőződése, melyet még Moddle hagyott rá örökül, hogy a családi élet egyetlen természetes módja, ha szüleit a gyermek csak külön-külön látja, egyik követi a másikat, mint puding az ürüsültet vagy alvás a fürdést.

- Tényleg tudja, hogy hazudik? - Ezt kérdezte egyszer vidáman Overmore kisasszonytól, épp egy olyan alkalommal, mely később váratlan változást hozott életébe.

- Tudja, hogy...? Kicsoda? - Overmore kisasszony csak bámult; kezére húzott harisnyát bököddött éppen, és a tű egy pillanatra megállt a levegőben. Köznapi tényked ést végzett, de mozdulatai, mint minden mozdulata, elegánsak voltak.

- Hát a papa.

- Hogyhogy „hazudik"?

- Hát a mama mondta, hogy mondjam meg neki, „hogy hazudik, és nagyon jól tudja, hogy hazudik". - Overmore kisasszony elvörösödött, aztán meg úgy kacagott, hogy a feje hátracsuklott; végül olyan erővel döfte a tűt bebónyált kezébe, hogy Maisie nem értette, miként képes ekkora fájdalmat elviselni. - Megmondjam neki? - tudakolta a gyermek. Nevelőnője ekkor azon a félreérthetetlen nyelven válaszolt, amelyet csak a szemek beszélnek. „Nem mondhatok nemet - felelte a mélyszürke, sötét szempár meggyőzően -, nem mondhatok nemet, mert félek a mamádtól, ezt belátod, ugye? Viszont hogyan is mondhatnék igent, mikor apukád olyan kedves volt hozzám, oly hosszan beszélgetett velem a múltkor, mosolygott, rám villantotta csodás fogait, emlékszel, ugye, amikor a parkban találkoztunk vele, hogy megörült nekünk, még a társaságában lévő urat is otthagyta, megfordult, és hozzánk csatlakozott, velünk sétálgatott vagy félóra hosszat!" Overmore kisasszony gyönyörű szeme utólag valahogy Maisie számára is bearanyozta ezt a kis köznapi jelenetet, pedig a nevelőnő azóta csak egyetlenegyszer célzott rá. Hazafelé menet, miután a papától elváltak, kifejezte reményét, hogy a gyermek nem említi a dolgot az anyjának. Maisie annyira megszerette a kisasszonyát, és a viszontszeretet érzése annyira elbűvölte, hogy máris elintézettnek tekintette a kérdést, igazodott nevelőnője kívánságához, ha közben el is töprengett a talányon. Most aztán újabb talány meredt elébe, ahogy eszébe ötlött, mit is mondott papa Overmore kisasszonynak: - Csak rá kell néznem magára, és máris tudom, hogy olyan valaki, akinek a segítségére számíthatok: kérem, mentse meg a lányomat. - Maisie persze nem tudta, mitől kell őt megmenteni, de ez nem mérsékelte afölötti örömét, hogy Overmore kisasszony a mentőangyala. Mintha csak szorosan összekapaszkodnának ők ketten valami vadul forgó körhintán.

3

Annál nagyobb volt hát az ijedelme, amikor legközelebbi útra kelése előtt, valami teendővel kapcsolatban azt mondta az anyja: - Azt, ugye, tudod, hogy a kisasszony nem megy veled?

Maisie egészen belesápadt. - Ó, pedig azt gondoltam, jön ő is.

- Hogy te mit gondolsz, az a legkevésbé sem számít - válaszolta Mrs. Farange nagy hangon -, és egyet tanulj meg, kisasszony: a gondolataidat a jövőben tartsd meg magadnak. - Maisie pontosan ezt tette már jó ideje, és az anyját épp ez a viselkedés ingerelte fel. Szép hölgyünk arra gyanakodott, hogy lányában gonosz kis kritikus rejtőzik, aki a hallgatás leple alatt titokban a felnőtteket bírálgatja; ő azt tartotta, hogy egy gyerek legyen nyílt és közvetlen. Meg aztán szívesen hallgatta volna a visszhangját azoknak a szidalmaknak, melyekkel volt férje jellemét, színlelt nyugalmát ostorozta; az elégtétel örömét csökkentette, hogy a hatásról nem értesül. Már előre látta, hogy közeledik a nap, amikor nagyobb boldogság lesz a volt férjére sózni Maisie-t, mint újra meg újra magához édesgetni: még a lelkiismerete is feltámadt, mikor egyik szókimondó barátnője éleslátóan megjegyezte: a huzakodásnak előbb-utóbb az lesz a vége, hogy a kislányt csak koloncnak akarják egymás nyakába varrni a tisztelt szülők - ilyen játék során pedig aligha lehet a gyöngéd anya szerepében tündökölni. Az eshetőség, hogy nem tűnhet fel előnyös színben, ami eddig legjobb tudomása szerint mindig sikerült, alaposan elrontotta Ida Farange kedvét, s ennek bizony jó néhányan kárát látták. Őnagysága gondoskodott róla, hogy ez alól Beale se legyen kivétel; ismét csak eltökélte magában, mindent elkövet, hogy megkeserítse ellenlábasa életét - ebben az egyben nem szabad engednie. Hogy bosszankodik majd az atya, ha a gyermeket megfosztják a bájos nőnemű kísérőtől, akivel a kicsi láthatólag összemelegedett! A szóban forgó kísérő hölgynek Ida egyebek között kijelentette, hogy Beale házába tisztességes nő be nem teszi a lábát. Maisie-nek maga Overmore kisasszony mondta el, hogy ő eredetileg azt remélte, elkísérheti atyjához, de ezt a reményét egykettőre lerombolta a szép mama. - Azt mondja, ha apád szolgálatába merek szegődni, ne is képzeljem, hogy valaha is átléphetem megint e ház küszöbét. Így hát megígértem, hogy nem is próbálok veled tartani. Ha türelmesen kivárom, amíg visszajössz, biztosan együtt lehetünk megint.

Türelmesen várakozni, méghozzá addig várni, míg ismét visszajöhet: ez Maisie számára örökkévalóságnak tetszett - eszébe jutott sok szép, megígért ajándék arra az esetre, ha jó lesz, amelyekből, hiába volt jó kislány, soha nem lett semmi. - Akkor a papánál ki fog rám vigyázni?

- Jó ég tudja, csillagom! - ölelte magához gyengéden Overmore kisasszony. Semmi kétség, csakugyan szívébe fogadta szépséges barátnője. Mi sem bizonyította ezt jobban, mint hogy alig múlt el egy hét a fájdalmas elválás után, a gyönyörű Overmore kisasszony - az anyai tilalmak és saját ígérete, lelkiismeret-furdalásai ellenére - máris megjelent az apa házában. Az időközben óradíjért felfogadott hölgyike fekete, dundi kis hölgy, idegen hangzású névvel és szutykos ujjakkal, aki állandóan főkötőben tett-vett, azt a csalóka, bár hamarosan szertefoszló látszatot keltve, hogy csak egy percre kukkantott be, s aki különös kérdéseket tett fel tanítványának, ám nem a tananyaggal kapcsolatban, olyan kérdéseket, amelyeket maga Beale Farange is, kettőről-háromról utólag értesülve, rémesen közönségesnek ítélt -, egyszóval ez a fura szerzet sürgősen eltűnt a színről, hogy átengedje helyét a ragyogó teremtésnek, aki Maisie kedvéért mindent kockára tett. A ragyogó jelenség őszintén beszámolt kis védencének a történtekről: egyszerűen nem bírta tovább. Megszegte Mrs. Farange-nek tett ígéretét; három napig küszködött magával, aztán felkereste Maisie apját, és elmondta neki a tiszta igazságot.

Imádja a lányát; nem tud lemondani róla; bármi áldozatra képes érte. Így aztán megegyeztek, hogy Overmore kisasszony ott marad az apai házban; bátorsága elnyerte jutalmát - mert hogy jó adag bátorságra volt szüksége, azt nem győzte eleget hangoztatni Maisie előtt. Néhány mondata különösen nagy hatást tett a gyermekre - például az a kijelentése, hogy micsoda „iszonyú merészség" kell egy ifjú hölgynek ahhoz, hogy olyasmit tegyen, amit ő tett.

- Szerencsére apuskád méltányolja, amit cselekedtem; *roppantul* méltányolja - mondta még Overmore kisasszony, feltűnően hangsúlyozva a határozószót. Maisie-nek nem kevésbé imponált a kisasszony mártíromsága, kiváltképp amikor a Mrs. Farange-től érkezett iszonyú levélről értesült. A mama mérgében, mint Overmore kisasszony mondta, csak úgy dobálózott a sértésekkel - amiből is nyilvánvaló, hogy együttlétre többé nem számíthatnak az anyai fedél alatt. Az anyai fedél azonban immár Maisie szeme elől is a bizonytalanság ködébe távolodott, így valójában alig volt szükség szép barátnője megnyugtató szavaira, melyeket bizalmas titokként súgott a fülébe: hogy a mamához talán nem is kell többé visszamennie. Overmore kisasszony ugyanakkor azt a személyes meggyőződését is kifejezte, hogy ha Mr. Farange lánya határozott ragaszkodást tanúsítana apja iránt, a „közvélemény" bizonyosan melléállna. Szegény Maisie nem sokat értett ebből az érvelésből, de a kisasszonya kedvéért mindenre szívesen vállalkozott volna. Életében először rajongott szenvedélyesen valakiért: a nevelőnőjéért. Senki sem hányta szemére, s ő maga sem volt tisztában vele, hogy Overmore kisasszonyt jobban szereti a papánál; de erre a vádra rögtön tudott volna mentséget: ugyanúgy szereti a kisasszonyt a papa is. Neki el is árulta. Meg aztán az ilyesmit könnyű észrevenni.

4

Így telt-múlt az idő, s egyre közeledett a végzetes nap, amikor a kapu előtt megáll az anya hintaja, melyben Maisie már csak ilyen alkalmakkor kocsikázott. Arról szó sem volt többé, hogy Overmore kisasszony vele megy: tudta mindenki, mennyire elmérgesedett a nevelőnő és Mrs. Farange kapcsolata. Maisie is megérezte a változást mindjárt az elején: az ölelgetés, a lelkendező fogadtatás elmaradt, ijesztő csendben hajtattak tova, még a szokásos rosszindulatú kérdezősködés sem oldotta fel a fagyos hangulatot, melyet stílszerűen tetőzött be egy öregasszony megjelenése, aki még a csendnél is ijesztőbben várakozott a küszöbön. - Ez a hölgy fog felügyelni rád - közölte az anya. - Vigye innen, Wixné - szólt oda türelmetlenül az idegen asszonynak, és lódított egyet a gyermeken, amiből az arra következtetett, hogy anyja erélyességével akar jó példát mutatni Wixnének. Wixné magával vitte, és Maisie már másnap úgy érezte, hogy többé nem is ereszti el a kezét. Első pillanatban, Overmore kisasszony után, borzalmasnak találta; de a hangjában volt valami, ami egyetlen röpke óra alatt belopta magát a kislány szívébe, s addig még érintetlen húrokat szólaltatott meg. Maisie később maga is rájött, mi fogta meg, bár aligha tudta volna szavakba önteni, néhány nap, néhány beszélgetés után sok minden kiderült. Mindenekelőtt az, amiről Wixné legszívesebben mesélt: valamikor neki is volt egy kislánya, és a kislányt váratlanul elragadta a halál. Wixnének senkije sem maradt kerek e világon, s a fájdalom megtörte a szívét. Ebben máris megegyeztek: Wixnének a szíve össze van törve. Maisie azt érezte meg, hogy az idős asszony valaha szenvedélytől és kíntól meggyötört anya volt, amit Overmore kisasszonyról nem lehet elmondani, mamáról meg (érthetetlen módon) még kevésbé.

Így történt, hogy meglepően rövid idő múltán a halott kis Clara Matilda, akit a Harrow Road egyik keresztezésénél elütött és könyörtelenül halálra gázolt egy cséza, éppoly mértékben kezdte foglalkoztatni Maisie gondolatait, mint korábban ama népes családi kör a hét nővér egyikének színes beszámolói nyomán. - Ő a te kis halott húgocskád - fejezte be elbeszélését Wixné, Maisie pedig, telítve felajzott kíváncsisággal és részvéttel, ettől kezdve különös kegyelettel zárta szívébe az égből pottyant új rokont. Persze nem volt igazi kistestvér, ám annál romantikusabb. Már csak azért is, mert ilyen minőségében senki előtt sem volt szabad emlegetni - legkevésbé Mrs. Farange előtt, aki biztosan nem szívelte volna, s a rokoni köteléket sem ismerné el; maradt hát Maisie és Wixné kimondhatatlan és kimeríthetetlen, közös kis titka. Maisie már tudott a kislányról mindent, amit csak megtudhatott: miket mondott vagy tett csonka kis életében, milyen gyönyörű volt, hogy csodás loknikba göndörödött a haja, s milyen szalagok, hímzések díszítették a ruhácskáit. Haja derékon alul ért - mesés aranyszőkén ragyogott, akárcsak Wixné haja valamikor régen. Wixnéé különben még most is egész rendkívüli; Maisie eleinte úgy érezte, sosem szokja meg. Ez a haj meghatározó szerepet játszott a derék asszony szomorkás, fura külsejében, amely már megérkezése pillanatában feltűnt Maisie-nek: egész lénye valamiféle zsíros szürkeségbe öltözött. Eredetileg aranyszőke volt az ő haja is, de ékességét az idő megfakította, és piszkossárgás, dicstelen fehérre festette. Szokatlanul dús maradt azonban öregségére is, ahogy a belőle fésült ódivatú frizura is maradt a régi, szegény hölgy nyilván ragaszkodott ehhez az idejétmúlt hajviselethez: feje búbján jókora diadémként fénylő koszorúba tűzte, és hátul, a tarkóján, ütött-kopott rozetta billegett, mint valami ormótlan gomb. Szemüveget hordott, melyet - finoman célozva széttérő kancsalságára - szemszabályozónak nevezett, s mindig ugyanabban a fényesre nyűtt és apró kagylókat formázó, szatén-szegéllyel díszített, tubákszínű, csúnya kis ruhában járt. A szemszabályozót, magyarázta Maisie-nek, csak mások kedvéért viseli, hogy pontosabban felismerjék tekintetének egyébként bizonytalan irányát; vigasztalan öltözéke többi darabjával azonban nyilván nem másoknak akart kedvébe járni. E fakóbarna mez s az elmaradhatatlan pápaszem a kis tanítványnak minduntalan valami undok bogár fényes burkát vagy páncélját juttatta az eszébe. Wixné először

haragosnak, szinte ádáznak látszott; ez a benyomás aztán egyre halványult, amint a gyermek ráeszmélt, hogy az öregasszony a világ szemében csupán nevetséges figura. Mulattak rajta, mint holmi tréfás szórejtvényen vagy özönvíz előtti állaton - csak arra volt jó, hogy a társalgás élénkítésére felemlegessék a külsejét, és kifigurázzák. Mindenki tudott a szemszabályozóról; mindenki tudott a diadémról meg a gombról; sőt Clara Matildáról is tudtak, bár Maisie sosem árulta el.

Ennek köszönhető, hogy mama olyan olcsón, szinte ingyen szerezte meg Wixnét: ezt két vendéghölgy beszélgetéséből szűrte ki Maisie egy alkalommal, amikor nevelőnője bekísérte a szalonba, és otthagyta - a hölgynek, aki e kijelentést tette, ívelt ugrókötél-szemöldöke volt, és szép fehér kesztyűjén mint megannyi kottavonal, vastag fekete tűzés. Maisie tudta már, hogy a nevelőnők mindig szegények; csak éppen Overmore kisasszony szegénységét takargatni, Wixnéét meg szellőztetni illett. Hanem azért sem az ócska barna ruha, sem a diadém, sem a gomb nem csökkentette a kislány szemében Wixné különös vonzerejét, amely annak volt tulajdonítható, hogy a nevelőnő csúnyasága és szegénysége valami különös, megnyugtató biztonságot árasztott; ilyen biztonságban soha senki mellett nem érezné magát, se a papa, se a mama, sem az ívelt szemöldökű hölgy mellett, de még az annyival szebb Overmore kisasszonynál sem, akiről homályosan sejtette, hogy minden szépsége ellenére sem nyújthatná soha a betakargató kezek s az esti búcsúpuszi jóleső biztonságát. Biztos pont volt Wixné, akárcsak Clara Matilda, aki rég felment a mennyországba, s érthetetlen módon mégis itt pihen a Kensal Green-i temetőben; Wixnével már jártak is kinn a hevenyészve hantolt kicsiny sírnál. Wixné a hangjával lopta be magát Maisie szívébe: sokszor kifigurázott beszédében maradt valami leírhatatlan, valami utánozhatatlan, ami a gyermeknek az anyai házban töltött hat hónap alatt támaszt adott, mint mellmagasságig érő megingathatatlan korlát a meredély szélén. Ahogy tanítónője szegénységével és furcsaságaival tisztában volt Maisie, ugyanúgy tudta azt is, hogy közel sem olyan „képzett”, mint Overmore kisasszony, aki temérdek évszámot felsorolt egy szuszra (az ember tankönyvvel a kézben ellenőrizhette), pontosan tudta, hol fekszik Malabar, kotta nélkül eljátszott hat darabot, és a rajzlapra csudaszép fákat meg házakat meg mindenféle bonyolult dolgot pingált. Maga Maisie is több zongoradarabot tudott, mint Wixné, aki egyébként szemlátomást szégyellte idétlen házait és fáit, s legfeljebb füstöt tudott kanyarítani a kémények fölé, ám azt is csak bekormozott mutatóujjával, ami aligha helyénvaló a rajzművészet világában.

Nevelőnő és tanítványa különféle tantárgyakkal foglalkozott volna, de Wixné addig halogatta hétről hétre egyiket-másikat, hogy sosem jutottak hozzá; ilyenkor azt mondogatta: - Majd mindent a maga idejében, szép sorjában. - Ez azonban sajátságos sor volt, óriás kört futott be, bejárhatatlan földtekét ölelt körül. Wixné asszonyból hiányzott a vállalkozó szellem - a gyermek jól láthatta, hány tantárgytól fél. Inkább a mesék biztos talaján keresett menedéket, a képzelet világában, melyen át voltaképpen az igazság kék folyója kanyarog. Rengeteg történetet tudott, főként a regényekből, melyeket olvasott; emlékezete egyszer sem hagyta cserben, és aprólékos részletességgel mesélt Maisie gyönyörűségére. Szerelemről regélt és szépségről és grófkisasszonyokról és gonoszságról. Társalgása valójában nem volt egyéb, mint végtelen elbeszélés, a romantika vadregényes kertje, saját életébe váratlan bepillantást nyújtó tisztásokkal és a meghittség bőven bugyogó szökőkútjaival. Ezeken az ösvényeken időztek leggyakrabban; az idős asszony ismételten végigjárta a gyermekkel hosszú, göröngyös útja minden állomását, megmutogatva neki mindazt, ami a tündérek és szörnyek birodalmán túl létezik. Kis tanítványának élethű képet festett mindenkiről, akivel - kedvenc kiszólása szerint - valaha is összefutott (némelyikükkel ugyancsak csattanósan), szót ejtett boldog-boldogtalanról, csak éppen Wix uramról, férjéről hallgatott, csupán annyit említett meg, hogy már nagyon régen meghalt. Wix úr valahogy kimaradt felesége életrajzából, és Maisie-t sohasem vitte magával megnézni a sírját.

5

Overmore kisasszonytól is meglehetősen nehéz volt elválni másodszor, de ez az első elszakadás Wixnétől még sokkal rosszabb. A gyermek nemrég járt fogorvosnál, így volt összehasonlítási alapja e pattanásig feszült légkörhöz. Iszonyú csendben zajlott le minden, akárcsak a fogorvosnál, amikor kihúzták a fogát: Wixné akkor megmarkolta a kezét, kétségbeesetten kapaszkodtak egymásba, vad elhatározással küzdve a felkívánkozó sikoly ellen. A fogorvosnál Maisie hősiesen viselkedett, csak kísérőjéből csalt elő hangos kiáltást az elfojthatatlan együttérzés, mialatt a kislány a kínok kínját szenvedte végig. S mintha minden újra ismétlődne, ugyanúgy egyetlen hang törte meg csupán a búcsúölelés szívszorító csöndjét is most, egy hónap múltán, amikor a „megállapodás", amire lépten-nyomon hivatkoztak, mint rossz fogat a rettegett fogó, újra kiszakította Maisie-t megszokott környezetéből. Úgy tapadt a kislány Wixné meleg lényéhez, akár ínyhez a beleágyazódott fog, s tulajdonképpen kloroformra lett volna szükség ehhez az operációhoz is. Wixné ölelése szerencsére önmagáért beszélt, hiszen a szegény asszonynak nem voltak az alkalomhoz illő szavai, ahogy annyi minden másnak is híján volt. Maisie soron következő szülője ezalatt ott állt az előszobában - eddig a pontig mindig előszeretettel nyomult be volt neje házába -, s kezében a leplezetlen zsebórával, arcán még leplezetlenebb vigyorral figyelte a búcsúzkodókat, Maisie pedig a szeme sarkából, melyet történetesen szabadon hagyott Wixné mindent elborító szeretete, megpillantotta a csukott egyfogatút s benne a várakozó Overmore kisasszonyt. Eszébe jutott, milyen másképp zajlott le az a jelenet, amikor e hevesebb vérmérsékletű pártfogójától szakították el hat hónappal korábban. Annak idején - szintén az előcsarnokban, csak épp a másik házban - Overmore kisasszonynak bezzeg pörgött a nyelve, bátran hangot adott tiltakozásának, és kijelentette, hogy az ilyesmi - kis tanítványa nem értette pontosan, micsoda - szégyen, gyalázat. Maisieben ekkor felrémlett, mint ködös emlék, Moddle egykori váratlan kitörése - mintha valamiképpen csupa-csupa „szégyen" kövezné ismétlődő vándorútjait. Most, ahogy Wixné két karjának szorítása erősödött, és a hajából áradó szag az orrába szökött, az a néhány szó is eszébe jutott Maisie-nek, amellyel papa békítgette Overmore kisasszonyt: „ugyan, ugyan, mókuska" - mondta neki, s ez a sajátságos becézés megragadt a gyermek emlékezetében, annál inkább, mert pontosan ráillett a nevelőnőre, akit gondolatban mindig a „szebbik" jelzővel tisztelt meg az utóbbi időben. Most kíváncsi volt, vajon ez a kölcsönös vonzalom változatlan-e még; ami a kisasszony szépségét illeti, annak változatlanságáról máris meggyőződhetett, amint a hintó ablakából előragyogó arcra esett a tekintete.

Az egyfogatú hintó a jólét jele volt, és papa megváltozott körülményeiről tanúskodott: azelőtt rendesen csézával jött Maisie-ért, az útiládákat pedig négykerekű utánfutóra rakták fel. Az utánfutó ezúttal sem hiányzott, de ilyen kocsiban - amit valaha Moddle priváthintónak nevezett - eddig legfeljebb a mama társaságában ült Maisie. Papa új szerzeményére még inkább ráillett a magánhintó megjelölés, valahogy meghittebb volt, mint a mamáé; mikor aztán a gyermek elhelyezkedett két útitársa között, szinte az ölükben, s a kocsi előkelően tovagördült velük, egy újabb viharos és sokatmondó ölelés után odafordult Overmore kisasszonyhoz, s hogy bizonyos érzelmek tartósságáról meggyőződjék, feltette neki a kérdést: - A papa ugyanúgy szerette a kisasszonyt azután is, hogy eljöttem? - Ottléte alatt ugyanis Beale Farange nyíltan elhalmozta kegyeivel a nevelőnőt. Valahogy úgy képzelte, hogy a kegyes bánásmód talán csak átmeneti, időszaki jellegű, akár a tulajdon jelenléte, amelynek esetleg függvénye. Kérdését apja, akinek épp a térdén lovagolt, harsogó hahotával fogadta, ez a fajta nevetés pedig Maisie-t, bár már igazán megszokhatta volna, mindig készületlenül érte, összerezzent tőle, mint ijesztgetős játékban holmi váratlan trükktől. Mielőtt még Overmore kisasszony

szóhoz jutott volna, papa megfelelt helyette: - No de, kis csacsim, hát ki mást szeressek, ha egyszer te nem vagy ott? - Overmore kisasszony erre nyomban magához húzta Maisie-t, vidáman ráncigálták ide-oda, amit a mellettük elhaladó viktória utasa, egy öreg hölgy megrökönyödött, hűvös pillantással nyugtázott. A szép útitársnő azután kijelentette Maisie-nek: - Figyelmeztetnem kell apukádat, ha még egyszer ilyen utálatos dolgokat mond neked, egyszerűen elviszlek magammal valahová, ahol szép csöndben éldegélhetünk ketten, jó kislányokhoz méltón. - A gyermek sehogy sem értette, mért volt utálatos az apja beszéde, hiszen ismét csak arról tett bizonyságot, amit régebben a nevelőnő is örömmel emlegetett: hogy „roppantul" méltányolja Maisie kisasszonyát. A gyermek azonban mindenáron tisztázni akarta a dolgot, s most egyenesen az apjának tette fel a kérdést, hogy Overmore kisasszony az elmúlt hónapokban is nála lakott-e, mint azelőtt, s ahogy ezután is ott lesz velük. - Hát persze, kisöreg, ugyan hová mehetne szegényke? - kiáltott fel Beale Farange, útitársnőjük még nagyobb megbotránkozására; a szép kisasszony kardoskodott, hogy ha apuska „azonnal vissza nem vonja" ezt a csúf, gonosz hazugságot, ő biz' isten faképnél hagyja mindkettőjüket, és többé hallani sem akar a házáról meg az ügyes-bajos dolgairól, a sok csip-csup teendőről, amit az úr sikeresen az ő vállára hárított. Beale-nek eszébe sem volt, hogy e dévaj fenyegetőzés hallatán bármit is visszavonjon, szemlátomást inkább kedve kerekedett megismételni szertelen állítását; Overmore kisasszony azonban felszólította kis pártfogoltját, hogy ne is figyeljen papa rossz tréfáira, s csak annyit jegyezzen meg: ha egy úrihölgy egy férfi házában lakik, annak mindig kell hogy legyen valami roppant tisztességes magyarázata.

Maisie egyik útitársáról a másikra nézett; a kezdet soha nem tapasztalt üde és vidám légkört ígért, mégis árnyalatnyi aggodalom bujkált szívében, mert valahogy nem tudott egészen hitelt adni a szavaknak. - És mi az a tisztességes magyarázat? - tudakolta tűnődve.

- Ó, hát egy ilyen nyakigláb csitri, például: mi sem kézenfekvőbb! - Az apa élvezte a mókázást, s megpróbálta ismét magához kaparintani a lányát, ám kísérlete a szép útitársnő nemtetszésével találkozott, ami újabb nyilvános dulakodást eredményezett. Overmore kisasszony azt bizonygatta Maisie-nek, hogy egész idő alatt csupa jó barát vette körül, mire Beale Farange közbevágott: - Bizony, az én legjobb barátaim, remek cimbora mindahány. Csak úgy nyüzsögtek őnagysága körül, dicséretére legyen mondva! - Maisie elképedt, s később is el-eluralkodott rajta valami furcsa, már-már kényelmetlen bizonytalanság, valahányszor a víg férfitársaság középpontjába képzelte nevelőnőjét, akiről még most sem tudta, hol is tartózkodott hát voltaképpen. Valahogy úgy érezte, hogy komoly válaszra nem is méltatják, s ezt a későbbi események sem cáfolták. Kényelmetlen érzései, melyeket a koraérett gyermeki ösztön sugallt, összekapcsolódtak azzal az elképzeléssel, hogy olyan dolog nyilván ez is, amivel neki - anyja megítélése szerint - még nem való foglalkoznia. Így aztán az elkövetkező időszakban, míg az apai ház fedele alatt lakott, meg sem kísérelte a cselédség kegyeibe férkőzve tisztázni a kétes helyzetet; s érdekes módon kételyei semmit sem vontak le áradó lelkesedéséből, amellyel visszakapott kisasszonyának örvendezett. E fiatal hölgy bizalomgerjesztő lénye minden magyarázkodást feleslegessé tett, s ő maga egyébként bármely zavarba ejtő helyzeten képes volt felülemelkedni. Ami viszont Maisie-t illeti, az ő szemében a titkolózás nem feltétlenül jelentett egyet a megtévesztéssel; olyan események közepette nőtt fel, amelyekről jószerivel csak annyit tudott, hogy nem szabad kérdezősködnie róluk. Egyáltalán nem volt számára újság az sem, hogy a kicsik kérdésein remekül szórakoznak a nagyok: talán babája, Lisette volt az egyetlen téma, amiről az anyja házában komoly arccal mesélhetett. Mi sem volt könnyebb számára, mint visongó kacajra fakasztani az összegyűlt hölgyeket, s ezzel ügyesen visszaélhetett volna, ha számítóbb természetű. Úgy tetszett, minden mögött rejtőzik valami a háttérben: az élet hosszú, hosszú folyosó, zárt ajtók végtelen sorával. Maisie megtanulta, hogy ezeken az ajtókon nem tanácsos kopogtatni - csupán

gúnykacaj lehet a válasz. Apránként azonban egyre többet értett meg: az történt ugyanis, hogy Lisette szemén át kezdte szemlélni a világot, s Lisette kérdései ugyanazt a hatást váltották ki belőle, mint az ő kérdezősködése azokból, akikkel szemben ő maga is Lisette-ként sötétben tapogatózik. Hát nem ingerelte őt magát is ellenállhatatlan nevetésre ekkora ártatlanság? Olyankor gyakran utánozta a visongó hölgyeket. Akadtak persze dolgok, amelyeket az ember még egy francia babának sem mondhat el. Maisie legfeljebb a tanult leckéket adhatta tovább, s megpróbálhatta elhitetni Lisette-tel, hogy csupa rejtély az élete, s közben maga is szerette volna tudni, sikerül-e neki is, mint anyjának, a kiismerhetetlenség ködébe burkolóznia. Amikor a Wixné-korszakot Overmore kisasszony uralma követte, Maisie új szerepet választott, nevelőnőt játszott, és „tanítványától" feltétlen bizalmat várt el. Mert, ugye, vannak dolgok, amiket nem tárgyalhat meg nevelőnő a tanítványával. Előfordult például, hogy Maisie hosszabb távolléte után Lisette végignézhette, mint veti le a holmiját kis úrnője, aztán törhette a fejét, hol járt olyan soká. Nos, ha rá is jött egyre-másra, közel sem mindenre. Egy alkalommal, amikor Lisette különösen tapintatlanul kíváncsiskodott - éppen Maisie egyik kiruccanásának okát firtatta -, a kislány úgy válaszolt neki, ahogy egyszer Mrs. Farange őt torkolta le: - Találd ki! - Még az anyja éles hangját is utánozta, de később elszégyellte magát - hogy az éles hang vagy pusztán az utánzás miatt-e, az tisztázatlan maradt.

6

Maga Maisie is észrevette, hogy az utóbbi időszakban nem a leckeórák javára billent a mérleg, hiszen az ő oktatása immár csak egy volt az Overmore kisasszonyra háruló tömérdek kötelesség közül; e feladatok gyakran robbantottak ki a szép hölgy és az apa között nézeteltérést és kölcsönös elégedetlenséget a gyermek füle hallatára. Maisie ilyenkor azt hámozta ki apja szavaiból, hogy valami miatt az anyja joggal emelhetne kifogást - noha papa efféle megjegyzései mindig heves ellentmondásra ingerelték a nevelőnőt. Az ilyen jeleneteknek rendszerint az lett a vége, hogy Overmore kisasszony tőle szokatlan nyerseséggel jelentette ki: nem érti, mi jogon emelhetne kifogást éppen Mrs. Farange. Ahogy múltak a hónapok, a kislány egyre több dologra talált magyarázatot, annál inkább, mert ilyen hosszú időt megszakítás nélkül még egyik szülőjénél sem töltött. Kezdett hozzászokni a gondolathoz, hogy anyja - ki tudja, miért - nem siet újra magához venni; apja legalábbis ezzel érvelt, valahányszor indítványát, hogy Maisie-t adják intézetbe, Overmore kisasszony a leghatározottabban ellenezte. Nevelőnő létére a kisasszony meglepő merészséggel nyilvánított ellenvéleményt; ilyesmi Wixné alázatosságban megőszült fejében aligha fordult volna meg. Overmore kisasszony többször is célzott rá Maisie-nek, hogy maga is tudja, milyen keveset nyújt tanítványának, s ezt Mr. Farange is észreveszi és nehezményezi. Csakhogy, mondta, most már egyéb kötelezettségei is vannak - titokzatos kötelezettségei Mr. Farange-dzsel szemben, s különféle teendői az örökké népes, zajos kis ház és látogatói körül. Mr. Farange minden kényelmetlenség orvoslására egyetlen biztos ellenszert tudott: dugják be Maisie-t valami intézetbe - annyi remek iskola van például Brightonban és országszerte. Csakhogy, mint Maisie megtudta, éppen ezt kifogásolhatná jogosan az anyja: abban a pillanatban, hogy a gyermektartást az apa másokra hárítja, a törvény előtt csatát vesztett. Vagy tán nem azért igyekezett távol tartani Maisie-t az anyjától, mert Mrs. Farange is a „mások” táborába tartozik?

Megoldást jelentett volna egy második nevelőnő is, valami fiatal lány, aki napidíjért végezte volna a munka nehezét; ám erről Overmore kisasszony hallani sem akart, tiltakozását fűnekfának kinyilvánította, még Maisie-nek is felemlegette, hogy csak nem akarják őt ilyen csúfosan leleplezni?! - Hát milyen minőségben lehetek én itt, ha nem a gyerekre felügyelek? - ismételgette. Fonák helyzetbe került, s ezt olyan nyíltan hangoztatta, mintha valósággal dicsekedne vele. A kiút természetesen az lett volna, ha eleget tesz nevelőnői kötelességének; ebben azonban meggátolták Beale Farange túlzott és szertelen - bár mások szemében nagyon is érthető -, önző követelései. Overmore kisasszony szótárában Mr. Farange-ből egyszerű „ő” lett, s csak így emlegette csipkelődőn a házban lebzselő víg urak társaságában. Maisie ezalatt - míg a vendégsereg újra meg újra megtanácskozta további sorsát - gyakran oly magányosnak érezte magát, hogy vágyakozva gondolt a Wixné-féle rugalmas, laza fegyelemre. Azt viszont fölöttébb méltányolta, hogy az apja házában nem fordulnak meg hölgylátogatók. Ezt a különös biztonságérzetet csak fokozta az egyik férfivendég jópofáskodó megjegyzése, amellyel nyilván Overmore kisasszonyra célzott: - Kutya legyek, ha ez valaha is a közeledbe enged más nőt, kutya legyek! Bottal verné ki, akár egy kóbor macskát! - Maisie sokkal jobban kedvelte a férfitársaságot, pedig az urak sem kímélték, ha a kárára mulathattak - a derültség olykor zajosabb volt, mint azelőtt az anya szalonjában, de hamarább elült. Előszeretettel rángigálták és csipkedték, ugratták és csiklandozták a kislányt; némelyikük tréfából - kedvenc szavukkal élve - „hozzávágott” egyet-mást, és valamennyien azzal szórakoztak, hogy nem a rendes nevén szólították, hanem mindenfélének elkeresztelték. A hölgyek ezzel szemben „szegény kis bogárkám”-nak nevezték, és alig értek hozzá, még ha meg is csókolták. Mégis a hölgyektől tartott leginkább.

Most már elég nagy volt ahhoz, hogy megértse, milyen aránytalanul hosszúra nyúlt ezúttal tartózkodása az apai házban, és nem volt már olyan kicsi, hogy ez a talányos jelenség gondolkodóba ne ejtse. Összeszorult a szíve, valahányszor nevelőnője társaságában szóba került a dolog. - Ugyan, törődik is ezzel most a te anyád! - intette le Overmore kisasszony, ha azon aggodalmaskodott, hogy anyja rossz néven veheti a hosszas késedelmet. - Másokkal van ő most elfoglalva, nem veled, szegénykém, különben is külföldre ment; ezúttal nem kell attól tartanod, hogy a jogai mellett kardoskodik! - Maisie tudta, hogy Mrs. Farange külföldre utazott, mert hosszú hetekkel előbb kapott tőle egy „Édes kis bogaram" kezdetű levelet, amelyben bizonytalan időre elbúcsúzott; a sorok közül azonban nem azt olvasta ki Maisie, hogy a levél írója feladta volna gyűlölködő és követelőző álláspontját, inkább az volt a benyomása mindvégig, hogy anyja leghőbb vágya borsot törni Mr. Farange orra alá. Végül is az a nyugtalanító és kissé ijesztő gyanúja támadt, hogy apja bosszantására kínálkozik jobb módszer is, mint megfosztani az ő ott-tartózkodásának időszakos terhétől. Kislánykánknak sok gondot okozott ez a probléma, mely körül a homályt csak fokozták Overmore kisasszony bizalmas közlései és az apa elejtett megjegyzései. Ellentmondásnak tetszett, hogy ha egyszer Ida feladja a jogait, melyekhez eredetileg foggal-körömmel ragaszkodott, volt férje mért nem kap két kézzel a hőn áhított monopóliumon. Mikor azután Maisie, korát meghazudtoló leleményességgel, puhatolózni próbált az ismeretlen terepen, csak azt érte el, hogy anyját még leplezetlenebbül ócsárolták előtte. Overmore kisasszony eddig csak ritkán hágta át az illő tartózkodás határait, de eljött az idő, amikor szókimondás dolgában már ő sem maradt el Beale mögött, valahányszor terítékre került a hölgy, aki kötelessége elől a kontinensre szökött. Megérdemelné, mondogatták róla Maisie füle hallatára, hogy a szerződés rá háruló részét egy jól felnyurgult, ám rosszul öltözött leánygyermek alakjában utánaküldjék botrányos kicsapongásainak színterére.

Ilyen lehetőségek ecseteléséhez folyamodott Overmore kisasszony, amikor a gyermek félénken tudakolta, vajon nincs-e terhére az apjának. A nevelőnő kitért a válasz elől, inkább Ida szívtelenségén és léhaságán lovagolt, melyre ékesszóló bizonyíték - úgymond -, hogy egy úr kíséretében utazgat, akit - kínos, de ez az igazság - csak úgy „felszedett" valahol. Úrinő és úriember, ha történetesen nem házastársak, csak olyan alapon „mászkálhatnak együtt", ahogy ő és Mr. Farange mutatkoznak a rosszhiszemű világ előtt. Mint már említettük, nem győzte eleget mondogatni Maisie-nek: - Nem is tudom, aranyom, apád meg én mihez kezdenénk nélküled, hiszen a te jelentéted teszi tökéletesen ildomossá a kapcsolatunkat. - E hízelgő kijelentések meggyőzték a gyermeket, hogy csakugyan az erkölcsi támasz szerepét játssza, s ez adott neki biztonságérzetet még arra az esetre is, ha az anyja lemondana róla. Az anya újabb felbukkanása különben, érezte, nem lenne ínyére nevelőnőjének és apjának, hiszen az „ildomos" családi hármast veszélyeztetné. Ugyanakkor olyasmit is hallott Maisie, hogy némelyik kislány mellé - igaz, csak az előkelő családokban - másik nembeli instruktort fogadnak, s tudta, hogy egy brightoni iskolában például előnynek számítana, ha férfitanár is foglalkozna vele. Mindezt meghányta-vetette magában, aztán megpendítette Overmore kisasszonynak, hogy ha mégis a mamához menne, az az úr talán lehetne a házitanítója.

- Az az úr? - A furcsa javaslat hallatán Overmore kisasszony értetlenül bámult.

- Hát aki mamával van. Akkor nyugodtan ott lakhatna, ahogy a kisasszony is itt lehet a papánál, mert a nevelőnőm.

Overmore kisasszony eltűnődött; kissé elpirult, majd megölelte okos kis barátnőjét. - Egyem a szívedet! Csakhogy én *igazi* nevelőnő vagyok.

- És ő nem lehetne igazi tanító?

- Nem hát. Tudatlan, rossz ember.

- Rossz ember? - visszhangozta Maisie megilletődve.

Társnője furcsa kis nevetéssel nyugtázta a hangsúlyt. - Sokkal, de sokkal fiatalabb... - de nem folytatta.

- Fiatalabb, mint a kisasszony?

Overmore kisasszony ismét felnevetett; ez volt az első eset, hogy Maisie már-már vihogni látta. - Fiatalabb, mint... nem érdekes, kicsoda. Én ugyan semmit sem tudok róla, és nem is akarok tudni - tette hozzá kissé következetlenül. - Nekem nem zsánerem, és ahogy téged ismerlek, szívecském, neked sem. - S újra egy sor dédelgetés következett, amiben Maisie-nek nevelőnője társaságában gyakran volt része, s amitől az a kellemes érzése támadt, hogy legalább a kisasszony ragaszkodására számíthat. A szülők szeretete immár kétséges, a nevelőnőkben viszont nyilvánvalóan meg lehet bízni. Wixnébe vetett hite például egyáltalán nem lankadt, mióta az érintkezés ideiglenesen megszakadt közöttük. Elszakadásuk után néhány hétig sűrűn érkeztek Clara Matilda mamájától a panaszos levelek, és Maisie lelkesen válaszolgatott, lendületét csupán helyesírási kételyei mérsékelték olykor; a levelezés azonban Overmore kisasszony kezén ment keresztül, s végül is nem talált helyeslésre. E szép hölgy úgy vélte, hogy Mr. Farange egyáltalán nem örülne a dolognak, s végül - tanítványa nógatására - bevallotta, hogy neki sincs ínyére. Őrült féltékeny, mondta; s ezzel újabb bizonyítékát adta önzetlen ragaszkodásának. Mi több, Wixné ömlengéseit kezdetleges, haszontalan irkafirkának minősítette, és gátlástalanul háborgott: micsoda gyalázat! hát bízhatja épeszű nő a lánya szellemi fejlődését ilyen kontár kezekre? Azzal már eddig is tisztában volt Maisie, hogy az ócska barna ruha meg az ósdi, fura fejdísz viselője alacsonyabb „osztályba” sorolható, mint Overmore kisasszony; most pedig elszontyolodva vette tudomásul, hogy öreg barátnője nevelőnőnek is csapnivaló. Egy perdöntő megjegyzés aztán végleg elintézte: - Hát ez már viccnek is rossz! - E kijelentést a bájos nevelőnő tette, kezében a Wixnétől érkezett legutolsó levéllel, majd kiadta a parancsot a visszás kapcsolat megszakítására. - Ezt meg is írjam neki? - kérdezte riadtan a gyermek; elsápadt, ahogy a magyarázkodó levélre gondolt. - Eszedbe ne jusson, édesem, majd megírom én, bízd csak rám! - kiáltott fel Overmore kisasszony; s csakugyan megírta, olyannyira, hogy szegény Wixné attól kezdve mélységes hallgatásba burkolózott. Hosszú hetekig nem hallatott magáról; mintha csak Overmore kisasszony levele végérvényesen elbánt volna vele, ahogy valaha a kislányával bánt el az a könyörtelen bérkocsi a Harrow Roadon. Maisie-ben éppen ez a váratlanul támadt csend talált visszhangra: melengető, lakályos tért nyitott szívében, ahová gyakrabban zárkózott be, mintsem említeni merte volna lakótársainak. Valahonnan az elérhetetlen mélységből előderengett s feléje villant a szemszabályozó; valahol a kavargó homályban Wixné kitartóan várakozott.

7

E kitartásról tanúskodott az is, hogy egyik nap, a szobalány kíséretében tett sétájáról visszatérve, Maisie ott találta a derék asszonyságot a hallban: a padkán ült, amelyen rendesen a Beale Farange házát sűrűn látogató küldöncfiúk várakoztak s lógázták a lábukat, míg a házigazda szobájában bodorodó pipafüst és zsémbes dörmögések közepette születtek meg a válaszlevelek. Hónapokkal előbb, amikor elbúcsúztak, Maisie úgy érezte, Wixné minden erejét beleadta a végső ölelésbe, de most kiderült, hogy az a két szorító kar még többre is képes, s mintha a hosszúra nyúlt üdvözlés nyílt lázadás lett volna Overmore kisasszony tiltó szava ellen. Maisie egy szempillantás alatt felfogta, hogyan kerülhetett sor erre a látogatásra - Wixné, lesve az alkalmat, hogy kedvence közelébe férkőzhessen, nyilván kihasználta a papa és a szép vetélytársnő távollétét: Mr. Farange ugyanis, akit ellenérvek dacára az intézet gondolata nem hagyott nyugton, három napra Brightonba utazott, s a leghatározottabban ragaszkodott Wixné ellenfelének társaságához. Amikor távollétükről és fontos úticéljukról Maisie beszámolt Wixnének, az olyan különös arcot vágott, amit csak meglepetése indokolhatott. Ám ez a furcsaság csupán futólag tűnt fel a kislánynak, mert alighogy Wixné örömtől repesve másodszor is a nyakába borult, a kapu elé bérkocsi gördült, tetején takaros kis utazóláda, s az ülésről Overmore kisasszony perdült le. Váratlan találkozása Wixnével nem igazolta Maisie félelmét, aki a kisasszonyt megpillantván, heves összecsapásra számított, sőt a szép nevelőnő nyájas hangja sem változott, amikor ellenfele jelenlétében közölte kis védencével, miért tért vissza egy nappal hamarabb a tervezettnél - erre különleges oka volt, mondta titokzatosan. Papát Brightonban hagyta - és milyen remek szállása van! -, de holnap már jön ő is vissza kedves kis otthonába. Wixné magatartását papa társnője egy későbbi beszélgetés során találó szavakkal jellemezte: Wixné ugyancsak „állta a sarat" vele szemben, ami még Maisie-t is meglepte. Egyébként csakugyan állt, a szó szoros értelmében, mert az ebédlőben, ahová Overmore kisasszony, a tilalmat részben feloldva, bevezette, senki sem kínálta hellyel, így aztán kénytelen volt állva maradni. Maisie rögtön azt tudakolta, mi van a brightoni intézettel, lesz-e hát valami a dologból, és nagyon elcsodálkozott Overmore kisasszony válaszán, hiszen eddig fölényesen utasította el mindig a tervet. Most pillanatnyi habozás után, de mintha Wixné ott sem lenne, ezt mondta:

- Meglehet, szívecském, hogy ezek után csakugyan lesz belőle valami. Egy biztos: az akadály végleg elhárult.

Még ennél is megdöbbentőbb volt Wixné határozott véleménynyilvánítása: - Nem hinném, ha szabad megjegyeznem, hogy az akadály bármi módon is „elhárítható" lenne. Én ma azért jöttem ide, mert üzenetet hoztam Maisie-nek a kedves Mrs. Farange-től.

A gyermek szíve nagyot dobbant. - Hát mama hazajött?

- Még nem, csillagom, de jön hamarosan - mondta Wixné -, és engem előreküldött, csupa figyelmességből, hogy felkészítselek.

- Mire készítse fel, könyörgök? - érdeklődött Overmore kisasszony, akit a hír kezdett kizökkenteni nyugalmából.

Wixné a szép hölgy kipirult arcát vette célba a szemszabályozóval. - Nos, kisasszony, egy igen fontos közlésre.

- Talán bizony a kedves Mrs. Farange, ahogy ön titulálta, nem közölheti a mondandóját személyesen? Arra sem képes, hogy írjon az egyetlen leányának? - fortyant fel a fiatalabb hölgy. - Kérdezze csak meg Maisie-től, hány hónapja nem kapott egyetlen sort sem a tisztelt anyukájától!

- De én írtam a mamának! - kiáltott fel a gyermek, mintha ezzel akarná menteni.

- Annál felháborítóbb, ahogyan bánik veled! - vágta rá nyomban a soros nevelőnő.

- Mrs. Farange pontosan tisztában van vele - replikázott rendíthetetlenül Wixné -, milyen sorsra jutnak a levelei ebben a házban.

Maisie-t igazságszeretete közbeszólásra késztette látogatója védelmében: - A kisasszony is tudja, hogy a papa semmit sem szeret, ami mamától jön.

- Senki sem szereti, kedvesem, ha olyan hangon emlegetik, mint őt anyád a leveleiben. Nem volt az ártatlan kisgyereknek való olvasmány - jelentette ki Overmore kisasszony Wixnének.

- Akkor nem értem, mit panaszkodik, hisz a kislánynak eszerint jobb is, ha nem kap levelet. Még szerencse, hogy Mrs. Farange a bizalmába fogadott.

Overmore kisasszony gúnyos nevetést hallatott. - Akkor rendkívüli élményekben lehet része!

- De nem olyan élményekben - emelte fel a hangját elsápadva Wixné -, hogy hallgatnom kelljen, miféle szörnyűségeket mondanak egy védtelen kislánynak az anyjáról!

- Nem szörnyűbb dolgokat - vágott vissza Overmore kisasszony -, mint amilyeneket ön mond az apáról, asszonyom, mert nyilván ezért jött ide!

Wixné egy pillanatig Maisie arcát fürkészte, majd remegő hangon hozzá intézte szavait: - Nem azért jöttem, hogy bármit is mondjak rá, és el kell nézned, hogy Mrs. Farange és én nem vagyunk annyira feddhetetlenek, mint édesapád kedvenc útitársnője.

Az imigyen aposztrofált ifjú hölgy nagyot nézett a merész célzásra - időbe telt, míg megemésztette. Maisie-nek, aki komoly pillantását hol az egyik, hol a másik vitatkozóra szegezte, feltűnt, hogy Overmore kisasszony ajka mosolyra húzódik, úgy válaszol: - Az is épp elég, ha Mrs. Farange barátja kívánalmainak mindketten megfelelnek!

Wixné furcsa nevetésben tört ki; mintha nyerítést utánozott volna sikertelenül: Maisie-nek legalábbis úgy tetszett. - Hisz épp arról akartam beszámolni... hogy szegény úrnőm mily tökéletesen megfelel e kívánalmaknak. - Állával a gyermek felé bökött. - Hallgasd csak meg, Maisie, a mamád üzenetét, és hidd el: az, hogy engem külön ideküldött ezért, érdeklődését és szeretetét bizonyítja ékesszólóan. Milliószor ölel, és általam szeretné bejelenteni neked, hogy eljegyezte magát Sir Claude-dal.

- Sir Claude-dal? - visszhangozta Maisie csodálkozva. Wixné elmagyarázta, hogy az illető úr Mrs. Farange kedves barátja, aki nagy segítségére volt úrnőjének a firenzei utazásnál meg az ottani berendezkedésnél télire. Maisie-t nem rázta meg annyira a hír, hogy észre ne vegye, milyen élvezettel figyeli öreg barátnője a hatást Overmore kisasszony arcán. A fiatal hölgy szeme kerekre tágult; első megjegyzése az volt, hogy Mrs. Farange házassága természetesen véget vet minden további álkövetelőzésnek, ami a lányát illeti. Wixné meglepődve tudakolta, miből következtet ilyesmire, és Overmore kisasszony máris kész volt a válasszal: mert ez is csak egy kibúvó a sok közül. A kedves mama fel akarja rúgni a megállapodást; mért felejtette volna különben az apjánál Maisie-t olyan sokáig, holott már rég lejárt az idő, aminek a betartása körül régebben akkora hűhót csapott? Hiába is szeretné Wixné csalafintán elhitetni velük, hogy a késedelemért Maisie-t Mrs. Farange visszatérése után majd bőven kárpótolják:

ő, Overmore kisasszony, ugyan hál' istennek nem ismeri az illető férfiút, de abban biztos, hogy aki képes volt csak úgy összeadni magát a hölggyel Firenzében, az bizonyosan örül majd, ha egy ilyen rangján aluli kapcsolat gyümölcsét nem kell a házába fogadnia. Az egész csak újabb játszma, amelyben nyilvánvalóan Wixné látogatása az első húzás. Maisie-ben ez a szópárbaj csak megerősítette azt a félig öntudatlan fatalizmust, amellyel sorsa alakulását fogadta már jó ideje; ekkor kezdte megsejteni, hogy hiába is kapaszkodik Overmore kisasszony sugárzó szépségébe vagy Wixné rajongó szeretetébe, sokféle küzdelmet kell még végigélnie. Mintha csak arra született volna, hogy viszályt szítson maga körül. Most fordult a kocka, küzdelem ez is, csakhogy most nem érte, hanem jelenléte *ellen* harcolnak.

Overmore kisasszony kirohanása után Wixné kizárólag a kislányhoz intézte szavait, szutykos, avítt köpenye zsebéből kicsi, lapos csomagot húzott elő, s borítékát eltávolítva tudakolta, ez vajon olyan embernek látszik-e, aki barátságtalan is tud lenni, méghozzá egy leánykához, akit biztosan kedvesnek talál. Mrs. Farange az újra fellelt boldogság adakozó hangulatában elküldte Sir Claude „kabinet" fényképét, és Maisie csodálattal nézegette a szép sima arcot, a szabályos vonásokat, a kedves szempárt, a nyájas tekintetet, leendő mostohaapja ragyogó eleganciáját - bár nehezen tudta elképzelni, hogy egyszerre két apja legyen. Eddigi megfigyelései alapján úgy vélte, hogy második apát vagy anyát csak az kaphat, aki az elsőt elveszti. - Hát nem szimpatikus? - kérdezte Wixné; a megnyerő arckép alapján nyilván nagy reményeket fűzött Sir Claude-hoz. - Remélem, látod rajta - tette hozzá áradozva -, hogy *ő* bezzeg igazi úriember! - Maisie fülének a „szimpatikus" jelző újdonság volt, de örömmel tanulta meg, és azonnal a kellemes archoz kapcsolta. Tetszését halk kis sóhaj juttatta kifejezésre, amint elnézte a mosolygó szempárt, mely mintha barátságot ígérne, szólna hozzá. - Jaj, de aranyos! - kiáltott fel. Majd továbbra is kezében szorongatva a jó baráttá nyilvánított Sir Claude képét, gyermeki mohósággal tört ki: - Megtarthatom? - Alighogy kimondta, ösztönösen Overmore kisasszonyra pillantott jóváhagyásért, mert a nevelőnő arra tanította, hogy semmit sem szabad kérni. Meglepetésére Overmore kisasszony arca kimért, különös kifejezést öltött, habozni látszott, időt engedve Maisie-nek, hogy ismét Wixnéhez forduljon. Az idős hölgy ábrázata mintha egyszerre megnyúlt volna, tekintetébe döbbenet, sőt rémület költözött; tán úgy érezte, kis barátnője túl sokat kíván tőle. A fényképhez, érzéseit végsőkig lemeztelenítve, ragaszkodott, és ez a birtoklási vágy viaskodott szívében az áldozatkészséggel, mert már-már elveszített kis tanítványáért mindenre képes volt. Maisie látta már, hogy az ő vágya fog győzedelmeskedni, s odamutatta a képet Overmore kisasszonynak, mintegy büszkélkedve anyja választásával. - Hát nem aranyos bácsi? - kérdezte, míg szegény Wixné tétovázott, sóvárgását a szemszabályozó mögé rejtve, s köpenyét olyan heves mozdulattal húzta össze magán, hogy az ócska varrás itt is, ott is kis híján szétfeslett.

- Igaz, hogy édesanyád *nekem* küldte oly nagylelkűen - mondta a látogató -, de ha téged, drágám, annyira boldoggá tenne... - elakadt, s csak ziháló lélegzete adta tudtul beleegyezését.

Overmore kisasszony megőrizte szokatlanul kimért modorát. - Ha majd a tied lesz a fénykép, kedvesem, szívesen megnézem én is. De megbocsátod, ugye, hogy Wixné tulajdonát nem vagyok hajlandó megérinteni.

A másik hölgy elvörösödött. - Tőlem ugyan megnézheti, kisasszony - fortyant fel -, más módon úgysem fogja látni, annyi szent! Tartsd csak meg nyugodtan a szép kis képet, aranyom - fordult Maisie-hez. - Sir Claude bizonyára örömest ad majd nekem egy dedikált fényképet. - A hencegő kijelentés szánalmasan remegő hangja nem kerülte el Maisie figyelmét, és olyan túláradó hálával ugrott a beszélő nyakába, hogy mire kibontakoztak a hosszú ölelkezésből (melynek leplezetlen gyöngédsége bizonyára kárpótlást nyújtott az előbbi áldozatért), társnőjük észrevétlen megkaparintotta Sir Claude-ot, s ha rápillantott, ha sem, mindenesetre

ügyesen eltüntette szem elől. Amint a gyermeki karok elengedték, Wixné tekintete rögtön a képet kereste, majd némán, vádlón Overmore kisasszonyra szegeződött; végül ismét a kislányon állapodott meg, és ajka fölöttébb zord mosolyra húzódott. - Nem baj, Maisie, anyuskád még mást is írt. Hogy számít rám. - Maisie még a tüntető ölelés után is kissé árulónak érezte magát, amint most Overmore kisasszonyra pillantott, mintegy engedélyét kérve a hallottak helyes értelmezéséhez. Ám Wixné nem sokáig hagyta kétségek között. - Már fel is fogadott... azonnal beállhatok, amint visszatér, és te is visszajössz hozzánk. Akkor majd a saját szemeddel győződhetsz meg mindenről. - Maisie nyomban el is hitte, hogy úgy lesz; de ekkor Overmore kisasszony váratlan közbeszólása hirtelen mindent összezavart.

- Wixné - mondta az ifjú hölgy - valamely kideríthetetlen okból úgy gondolja, hogy küszöbönálló házasságával anyád még jobban magához láncolhat. Kíváncsi lennék nagybecsű vendégünk véleményére, ha - ezen az alapon - édesapádról állítanám ugyanezt.

Overmore kisasszony szavai tanítványának szóltak, de arca, melyet felvillanó gúnymosoly tett még szebbé, a távozni készülő kopott alak felé fordult. A gyermek ezalatt a rendszabályok és keserű tapasztalatok kusza szövevényében próbált eligazodni - arra nevelték, hogy mindig válaszoljon, ha szólnak hozzá, de tapasztalatból tudta, hogy az engedelmességnek sokszor kemény büntetés az ára. Ezúttal mégis merte vállalni a kockázatot; annál is inkább, mivel a különféle összefüggések egyszerre valami baljós értelmet kaptak. Úgy pillantott fel Overmore kisasszonyra, ahogy olyanokra szokott néha, akik „felnőtt” viccekkel traktálják. - A papáról ugyanezt... úgy érti a kisasszony, hogy papa is házasodni készül?

- Papa nem *készül* házasodni, papa már meg is házasodott, kedvesem. Papa tegnapelőtt kötött házasságot Brightonban. - Overmore kisasszony ragyogott a boldogságtól, és Maisie-t szinte elkápráztatta a felismerés, hogy az ifjú ara nem más, mint „fess” nevelőnője. - A papa most már a férjem, ha tudni akarod, s én az ő kis felesége vagyok. Most aztán meglátjuk, ki lesz a te kicsi mamácskád! - Olyan hévvel szorította keblére tanítványát, hogy egyszeriben túltett elődje követén. Az szegény, miután így letorkolták, néhány perc múlva nesztelenül kisurrant, s mire a kedélyek újra lecsillapodtak, már hűlt helye volt.

8

Wixné visszavonulása után valószínűleg már Overmore kisasszony is belátta: nincs olyan helyzetben, hogy Ida Farange második házasságát kifogásolja; mindenesetre előhúzta az asztalfiókból Sir Claude fényképét, s ott, Maisie szeme láttára, hosszasan tanulmányozta.

- Hát nem szép ember? - kérdezte őszinte lelkesedéssel a gyermek.

Társnője tétovázott. - Nem. Undok alak - válaszolta aztán élesen, Maisie csodálkozására. De egy pillanatig még tűnődött, mielőtt visszaadta a képet. Maisie-t a látvány ismét elbűvölte, de azért nyugtalankodott is, mert közte és bájos barátnője között eddig még nézeteltérésre nem volt példa. Így csak annyit kérdezett meg: akkor hát mit csináljon a képpel - dugja el valahova, ahol senkinek sem szúr szemet? Erre Overmore kisasszony megint töprengett egy sort, majd váratlanul azt mondta: - Tedd ki a kandallóra a tanulószobában.

Maisie megrettent. - És ha papának nem tetszik majd, hogy ott van?

- Neki nem is fog tetszeni; de ez *most már* nem számít. - Overmore kisasszony szavai jelentőségteljesen és tanítványa számára rejtélyesen csengtek.

- A házasság miatt? - kockáztatta meg Maisie.

Overmore kisasszony nevetett, és Maisie látta, hogy a Wixné okozta bosszúság sem rontotta el a jókedvét. - Melyik házasságra gondolsz?

A kérdés egyszerre rádöbbentette a gyermeket, hogy maga sem tudja, és úgy érezte, nevetséges színben tűnik fel. Kérdéssel ütötte el a dolgot: - S ezentúl a kisasszony is más lesz? - Ez félreérthetetlen célzás volt arra, hogy Sir Claude újdonsült neje biztosan megváltozik.

- Mint atyád hites felesége? De még mennyire! - válaszolta Overmore kisasszony. A változás azzal kezdődött, hogy megkérte Maisie-t: ezentúl szólítsa csak ő is Mrs. Beale-nek. Nagyjából azonban minden egyéb maradt a régiben; a gyermek hozzászokott a gondolathoz, hogy a szülei egyszerre négyre szaporodtak, s legfeljebb az tűnt fel, úgy a harmadik hónap vége felé, valahányszor a lépcsőkorláton csüngve leskelődött, hogy egyre előkelőbben suhogó toalettek jelzik a látogatók érkezését. Mrs. Beale-nek nagyon szép ruhái voltak, de hát azelőtt Overmore kisasszony sem panaszkodhatott, s ha papát gyengédebb szálak fűzték második nejéhez, mint az elsőhöz, Maisie-t ez sem lepte meg, hiszen kezdettől figyelemmel kísérte az érzelmek alakulását, majdnem ugyanolyan érdeklődéssel, mint maga az érintett fél. A koraérett gyermek tapasztalatai alapján az újdonsült házaspár csaknem minden ténykedésére talált magyarázatot, s ha a mézeshetek „mézes” hangulata - amiről már annyit hallott, főképpen Wixnétől - valahogy nem is volt teljes, ezt is érthetővé tette papa alapvető húzódozása a hitvesi kötelékektől. Papa számára, miután Brightonból visszatért - bár nem a Wixné látogatását követő napon, hanem furcsa módon csak jó pár nappal később -, a mézesheteket mintha máris megkeserítették volna a házasélet árnyoldalának első jelei. Egyre többször fordult elő - a gyermek megfigyelte -, hogy apja nemtetszését Mrs. Beale figyelemre sem méltatta, az olyan apróságot meg, hogy férje - uram bocsá! - ellenséges szemmel nézi Sir Claude fényképét, végképp semmibe vette. A megnyerő úriember képe feltűnő helyre került a tanulószobában, ahová Mr. Farange valójában csak nagy ritkán lépett be, s ahol Mrs. Beale tanítványa ez idő tájt tanulás helyett egyre többet hódolt a néma csodálatnak.

Maisie hamarosan rájött, milyen változásra célzott mostohaanyja új szerepében. Ha egyszer az apja felesége, nem lehet egyszersmind Maisie nevelőnője is, s míg jelenlétére azelőtt szerény tisztsége szolgáltatott ürügyet, mostani pozíciója ürügyek nélkül is szilárd, és összeegyeztethetetlen volna bármiféle szolgálattal. Erre utalt, amikor kijelentette, hogy az intézetnek most már semmi akadálya; kis pártfogoltjára többé nincs szükség otthon - Mrs. Beale mulatságos szavát idézve - a duenna szerepében. A nevelőnő-utód gondolata továbbra is heves ellenkezéssel találkozott: Mrs. Beale azzal érvelt - álláspontjának képtelenségét maga is elismerve -, hogy rajongva szeretett tanítványát képtelen lenne közönséges és pénzsóvár kezekre bízni. E leselkedő veszély felbátorította Maisie-t, hogy szóljon egy szót Wixné érdekében, akinek szerény igényeire nyugodtan hivatkozhatott; Mrs. Beale azonban hallani sem akart olyan jelöltről, aki a maga undok és álnok módján alattomban bizonyára Ida érdekeit képviselné, arról nem is szólva, hogy visszataszító jelenség, és együgyű, akár a borjú. Mrs. Beale azt a kényes szempontot sem titkolta, hogy egy jó intézet iszonyúan költséges, és - ami a legfőbb akadály - papa korábbi fogadkozásai ellenére utálatosan szűkmarkú az utóbbi időben. - Képzeld - mesélte bizalmasan mostohalányának Mrs. Beale -, azt mondja, egyre több pénzébe kerülök, és hogy egy gyermek meg egy feleség együtt már túl sok az erszényének! - Így aztán az előkelő brightoni iskola beleveszett a fontosabb kérdések sűrűjébe, és Ida beavatkozásától is annál kevésbé kellett tartani, minél tovább és minél szégyentelenebbül tüntetett távollétével. Leánya és utódja pedig hű szövetségesekként, bár tehetetlenül álltak szemben Maisie tanulásának megoldhatatlan problémájával.

A tétlenül töltött órák szaporodtak, a kényszerű szünet egyre hosszabbra nyúlt, s mintha még Francia Lisette is elnémult volna - maradtak a magányos játékok, a megválaszolatlan kérdések, a rettegett megpróbáltatások s főként a leskelődés a lépcsőkorlát rácsai mögül, egy kis változatosság reményében, valahányszor a kapucsengő megszólalt. Maisie türelmetlensége az ilyen pillanatokban keresett enyhülést, de a felszűrődő vidám zsivaj, kisgyermekkori benyomásait alátámasztva, csak arról győzte meg, hogy igazi szórakozást s kiváltképp igazán meghitt perceket csak a felnőttkor hozhat az ember életébe. Lisette-tel sem, sőt - úgy érezte - a könnyes ölelkezések ellenére még Wixnével sem került soha olyan meghitt viszonyba, mint némelyek mostanában Mrs. Beale-lel, vagy mások annak idején Mrs. Farange-dzsel. A vidámság hamarabb összehozza az embereket, mint a szomorúság, márpedig szegény Wixné például örökösen csak mélabús húrokat penget. Maisie mindazonáltal szívesebben vette, ha a házi mulatságoknak csak a szele csapja meg; elszomorítóan védtelennek érezte magát mindig a szalon vallatóbírósága előtt. Már csak ezért is kereste mind gyakrabban Susan Ash társaságát, aki másodszobalányi minőségében persze egészen más szinten mozgott, akire azonban a napi kiruccanások során fontos szerep hárult. Susan Ash kíséretében e barangolások cseppet sem hasonlítottak a hajdani fegyelmezett sétákra, melyek Moddle rendszerességét dicsérték, és hosszú időre mély nyomot hagytak a gyermekben. Moddle parancsnoksága alatt szó sem lehetett kirakatnézegetésről vagy egy-egy figyelmeztető oldalba bökésről az Oxford Streeten, hogy „Nicsak! Nézze mán azt a naccságát!”. Moddle idejében az útkereszteződések szigorú figyelmet követeltek, és fel sem merült az az aggodalom, amely különösen a lebzselésre csábító utcasarkokon kísértette a szobalányt: hogy „leszólítják”. A város veszélyei, éppúgy, mint vonzó tarkasága, csak növelték Maisie-ben az elhanyagoltság, a sehová nem tartozás érzését.

A dolgok azonban váratlanul új fordulatot vettek: egy alkalommal, amikor az ácsorgásokkal tarkított járkálástól holtfáradtan tért haza Susan oldalán, újabb izgalomban volt része. Alig lépett be a kapun, máris sürgősen a szalonba kérették. Szégyenlősen torpant meg a küszöbön, és zavarodottsága ködén át Mrs. Beale-t látta meg, aki egy úr társaságában ült ott; az utóbbi felemelkedett jöttére, s Maisie kínos zavara egyszerre tovatűnt, amint Sir Claude fényképének

eredetijével találta magát szemközt. Csak rápillantott, és máris úgy érezte, hogy ilyen elragadó egyéniséget még soha életében nem ismert, és öröme, amikor Sir Claude felkapta és megcsókolta, éppoly gyorsan csapott át valami különös, szemérmes büszkeségbe: íme, akadt valaki, aki kárpótolja a kegyvesztettségért, a kék foltokért, melyek Susan nyilvánosan bökdöső könyökétől származnak, a sok-sok elmaradt leckeóráért, az elhagyatott tanulószoba unalmas, sőt olykor ijesztő magányáért. Mintha azon nyomban kiderült volna, hogy Sir Claude hozzá tartozik, s ő máris eldicsekedhetne új mostohaapjával fűnek-fának. Nem, még soha semmi nem tette ilyen boldoggá, amit valaha is magáénak mondhatott, még a legcsodálatosabb dolgok sem - se Mrs. Beale e pillanatban, se papa, ha jókedvű volt, se mama, ha szépen felöltözött, sem Lisette új korában. Az öröm majdnem könnyeket csalt a szemébe, amikor Sir Claude magához húzta, s míg mosolya, mint tündöklő karácsonyfa, ígérettel volt teli, elmondta, hogy anyjától sok mindent tud már róla, de végre személyesen is meg akarta ismerni. Aztán kisült, hogy a mostohaapa az ismeretségnek ezen a fokán nem óhajt megállni, hanem magával szeretné vinni Maisie-t, sőt éppen ezzel a céllal jött, s erről tárgyal már jó ideje Mrs. Beale-lel. Láthatólag máris összebarátkozott a szép hölggyel, aki pedig oly elítélően nyilatkozott annak idején a fényképről. Beszélgetés közben valósággal meghitt viszonyba kerültek - legalábbis ez volt a látszat. Mint kiderült, Mrs. Beale nem titkolta, inkább nagyon is nyíltan hangoztatta, milyen nehezére esik megválnia tőle. - Látom, mennyire vágyol Sir Claude-hoz - mondta a gyermeknek -, hát remélem, legalább tisztában vagy a kettőtök családi kapcsolatával. Mert neki, úgy látszik, eszébe sem jut, hogy megnyugtató magyarázattal szolgáljon.

Maisie egy pillanatra elbizonytalanodott, majd gyorsan új barátjához fordult: - De hiszen *feleségül* vette a mamát, nem?

Az aggodalmaskodó hangsúly nevetésre ingerelte a két felnőttet; Maisie már beletörődött, hogy bármit mond is, hangos derültséget vált ki, s most különben sem bánta, hiszen Sir Claude boldogító jelenlétéhez szorosan hozzátartozott a nevetése is. - Három hónapja vagyunk házasok, gyermekem - mondta emez -, s az édesanyádhoz fűző gyengéd szálak vezettek el hozzád is. Valójában anyád képviseletében jöttem ide.

- Tudom! - vágta rá Maisie beavatottan és megkapó nyíltsággal. - Mama nem jöhet hozzánk... legfeljebb a kapuig. - Majd pillanatnyi tűnődés után: - Vagy most már a kapuig sem jöhet?

- Na tessék! - kiáltotta oda Mrs. Beale Sir Claude-nak. Úgy beszélt, mint aki nevetségesnek tartja a férfi dilemmáját.

A látogató mintha elértette volna, kedves arcán tétovázás látszott; de aztán őszinte mosollyal felelt a gyermeknek: - Hát nem... most már nemigen.

- Mert magához ment feleségül?

Sir Claude kapott az indokon. - No igen, már csak azért sem.

Olyan élvezet volt vele beszélgetni, hogy Maisie tovább feszegette a témát. - De hát a papa... a papa is elvette Overmore kisasszonyt!

- Bizony, és majd meglátod, hogy ő sem megy érted anyádékhoz - vetette közbe a szóban forgó hölgy.

- Az még úgyis nagyon soká lesz - sietett Maisie a válasszal.

- Erről most még nem beszélünk... előbb jó néhány hónapot eltöltesz nálunk - vonta magához Sir Claude a kislányt.

- Jaj, hát épp ezért olyan nehéz lemondani róla! - sopánkodott Mrs. Beale, és kitárta a karját mostohalánya felé. Maisie otthagyta Sir Claude-ot, és átengedte magát e még gyengédebb ölelésnek, mely csak fokozta mámorító boldogságát. - Majd *én* megyek el érted - mondta mostohaanyja -, ha Sir Claude túl sokáig tart magánál; erre már most figyelmeztetjük, jó? Maga meg, uram, nehogy őlédiségére hivatkozzék! - fordult a látogatóhoz olyan bizalmaskodó hangnemben, mintha nem is először látnák egymást. - Ismerem én őlédiségét, mint a rossz pénzt. Szép kis szülői pár! - kiáltott fel Mrs. Beale.

Maisie már annyiszor hallotta így emlegetni őket, hogy figyelmét a megjegyzés csupán egy pillanatra vonta el a kellemes meglepetéstől, amellyel anyja előkelő új címét nyugtázta; ám csakhamar erről is megfeledkezett, mert azon kezdett töprengeni, mennyivel boldogabban élhetne Mrs. Beale és Sir Claude között, mint régen mamával és papával. E kecsegtető lehetőség felidézése azonban újabb kérdést csalt az ajkára. - Papával találkozott? - érdeklődött Sir Claude-tól.

Mintegy jeladásra, a derültség megint kirobbant, amire Maisie, a kis sztoikus, már számított is. Mrs. Beale-nek az egészhez csak egy gúnyos megjegyzése volt: - Még hogy a papával!

- Úgy tudom, nincs itthon - felelte a gyermeknek Sir Claude -; de ha itt lenne, örömest megismerkednék vele.

- És papa nem kifogásolja majd, hogy Sir Claude idejött? - firtatta Maisie.

- Jaj, te rossz kislány! - rótta meg kedélyesen Mrs. Beale.

A gyermek észrevette, hogy Sir Claude, bár még mulattatja a dolog, kissé elpirul; hanem azért nagyon kedvesen válaszolt: - Tudod, épp ezt szerettem volna kideríteni: hogy apádnak van-e ellenem kifogása. De Mrs. Beale határozottan úgy véli, hogy nincs.

Az említett hölgy azonnal ki is fejtette nézetét mostohalányának. - Érdekes lenne ám kideríteni, kedvesem, tulajdonképpen mit kifogásol manapság apád és mit nem. *Én* nem tudom, annyi szent. - Majd az iménti vádló hangon, de már érezhető beletörődéssel folytatta: - Apádnak, drágám, igencsak furcsa dolgai vannak. - És mosolyogva fordult Sir Claude-hoz: - Ezt persze nem arra mondom, hogy a *maga* látogatását nem kifogásolná. De ha tudná, miféle emberek fordulnak meg ebben a házban!

Maisie ismerte mindet, és valóban nem lehetett egyiket sem Sir Claude-hoz hasonlítani. A látogató visszanevetett Mrs. Beale-re, s most pontosan olyan volt, amilyennek Wixné írta le hosszú meséiben a szépséges hamupipőkék szerelmesét: „kifogástalan úriember, deli gavallér”. Felállt, a gyermek sajnálatára, mint aki menni készül. - Ó, hát nem lesz itt semmi baj!

Mrs. Beale újra átkarolta kis kedvencét, magához szorította, s feje fölött vetett tűnődő pillantást látogatójukra. - Igazán megkapó, hogy egy magafajta férfi ennyire ragaszkodik a mi Maisie-nkhez!

- Mit tud ön a magamfajta férfiakról? - nevetett fel Sir Claude. - Bármit is vél tudni, bizonyára téved. Az az igazság, amit senki nem méltányol kellőképpen, hogy én inkább... na, hogy is hívják az ilyeneket?... igen: én „családapa” típus vagyok. Becsületszavamra, az vagyok.

- De az ég szerelmére - kiáltott fel Mrs. Beale -, akkor meg mért nem családanyának való asszonyt vett feleségül?

Sir Claude tekintete megkeményedett. - *Ön* csak tudja, hogyan kell házastársat választani! Különben sincsenek manapság családanyák... kössenek fel, ha egyet is ismerek! A nők ma nem akarnak gyereket, de nem ám!

A Sir Claude festette kép figyelemre méltó volt, és Maisie, mint valami rossz óment, kissé elszontyolodva szemlélte. Ugyanakkor érezte, hogy a vállára fonódó karok tulajdonosa meghökken. - Maga ugyancsak szókimondó kedvében van! De hát úgy érti, hogy őlédisége sem akar... tényleg nem?

- Egyszerűen hallani sem akar róla. De a meglevő gyerekét azért nem tagadhatja le! - És Sir Claude szeme megpihent a kislányon, simogató pillantása mintha tudatosan ellensúlyozná az anyai álláspontot. - Jó képet kell vágnia a dologhoz, érti? Ha mindjárt csak a látszat kedvéért is. Az ember azt szeretné, ha a felesége megfelelőképpen kezelné a gyermeke ügyét.

- Ó, hogy az ember mi mindent szeretne, azt én is tudom! - kiáltott közbe Mrs. Beale annyi hozzáértéssel, hogy az nem kerülhette el a férfi figyelmét.

- Nos, ha ön ráncba tudta szedni a férjét, ami, gondolom, elég vesződséggel járt, mért ne tehetném meg én ugyanazt Idával? Ami a kutyának jó, az ebnek sem árt, ugye? Hát én majd kézbe veszem a dolgot.

Mrs. Beale nem vette le szemét a kandallónak támaszkodó alakról, és szemmel láthatóan eltöprengett a hallottakon. - A maga kedvessége már a csodával határos... szinte hihetetlen! - szólt végül. - Hölgyeknél az érzelmek természetesek. De maguk!... Az a rémes másik nem!... Hát nem rémesek, aranyom? - duruzsolta mostohalányának, míg arcát a kicsiéhez szorította.

- Ó, én legjobban az urakat szeretem - felelte ártatlanul Maisie.

Szavain jót mulattak. - Úgy kell magának! - incselkedett Mrs. Beale-lel Sir Claude.

- Ugyan! - legyintett a hölgy. - Nekem elég, ha csak visszagondolok rá, miféle nőket látott az anyjánál!

- Ó, most csupa rendes asszony jár hozzánk - jelentette ki Sir Claude.

- Hogyhogy „rendes”?

- Hát, nekem semmi bajom velük.

- Ez ugyan nem nyugtat meg - mondta Mrs. Beale -, de maga biztosan kézben tartja őket. Hát nem valóságos angyal, hogy még ezt az újabb terhet is kész vállalni? - És játékosan megpaskolta a kislányt.

- Angyalnak nem lennék jó... legfeljebb nagymamának - szólt Sir Claude. - Szeretem a kisbabákat, mindig is szerettem. Ha tönkremegyünk, majd beállok valahová pesztonkának.

Elragadtatott hangulatában Maisie még azt sem bánta, hogy korát így lekicsinyelték, pedig máskor bizonyára rossz néven vette volna; a bűvöletet Mrs. Beale józan szava törte meg, amint maga felé fordította a gyermeket, és gyengéden szemébe nézve, megkérdezte: - Hát nem sajnálsz itt hagyni, kis bitang?

A kislány tépelődött. Egyszerre ez a nagy becsben tartott kötelék sem tűnt már elszakíthatatlannak. De ő nagyon gyengéden tépte szét: - Hát nem a mama van soron úgyis?

- Te csúf kis képmutató, te! Egyébként jobb, ha nem emlegetjük, ki van soron - hangzott Mrs. Beale válasza. - Átlátok én a szitán! Nem rajong a kisasszony annyira a mamájáért!

- Nono! Óvatosabban! - protestált szelíden Sir Claude.

- Hallott ő már különb dolgokat is! De nem baj, nem ártott neki. Ha tudnád, milyen nehezen válok meg tőled! - beszélt tovább Maisie-nek.

Sir Claude elnézte, milyen bájosan simul a gyermekhez. - Örülök, hogy így szereti a kicsikét. Ez csak hasznunkra van.

Mrs. Beale lassan felemelkedett, keze még Maisie-n nyugodott, és halk sóhajjal szólt: - Nos, ha örül, azzal a mi ügyünket segíti; mert biztosíthatom, hogy én nem fogok lemondani a jogaimról, melyeket annyi áldozat árán szereztem. Maisie-hez fűződő érdekeimet igenis érvényesíteni fogom. Hanem úgy látszik, az történt, hogy ez a kicsi szépen összehozott kettőnket.

- Összehozott bennünket - ismételte Sir Claude.

A vidám visszhangzó szavak ráébresztették Maisie-t is az igazságra, és szinte ujjongva tört ki: - Én hoztam össze Mrs. Beale-t meg Sir Claude-ot!

A két felnőtt persze megint nevetésre fakadt, és Mrs. Beale szeretettel rázta meg Maisie-t. - Te kis szörnyeteg! Vigyázz, hogy mit művelsz! Látja, ilyeneket csinál - fordult Sir Claude-hoz. - Velem és Beale-lel is megtette.

- Nos - nézett Maisie-re a látogató -, akkor most kipróbálhatod a trükkjeidet *nálunk* is. - A kezét nyújtotta. - Eljössz velem?

- Most? Így, ahogy vagyok? - Mostohaanyjára vetett kérő pillantása ékesszólóan beszélt, áthágva minden akadályt: a „kiengesztelés" megmászhatatlannak látszó hegyeit és a csomagolás ásító szakadékát. - Ó, hát mehetek?

Mrs. Beale beleegyezése Sir Claude-nak szólt: - Így vagy másképpen, édesmindegy. A holmiját majd holnap utánaküldöm. - Aztán lehuzigálta a gyermek kabátját, s kissé bánatosan pillantott végig rajta. - Hát bizony nem úgy van öltöztetve, ahogy én szeretném... az anyja majd patáliát csap. De hogy teremtsen elő az ember mindent a semmiből? Azért csak rendesebben néz ki, mint mikor idejött - ezt az anyjának is megmondhatja. Sajnálom, hogy magának kell ilyet mondanom, de bizony olyan volt szegényke, mint egy madárijesztő.

- Ó, majd felöltöztetem én! - buzgólkodott a látogató.

- No, azt megnézném, hogyan! - Mrs. Beale-t szemlátomást mulattatta az elképzelés. - Hozza majd el megmutatni... valahogy majd csak szerét ejtjük. Hát isten veled, kis gézengúz! - Sir Claude-tól pedig azzal búcsúzott, hogy meg fogja tartani jó emlékezetében.

9

Tömérdek pótolnivaló és csodás lehetőségek sora kecsegtette Maisie-t az anyjánál. Mindezek a dolgok Wixné hatáskörébe tartoztak, aki Maisie ottlétének másnapján érkezett meg - a hátsó lépcsőn ugyan, de örömkönnyek között. A pótlás időszaka, amelybe a derék hölgynek jócskán volt beleszólása, egymást követő fázisaival legalább olyan hosszúnak ígérkezett, mint a gyermek legutóbbi tartózkodása az apai házban. Most azonban gazdagabb és eseménydúsabb idő következett: csak úgy repültek a napok a sok tennivaló közepette, melyekbe Wixné állandó sürgetésére nevelőnő és tanítvány együttes erővel vetette bele magát. Maisie buzgón egyetértett Wixnével abban, hogy Mrs. Beale és Susan Ash felügyelete alatt bizony az égvilágon semmit sem tanult; most viszont a visszafogadott száműzött lelkesedése annál nagyobb iramra sarkallta. Így hát ez az év a megkésett ismeretek gyűjtőedényévé vált - mint valami csésze, csordultig telt Maisie örömével, hogy végre tanulhat. Ezt az érzését Wixné táplálta elapadhatatlan társalgásával s örökös figyelmeztetésével, hogy a mulandó perceket ki kell használni. Sürgős tanulnivalókkal bástyázták körül magukat, és újra meg újra diadalmas támadásba lendültek. Annyi bizonyos, hogy nem tétlenkedtek, és a gyermek esténként olyan fáradtan feküdt le, mint máskor egész napi játszás után. Így volt ez, mióta csak ismét egymásra találtak, s kezdődött azzal, hogy Wixnének magyarázatot kellett adnia őlédisége különös viselkedésére az első napokban.

Őlédisége ugyanis három teljes napig elzárkózott kislánya elől - csak Sir Claude kukkantott be vidáman egy-egy pillanatra a tanulószobába, hogy elsimítsa a fonák helyzetet; „majd csak jobb belátásra tér, meglátod" - mondogatta, s némileg igyekezett kárpótolni Maisie-t a miatta elszenvedett méltánytalanságért. A gyermek még soha semmiért nem kapott ennyi élvezetes elégtételt. Mint Sir Claude bizalmasan bevallotta, őlédisége nem tudott a volt férje házában tett látogatásról, s arról sem, hogy Sir Claude a kislány ürügyén megismerkedett az ott pöffeszkedő rémes teremtéssel. Isten a megmondhatója: őlédisége is vissza akarta szerezni a gyermekét, s ő maga is kovácsolt haditerveket; de hogy valaki ilyen alattomos módon beleártsa magát a dolgába a háta mögött, ezt egyelőre nem tudja megbocsátani. Hiába volt az együttérző Wixné minden leleményes magyarázata, az ostor végül is Maisie-n csattant, annál inkább, mivel maga Sir Claude nem értett a mellébeszéléshez - igaz, ő egyáltalán nem vette szívére a dolgot. Csak mulatott az egészen, kiszámíthatatlan volt s olykor meghökkentő; lelkére kötötte kis barátnőjének - akit ez a nyíltság sokkal jobban felzaklatott, mintsem Sir Claude képzelte volna -, hogy anyjának, ha az mégis leereszkedne hozzá, el ne áruljon semmit abból, ami legutóbb Mrs. Beale-nél elhangzott. Sir Claude be-benézett Maisie-hez; olyankor tréfából roppant elővigyázatosságot mímelt, és valósággal csintalan kölyökként viselkedett. Addig ugratta Wixnét, amíg a szegény hölgy arca bíborpirosra gyúlt a gyönyörűségtől, Maisie-t meg ismételten hallgatásra intette, mire a kislány összeszorította a fogát, mint egy foglyul ejtett büszke indián. A leckeórák fő témája ezekben az első napokban - és még később is jó ideig - Sir Claude volt, arról azonban sohasem beszélt Wixnének Maisie, hogy imádott mostohaapja egyetlen biztató szavára bármilyen kínzást kész eltűrni. Ám az idős hölgy enélkül is pontosan felmérte a dolgok állását a maga éleslátásával, nem volt szükség magyarázkodásra. Wixné minden kellemetlenséget - ami egyébként az ő helyzetét is veszélyeztette - annak a számlájára írt, hogy őlédisége őrülten szerelmes. Maisie megilletődve fogadta el ezt az indokot, és ebbe kapaszkodott, amikor anyja végül magához hívatta.

Ez igazította útba a furcsán idegenné vált világban, amely anyját körülvette - az ijesztően hűvös légkört mindemellett lassanként áthatotta Ida régi szenvedélyességének és kitörő érzelmeinek a heve. Csakhogy már jó ideje egy fedél alatt voltak, s az érzelmes fogadtatás megkésett. Mivel azonban Maisie tisztában volt a Sir Claude keltette érzelemmel, s Wixnétől azt is tudta, milyen rombolásra képes az efféle szenvedély, nyomban talált mentséget őlédisége kirívó külsejére, vad színeire, rikító ajkára, sőt még a szúrós tekintetre is, amely mintha meséskönyvbe illő félelmes bálványt idézne, s melyet a szokottnál is vastagabbra pingált körvonalak kölcsönöztek a szemének. Kijelentéseit és magyarázkodásait heves szemrehányások és váratlan hallgatások tarkították, s Maisie-t régi ismerősként köszöntötte mütyürkéinek csilingelése és becéző szavainak rejtett éle, ruháinak illata és szeszélyes ugrándozása témáról témára. Megőrizte régi furfangos szokását, hogy - Wixné szerint „arisztokratikusan" - hirtelen váltott más mondanivalóra, mintha ajtót csapott volna be az ember orra előtt. A legszokatlanabb a haja színe volt, amely aranyszőkéből rézvörösre változott, és e ragyogó hajtömeggel koronázott fejét mintha most még büszkébben vetné fel. Eme festői külsejű szülő minden mozdulatából előkelőség és nagyvilági modor sugárzott, s ha voltak is olykor meghökkentő megnyilvánulásai, minderre megnyugtató magyarázattal szolgált romantikus szenvedélye. Maisie rögtön tudta, hogy Idát csupán a szívét bitorló érzelmek ösztönzik faggatózásra afelől, mi játszódott le a másik házban ama rémes nőszemély és Sir Claude között; hanem aztán a kislánynak az is eszébe jutott, milyen sikerrel gyakorolta a múltban az együgyűség békét hozó fortélyát. Most is ehhez a cselhez folyamodott: miután a kihallgatás során sikerült korát meghazudtoló bambaságról tanúságot tennie, anyja azzal a megállapítással bocsátotta el, hogy az elmúlt hónapok alatt egy cseppet sem vált szórakoztatóbbá.

Maisie ezt is elviselte; nem bánt semmit, ha azt érezhette, hogy tett valamit Sir Claude-ért. Még Wixnének sem árulta el soha, hogy a jelek szerint Mrs. Beale mennyire megkedvelte Sir Claude-ot, hogy is mondhatta volna hát el őlédiségének. Úgy érezte, feltámad a múlt, de furcsán tótágast áll minden. Papáról régebben azért akart mindenféle rosszat megtudni a mama, mert gyűlölte; Sir Claude után meg épp ellenkező okból szimatol. Maisie lenyűgözve figyelte, mennyire átformálhat egy hölgyet a Wixné emlegette szenvedély; s szinte lélegzetvisszafojtva tapogatózott az élet félelmes buktatói között. Azt azonban elmondta Wixnének az anyjával folytatott beszélgetés után, hogy őlédisége - bár lánya meggyőzően játszotta a bárgyú bociszerepet - jónak látta búcsúzóul megjegyezni, hogy anyai kötelességeit nem fogja elhanyagolni. Nevelőnő és tanítvány erre csak egy mélyértelmű pillantást váltott némán; a várható következmények azonban elmaradtak, s ahogy teltek-múltak a hetek, semmi sem fékezte a „pótlás" viharos iramát. Anyai kötelességeit őlédisége olykor mintha úgy értelmezte volna, hogy napokig Maisie felé se nézzen, de a gyermeknek jól ment sora Wixné és Sir Claude között. Wixnének új ruhája és - mint ő maga hangoztatta - megbecsültebb pozíciója; Maisie úgy érezte, pezsgő, ragyogó világba került, ahonnan Mrs. Beale és Susan Ash egyelőre „ki van rekesztve", mint némely gyerek a karácsonyi mulatságból. Wixnének volt egy titkos félelme, amelyet, mint minden titkát, nagy komolyan megosztott kis társnőjével: attól rettegett, hogy őlédisége, újdonsült előkelőségét fitogtatva, egy szép napon előrukkol az intézet gondolatával. Csak azzal nyugtatta magát, hogy Sir Claude ügyesen kézben tartja a helyzetet. Hiszen nem győzi eleget mondogatni, mennyire örül a kedvező benyomásnak, amit Ida önfeláldozása tett széles körben; ahányszor bejön a tanulószobába, mindig tudtukra adja, milyen szépen kialakult s remélhetőleg így is folytatódik majd minden.

Néha napokra eltűnt, s ilyenkor türelmes barátai megértették, hogy őlédisége is igényt tart férjére; hanem aztán mulatságosabbnál mulatságosabb történetekkel tért vissza, elmesélte, hol járt, mit látott, csodálatos képet festett a társasági életről, s még apró ajándékokat is hozott, tanúsítván, hogy távollétében is gondolt az itthoniakra. Sir Claude szavain csüngve Wixné

szinte úgy érezte, ő maga is társaságba jár Maisie-vel, de ennél kézzelfoghatóbb ajándékokat is kapott, így egy önfontos bankót, Franciaország történetét és egy malachit fogantyús esernyőt, Maisie pedig pralinét és meséskönyveket, azonkívül gyönyörű télikabátot (Sir Claude-dal kettesben vásárolták), no és sok-sok társasjátékot dobozban, nyomtatott utasításokkal, meg egy fényes, piros keretet a nevezetes fényképnek. A társasjátékot Sir Claude esti időtöltésnek szánta, és jó néhány este el is telt azzal, hogy Wixné hasztalan próbálta kibogozni az utasítások értelmét. Valahányszor Sir Claude érdeklődött, tetszenek-e a játékok, mindketten rávágták: „Ó, rendkívül!" - de magukra maradva buzgón tárgyalták, nem kellene-e őszintén az ajándékozóhoz fordulniuk segítségért. Ettől azonban merő tapintatból visszariadtak; maguk sem tudták volna pontosan szavakba foglalni, miért - talán a Sir Claude iránt érzett gyengéd vonzalommal ellenkezett volna, ha gondjaikkal terhelik. Wixnét valósággal elkápráztatta kedvességével a férfi, nemcsak az ötfontos bankjeggyel és azzal, hogy „nem feledkezett meg" róla, hanem páratlan előzékenységével is, s ezt szegény hölgy olyan méltóságteljes büszkeséggel emlegette, amilyenről Maisie jelenlétében csak egyetlen későbbi alkalommal tett még tanúságot - a maga idején bővebben is szó lesz az esetről -; amikor méltóságteljesebben viselkedett, mint mindannyian együttvéve. Sir Claude köszönéskor kezet fogott Wixnével, mint az idős hölgy megjegyezte: „tudomást vett róla", mostohalányával együtt többször is elvitte a pantomimba, és kifelé jövet a tömegben nyilvánosan a karját nyújtotta neki. Ha a napsütötte Piccadillyn találkozott a nevelőnővel és tanítványával, vidáman rájuk köszönt, és megfordult, hogy velük tartson, hősiesen viselve el az alacsonyabb rendű társaságot; Wixné meg is jegyezte, hogy őlédisége bezzeg vérrokona létére képtelen volna efféle áldozatra. Még az edzett gyermeki szív számára is volt valami elszomorító a túlzott lelkesedésben, amellyel szegény asszony az emberiesség apró megnyilvánulásait fogadta; mindez rádöbbentette Maisie-t, hogyan kulloghatta, somfordálhatta végig eddigi életét alázatos, öreg barátnője. Sir Claude-ról viszont csak még nyilvánvalóbbá vált, hogy tetőtől talpig úriember: nincs hozzá hasonló a földkerekségen! - Az ilyen talpig úr marad - ismételgette Wixné -, bárkivel akad is össze az előkelő társaságban, sőt akárkivel láncolja össze a házasság köteléke! - Voltak kérdések, amelyeket Maisie sosem tett fel; így nevelőnőjét nem hozta zavarba annak firtatásával, vajon Sir Claude inkább úriember-e, mint papa. Pedig lett volna rá alkalma bőven, hiszen a téma, ha kimondatlanul is, mindig ott lebegett köztük, s bármilyen tantárggyal foglalkoztak is: a legfontosabb történelmi dátumokkal vagy akár a segédigékkel, csak annyira távolodott tőlük, mint a könyv előző oldalán a sorok. Téli estéken, kártyajátékok, kirakós fejtörők és bonyolult vitairatok talányára egyetlen megoldás kínálkozott: közel húzódni a kandallóhoz, és *róla* beszélgetni; s az igazat megvallva, ekkortájt a kislány művelődése főként eme épületes párbeszédekre szorítkozott.

Meg kell hagyni azt is, hogy Sir Claude ürügyén szokatlanul messzire merészkedtek, messzebbre, mintsem Maisie egyszerű tanítónője, régimódi tisztességével és elavult illemkódexével, helyeselhette volna. Voltak órák, amikor Wixné háborgó lelkiismeretével viaskodott, majd sóhajtva győzte meg magát: hát hogyan is kezelhetne az ember *másképpen* egy ilyen zsenge kis teremtést, aki mögött máris ennyi - hogy mást ne mondjunk - sajátságos tapasztalat áll? - Hiszen már úgyis mindent tudsz, nem igaz, aranyom? - mondogatta, vagy: - Én már ennél jobban úgysem ronthatlak el, igaz-e, szentem? - Ilyen megjegyzésekkel igazolta önmaga és tanítványa előtt társalgásaik fesztelen hangnemét. Hogy mit tud máris a tanítvány, arról mint magától értetődő dologról nemigen esett szó, de többet ért az minden tankönyvnél, és túltett minden előtanulmányon. A tudat, hogy őt már úgysem lehet elrontani, olyan rossz, valahogy vigasztaló volt számára - könnyebb szívvel tudott szembenézni a pillanatnyi válság alapvető kérdésével: azzal a ténnyel, hogy mama iszonyúan féltékeny. Ez hát mama szenvedélyének a másik oldala, amire a tanulószoba két éles szemű lakója egykettőre rátapintott. Szinte a maguk bőrén kellett tapasztalniuk, minek van kitéve az olyan hölgy, akinek a férje Sir

Claude-hoz hasonlóan ellenállhatatlan vonzerőt gyakorol minden szépnembeli teremtményre. Hogy a hölgyek egyre-másra szeretnek bele, ez nyilván felborzolta kissé a felesége idegeit. Egy alkalommal, amikor holmi kis közjáték - dühös ajtócsapkodás vagy egy ijedt szobalány menekülése - kiváltképp felhívta figyelmüket a dolgok állására, a fogékony, gyors eszű Maisie hirtelen ezzel fordult társnőjéhez: - És maga, Wixné kedves, maga is szerelmes belé?

Persze kész volt rögtön tréfára fordítani a szót, így hát kicsit megdöbbentette az a komolyság, amellyel Wixné kibökte a választ: - Méghozzá fülig. És ha már szóba hoztad, elárulom: még sose voltam ennyire oda senkiért.

E merész kijelentés nem ingatta meg Maisie érzelmeit, ami kiderült néhány nap múlva - miután Sir Claude már hosszabb ideje nem mutatkozott -: ekkor ugyanis a nevelőnő váratlanul visszafordította Maisie-re a fegyvert. - Na és te, kisasszony, ha szabad kérdeznem, szerelmes vagy bele te is? - tudakolta habozva, láthatólag csak a jó tréfa kedvéért. - De még mennyire! - felelt rögtön a gyermek, mintegy csodálkozva, hogy ez nem volt eléggé nyilvánvaló már eddig is. Öreg barátnője szemlátomást elégedetten sóhajtott fel. Sőt, mintha határozottan megkönnyebbült volna. Igen, így minden rendben van.

Abban egyébként biztosak voltak, hogy őlédisége nem rájuk haragszik, és nem az ő tilalma tartja távol sokszor napokig Sir Claude-ot a gyerekszobától - mert hat hónap múltán erre is sor került. Gyakran utaztak el, Sir Claude is, Ida is, hol együtt, hol külön-külön; voltak aztán időszakok, amikor nevelőnő és tanítvány magára maradt az üres házban, mert állítólag még a cselédség is eltávozott, úgyhogy a vacsora is csak a kamrából meg kredencből előkapart maradékokból állt. Ilyen alkalmakkor - mikor gyakran éhesen keltek fel az asztaltól - Wixné sóvárogva ecsetelte kis neveltjének - s az ilyen emlékeztetőre bizony szükség volt - a szülők „érdekes életét”, azt a ragyogó társasági életet, amely ott zajlik körülöttük, a szórakozás ezernyi lehetőségét, ahová szinte merészség lenne akár csak gondolatban is követni őket, s a sok nagyszerűbbnél nagyszerűbb dolgot, ami velük történik, s amit el sem tud képzelni az, aki ilyesmit sosem látott. Egyszer aztán elejtett egy olyan megjegyzést, hogy a házaspárnak bőven akadnak nehézségei is, de a legfőbb probléma Mrs. Beale. Később az is tudomására jutott Maisie-nek, hogy mostohaanyja többször is meg akarta látogatni őt, de kísérletei felbőszítették mamát; hogy mostohaapja a mostohaanya védelmére kelt; hogy utóbbi az apa nevében próbált fellépni, és hogy a mama nagyon is zokon vette az egész dolgot. Egyszóval, mint Wixné leszögezte, minden a feje tetején áll. A derék asszony beszámolója ismét felidézte Maisie-ben Sir Claude és Mrs. Beale megismerkedésének szép emlékét, amit többször is volt alkalma emlegetni mostohaapja társaságában, különösen az első hetekben (noha Wixné előtt óvakodott szóba hozni). Wixnének önkéntelenül is hálás volt, amiért Sir Claude ama bizonyos látogatásáról nem próbálta meg kifaggatni, ahogy anyja tette. Az efféle keresztkérdésektől intette óva eleinte Sir Claude, és erre célzott, amikor „derék kölyök”-nek nevezve megdicsérte, milyen ügyesen védte ki a támadást. Ekkor tette fel a kérdést Maisie - mikor már biztosan tudta: mostohaanyja egyáltalán nem mondott le róla -, hogy Sir Claude érintkezésben maradt-e Mrs. Beale-lel, s hogy ő maga egyelőre csakugyan nem találkozhat-e vele. E beszélgetésre az adott alkalmat, hogy egyik nap, bekukkantva a tanulószobába, Sir Claude egyedül találta Maisie-t.

10

Sir Claude a kandalló előtt állt, cigarettázott, s olyan pillantással nézett körül, hogy Maisie valósággal elszégyellte magát a szoba szegényes berendezése miatt. Aztán, mielőtt még mostohalánya Mrs. Beale-re vonatkozólag „megkörnyékezhette” volna - mellesleg ez a kifejezés is tőle származott; érdekes, mennyit átvett tőle Maisie -, megjegyezte, hogy szobadíszek dolgában mama bizony meglehetősen mostohán bánik velük. Csak Wixné akasztott ki egy japán legyezőt meg két meglehetősen gyászos bibliai idézetet; szeretett volna valami vidámabbat, de hát nem volt más kéznél. A fényképe nélkül, állapította meg Sir Claude, aztán végképp olyan siralmas lenne a helyiség, mint a kihűlt ebéd. Már korábban is javasolt egy s mást a szobába; nevelőnő és tanítvány azonban csak addig jutott, hogy megvitassa, hol mutatna a legjobban ez vagy az, ha netán szert tennének rá valaha, a következő pillanatban aztán sajnálkozva szögezték le, hogy a gyermek vándor-életmódja bizony nem kedvez az efféle beszerzéseknek. Hiszen Maisie legfeljebb addig tartózkodott valahol, míg a dolgok hiányát észrevette, ám ahhoz már nem elég huzamosan, hogy ilyen ajándéktárgyakat kiérdemeljen. Sir Claude lekicsinylő pillantása most olyasféle restelkedést keltett benne, mintha a tanulószoba nem sokban különbözne Susan Ash sivár kis padlásszobájától, ahová egyszer-másszor fellátogatott. Sir Claude ezután hirtelen Mrs. Beale-re terelte a szót: - Mit gondolsz, csakugyan szeret téged?

- Ó, kimondhatatlanul! - felelte Maisie.

- De vajon önmagadért szeret, ahogy mondani szokás? Mi a véleményed? Ragaszkodik hozzád annyira, mint, mondjuk, Wixné?

A gyermek ezen eltöprengett. - Ó, hát Mrs. Beale-nek nem én vagyok a mindene! - mondta aztán.

Sir Claude-ot láthatólag mulattatta a válasz. - Nem, neki nem te vagy a mindene.

Percekig nevetett, de ezt már megszokta Maisie, és zavartalanul folytatta: - De sose fog lemondani rólam!

- Hát hiszen én se, kisöreg: úgyhogy ez egyáltalán nem olyan nagy szó, elvégre nem ő az egyetlen. De ha annyira ragaszkodik hozzád, mért nem ír?

- Hát a mama miatt. - Ez nem volt valami világos magyarázat, de Maisie-t kissé készületlenül érte Sir Claude nyílt kérdése.

- Értem - felelte a férfi -, igaza lehet. De mással is próbálkozhatna, akad más mód is. Itt van például Wixné.

- Igen, Wixné itt van - helyeselt rögtön Maisie. - Csakhogy Wixné ki nem állhatja.

Sir Claude szemében érdeklődés villant fel. - Nocsak, ki nem állhatja? Hát mit mond róla?

- Semmit... mert tudja, hogy rosszul esne nekem. Hát nem aranyos tőle? - kérdezte a gyermek.

- Hogyne; igazán kedves. Mrs. Beale bezzeg nem fékezné a nyelvét ilyen esetben, igaz-e?

Maisie-nek is ugyanez jutott eszébe, de ő Mrs. Beale-t is védeni akarta. Mentségként azonban csupán ennyit tudott felhozni: - Ó, papáéknál nem számít az ilyesmi!

Erre Sir Claude csak mosolygott. - Azt el is hiszem. Bezzeg nálunk számít, ugye? Itt vigyáz az ember a nyelvére. Nem mintha befolyásolni akarnálak ebben a kérdésben - folytatta -, de az az érzésem, hogy mindent összevéve nálunk mégiscsak finomabb a tónus, mint apádéknál. No de ezt a témát nem erőltetem; roppant kínos lehet neked ilyesmiről beszélni. Egyébként ne aggódj: rám mindig számíthatsz. - Majd pillanatnyi hallgatás után, mélyet szippantva cigarettájából, visszakanyarodott Mrs. Beale-re és a gyermek legelső kérdésére. - Attól tartok, nem sokat tehetünk érte egyelőre. Én azóta sem láttam... szavamra, nem találkoztam vele. - S a fiatal férfi, kissé ostobán ható nevetéssel, elpirult egy cseppet. Bizonyára maga is túlzásnak érezte, hogy ártatlanságát Maisie előtt bizonygatja. Azt azonban nem hallgathatta el a kislány előtt, hogy az anyja természetesen gyűlöli a másik ház úrnőjét. Így még egyszer nem keresheti fel a felesége beleegyezése nélkül, viszont ő nem az az ember, aki kijátssza a nejét - s itt önkéntelenül ismét csak beleesett az előbbi hibába, annyira igyekezett meggyőzni Maisie-t feddhetetlenségéről. Hajlamos volt úgy kezelni a gyermeket, mintha magafajta világfival állna szemben. Igaz, mondta, annak idején elment Mrs. Beale-hez Maisie-ért, de az egészen más volt. Most, hogy Maisie itt lakik velük az anyai házban, ugyan milyen ürüggyel indokolhatná a mama előtt, hogy látogatóba jár az apa új feleségéhez? És persze Mrs. Beale sem jöhet hozzájuk - Ida darabokra tépné. Maisie-nek az ürügyek emlegetése eszébe juttatta, milyen hosszú ideig takarózott Mrs. Beale az ő jelenlétével, s hogy ilyen szerepben a sors kényekedve szerint hol támasz, hol teher az ember. Sir Claude ezért tisztában volt azzal is, hogy később más fordulatot vehetnek a dolgok; ezzel fejezte be hát a mondókáját: - Különben el is hiszem, hogy őszintén szeret téged, ez csak természetes, ha rólad van szó! És nagyon fiatal, nagyon csinos és nagyon okos: szerintem elragadó nő. De az egyenes útról semmiképpen sem szabad letérnünk. Ha segítesz nekem, én is segítek neked, jó? - Közvetlen, pajtáskodó és egyáltalán nem leereszkedő modora egyenrangú féllé avatta a gyermeket, aki menten úgy érezte, hogy ilyen barátért mindenre képes. Az egészben az volt a legszebb, mint Maisie homályosan megsejtette, hogy Sir Claude nem holmi álnok meggondolásból kezelte felnőttként, hanem valóban megfeledkezett az életkoráról.

Mindez újra meg újra titkos ujjongással töltötte el - voltak pillanatok, amikor maga is elhitte, hogy segítségére lehet mostohaapjának. Egyedül az nem volt számára világos, mit értenek hát a nagyok fiatalságon. Sir Claude szemében Mrs. Beale a fiatal, ahogy Wixné meg Sir Claude-ról hangoztatja ugyanezt - sőt ezt tartja az imádott férfiú egyik legfőbb erényének. Akkor viszont Maisie micsoda, és ilyen értelemben minek mondható mama? Időbe telt, míg némi kísérletezéssel kiderítette, hogy mama fiatalságára nem illik hivatkozni. Sőt, odáig jutott, hogy a szóban forgó hölgy vastagon kimázolt arcát és szaporodó ráncait nézegetve már azt is kétségbe vonta, hogy rajta kívül bárki másnak eszébe juthat mamát fiatalnak nevezni. De ha nem fiatal, akkor nyilván öreg, s így kissé különös színben tűnhet fel egy ifjabb korosztályhoz tartozó férj oldalán. Mr. Farange még nála is öregebb - ezzel Maisie eddig is tisztában volt; lassacskán aztán felfogta azt is, hogy ha Mrs. Beale fiatalabb Sir Claude-nál, mennyivel idősebb lehet Mrs. Beale-nél papa. Az ilyen felfedezések kiábrándítóak voltak, sőt csöppet zavarba ejtőek is: kiderült, hogy hozzátartozóinak életkora egészen más, mintsem elvárná az ember. Ez különösen mama esetében volt kirívó, és Maisie-t bizonyos megkönnyebbüléssel töltötte el a tudat, hogy Wixnével nem tárgyalták meg soha Sir Claude házastársi érzelmeit. Csupán őlédisége lelkiállapotának szenteltek figyelmet, ami mindkettőjük - de főként talán Wixné - részéről tapintatra és valamiféle szeméremérzésre vallott. A mostohaapjával folytatott eszmecseréhez ott a tanulószobában Maisie-nek volt még egy utolsó megjegyzése: - Hát ha ezentúl nem találkozhatunk Mrs. Beale-lel, akkor szegény csalódni fog, mert ő másképpen képzelte az egészet mostohaatyám látogatásakor!

Sir Claude értetlenül nézett. - Miért, ő mit képzelt?

- Hát hogy én összehoztam kettőjüket.

- Azt gondolta? - kérdezte Sir Claude.

Maisie csodálkozott ezen a feledékenységen. - Ugyanúgy, ahogy őt meg papát is összehoztam. Ő maga mondta. Hát már nem emlékszik?

Sir Claude-nak is eszébe jutott az eset, és felkacagott. - Tényleg azt mondta!

- És maga is mondta - emlékeztette tovább Maisie.

A férfi növekvő derültséggel idézte fel a részleteket. - És te is mondtad - vágott vissza, mintha valamilyen játékot játszanának.

- Akkor hát mindannyian tévedtünk?

Sir Claude tűnődött pár pillanatig. - Nem, alapjában véve nem. Tulajdonképpen csakugyan azt tetted. Akármilyen furcsa is, de valahogy közel kerültünk egymáshoz. Mrs. Beale gondol ránk - rád is meg rám is -, ha nem is találkozunk. Meglátod, minden rendben lesz, amikor visszamégy hozzá.

- Visszamegyek hozzá? - visszhangozta Maisie elakadó lélegzettel, mintha ijedten kapaszkodna a boldog jelenbe.

Sir Claude észrevehetően elkomorult egy pillanatra; talán megérezte a ránehezedő felelősség súlyát, amit cselekedetével vállalt. - Ó, majd egy szép napon, gondolom! Addig még rengeteg időnk lesz.

- Töméntelen sok pótolnivalóm van ám - mondta hirtelen támadt merészséggel Maisie.

- Hát persze, és ki is kell használnod minden órát. No, erre majd gondom lesz.

Ez biztatóan hangzott, és Maisie vidám válasza tanúsította, hogy megnyugodott: - Wixné máris gondoskodik róla!

- Úgy is kell - szólt Sir Claude -, Wixné meg én vállvetve állunk mögötted.

Maisie szinte látta maga előtt az érzékletes képet, és kisvártatva felkiáltott: - Akkor hát mostohaapámmal és Wixnével is ugyanazt tettem, magukat kettőjüket is összehoztam!

- Ejnye, csakugyan! - nevetett Sir Claude. - És szavamra, ez sikerült a legjobban! Velünk aztán elbántál! Most már csak az a kérdés - emlékszel, már *akkor* is felvetettem -, hogy boldogulsz velem meg anyáddal?

- Hogy *ővele* is össze tudom-e hozni? - csodálkozott a gyermek.

- Hát, tudod, nem ártana... nem bizony. De nem lenne szabad ilyeneket mondanom neked; már csak azért sem, mert ezzel hiába is próbálkozol... ez nem fog menni. Bizony, kisöreg - folytatta a fiatal férfi -, ebbe beletörik a bicskád. No de sebaj, majd csak összerázódunk. Az a fő, hogy te meg én jól megvagyunk egymással.

- Mi ketten remekül! - lelkesedett Maisie. Ám egy pillanat múlva, mintegy az iménti szavak hatására, hozzáfűzte: - Hogy hagyjam én majd itt magát? - Mintha neki kéne vigyáznia Sir Claude-ra.

Aggodalmát mosoly jutalmazta. - Mért kellene itt hagynod? Nem kerül arra sor.

- Úgy érti, ha mégis elmegyek, velem jön?

Sir Claude kereste a szavakat. - Talán nem éppen „veled”; de mindenképpen a közeledben maradok.

- De honnan tudja, hogy nem viszi-e magával a mama valahová?

A férfi ismét felnevetett. - Erről, bevallom, fogalmam sincs. - Majd hirtelen ötlettel tréfára fordította a szót: - Ez már a te dolgod lesz: intézd el anyáddal, hogy ne vigyen messzire tőled.

- De hogyan? - lepődött meg Maisie. - Mama engem nem szeret - mondta nagyon egyszerűen. - Nem szeret igazán. - Gyermek létére egész kusza kis múltja benne rejlett a szavakban, és éppúgy lehetetlen volt ellentmondani neki, mintha tiszteletben megőszült dáma lett volna.

Hallgatásával Sir Claude is elismerte ezt, de még inkább komolyra vált hangjával, amikor végül megszólalt: - Attól még előbb vagy utóbb itt hagyhat engem veled!

- Akkor együtt lakunk majd? - tudakolta mohón a kislány.

- Attól tartok - mosolyodott el Sir Claude -, hogy inkább Mrs. Beale-nek lesz esélye.

Maisie lelkesedése egy icipicit megcsappant; eszébe jutott Wixné kijelentése, hogy lassan már minden a feje tetején áll. - Hogy ismét magához vegyen? Hát mostohaapám nem jöhet el oda meglátogatni?

- Dehogynem!

Noha Maisie gyermekkorából sok minden kimaradt, azért megvolt benne a gyermekek ragaszkodása az ígéretekhez. - Akkor hát eljön... gyakran jön majd, ugye? - erősködött. Ám még el sem hallgatott, amikor nyílt az ajtó, s Wixné tért vissza. Sir Claude erre felelet helyett csupán egy tekintetet vetett Maisie-re, amitől az elnémult, és zavarba jött.

Hanem amint egyszer újra kettesben maradtak - az alkalom ugyan elég soká váratott magára -, Sir Claude megint csak ott vette fel a társalgás fonalát, ahol legutóbb elejtette: - Lásd be, kedvesem, ha én meg is látogathatlak apádéknál, az azért nem ugyanaz, mintha Mrs. Beale jönne el ide. - Maisie elgondolkozva bólogatott, bár ő maga aligha tudta volna megmondani, mi is a különbség. De mostohaapja szokott kedélyességével máris segítségére sietett. - Én valószínűleg elmehetek Mrs. Beale-hez anyád tudta nélkül.

Maisie-t egészen felvillanyozta ez a drámába illő lehetőség. - És ő nem jöhetne ide anélkül, hogy mama... - Sehogy sem talált szót arra, amit mama tenne.

- Drága gyerekem, Wixné elmondaná neki.

- De hisz azt hittem - ellenkezett Maisie -, hogy Wixné meg maga...

- Olyan rendíthetetlen szövetségesek vagyunk? - vágott közbe Sir Claude. - Ó, hogyne, mindenben, kivéve Mrs. Beale dolgát. És ha azt akarod javasolni - folytatta -, hogy mostohaanyád látogatását valahogy titkoljuk el Wixné elől...

- Ó, *ilyet* nem javasolnék! - szakította félbe Maisie.

Sir Claude olyan arcot vágott, mint aki megérti, miért nem. - Nem, az tényleg lehetetlen volna. - Most, hogy a titkolózás lehetőségét fontolgatta, Maisie olyasmit vélt felfedezni mostohaapjában, amire nem is számított. Már előfordult néhányszor, hogy lelkiismeretével kellett megalkudnia, mert úgy érezte, álnokul becsap másokat; pedig egy-egy gondolatnál többet sosem titkolt el. Persze most is titokban tartotta, amit gondolt: hogy milyen furcsa látvány lenne Sir Claude a titkon bujkáló látogató szerepében. S míg ilyen elképzelésekkel foglalkozott, a férfi tovább beszélt: - Meg aztán, tudod, én nem félek édesapádtól.

- És anyámtól igen?

- Meghiszem azt, öregem! - válaszolta Sir Claude.

11

Senki ne higgye azonban, hogy őlédisége tüntető távollétei nem váltakoztak olykor egész más jellegű megnyilvánulásokkal: diadalmas bevonulásokkal és a tanulószobában töltött feszült pillanatokkal, amikor mindenre kiterjedt a figyelme, kezdve a mennyezet állapotától leánya cipője orráig, és csak úgy buzgott a jó szándéktól. Hol leült, hol meg fel-alá viharzott, de mindenképpen a gyakorlatiasság lenyűgöző pózában tetszelgett. Annyi kifogásolnivalót talált mindig, hogy csak győzzön bárki is eleget tenni a kívánságainak, s úgy tele volt tervekkel és elképzelésekkel, hogy az ígéretek és kecsegtető kilátások valósággal röpködtek körülötte. Látogatásai úgy illettek egyéniségéhez, mint testére szabott ruhák, s modora úgy lengte körül, akár egy dekoratív függöny, mint Wixné találóan megjegyezte, de hajlamos volt átcsapni egyik végletből a másikba - néha alig szólt gyermekéhez, máskor meg e zsenge virágszálat szenvedélyesen ölelte keblére, melyet - ugyancsak Wixné megállapítása szerint - alig fedett el mélyen kivágott öltözéke. Borzasztóan sietett mindig, s minél csábosabb volt a dekoltázs, annál bizonyosabbra lehetett venni, hogy várják másutt. Rendszerint egyedül viharzott be, de néha Sir Claude is vele jött, s az első időkben minden arról tanúskodott, hogy őlédisége - mint Wixné kifejezte - igézet alatt áll. - Megint megigézte! - kiáltott fel ámultan, de jólértesülten Maisie, valahányszor Sir Claude magával ragadta a felszabadultan kacagó mamát. Még a régi, nevető kedvű hölgylátogatók idejében sem hallotta soha ilyen fesztelenül kacagni, mint most, a hitvesi odaadás pillanataiban, s hogy a vidámsághoz végre joga van mamának, ezt belátta ő is, hisz mostanában őt is a szép lehetőségek és az örömteli jövő önző gondolatai foglalkoztatták.

Később aztán, amikor már kíséret nélkül járt, és megváltozott viselkedése másféle nagy változásokról vallott, Ida új hangot ütött meg, mely első pillanatban meghökkentő és váratlan volt - mintha roppant önfeláldozással átengedett volna mindent Sir Claude-nak, és most másoknak is tudomására akarná hozni, hogy ha nem mennek rendben a dolgok, az egyedül Sir Claude megbízhatatlanságának köszönhető. - Kezdettől fogva akkora hűhót csapott körülötted - közölte egy alkalommal Maisie-val -, hogy meguntam, és azt mondtam neki: ezentúl törődjön veled ő, próbálja ki, hogy ízlik az ilyesmi. Egyszóval én mosom kezeimet: őrá bíztalak, és ha valami nem tetszik, hát légy szíves, és vele intézd el. Nekem, szegény fejemnek meg hagyj békét... elég bajom van anélkül is. - A legfőbb bajt láthatólag az jelentette, hogy az igézet, melyet azelőtt megosztott velük a tanulószoba kandallója mellett, már lanyhulóban volt; másrészt pedig Ida végül kénytelen volt kinyilvánítani férje felelőtlenségét. Ámuló hallgatóinak egy szép napon arról kellett értesülniük nagy megrökönyödéssel, hogy Sir Claude-nak van egy nagy hibája: sajnos, komolytalan. Maisie Wixné keblére borulva sírt, miután megtudta, hogy Sir Claude-ot néha naplopónak titulálják; s méghozzá nevelőnője is csak félig-meddig ütötte helyre a dolgot, amikor a következő napokban többször is hangoztatta, hogy a könnyelmű és bohém életmód csak illik a rangjához. Ezt egyébként mindenkiről el lehetett mondani, akivel Maisie eddig találkozott, kivéve szegény Wixnét - Sir Claude-nak viszont eddig épp az volt a legfőbb érdeme, hogy mindenkitől különbözik. Maisie különben egyre fesztelenebbül beszélgetett anyjáról Sir Claude-dal, mert mellette soha nem nyomasztotta a félelem, mint apja társaságában, hogy pletykákat közvetít, és még jobban elront mindent. Mostohaapja szemlátomást könnyen megbarátkozott a gondolattal, hogy Maisie ezentúl az ő gondjaira van bízva, s mint mondogatta, az ő kedvenc játékszere lett; azt is készséggel elismerte, hogy ő maga nagy hóhányó, lusta disznó és semmirekellő fajankó. És Maisie előtt sose mondott egy rossz szót sem az anyjára - csak hallgatott csüggedten, őlédisége

lehengerlő kirohanásai ellenére. Az is előfordult, hogy úgy beszélt, mintha kis pártfogoltját erőszakkal szakította volna el szülőanyjától, aki foggal-körömmel küzdött érte.

Ilyesmi derült ki abból a vadul kirobbanó jelenetből, amelyre a szalonban került sor, ahol egy alkalommal, egyéb társaság nélkül, véletlenül mind a négyen összetalálkoztak. Maisie azon vette észre magát, hogy anyja a keblére szorítja, szenvedélyesen zokog és sikoltozik fölötte, s rajta tölti ki felháborodását, amelyet bizonyára egy nemrég lejátszódott kemény összecsapás támasztott szívében. Nyilván az előzményekből adódott, hogy Ida, míg valósággal karjában ringatta gyermekét, álnok és végzetes elidegenedéssel vádolta szegénykét, és szemrehányások özönét zúdította Sir Claude-ra, mint e gyalázatos dolog gonosz előidézőjére. - Elvett tőlem téged - kiabálta -, magához édesgetett, ellenem fordított, megmérgezte azt az álnok kis lelkedet! Te meg hozzászegődtél, szövetkeztél vele ellenem, és meggyűlöltél! Előttem a szádat se nyitod ki soha, magad is tudod; neki bezzeg locsogsz naphosszat, mint egy sereg szajkó! Hiába tagadnád, az egész ház visszhangzik tőled. Úgy csüngsz rajta, hogy az már az illetlenség határát súrolja, ő meg azt teszi veled, amit akar. Hát csak tessék, ha neki ez kell; ugyancsak sietett meghódítani magának - hát majd meglátjuk, hogy boldogul veled. Nekem itt megszakad a szívem miattad, benned meg annyi érzés sincs, mint egy nyirkos, hideg kis halban. - Hirtelen eltaszította magától a gyermeket, és mintegy beismerve vereségét, a szoba másik végébe penderítette, éppen Wixné karjába, akit estében sem tévesztett szem elől Maisie, s jól látta, hogy kivörösödött arccal furcsa pillantást vált Sir Claude-dal.

Ez a jelentőségteljes pillantás mély nyomot hagyott benne, s olyan könyörtelen fényt vetett anyja kitörésére, hogy Maisie már nem is szégyenkezett, amiért ő robbantotta ki. Apja egyszer szívtelen kis dögnek nevezte, és most, ha meg is rettent, olyan hűvös és érzéketlen maradt, mintha apjának igaza lett volna. Annyira azért nem ijedt meg, hogy sírva fakadjon, ami gyógyír lett volna anyja sérelmeire; inkább kíváncsi volt a többiek szavakba nem öntött véleményére. Az első adandó alkalommal ki is faggatta Wixnét, és a következő meglepő választ kapta: - Nos, kedvesem, ez őlédisége játszmája, és jobb, ha görcsösen kapaszkodunk, nehogy kicsússzon lábunk alól a talaj! - Maisie aztán ráért eltöprengeni e baljós szavakon. Különben is egyre több latolgatnivalója akadt, és egyebek között arra a következtetésre jutott, hogy nevelőnője nemritkán folytat bizalmas és komoly beszélgetéseket a megbélyegzett mostohaapával. Egy második epizód pedig arra ébresztette rá, hogy tudtán kívül valami rendkívüli történt a házban. Azelőtt is előfordultak dolgok - igazság szerint elég sokszor -, amelyekről nem volt tudomása, de úgy gondolta, az ilyen apróságok úgysem érintik közelről; meg aztán magabiztosan hitte, hogy a házi problémák útvesztőjében sikerül eligazodnia. Persze ezúttal is megfejtette a talányt - bár, meg kell vallani, Wixné tapintatos irányításával. Sir Claude segítségére nem számíthatott: őlédisége sakkhúzására ugyanis a férfi azzal válaszolt, hogy azonnal elutazott Párizsba, egyes-egyedül, ezzel torolva meg a vádaskodásokat. Akármennyire kedveli is mostohalányát, ilyen módon senki sem erőszakolhatja rá - ezt Maisie is megértette; nyilvánvaló volt hát, hogy távozásával az erőszak ellen tiltakozik. Sir Claude távolléte alatt jött rá végül is ifjú hölgyünk, mi történt valójában: csak annyi, hogy anyja már nem szerelmes.

A Sir Claude iránti szenvedély, Maisie megítélése szerint, már akkor is csak pislákolt, amikor egy napon őlédisége váratlanul berobbant a tanulószobába, és bemutatta Perriam urat, aki - magyarázta őlédisége a küszöbről - nem akarta elhinni, hogy ekkora kamasz lánya van. Perriam úr alacsony volt és tagbaszakadt - Wixné később meg is jegyezte: „Csuda, hogy bírja az iramot ilyen kövéren” -; és nehezen lehetett volna megmondani, mi a feltűnőbb rajta: a kopasz feje vagy a sűrű fekete bajsza. De még a szeme fölött is mintha bajusz nőtt volna, ami azonban legkevésbé sem gátolta e két fénylő cipőgomb fürge ugrabugrálását - mintha biliárdgolyók gurultak volna ide-oda, Ida mesteri lökéseinek engedelmeskedve. Bajuszát

pödörgető kezén Perriam úr villogó gyémántgyűrűt viselt, s erre az ékességére, valamint súlyos és rejtélyes egyéniségére utalt ifjú hölgyünk, amikor távozása után kijelentette, hogy csak turbán kellene a fejére, és kész volna egy pogány török.

- Sokkal inkább - vélte Wixné - egy pogány zsidó.

- Úgy értem, olyasvalaki - magyarázta Maisie -, aki valahonnan keletről jött.

- Ez minden bizonnyal onnan jött - válaszolta a nevelőnő -: a Cityből. - S egy pillanattal később, mintha mindent tudna róla, hozzátette: - Egyike azoknak, akik csak mostanában törtek fel. Biztosan rém gazdag.

- Meghalt talán a papája? - tudakolta érdeklődve a gyermek.

- Jaj, dehogy... itt nem örökségről van szó. Ő maga keresett egy nagy halom pénzt.

- Mért, mennyi pénze lehet? - kíváncsiskodott Maisie.

Wixné töprengett. - Ó, hát sok millió - mondta találomra.

- Százmillió?

Wixné nem volt biztos az összegben, de a mesés gazdagság emlegetése mintha egyszerre felmelegítette volna a szegényes kis tanulószobát - a Perriam urat körüllengő, forrón izzó atmoszféra visszfénye még ott vibrált a levegőben. Perriam úr egész lényéből az élet élvezete áradt: a boldog felnőttkor túláradó derűje, amelyet Maisie már kora gyermekségétől oly jól ismert. - Csókolom a kacsóját, asszonyom! Üdvözletem a kis kisasszonynak! - bólintott nevető ábrázattal a két ámuló alak felé. - A kedves mama megengedte, hogy bekukkantsak... mondtam neki, hogy egy szavát sem hiszem, amíg a saját szememmel nem látlak. Folyton csak rólad beszélt, de be nem mutatott volna; hát én nem hagytam neki békét - magyarázta Maisie-nek. - Nos, csakugyan nem volt mese, kedvesem, ezt ünnepélyesen visszaszívom... pedig azon sem csodálkoztam volna, ha annak bizonyul!

- Veled traktáltam szegény Perriam urat, drágám... ezzel untatok mindenkit - közölte Ida. - Mondtam is neki, ha nem hiszi, győződjön meg róla a saját szemével, milyen aranyos lányom van és mekkora! Hát most legalább láthat egy rosszcsont kölyköt, és rájöhet, hogy szegény mamuskád már idestova hatvan felé ballag! - És őlédisége Perriam úrra villantotta híres csábmosolyát, amelyről a lánya már annyit hallott valaha az apai házban a víg uraságoktól, akik előszeretettel „ugratták” ezzel papát. Papa olyankor erélyesen tagadta a volt feleségének tulajdonított ellenállhatatlan vonzerőt, amelynek varázsáról e pillanatban Maisie meggyőzőbb képet kapott, mint azelőtt bármikor.

Perriam urat kellőképpen el is bűvölte, ami a válaszából is kitűnt: - Dejszen mondtam én valaha is, hogy kegyed nem a világ legcsodálatosabb asszonya? Mondtam én ilyesmit, mi? - fordult kedvesen bizalmaskodva a tanulószoba „lakói” felé. Aztán nyilván úgy érezte, hogy a szobára is illenék valamit mondania, mert így szólt: - Szóval ez az ő kis birodalmuk, mi? Elragadó, elragadó, elragadó! - ismételgette, míg tekintetét bizonytalanul körbehordozta. A megzavart nevelőnő és tanítvány úgy kapaszkodott egymásba, mintha lemeztelenítő pillantásnak lennének kitéve; Ida azonban egy vállrándítással elhessentette zavarukat. Mosolyát, melyet ezúttal vetett Perriam úrra, váratlan szomorúság szépítette meg. - Ugyan mi egyéb telne ki a magamfajta szegény asszonytól?

A látogató arca egyre észrevehetőbb fintorra húzódott, ahogy tovább nézelődött, és a szégyenkező kis tanulószoba még inkább közszemlére kitett állatkerti ketrecnek érezte magát. - Elragadó, elragadó, elragadó! - hajtogatta Perriam úr, de a közjátéknak sürgősen véget vetett őlédisége. - Na látja! - mondta. Majd metsző hangon tette hozzá: - Pápá! - S a következő perc-

ben már a lépcsőn kopogtak lépteik, s a nyitott ajtóban némán egymásra tekintő sorstársakat megcsapta a társasági élet elsöprő szele, mely újra magával ragadta az eltávozott párt.

Ezek után talán furcsa volt, hogy Maisie egyetlen szóval sem kérdezősködött Perriam úr felől, s még furcsább, hogy alig egy hét múltán mégis mindent tudott, ami felől nem kérdezősködött. Mindenekelőtt arról értesült - s az információt, kéretlenül, Wixné szolgáltatta -, hogy Sir Claude bizony nem nézné jó szemmel a milliomos sűrű látogatásait az emeleti traktusban. Erre mutatott az is, hogy Wixné diszkréciója e tekintetben tökéletesen szertefoszlott; képes volt új szövetségeséhez pártolni, képes volt őlédiségét a tisztesség oltárán elszántan feláldozni. Mint annyiszor célzott rá, Mrs. Beale ellenében mindent megtett volna asszonyáért, de Sir Claude-dal szemben egyszerűen nem tudta pártját fogni. Szinte bámulatos, hogy kérdés nélkül is mennyi mindenre választ kapott Maisie, mire mostohaapja visszatért Párizsból - és nem üres kézzel tért haza, hanem a kislánynak remek vízfestőkészletet hozott, Wixnének meg - merő feledékenységből, amin jót lehetett volna mulatni, ha nem kínos egy csöppet - hozott egy második, még az elsőnél is elegánsabb ernyőt. Nyilván tökéletesen megfeledkezett az elsőről, amelyet a derék hölgy azóta is többszörös selyempapírrétegbe csomagolva őrzött, mint valami egyiptomi múmiát, és szentségtörésnek érezte volna, ha előveszi és használja. Maisie egyébként arról is tudott, hogy nevelőnője - aki most már „hallgatólagosan" Sir Claude mellett foglalt állást - mindeddig egy szóval sem említette a ház urának Mr. Perriamet. A nevezetes úriember tehát afféle nyílt titokká vált a tanulószobában, s cinkosságuk tudatában nevelőnő és tanítványa olykor jelentőségteljes pillantást váltott, mióta csak közös barátjuk ismét körükben tartózkodott. Márpedig elég gyakran tartózkodott velük, s noha korábbi viselkedésével ugyancsak egyértelműen tiltakozott az ellen, hogy mások csemetéjét a nyakába varrják, most mintha megint szántszándékkal keltett volna reményeket - még inkább, mint bármikor ezelőtt.

De ha már állásfoglalásra került sor, legalább volt némi támpont az egyes szereplők helyezkedését illetően. Maisie, kényes helyzetben lévén, persze semlegesnek mutatkozott; Sir Claude viszont minden jel szerint őmellette állt. Ha pedig Wixné Sir Claude oldalán áll, míg őlédisége Perriam úr mellett és Perriam úr valószínűleg őlédisége mellett foglal állást, akkor már csak Mrs. Beale-ről és Mr. Farange-ről kell számot adni. Mrs. Beale, akárcsak Sir Claude, nyilvánvalóan Maisie pártján van, papa meg feltehetően Mrs. Beale-én. Hanem itt némi kétértelműség van ám, mert hiába áll papa Mrs. Beale oldalán, ez még nem állítja egyértelműen a lánya mellé. Valóságos „Komámasszony, hol az olló?" - állapította meg ifjú hősnőnk, amikor átgondolta a helyzetet, és azon sem csodálkozott volna, ha a szereplők ide-oda futkosva cserélnek helyet újra meg újra. Érezte maga körül a nyugtalan forrongást - micsoda zűrzavar, hogy már anyja és mostohaapja is más-más oldalon áll! Hát ez volt a nagy változás, amely házukban történt. Azonkívül Wixné is új arcot öltött: eddig sem repesett a vidámságtól, de mostanában komolysága olyan szembeszökő volt, mint valami kiragasztott plakát. Csak üldögélt szótlanul új ruhájában, mintha sutba dobott tapintatát siratná, mely lassanként csupán fájó emlékké vált, akár Clara Matilda. - Bizony nincs könnyű dolga szegénynek! - mondogatta Sir Claude-ra célozva, és Maisie meggyőződéssel helyeselt. Bármilyen nehéz dolga volt is azonban Sir Claude-nak, a szokottnál is imponálóbb eleganciával, a világfi gáláns és kedélyes módján tette túl magát rajta; legkevésbé sem keseredett el, amit Wixné százszor is megkönnyebbülten nyugtázott. Viszont egyre többet időzött a tanulószobában, elvégre ha már az ártatlan gyermek megrontójának hírében áll, miért ne élvezze ki a helyzetet. Valahányszor beállított, nem mulasztotta el hangsúlyozni, hogy nevelőnő és tanítvány a két legrendesebb ember az egész házban - mire a két jó barátnő cinkos pillantást váltott, s összeszorított ajkuk, elkerekedett szemük néha ékesszólással Perriam úr nevét formálta. Maisie-nek többször eszébe jutott, amit Mrs. Beale-nek mondott Sir Claude: hogy nyugodtan elmehetne szárazdaj-

kának, s egy alkalommal ki is szaladt a száján - bár nem Wixné fülének szánta -, hogy eddig bizony egyetlen dajkája sem dohányzott ennyit a gyerekszobában. Ettől persze Sir Claude cigarettáinak száma nem csökkent, mint ahogy Maisie megjegyzésének ez nem is volt célja; rendületlenül fújta a füstöt, és folyvást hangoztatta, hogy bele is halna, ha nem élhetne egy kis családi életet.

A családi kört, úgy látszik, a tanulószoba jelentette számára, s Maisie tudta, hogy miután ő már lefeküdt, mostohaapja sokszor késő éjjelig ott beszélget Wixnével a problémáiról. Még gondjai közepette is a legnagyobb előzékenységgel bánt a szerencsétlen asszonnyal, akit e nagyúri gesztus szinte az üdvözült boldogság régióiba emelt, noha büszkesége némi elfojtott aggodalommal keveredett. - Rám támaszkodik... rám támaszkodik! - csak ezt ismételgette időről időre; s amikor később véletlenül rájött, hogy tanítványa a támaszkodást szó szerint értette, inkább meglepődött, mintsem mulatott a dolgon. További félreértéseket elkerülendő, ezután igyekezett világos magyarázatokkal szolgálni a gyermeknek - szemlátomást búslakodott ugyan, amiért ilyen közönséges pletykálkodásra adja a fejét, de azért hűségesen beszámolt Maisie-nek „hajnalig tartó" diskurzusaikról: főként arról folyt a szó, hogy Sir Claude-nak meg kellene ragadnia az élet kínálta lehetőségeket. Pontosabban, a közéleti pálya lehetőségeire igyekezett felhívni figyelmét az asszony - s itt hadd jegyzem meg sürgősen, hogy „asszony"-on nem nagybecsű hitvestársa, csupáncsak Wixné értendő. E derék hölgy elnéző megértéssel nyilatkozott Sir Claude-ról, bár erkölcsi elveit sem rejtette véka alá. - Nagyszerű természete van, de hát nem élhet úgy, mint a mezők lilioma. Remek ember így is, de azért, tudod, kellene neki valami magasabb életcél. A magánügyei, való igaz, siralmasan összekuszálódtak, jegyezte meg nem is egyszer Wixné, de kettőjüknek - mármint Maisie-nek és nevelőnőjének - rá kell bírniuk, hogy próbáljon meg bekerülni a parlamentbe. A gyermek büszkén vette tudomásul, hogy mostohaapjának a parlamentben lenne méltó helye, s a maga részéről ennek semmi akadályát nem látta, már csak azért sem, mert a kusza magánügyeket eddigi tapasztalatai alapján egész természetesnek tartotta. Hiszen ő maga is fölöttébb kusza viszonyok között nőtt fel, amit egy alkalommal Mrs. Beale meg is jegyzett, s így Sir Claude zavaros ügyei egyáltalán nem botránkoztatták meg. Az is igaz s egyben kissé riasztó is, hogy ilyen dolgokról azóta sem beszélt vele senki nyíltan. Mindenesetre kecsegtető kilátás volt, hogy Sir Claude egy szép napon parlamenti képviselő lesz; különösen miután Wixné - újabb éjszakai párbeszédek eredményeképpen - azt a kijelentést is megkockáztatta, hogy szerinte Sir Claude-ot csak ez mentené meg. Ez a mama modorában és szavaival tett észrevétel furcsán hangzott most a nevelőnő szájából. A gyermek elcsodálkozott e váratlan kenguru-ugráson.

- Mitől mentené meg?

Wixné fontolgatta a választ, majd még messzebbre szökellt: - Hát az iszonyú boldogtalanságtól.

12

Baljós kijelentését nem magyarázta bővebben, de a rendkívüli események fényében kis társnője anélkül is hamarosan megértette. Nyugodtan állíthatjuk, hogy ez az időszak csak növelte Maisie éleslátását, s egyre bátrabban alkotott véleményt a dolgokról. Ezt segítette elő az a távolról sem kellemes érzés is, mely töprengései közben gyakran kísértette: az aggodalom kínzó érzése. Nem sokkal a Sir Claude-ot fenyegető veszély feltárása után azt is elmondta Wixné, hogy anyja egyre türelmetlenebbül firtatja, mi az ördög ütött papába: mért nem küld már a lányáért. Maisie már számított rá, hogy értetlenségét mama előbb-utóbb élesen kifejezésre juttatja. Ő bezzeg pontos magyarázattal szolgálhatott volna: ösztönösen megsejtette, hogy apja inkább felköti magát, semhogy még egyszer nyakába varrják a lányát. Eljött hát az óra, mely futó pillanatokra már régebben előrevetítette árnyékát, az óra, amikor két apa, két anya, két otthon között, összesen hat pártfogó mellett - Mrs. Beale szavait idézve - „nincs hova mennie". Ilyen irányú aggályait persze csöppet sem enyhítette az a tény, hogy újabban Wixné is rémülettől halálra váltan járkált: a derék asszonyság, mint kiderült, ezúttal nemcsak tanítványáért, hanem főképpen önmaga miatt rettegett annyira. Márpedig egy nevelőnőnek, akinek csupán egyetlen ruhája van, valószínűleg nincs se két apja, se két anyja; és ha Maisie ennyi szülői támasz mellett is az utcára kényszerül, még elgondolni is borzasztó, mi lesz szegény Wixnéből! Mint kisült, alaposan összerúgta a port Idával, s a szóváltás eleje is, vége is az volt, hogy szíveskedjék azonnal „szedni a sátorfáját". Váratlanul, de félreérthetetlenül érkezett meg a jeladás, amelytől már régóta tartott. A két jó barátnő bevallotta egymásnak eddig jórészt eltitkolt félelmét, de Wixnének annyival könnyebb dolga volt Maisie-nél, hogy már haditervet is készített a védekezésre. Addig ugyan nem akarta elárulni, amíg teljesen meg nem érett benne, de máris sietett megnyugtatni kis tanítványát, hogy egyelőre megingathatatlanul áll a tanulószoba talaján. Legfeljebb erőszak mozdíthatná el őrhelyéről; „rendőrileg" talán eltávolíthatnák, de puszta sértegetésekkel soha. Hogyisne! Hogy őlédisége kezére játsszon! Legény legyen a talpán, aki őt arra tudja kényszeríteni, hogy cserbenhagyja egyetlen kincsecskéjét! Őlédisége persze tombolt dühében; Wixné szerint abból adódott az egész, hogy „a helyzet már pattanásig feszült mindannyiuk, de különösen kettőjük között".

Maisie mérlegelte a magyarázatot. - „Kettőjük" között? - kérdezte. - Papa és mama között?

- Jaj, dehogy! Úgy értem, anyád és *őközötte.*

Az alkalom megfelelőnek látszott, hogy Maisie fitogtassa beavatottságát. - Ki az az ő? Perriam úr?

A nevelőnő rémült arcát sikerült lángba borítania. - Ejnye, drágám, kár olyasmire célozgatni, amit nem tudsz biztosan. De ha már szóba került a neve... hát mért ne tarthatna így a dolog Perriam úrral akármeddig? Egyébként én a mi kedves Sir Claude-unkról beszéltem.

Maisie tudomásul vette a rendreutasítást, de nem hátrált meg. - Értem. De ugye, Perriam úr miatt haragszik?

Wixné tétovázott. - Perriam úr azt állítja, hogy nem.

- Hogy nem haragszik? Ezt mondja?

Wixné tekintete megkeményedett. - Nem *miatta* haragszik.

- Akkor valaki más miatt?

Wixné még szúrósabban tekintett rá. - Igen. Másvalaki miatt.

- Lord Eric miatt? - szaladt ki a gyermek száján.

Nevelőnőjét ez csak még jobban felzaklatta. - Ó, istenem, te kis boldogtalan, hát mért kell nekünk ezeket a rémes neveket emlegetni? - s már vagy milliomodszor borult Maisie nyakába. A kislány érezte, mint remeg a rémülettől és bizonytalanságtól, s a következő pillanatban már együtt zokogott vele. S ami még sohasem történt meg, Wixné egyszerre elernyedt, tökéletesen összeomlott, vérző sebét kitárta a világnak, és szabad folyást engedett felháborodásának. Legnagyobb keserűsége az volt, hogy Ida álnoknak nevezte, fejéhez vágta, hogy képmutató és kétszínű, hogy leskelődő és pletykás, hogy hazudozik, és talpát nyalja Sir Claude-nak. - Engem szid, *engem* - siránkozott a szegény asszony -, aki láttam, amit láttam, és annyi mindent vállaltam, csak hogy őt fedezzem, támogassam és bátorítsam? És ha képmutató voltam, akkor sem ellene szövetkeztem: inkább úgy tettem előtte is és Sir Claude előtt is, önmagam előtt és előtted és az egész világ előtt, mintha *nem* látnék semmit! De úgy kell nekem, miért hallgattam el ezt a sok szörnyűséget! - Hogy milyen szörnyűségekre céloz, kis társnője tapintatosan nem firtatta, sőt inkább úgy viselkedett, mint akit már semmi sem lep meg. Ettől aztán a két sorstárs még közelebb került egymáshoz, együtt hánykolódtak most a viharok tengerén, és Maisie rábízta magát a tapasztaltabb hajótörött ötletességére. Másnap aztán, amikor Sir Claude bekukkantott teára, az ötletek napvilágot láttak, s érdekes, hogy a gyermek jelenléte mennyi meggyőző erőt kölcsönzött nekik. Wixné első számú elgondolása kissé meghökkentő volt, de Maisie méltányolta nevelőnője bátorságát, hogy elő mert rukkolni vele. Voltaképpen csak javasolta, hogy bármikor és bárhol találjanak is ők ketten menedéket, Sir Claude csatlakozzék hozzájuk. Ifjú barátjuk hevesen tiltakozott az efféle pártütő magatartás ellen, mire Wixné kérdéssel érvelt: ugyan mi egyebet tehetnének, ha őlédisége egyszer csak nem gondoskodik tovább róluk?

- Fújja fel a gondoskodását! - robbant ki elragadó szövetségesük. - Bízza csak rám, drága asszonyom... majd én gondoskodom magukról.

Wixné kapott a szón. - Éppen azért mertem felvetni a kérdést, mert tudtam, milyen örömmel tenné. Legjobban persze úgy viselhetné gondunkat, ha velünk jönne.

Maisie előtt ragyogó színekben bontakozott ki a jövő, s ő ujjongva kulcsolta össze a kezét: - Jöjjön velünk, jöjjön velünk, jöjjön velünk!

Sir Claude mostohalányáról ismét a nevelőnőre nézett. - Úgy érti, hagyjam itt e házat, és költözzem magukhoz?

- Az lesz a leghelyesebb... ha még most is úgy érez, ahogy nekem mondta. - Mint a harangszó, tisztán zengett a felbátorodott, lelkes Wixné hangja.

Sir Claude töprengeni látszott: vajon mit mondhatott ő a jó asszonynak; aztán felderült az arca, ami - mint mindig - még vonzóbbá tette. - Szóval az a szerencsés ötlete támadt, hogy vegyek ki egy házat magának?

- Ennek a boldogtalan, hajléktalan gyermeknek. Nekünk kettőnknek mindegy, csak fedél legyen a fejünk fölött. De önnek persze valami rangjához illő hajlék kell.

Sir Claude pillantása ismét Maisie-t fürkészte, már-már keményen, mint a kislány észrevette; a mosolyában meg volt valami, ami arról árulkodott - és Maisie úgy érezte, egyedül csak neki, s nem Wixnének -, hogy a dolog bizony aggasztja. Hanem azért a következő pillanatban csaknem vidáman nevetett fel. - Jaj, drága hölgyem, maga borzasztóan eltúlozza az én szerény igényeimet! - Wixné egyszer bevallotta kis barátnőjének, hogy ha Sir Claude „drága hölgyem”-nek szólítja, azt tehet vele, amit akar - most tehát Maisie némi szorongással leste, mit fog tenni ezúttal. Nos, csupán egyetlen megjegyzést tett, amely azonban a gyermekre is

nagy hatást gyakorolt. - A terv módfelett tetszik nekem; csak hát, lássa be, jól meg kell fontolnom, milyen helyzetbe hozom magamat, ha otthagyom a feleségemet.

- Csak egyet ne felejtsen el - intette Wixné -, ha nem vigyáz, a felesége nem hagy ám időt a fontolgatásra, őlédisége fogja otthagyni *magát.*

- De hiszen vigyázok én, drága barátnőm! - válaszolta a fiatalember, mialatt Maisie újabb szelet vajas kenyeret vett. - Persze ha erre sor kerül, valahogy a sarkamra kell majd állnom; de szívből remélem, nem lesz rá szükség. Bocsáss meg - fordult mostohalányához -, hogy éles kis füled hallatára ilyen lehetőségekről tárgyalunk. De az igazat megvallva folyton *megfeledkezem* róla, hogy Ida a te drágalátos anyád.

- Én is! - mondta Maisie vajas kenyérrel teli szájjal, mostohaapja igazát bizonygatva.

Öreg pártfogója erre megint nekiesett. - Az én egyetlen kis árva bogárkám! - ölelgette, s a társalgás hátralevő részét ezután Maisie Wixné karjában élvezte végig. Sir Claude pedig, kezében teáscsészéjével, gondolatokba mélyedve nézte őket. Mert bármennyire összehúznák is magukat, mégiscsak nehezen birkózna meg kettőjükkel finom lelkű, karcsú jótevőjük. Maisie-nek ahhoz sem fért kétsége, hogy mostohaapja aggályait nem oszlatja el Wixné következő kijelentése: - *Nekünk* persze a világért sem kell egy egész ház. Bármilyen szerény kis hajlékkal megelégszünk.

- De azért mindhármunknak el kell férnünk benne! - szólt Sir Claude.

- Ó, igen - helyeselt Wixné -, az a cél, hogy mindannyian együtt legyünk. De míg arra vár, hogy őlédisége tegye meg az első lépést, helyzetünk itt egyre lehetetlenebbé válik. Nem is tudja, min mentem keresztül tegnap maga miatt... meg a mi kis drágánkért; de nem ígérhetem, hogy ilyesmit többször is hajlandó leszek végigcsinálni. Őlédisége rémes szitkok kíséretében felmondott... még a cselédségnek is megtiltotta, hogy kiszolgáljon.

- Ó, szegény cselédeket nem lehet hibáztatni! - kelt védelmükre Sir Claude.

- Mindenesetre jobbak, mint az úrnőjük. Azért ez iszonyú, Sir Claude, hogy itt ülök, és a feleségéről, Maisie édesanyjáról azt kell mondanom, hogy rosszabb egy utolsó házicselédnél is. De hát ő az oka, hogy ilyen megjegyzésekre ragadtatom magamat, s már csak azért is minél hamarabb itt kellene hagynunk ezt a házat. Én ugyan kész vagyok maradni, amíg a két vállamnál fogva ki nem penderítenek, de ez úgyis bármelyik nap megtörténhet. Amint az is könnyen megeshet, ezt szíves engedelmével nem győzöm ismételni, hogy ő hagy itt végleg bennünket.

- Jaj, bárcsak megtenné! - nevetett fel Sir Claude. - Hogy mi milyen jól járnánk!

- Ne mondjon ilyet... ne mondjon ilyet! - kérlelte Wixné. - Ne is kívánjon ilyen végzetes fordulatot. Tudja maga, mire gondolok. Nekünk most tisztán kell állnunk. Nehogy maga legyen a rossz.

Sir Claude letette a csészéjét; még jobban elkomolyodott, és elmélázva törülgette a bajuszát. - És nem fog-e ország-világ engem hibáztatni, ha elköltözöm itthonról, mielőtt... mielőtt még ő faképnél hagyna? Azt fogják mondani, az én hibám, hogy otthagyott.

Maisie-t meggyőzte mostohaapja érvelése, Wixnéről azonban hatástalanul pergett le. - Mért törődne a világ véleményével, amikor ilyen nemes cél vezeti? Gondoljon csak a dolog szépségére - erősködött a derék hölgy.

- Hogy meglépek *magával*? - robbant ki Sir Claude.

A jó asszony halványan elmosolyodott, sőt, az arcát halvány pír öntötte el. - Csöppet sem fog kárára válni, inkább nagyon is jól jár! Sir Claude, ha rám hallgat, megmenekülhet.

- Mitől menekülhetek meg?

E kérdésre Maisie-ben ismét feltámadt a kíváncsiság, s izgatottan várta, hogy társnője ezúttal pontosabb magyarázattal szolgáljon, mint legutóbb. Ám Wixné válasza most még rejtélyesebben csengett: - Jaj, hát tudja maga, mitől!

- Úgy érti, valamilyen másik nőtől?

- Igen... egy valódi rossz nő hálójából.

Sir Claude számára, mint a gyermek megfigyelte, ez egyáltalán nem hangzott talányosan; olyannyira nem, hogy szemében megértő mosoly villant fel. Mintha némileg feszengve pillantott volna mostohalányára, aztán Maisie kérdő tekintetéből kiolvashatott valamit, mert játékosan állon paskolta. Csak ezután fordult újra Wixnéhez kedélyesen: - Maga sokkal rosszabbnak tart, mint amilyen vagyok.

- Ha így volna - vágott vissza a nevelőnő -, nem kérnék semmit magától! Én éppen a jó szívéhez fordulok annyi bizalommal! Segíthetünk egymáson. Hogy a mi kis kedvencünkkel milyen jót tenne, azt, ugye, nem kell ecsetelnem. De most nem erről akarok beszélni. Inkább arról, hogy mi mindent nyerhet *maga,* ha nem szalaszt el egy ilyen alkalmat. Megnyerhet magának *bennünket,* elnyerheti Maisie-t. Vállalja el, mint kedves kötelességet, szentelje neki az életét: s ő ezerszeresen fizeti majd vissza!

E szívhez szóló szónoklat alatt Maisie figyelme Wixné felé fordult; ő maga, noha szíve az izgalomtól a torkában dobogott, merő tapintatból óvakodott szorgalmazni a dolgot, másrészt viszont lenyűgözte Wixné határozott fellépése, ilyennek még sosem látta - még akkor sem, amikor Mrs. Beale előtt kirukkolt mama házasságának hírével. Akkor Mrs. Beale túltett rajta méltóságban, most azonban senki sem múlhatta volna felül. S mintha egész magatartása arra figyelmeztetné megbűvölt tanítványát, hogy még további meglepetést is tartogat. A gyermeknek segítségére jött a szemlélődő szerepében szerzett hosszú gyakorlata: kezdettől fogva annyiszor került személye parázs viták középpontjába, s az összecsapások hevessége - mely gyakran futballmérkőzést juttatott eszébe - valamiféle kárpótlást jelentett a kényszerű passzivitásért. Olykor furcsa érzése támadt, akárha kívülről nézné a saját sorsát - mint aki az ablaktáblához nyomott orral leskelődik befelé. Most is szinte az orrán érezte a kirekesztő üvegfal nyomását, mialatt leste-várta, milyen eredménnyel jár Wixné ékesszólása. Sir Claude azonban máris kimentette kínos helyzetéből: leült, és karját tárta felé, mint aznap, amikor érte jött az apjához, s miközben átölelve tartotta, s tekintete kedvesen cirógatta - bár az öregasszony szavai szemlátomást fejébe kergették a vért -, így szólt:

- Nagyszerűen beszélt a mi kedves Wixnénk, de kissé elvetette a sulykot. A helyzet elvégre nem olyan kétségbeejtő, de nem is olyan egyszerű. Én mindenesetre szavamat adom neked őelőtte, s neki is előtted, hogy soha, soha nem hagylak el. Hallod ezt, kiskomám? Jól felfogtad? Kitartok melletted jóban-rosszban.

Felfogta bizony Maisie - annyira, hogy egész kis lénye beleremegett; s amikor aztán, mintegy megerősítésül, Sir Claude magához húzta, fejét a széles férfivállra hajtva, hangtalanul és fájdalom nélkül sírdogált. S amíg ily módon engedett szabad folyást megrendülésének, észrevette, hogy mostohaapja mellkasa is zihálva emelkedik-süllyed, és - minő gyönyör! - az ő könnyei is csordogálnak csendben. Kisvártatva Wixné irányából érkezett elcsukló zokogás nesze - Wixné volt az egyetlen, aki hangot adott.

Ezután egy ideig nem is igen hallatta hangját, csupán néhány nap múlva, egyik beszélgetésük alkalmával célzott rá Maisie-nek, hogy kapcsolata Idával egyre inkább ostromállapothoz hasonlít. Egyelőre azonban nem történt kísérlet arra, hogy erőszakkal eltávolítsák, amit ő maga a szokatlan ellenállást tanúsító Sir Claude erélyes és sikeres közbelépésének tulajdonított. Maisie visszaemlékezett - bár csöppet sem megvetően - mostohaapjának arra a kijelentésére, hogy bizony fél őlédiségétől, s csak annál inkább méltányolta mostani határozott fellépését, amely a hármuk könnyeivel megpecsételt egyezség szellemében a férfi állhatatosságát látszott bizonyítani. Wixné elmondta Maisie-nek, hogy némi anyagi áldozat árán tett szert arra az ingatag biztonságra, amely ugyan védelmet jelent a kíméletlenül ajtót mutató kéz ellen, de annál több leírhatatlan durvaságnak teszi ki szegény fejét. Hiszen őlédisége a nap minden óráját kihasználja, hogy mindenféle agyafúrt mesterkedéssel porig alázza és lábbal tiporja őt! Negyedévi járandóságával tartozik eddig - ami, ezt Maisie is sejtette, valójában csekélyke összeg, bármilyen nagy pénznek hangzik is -; erre már nyugodtan keresztet vethet, de legalább azzal, hogy hallgat róla, némileg sakkban tudja tartani őlédiségét. Olyan otromba meg mégsem lehet, hogy Sir Claude-tól kérjen ilyesmit, hisz az szegény már úgyis annyi mindent vállal értük! Egyik nap óriási cukormázas tortát küldetett haza a tanulószoba remetéinek: csodás, szemet gyönyörködtető tortahegyet, földtani rétegekként előcsillanó lekvárcsíkokkal - ha jól beosztják, a hadiállapot jó pár napját átvészelhetik vele. Ám mindemellett Wixné arról is tudott, hogy Sir Claude ügyei mindinkább összekuszálódnak, s e bonyodalmak hírére a gyermek ellágyultan gondolt vissza a férfi arckifejezésére, mellyel az újabb otthonalapítás eszméjét fogadta. Maisie érezte, hogy ha sorsuk csupán egyetlen hajszálon függ is, nyersen követelőzniük semmiképpen nem szabad. Sir Claude, idős barátnőjére hallgatva, úgyis késlekedés nélkül megteszi, ami szorongatott helyzetében telik tőle. Azon a tavaszon csodálatos volt a május - andalító, mint elcsitult vihar után az álmot hozó csönd -, és Sir Claude megújult kedvvel szentelte idejét Maisie-nek, bebolyongták együtt a nagyvárost, a szórakozást összekötve, mint Wixné mondta, ismereteik bővítésével.

Omnibusz tetején utaztak; eldugott parkokat látogattak; krikettmeccsre jártak, ahol Maisie rendszerint elbóbiskolt; megfordultak egy sereg cukrászdában, míg a legjobb uzsonnázóhelyre rá nem akadtak. Lám, Sir Claude megszívlelte Wixné fennkölt tanácsát: máris megpróbálta kis pártfogoltjának szentelni az életét, és kedves kötelességévé tenni mindazt, ami ezzel jár. Olykor mintha ellenállhatatlan kényszer űzte volna őket üzletről üzletre, ám hol az üzletet találták túl nagynak, hol a választékot túl kicsinek, eközben pedig Wixné - akit sajnálkozva emlegettek, valahányszor kesztyűjüket lehúzva uzsonnához ültek - magára maradt otthon, s mint utóbb elmondta, nélkülük sokkal védtelenebb volt őlédisége egyre leleményesebb gáncsoskodásaival szemben. Újra meg újra felemlegette, hogy feleannyira sem bánná „képességeinek” lekicsinylését és tárgyi tudásának teljes semmibevételét, ha jellemét és viselkedését nem bélyegezte volna meg őlédisége a „közönséges” jelzővel. Ekkoriban már egyikük sem mímelt sajnálkozást, valahányszor őlédisége szombatonként elhagyta Londont, és távollétei mindinkább belenyúltak a következő hétbe. Nyílt titok volt már az is, hogy Ida nevetséges „póznak”, sőt személye elleni sértésnek tekinti férje otthon maradását, csak azért, hogy vigyázzon a gyermekre, akiről ő anyai mivoltában a lehető legkörültekintőbben gondoskodott. Mint Sir Claude elárulta Maisie-nek, Ida szívből megvetette azt a férfitípust, aki vasárnaponként a városban lézeng, és férjének többször is szemére hányta: ha egy csöpp büszkeség lenne benne, szégyellne ilyen alantas szerepet vállalni Mr. Farange lánya mellett. Őlédisége váltig állította, hogy férje valósággal retteg elődjétől - különben legelemibb kötelességének tartaná, hogy megvédje feleségét e pimasz alak botrányos szélhámoskodásától. A szélhámosság abban nyilvánult, hogy Mr. Farange az egész „elviselhetetlen” terhet az ő vállaira rakta. - S noha még a te költségeidet is én viselem - panaszkodott kis bizalmasának Sir Claude -, anyád folyton csak csúszó-mászó lakájnak csúfol. - Wixné, mint mindketten tudták, tőlük

függetlenül arra a meggyőződésre jutott, hogy Ida heti kiruccanásai csupán előfutárai egy huzamosabb távollétnek. Hétről hétre mind később és később tér vissza, míg végül elérkezik majd az idő, amikor egyáltalán vissza sem jön. A fejleményekben persze jelentős szerepe volt Wixné derekas helytállásának. Ha mindhárman kitartanak még egy ideig, a Sir Claude-dal megosztott meghitt otthon terve egyszer csak valóra válik.

13

Ilyesmire engedett következtetni az a megjegyzés is, amelyet mostohaapja egy későbbi alkalommal ejtett el: a Nemzeti Galériában voltak éppen, ahol az eső elől kerestek menedéket - a csatakos utcákon, két esernyő alatt nem andaloghattak meghitten egymás oldalán -, s Maisie most ott ült Sir Claude mellett, s jóformán vakon bámulta a teremnyi képet, melyeket mostohaapja egyetlen unott sóhajjal intézett el - ostoba képmutatás, morogta a kislány megdöbbenésére. A képeken aranyos foltok, bíbor zuhatagok, merev szentek és szögletes angyalok, csúnya madonnák és még csúnyább kisdedek árasztották az áhítat és alázat különös hangulatát, és Maisie először azt hitte, hogy Sir Claude a vallásos bálványimádat ellen tiltakozik - már csak azért is, mert újabban gyakran elkísérte őt és Wixnét reggeli istentiszteletre a derék nevelőnő kedvenc kis templomába, ahol azonban nem voltak efféle díszes szobrok, se glóriával övezett fejek, csupán bólogató főkötők hátuljára tapadhatott a gyermekszem, míg a hosszú prédikáció tartott. Wixné utólag nem győzte emlegetni, milyen áhítattal figyel ilyenkor Sir Claude. Kisvártatva aztán kiderült, hogy a férfi szavai ott a Galériában csak e nevetséges képekre pazarolt színlelt csodálatra vonatkoztak, és Maisie ezt az ítéletet is ellenvetés nélkül fogadta el, mint mostohaapja minden szavát. Ettől aztán beszélgetésük új irányt vett, amit itt nem szükséges rögzíteni; mindenesetre érdeklődésük a látnivalók iránt lelohadt, s hogy, hogy nem, egyszer csak az egyhangú tanulószobára s a magányos Wixnére fordult a szó. Maisie a maga gyermeki módján bevallotta: valahányszor hazamegy újabban, mindig attól tart, hogy tanulmányai templomát egyszer majd üresen találja, szegény papnőnek hűlt helye lesz. Szavai a veszély felismeréséről tanúskodtak, s e veszély forrására utalva, megnyugtatásul tette Sir Claude azt a megjegyzést, amelyre a fejezet elején céloztam. - Ne félj, kedvesem - mondta -, *vele* már szót értettem. Ám kénytelen volt további magyarázatot is adni, amikor látta Maisie pillanatnyi értetlenségét. Úgy értem, anyád hagyja, hogy csináljam, ami jólesik, amíg én sem szólok bele a dolgaiba.

- És mostohaapám tényleg azt csinálja, ami jólesik? - kérdezte Maisie.

- Úgy bizony, Farange kisasszony!

Farange kisasszony eltűnődött a dolgon. - És mama is azt csinálja?

- Teljes mértékben!

A kislány ezen is töprengett egy sort. - És neki mi esik jól?

- Azt már nem kötöm az orrodra!

Maisie pillantása egy keszeg madonnára tapadt; aztán lassan mosolyra húzódott a szája. - Nekem persze mindegy, ha maga hagyja.

- Ej, te kis szörnyeteg! - ugrott talpra kitörő vidámsággal Sir Claude.

Egy más alkalommal, valahol másutt - egy Baker Street-i cukrászdában, ahol éhesen láttak hozzá a teához és brióshoz - Sir Claude olyan kérdéssel állt elő, mely egyáltalán nem kapcsolódott az előző beszélgetésekhez: - Mondd csak, szerinted apád hogy fogadná a dolgot?

Maisie-nek sebesen váltott az agya, olvasott a kedves szemekben. - Hogyha Sir Claude csakugyan velünk jönne? Akkor a papa berzenkedne.

A férfit láthatólag mulattatta a kifejezés. - Ó, engem nem zavarna egy kis „berzenkedés”.

- Mindenkinek elmondaná - vélte Maisie.

- Az sem érdekelne különösebben - szólt Sir Claude.

- Persze hogy nem - helyeselt készségesen a gyermek. - Hiszen mondta, hogy nem fél a papától.

- Az a kérdés, te félsz-e tőle?

Maisie tárgyilagosan mérlegelte a dolgot, majd határozottan kijelentette: - Nem, papától nem.

- De mástól igen?

- Természetesen: egy csomó embertől.

- Mindenekelőtt anyádtól.

- Jaj, tőle nagyon; mamától jobban félek, mint... mint...

- Mint mitől? - tudakolta Sir Claude, amikor Maisie elakadt.

Gondolatban számba vette mindazt, amit félelmetesnek tartott. - Mint egy vad elefánttól! - vágta ki végül. - És maga is fél tőle - emlékeztette mostohaapját, mikor az felnevetett.

- Ó, igen, én is.

Maisie ismét gondolkodóba esett. - Akkor mért vette feleségül?

- Pontosan azért, mert féltem tőle.

- Hiszen szerette magát!

- Az csak még félelmetesebbé tette.

Noha Sir Claude nyilván tréfának szánta ezt a kijelentését, Maisie nagyon is komolyan vette. - Félelmetesebbé, mint amilyen most?

- Nos, más értelemben. A félelem, sajnos, nagyon bonyolult érzés, és rengeteg fajtája van.

Maisie hozzáértően bólintott. - Azt hiszem, én ismerem mindet.

- Te? - álmélkodott atyai barátja. - Ugyan már! Neked mindig helyén a szíved!

- Mrs. Beale-től borzasztóan félek - vetette ellen Maisie.

A sima homlok csodálkozóráncokba gyűrődött. - Attól a bájos asszonytól?

- Maga ezt nem értheti meg - válaszolta a gyermek -, mert maga nincs olyan helyzetben, mint én. De... - folytatta volna magyarázólag, ekkor azonban Sir Claude keze átnyúlt az asztalon, s az ő karján pihent meg.

- Nagyon is meg tudlak érteni - vallotta be. - Hasonló helyzetben vagyok magam is.

- De hisz úgy szereti magát! - érvelt nyomban Maisie.

Sir Claude a szó szoros értelmében elpirult. - Annál ijesztőbb.

Maisie nem győzött csodálkozni. - Az, hogy szereti?

- No igen: ha rajongássá fajul a dolog.

- Akkor *tőlem* mért nem fél?

- Tőled épp ezért nem! - Kezét nem vette el a kislány karjáról. - Hogy félnék tőled, mikor te vagy a leggyöngédebb kis teremtés a világon! Különben... - tette hozzá, de nem folytatta.

- Különben...?

- Ha idősebb lennél, tőled is félnék. Na tessék! Látod, milyen badarságokat mondatsz velem! Hanem térjünk csak vissza apádhoz. Ő is fél vajon Mrs. Beale-től?

- Nem hinném. Pedig szereti - mélázott el Maisie.

- Dehogyis! Már nem szereti, egy cseppet sem! - Majd kis társnője meglepődését látva, Sir Claude bizonyára úgy érezte, hogy ez a Maisie emlékeinek ellentmondó furcsa állítás magyarázatra szorul. - Azóta már minden másképp van.

Erre Maisie csak még jobban elbámult. - Hát megváltoztak?

- Ahogy anyád meg én is.

A kislány csodálkozott, honnan tud erről mostohaapja. - Akkor hát találkozott Mrs. Beale-lel újra?

A férfi tétovázott. - Ó, dehogy. Csak írt nekem - mondta azután. - Ő sem fél apádtól. Valójában senki sem fél tőle. - S míg Maisie, kinek szívében az apai tekintély e nyilvánvaló hiánya már régen nem hozta működésbe a gyermeki szégyenkezés rugóit, azon töprengett, miféle összefüggés lehet Mrs. Beale bátorsága meg a Wixnével és Sir Claude-dal szövögetett otthonalapítási tervek között, addig mostohaapja tovább beszélt: - Ő ugyan fikarcnyit sem törődne vele, hogy Mr. Farange patáliát rendez!

- Ha maga meg én meg Wixné összefognánk? Mért is törődne vele? *Őt* ez nem sértené.

Sir Claude, előrenyújtott lábbal és nadrágzsebébe süllyesztett kézzel, ültében hátravetette a fejét, úgy nevetett, de nevetéséből Maisie elnyomott sóhajt vélt kihallani. - Kis mostoha-lányom, te elragadó vagy! Hanem hallod-e, fizetnünk kell. Öt briót ettél, ugye?

- Hogy mondhat ilyet! - pironkodott Maisie az ifjú pincérnő előtt, aki asztalukhoz lépett. - Csak hármat ettem.

Nem sokkal ezután Wixné olyan siralmas ábrázattal járt-kelt, hogy félő volt: őlédisége újabb példátlan kirohanást intézett ellene. Maisie meg is kérdezte, nem érte-e valami szokatlan kellemetlenség, mire a szegény asszony gyászos hangon bökte ki: - Sir Claude találkozik Mrs. Beale-lel.

- Sir Claude? - A gyermeknek eszébe jutott, mit mondott neki a férfi. - Ugyan, dehogy... nem szokott *találkozni* vele!

- Már bocsáss meg, én határozottan tudom. - Wixné ezúttal éppoly magabiztos volt, amilyen elkeseredett.

Maisie azonban nem hagyta annyiban: - De hát honnan, ha szabad kérdeznem?

A nevelőnő tétovázott egy pillanatig. - Magától Mrs. Beale-től. Jártam nála. - Majd Maisie nyilvánvaló meglepődését látva, hozzátette: - Felkerestem tegnap, amíg ti odajártatok. Többször is találkoztak.

Maisie számára nem volt egészen világos, miért ejti kétségbe Wixnét ez a felfedezés; de tapasztalatból tudta, mi mindent képesek némelyek akár elkövetni, akár rossz néven venni, s így az efféle rejtélyek sosem aggasztották. Ez valami tévedés lesz. Mostohaapám azt mondja, nem találkoztak.

Wixné még jobban elsápadt, mintha a riadalomra immár eggyel több oka volna. - Azt mondja? Tagadja, hogy találkoztak?

- Három napja még ezt mondta nekem. Talán Mrs. Beale téved - vetette fel Maisie.

- Úgy érted, talán hazudik? Hazudik hát, ha neki úgy kényelmesebb, ebben biztos vagyok. Csakhogy én rögtön tudom, mikor hazudik valaki - benned éppen azt szeretem, hogy sosem hazudsz. Tegnap azonban Mrs. Beale igazat mondott. Sir Claude csakugyan találkozott vele.

Maisie hallgatott egy darabig. - Ő azt mondja, nem - ismételte aztán. - Talán... talán... - és újra elnémult.

- Azt akarod mondani, hogy talán *ő* hazudik?

- Jaj, istenem, dehogyis! - kiáltotta Maisie.

Ám Wixnéből ismét kibuggyant a keserűség. - Pedig hazudik, hazudik! - jajveszékelt. - És ez a legrosszabb az egészben! Elvisznek téged, elvisznek tőlem, akkor meg mi lesz énvelem? - Megint csak sírva borult tanítványa nyakába, aminek az lett az elmaradhatatlan következménye, hogy a gyermek könnyei is megeredtek. Maisie persze nem tudta volna megmondani, hogy az elválás gondolata ríkatta-e meg vagy Sir Claude csalárdsága. Egyben mindenesetre megegyeztek: nincsenek olyan helyzetben, hogy jótevőjüknek felhánytorgassák ezt a kis füllentést. Wixné óvakodott attól, hogy - mint mondta - „elmérgesítse" a helyzetet; Maisie pedig eléggé tapasztalt volt már e téren, hogy meg tudja ítélni: mostohaapja legutóbb minden szavával tapintatosan igyekezett fedezni Mrs. Beale-t. Ez különben csak őt igazolta, hiszen ő mindig is a tapintat mintaképének tartotta Sir Claude-ot, s most a világért sem hozta volna tudomására, hogy a két hölgy elárulta a bizalmát - ő, Maisie, bezzeg ilyet sohasem tenne!

A titkolózás nem tartott sokáig, mert mikor másnap, szokás szerint kettesben, útnak eredtek, Sir Claude gondolt egyet, és az eredetileg tervbe vett programra célozva így szólt: - Nem, mégsem azt csináljuk, mást találtam ki. - Ezután pár lépésre a kaputól megállított egy bérkocsit, és besegítette Maisie-t, majd ő is beszállt, s bemondott egy címet a kocsisnak, ezt azonban a kislány nem hallotta. Mikor elhelyezkedtek, Maisie megkérdezte, hová mennek, mire a férfi csak ennyit mondott: - Drága gyerekem, majd meglátod. - Maisie kíváncsian figyelt kifelé, s látta, hogy a Regent's Park felé tartanak; nem értette hát, minek ez a rejtélyeskedés. Csak amikor keresztülhajtottak egy szép boltív alatt, és megálltak egy teraszos fehér ház előtt, ahonnan biztosan gyönyörű a kilátás, akkor ragadta meg útitársa karját izgatottan, s tört ki: - Látni fogom a papát?

Sir Claude kedves mosollyal nézett le rá. - Nem, valószínűleg nem. Nem azért hoztalak ide.

- Akkor kinek a háza ez?

- Apádé. Ideköltöztek.

Maisie körülpillantott: négy-öt különböző házban is megfordult már Mr. Farange-nél, így ez a mostani sem lepte meg, épp csak szebb volt az összes eddiginél. - De Mrs. Beale-t látom majd?

- Őhozzá hoztalak látogatóba.

Maisé szeme elkerekedett, arca falfehérre vált, s bár megálltak, kezét Sir Claude karján tartotta, és nem engedte kiszállni. - Azért hozott hozzá, hogy itt hagyjon?

A férfinak nehezére esett a válasz. - Nem tőlem függ, hogy itt maradsz-e. Majd meglátjuk.

- De ha maradok, találkozom a papával?

- Ó, előbb-utóbb biztosan. - Majd így folytatta: - Tényleg annyira rettegsz ettől?

Maisie elnézett a kocsibőr fölött a zöldben elnyúló Regent's Park irányába, és hirtelen haja tövéig pirult, ahogy hevesen tört rá egy soha nem ismert, minden eddiginél érettebb érzés. Sajátságos, váratlan szégyenkezés fogta el arra a gondolatra, hogy Sir Claude, a tökéletes

úriember és vonzó egyéniség mellett milyen előnytelen megvilágításba kerül majd Mr. Farange, aki mégiscsak igen közeli hozzátartozója. Hanem aztán eszébe jutottak mostohaapja szavai, hogy apjától senki sem fél igazán, és apró fejrándítással fordult vissza. - Ó, majd csak elboldogulok vele!

Sir Claude elmosolyodott, de Maisie észrevette, hogy az ő iménti heves színeváltozása a férfi arcába is a bűntudat és zavar halvány pírját kergette. Mintha most először sejtette volna meg mostohalányában a felelősségérzetet. Egyikük sem mozdult, hogy kiszálljon, és pár pillanat múltán Sir Claude így szólt Maisie-hez: - Nézd csak, ha nem akarod, nem megyünk be mégsem.

- De én úgy szeretném látni Mrs. Beale-t! - nyöszörögte halkan a gyermek.

- És mi lesz, ha úgy dönt, hogy itt tart magánál? Akkor itt kell ám maradnod!

Maisie fontolóra vette a kérdést. - Most rögtön? És magáról is le kell mondanom?

- Rólam? Hát... ezt nem tudom biztosan.

- Ahogy Mrs. Beale-t is itt kellett hagynom, amikor legutóbb mamához mentem. De maga nélkül nem bírnám ki itt olyan rettenetes hosszú ideig. - Úgy rémlett, mintha már száz éve nem látta volna Mrs. Beale-t, akit most csak egy kapu választ el tőle, s akit mégsem siet megölelni.

- Fogadni mernék, hogy engem gyakrabban fogsz látni, mint eddig Mrs. Beale-t. Bennem nincs annyi dicséretes tapintat - mondta Sir Claude. - Mindenesetre - folytatta - e pillanattól kezdve tökéletesen rád bízom a dolgot. Tőled függ minden. Csak akkor megyünk be, ha te akarod. Ha nem akarod, azonnal megfordulunk, és elhajtunk.

- És akkor Mrs. Beale nem vesz magához?

- Hát... legalábbis nem a mi kezdeményezésünkre.

- Akkor hát mamánál maradhatok? - kérdezte Maisie.

- No, azt nem mondanám!

A kislány eltűnődött. - Hát nem azt mondta, hogy vele már szót értett?

Sir Claude pálcája a kocsi sárhányóját bökdöste. - Amennyire lehetett, igen. De most már, drága gyermekem...

- Szóval ha kidob, és ide sem jöhetek...

Sir Claude a szavába vágott: - Vagyis arra vagy kíváncsi, természetesen, hogy én mit ajánlok neked? Szegény bogárkám, hisz ezt szeretném tudni magam is! Bevallom, én nem látok olyan tisztán, mint Wixné.

Maisie egy pillanatig megpróbálta Wixné szemével látni a jövőt. - Úgy érti, mégsem válhat hármunkból egy kis család?

- Nyilván hitványság részemről, de nem szakíthatok végleg anyáddal.

Maisie ajkát erre halk, de elnyújtott sóhaj hagyta el, mintegy hangot adva a kényszerű beletörődésnek, amin avatatlan hallgató bizonyára csak mulatott volna. - Tehát nincs más megoldás?

- Esküszöm, nem tudok jobbat.

Maisie várt; hallgatása jelezte, hogy neki sincs más javaslata. Aztán ismét mostohaapjához fordult: - Ha itt maradok, eljön meglátogatni?

- Nem foglak szem elől veszíteni.

- De milyen gyakran jön majd? - S hogy a férfi késlekedett a válasszal, tovább unszolta: - Sűrűn, nagyon sűrűn?

Sir Claude csak hebegett: - Ugyan, édes kiskomám... - elakadt, majd a következő pillanatban más hangon folytatta: - Jaj de muris vagy! Úgy van: sűrűn látogatlak majd.

- Akkor jó! - ugrott ki Maisie. Mrs. Beale otthon volt, de nem tartózkodott a szalonban, s amikor az inas elment megkeresni, a gyermek hirtelen felkiáltott: - De mihez kezd majd Wixné, amíg én itt leszek?

- Ohó, erre hamarabb kellett volna gondolnod! - felelte a férfi, s Maisie most először vélt árnyalatnyi nyerseséget kihallani a hangjából.

14

Mrs. Beale valósággal lecsapott Maisie-re, hogy túláradó, sőt már-már ijesztő szeretetét kinyilvánítsa. A gyermek egyszerre idegennek látta mostohaanyját, annyira megváltozott: valahogy az anyjára hasonlított most, s a régi meghitt hangot nehéz volt újra megtalálni vele. Csupa meleg, beszédes ragaszkodás volt ez a kivirult, kitelt, idősebb Mrs. Beale. Maisie úgy érezte, mintha bájos új barátnővel ismerkedne, s alig egy percet töltöttek együtt, ujjongva állapította meg, hogy kinn a kocsiban helyes döntésre kényszerült. Mrs. Beale szépsége, Mrs. Beale ölelése maga volt a jövő ígérete. Maisie elbűvölőnek találta, s mintha semmi köze sem lett volna ahhoz a kisasszonyhoz, aki valaha fehérneműt javított, és a gyerekszobában étkezett. Apja első feleségéről tudta a gyermek, hogy társaságbeli hölgy volt, de a másodikat már nem sorolta volna ebbe a kategóriába, kettőjük között mindig érzett valami homályos különbséget. Elválásuk óta azonban Mrs. Beale is szemmel láthatólag jogot formált e rangra, és a nagyvilági hölgy eleddig kétes értékű fogalmát Maisie e ragyogó jelenség iránt hirtelen támadt csodálata egyszerre vonzó tartalommal töltötte meg. Sir Claude-nak ugyan azt mondta korábban, fél a Regent's Park-beli asszonytól, mégis volt benne annyi bátorság, hogy elragadtatását azon nyomban őszinte szavakba öntse: - Jaj de gyönyörű lett, Mrs. Beale! Nem igaz, Sir Claude? Hát nem gyönyörű?

- Bizony, a legcsinosabb asszony Londonban - felelte gálánsan Sir Claude. - Mint ahogy te meg a legaranyosabb kislány vagy!

Nos, London legcsinosabb asszonya gyengéden fénylő pillantásokkal és szeretetének minden megnyilvánulásával adta át magát az újra megtalált boldogságnak. Érett szépsége csaknem olyan viruló színekben pompázott, mint a mamáé, és nem kellett hozzá sok idő, hogy kis barátnője megérezze a belőle áradó határozott erőt, mely olyan volt, mint a ragyogó szép napot ígérő reggel. Ilyesfajta benyomást soha nem keltett Maisie-ben se mama, se Sir Claude, se Wixné, noha mindegyiknek megvolt a maga sajátos és roppant vonzereje, s ettől mindjárt más színezetet kapott a társalgás is, különösen amikor - szinte nyomban - az apára terelődött. Ó, igen, Mr. Farange valóban kemény dió, ismerte el a szép feleség, de a lánya számára nem lesz az. Neki persze annál nagyobb gond - sietett hozzátenni; ám Maisie e perctől kezdve úgy tekintett rá, mint különleges képességgel megáldott személyre. A különleges képesség az volt, hogy ügyesen meg tudott birkózni a nehézségekkel. Nagyvonalúságát megcsodálhatta Maisie, amikor mostohaanyja valami célzást tett Sir Claude-nak egy korábbi találkozásukra, mire a férfi kissé megdöbbent, de látható megkönnyebbüléssel mondta el, hogy kis pártfogultjuk elől, miután magával vitte innen az apai házból, gondosan eltitkolta későbbi találkozásaikat.

Mrs. Beale csak sajnálkozni tudott a dolgon. - Hogy tehetett ilyen csacsiságot?

- Csak a maga jó hírét akartam óvni.

- Maisie előtt? - Mrs. Beale jót mulatott az eseten. - Maisie szemében az én jó hírem csorbíthatatlan.

- De te hittél nekem, ugye, kis kópé? - fordult Sir Claude a gyermekhez.

Maisie ránézett, majd elmosolyodott: - Pedig Mrs. Beale hírnevén bizony csorba esett! Megtudtam, hogy mostohaapám járt nála.

Sir Claude bosszúsága ellenére is elnevette magát. - Jaj, drágám, hogy te csak így beszélsz ilyesmiről!

- Tán csoda, hogy így beszél - jegyezte meg Mrs. Beale -, miután annyi időt töltött abban a rémes légkörben az anyjánál?

- Nem mamától hallottam - magyarázkodott Maisie. - Csak Wixnétől. - Habozott, felfedje-e Sir Claude jelenlétében Wixné értesüléseinek forrását; de Mrs. Beale egykettőre eloszlatta aggályait, mert ő maga fordult a férfihoz:

- Képzelje, az a lehetetlen nőszemély felkeresett egy-két nappal ezelőtt! Én mondtam el neki, hogy többször is találkoztunk.

Sir Claude ez egyszer komolyan elképedt. - A ravasz dög! Nekem egy szót sem szólt róla. Szóval azt gondoltad, hazudtam? - kérdezte Maisie-től.

Maisie-t felzaklatta a kedves öreg barátnőjét ért becsmérlés, de úgy érezte, pillanatnyilag meg kell alkudnia a helyzettel. - Ó, én igazán nem bántam! - mondta. - De Wixné annál inkább! - fűzte hozzá, hogy nevelőnőjét kedvezőbb színben tüntesse fel.

Ámde jó szándéka csődöt mondott Mrs. Beale-nél. - Wixné sült bolond - szögezte le a szép hölgy.

- No de mi mondanivalója volt éppen a maga számára? - tudakolta Sir Claude.

- Csak annyi, hogy Micawbernéhoz hasonlóan - akire mellesleg tényleg emlékeztet -, soha, de soha nem fogja elhagyni Farange kisasszonyt.

- Ó, ahhoz nekem is lesz néhány szavam! - vidult fel Sir Claude.

- Hát remélem is, kedves barátom - szólt Mrs. Beale, míg Maisie azon töprengett, mit tervez vajon mostohaapja. De mielőtt még feltehette volna a kérdést, Mrs. Beale tovább beszélt: - Egyébként nem csak ezért jött, ha tudni akarja. Bár a többit úgysem találja ki.

- Kitaláljam én? - rebegte Maisie.

Mrs. Beale-t láthatólag ez is csak mulattatta. - Éppen te! Különben épp elégszer hallhattál ilyesmiket annál a rémséges anyádnál! Nem láttál ott asszonyokat, akik sírva kérlelték, hogy „kímélje meg" a férfit, akit szeretnek?

Maisie megpróbált visszaemlékezni, Sir Claude azonban ismét jókedvre derült. - Ugyan, ki törődik Idával! Talán Wixné is sírva könyörgött magának, hogy kíméljen meg *engem*?

- Úgy ám, még le is térdelt előttem!

- A drága jó lélek! - kiáltott fel a fiatal férfi.

Szavai Maisie-nek örömet szereztek: jóvátették a korábbi sértő kijelentést. - Aztán tényleg meg tetszik kímélni Sir Claude-ot? - kérdezte Mrs. Beale-től.

Mostohaanyját szemlátomást elbájolta a kérdés ártatlansága, és újra összevissza csókolta a kislányt. - Nem én, egy fikarcnyit sem! Ízekre fogom szedni!

- Akkor gyakran eljön majd, ugye? - ütötte a vasat Maisie.

Mrs. Beale igéző pillantást vetett Sir Claude-ra. - Az nem tőlem függ, csakis tőle.

A férfi azonban nem felelt rögtön; ahogy ott állt zsebre vágott kézzel és bizonytalanul dudorászva, még Maisie is látta rajta, hogy kissé ideges - szótlanul sétált el az ablakig, s nézett ki a Regent's Parkra.

- Mindenesetre megígérte - mondta Maisie. - De mit fog szólni papa?

- Ahhoz, hogy bejáratos a házba? Hát, hogy őszinte legyek, drágám, ez aligha lényeges. Különben Beale tulajdonképpen nagyon élvezi, hogy szegény Sir Claude és anyád között is kenyértörésre került sor.

Sir Claude megfordult, és komolyan, kedvesen szólt a kislányhoz: - Ne félj, Maisie, nem fogsz szem elől veszíteni.

- Nagyon szépen köszönöm! - ragyogott fel Maisie arca. - De én úgy értettem, mit szól majd papa *hozzám*?

- Ó, ezt már megtárgyaltam vele - mondta Mrs. Beale. Nem fog akadékoskodni. Egyetlen nehézség van csak: apád, noha az égvilágon minden kérdésben harmadnaponként változtatja az álláspontját, anyáddal szemben egy jottányit sem változik. Szinte hihetetlen, mennyire gyűlöli.

Sir Claude kurtán felkacagott. - Na, Idán biztosan nem tesz túl! Ahogyan ő tud gyűlölni!

- Hát igen - ismerte el Mrs. Beale -, ez az érzés uralja mindkettőjüket, és legjobban úgy tudják kifejezésre juttatni, hogy lehetőleg minél tovább a másiknál felejtik Maisie-t. Ennél jobban aztán semmi sem dühíti fel őket, ezt magad is tapasztalhattad, gyerekem. Nem mintha annyi vesződséggel vagy költséggel járnál, erről igazán szó sincs; csak annyi az egész, hogy a te jelenléted mindegyikükkel a másik gonosz szándékait érezteti. Így aztán Beale annyira gyűlöli anyádat, hogy mások számára már nem is marad harag a szívében. Egyébként, tudod, apáddal már sikerült szót értenem.

- Uramisten! - Sir Claude még nagyobbat nevetett, és ismét az ablak felé fordult.

- Én tudom ám, hogyan! - jelentette ki azonnal Maisie. - Úgy, hogy hagyja, hadd tegye, ami neki jólesik, azzal a feltétellel, hogy ő sem szól bele mostohaanyám dolgaiba.

- Egyelek meg, te kis aranyos! - és Maisie ismét ölelő karok között találta magát. - Hogyan is lehettem meg ilyen sokáig nélküled? Mert bizony nem voltam boldog, szívecském - mondta Mrs. Beale, arcát a gyermekéhez simítva.

- De most már az lehet! - Maisie szavait szemérmes gyengédség fűtötte.

- Igen, azt hiszem. Te majd megmentesz.

- Ahogy Sir Claude-ot is? - kérdezte mohón a kislány.

Mrs. Beale, kissé értetlenül, látogatójához fordult: - Magának is Maisie a mentőangyala?

Maisie kérdését a férfi élénk derültséggel nyugtázta. - A jó öreg Wixné rögeszméje. De lehet benne valami.

- Sir Claude kedves kötelességének tekinti, hogy nekem szenteli az életét - közölte Maisie a mostohaanyjával.

- De hiszen ezt akarom én is! - Mrs. Beale, hogy így megelőzték, belepirult a meglepetésbe.

- Akkor mért ne csinálnák együtt? Úgy aztán Sir Claude-nak tényleg el kellene jönnie!

Mrs. Beale közben egészen az ölébe vonta kicsi barátnőjét, s most felmosolygott Sir Claude-ra. - Nos, csináljuk együtt?

A férfi már nem nevetett, és szép, komoly arcát most nem a háziasszony, hanem mostohalánya felé fordította. - Hát, talán ez lenne még a legtisztességesebb megoldás. Sőt, szavamra, ha a jelenlegi helyzetet nézem, ez az *egyetlen* tisztességes dolog! - Úgy tetszett, mintha Maisie-nek érvelne, mintha őt próbálná meggyőzni, saját lelkiismerete megnyugtatására, hogy nyugodt

szívvel lehet ilyen becsületes kapcsolat részesévé; bár a puszta „tisztesség” emlegetése Maisie rózsás ábrándjai mellett ugyancsak prózai ürügynek tűnhetett. - És ha *veled* nem tudnánk boldogulni, hát igazán nem tudom, ki mással! - kiáltott fel Sir Claude.

Mrs. Beale élesebb megvilágításba helyezte a dolgot: - Annyi szent, hogy valóban megmentesz majd bennünket egytől s mástól.

- Hogy *engem* mitől ment meg, az nem is kétséges! - vágta rá Sir Claude. - Lesznek persze csúnya jelenetek - tette hozzá.

- Na igen - vágott közbe Mrs. Beale -, de feleannyira sem kínosak - legalábbis a maga számára -, mint a mostani örökös cirkuszok a feleségével. Amit *nekem* kell elszenvednem, azt kibírom, de egyszerűen megőrjít a gondolat, hogy magának mi mindent kell kiállnia.

- Látod, mit meg nem teszünk érted, leányzó - fordult megint nagy komolyan Maisie-hez Sir Claude.

A hála érzése s a mohó vágy, hogy beavatottságát fitogtassa, Maisie arcába kergette a vért. - Ó, tudom én azt!

- Akkor rád bízhatjuk magunkat! - Sir Claude már ismét nevetett.

- Miket mond ennek a gyereknek! - kiáltott fel Mrs. Beale.

- No, magán azért nem teszek túl! - válaszolt vidáman a férfi.

- Amit szabad Jupiternek... - viszonozta hasonló évődő hangnemben az asszony. - Te meg, kicsim - tette le Maisie-t az öléből -, levetkőzhetsz.

A gyermek izgatottan topogott előtte. - Akkor most itt kell maradnom... így, ahogy vagyok?

- Így vagy úgy, egyre megy. Sir Claude majd holnap utánad küldi a holmidat.

- Magam hozom el - ígérte a férfi. - Sőt, ott leszek, amikor becsomagolják! Gyere ide szépen, hadd gomboljalak ki.

Ültében magához intette kis mostohalányát, és segített kihámozni a kabátjából, míg Mrs. Beale távolabbról, mosolyogva figyelte apás mozdulatait. - Látod, milyen mostohaapád van! Sok mindenkiért kárpótol.

- Pesztonkának is megtenné! - nevetett Sir Claude. - Már az első alkalommal is megmondtam, nem emlékszik?

- Hogy emlékszem-e? Hisz attól nőtt nagyot a szememben!

- Én viszont a világért sem árulom el - hunyorított a fiatalember Maisie-re -, mitől nőtt meg Mrs. Beale az én szememben! - Miután levetkőztette a gyermeket, gyöngéden megcsókolta, majd egy kis paskolással odébb küldte. A paskolást bizonytalan sóhajjal kísérte, mellyel újra visszatért előbbi komolysága. - Hanem azért, ha nem lenne meg benned a szépség végzetes adománya...

- Akkor mi lenne? - érdeklődött Maisie, aki nem értette, mért hallgatott el mostohaapja. Ez volt az első alkalom, hogy szépségét emlegették.

- Akkor mindjárt nem lennénk olyan jó véleménnyel egymásról!

- Mostohaapád nem testi bájakról beszél; a tiéd nem afféle köznapi szépség, kedvesem - magyarázta Mrs. Beale. Egyszerűen csak vonzó lelki tulajdonságokra célzott Sir Claude.

- A világon nincs még egy ilyen bámulatos jellem - lelkesedett Mrs. Beale-nek a férfi.

- Ez nekem sem újság! - dicsekedett szintén az asszony.

Maisie-ben hirtelen valamiféle felelősségérzet támadt, amely alól szívesen kibújt volna. - Hiszen ez mindkettőjükben megvan ez a „végzetes adomány", én csak tudom! - tört ki.

- A jellem szépsége? Ugyan, kisfiam, abból aztán egy szikrányi sincs bennünk! - ellenkezett Sir Claude.

- A maga nevében beszéljen, uram! - csapott le rá játékosan Mrs. Beale. - Én jó vagyok és okos vagyok. Mit akar még? Ami meg magát illeti, inkább nem személyeskedem, megkímélem a pirulástól, csak annyit mondhatok, hogy csinosság dolgában párját ritkítja.

- Gyönyörű szépek mind a ketten; ezt úgysem tagadhatják! - Maisie úgy érezte, meg kell védenie álláspontját. - És olyan jó látni egymás mellett kettőjüket!

Sir Claude közben vette a kalapját és a botját; aztán egy pillanatig csak állt, és elnézte a kislányt. - Te kis vigasztalónk a bajban! De most már haza kell mennem, hogy becsomagoljam a dolgaidat.

- És mikor jön vissza? Holnap, holnap?

- Látja, mibe keveredtünk? - fordult Sir Claude az asszonyhoz.

A gyermek pillantása egyikről a másikra vándorolt, s arra gondolt, hogy Sir Claude-dal és Wixnével ugyan nagyon boldog volt, de Sir Claude és Mrs. Beale védőszárnyai alatt nyilván még boldogabb lesz. Csak éppen úgy érezte magát egy kicsit, mintha ficánkoló lovon ülne, és keze valami kapaszkodót keresett. - És Wixnétől el se búcsúzzam?

- Ó, majd én megbékítem - mondta Sir Claude.

Maisie eltűnődött. - Mamát is?

- A mamát! - Sir Claude szomorúan felnevetett.

Ebből a gyermek is érthetett, de Mrs. Beale igyekezett minden kétséget eloszlatni. - Anyád diadaltáncot jár majd, mint... mint...

- Mint valami győztes indián! - egészítette ki Sir Claude, amint az asszony hasonlat után kutatott.

- Ő ugyan nem lesz vigasztalan - folytatta Mrs. Beale -, ha apád dühös átkozódásra kényszerül!

Maisie elbámult. - Dühösen fog átkozódni? - A lehetőség lenyűgözte, akár valami bibliai idézet, s kérdése újabb dédelgetésre adott alkalmat, melyhez Sir Claude is hozzájárult. Maisie eközben azon töprengett, hogy ha Wixnét nélkülöznie kell, vajon ki fog ezentúl földrajzról, történelemről mesélni neki. Végül erőt vett feszengésén, és megkérdezte: - És nem lesz senki, aki leckeórákat adjon nekem?

Mrs. Beale máris készen volt a válasszal, és egészen elkápráztatta a kislányt. - Olyan leckeórákat kapsz majd, mint még soha életedben. Tanfolyamokra fogsz járni.

- Tanfolyamokra? - Ilyesmiről még sosem hallott Maisie.

- Különféle intézetekbe, érdekes tantárgyakat tanulni.

- Tantárgyakat? - Maisie még nagyobb szemeket meresztett.

Mrs. Beale elemében volt. - Bizony, csupa fontos dolgot tanulsz majd: francia irodalmat meg vallástörténetet. És milyen előkelő osztálytársaid lesznek!

- Majd én pontosan megérdeklődök mindent, jó? - szólt közbe Sir Claude szokott előzékenységével, és baráti kacsintás kíséretében biztató bólintást küldött Mrs. Beale felé.

Ám az asszonyt már elkapta a hév: - És aztán, drága gyerekem, előadásokat fogsz hallgatni.

Egyszerre félelmetessé tágult a látóhatár, és Maisie úgy érezte, eltörpül mellette. - Teljesen egyedül?

- Jaj, dehogy; én is veled tartok - mondta Sir Claude. - Rengeteg újat tanulok majd.

- Hát még én! - csatlakozott nagy komolyan Mrs. Beale. - Mind a ketten elkísérjük, remek lesz. Már az idejét sem tudom - vallotta be Maisie-nek -, mikor értem rá utoljára egy kicsit művelődni. Hát látod, ehhez is a te aranyos kis lényed lesz az indíték. Hogy micsoda istenáldás nekünk ez a kicsi, ugye? - fordult kirobbanó lelkesedéssel Sir Claude-hoz.

Amaz mérlegelte a dolgot, majd így válaszolt: - Ez pontosan beleillik a tervünkbe. - Maisie-nek persze nem sok fogalma lehetett a tervről, de a lelkesedés őt is magával ragadta. Boldog jövő vár rá, minden vágya teljesül, s talán Wixné után sem fog vágyódni; de hirtelen lelkiismeretfurdalása támadt, hogy a gyöngéd teremtés távollétébe ily könnyen belenyugodott, s két gyakran hallott szó rémlett fel újra meg újra benne. Valójában ekkor jött rá, miért nevezte mindig „sunyi alak”-nak az apja az anyját, az anyja az apját. Nem tudta eldönteni, nem válik-e ő maga is sunyi alakká, ha Wixné nélkül is képes lesz élvezni a boldogságot. Mihez kezd majd Wixné - hova megy? Sir Claude, távozóban, már a küszöbön állt, amikor Maisie önkéntelenül hangot adott aggodalmainak, de mostohaapja azonnal meg is nyugtatta: - Ó, majd én szót értek vele! - kiáltotta, s már be is csukódott mögötte az ajtó.

Mrs. Beale-lel kettesben maradva, Maisie megkönnyebbülten sóhajtott, és lelki szemei előtt a rend és biztonság új korszaka derengett fel. - Akkor hát mindenki szót ért mindenkivel - jelentette ki megbékélten. Erre aztán mostohaanyja ismét szeretetteljesen hajolt fölébe.

15

Susan Ash hozta a hírt: - Őméltósága odalenn van, kisasszony, és csuda fess!

Maisie a tanulószobában foglalatoskodott, melyet itt, az apjánál, szép kék függönyök díszítettek; egy kedves kis darabot próbálgatott éppen a zongorán, a „Holdfényes bölcsődal”-t, ahogy Mrs. Beale nevezte - a kottáját postán küldte el Sir Claude, aki azt tartotta, hogy a kislány zenei oktatását sajnálatosan elhanyagolták, s az utóbbi hónapokban, az anyai házban készült is megszervezni számára a rendszeres zeneórákat. Maisie mostohaapjától tudta, hogy ami „igazi érték”, az méregdrága, viszont minden más csak kidobott pénz; annál inkább örült hát e nagylelkű ajándéknak, hiszen a kottafüzeten ott állt az ára is: öt shilling, úgyhogy ez nyilván „igazi érték”. Susan Ash bejelentésére hirtelen talpon termett. - Mrs. Beale hívat?

- Dehogyis, kisasszony - mondta Susan Ash. - A naccsága már egy órája elment.

- Akkor a papa!

- Jaj, dehogy. Nyugodtan mutatkozhat így a kisasszony, csak a haja ne lenne szanaszét - jelentette ki Susan, majd hozzátette: - Dejszen az édesapja haza se jött.

- Honnan? - tudakolta kissé szórakozottan Maisie, s közben csupa izgalom volt. Kezével hevesen végigszántott a fürtjein.

- Jaj, kisasszony, én azt restelleném megmondani! Hanem azt a fehér micsodát én begyűrném hátul - nem mintha engem zavarna, persze.

- Igazítsa hát meg, kérem. Különben tudom, hol volt papa - közölte türelmetlenül Maisie.

- Én a maga helyében ki nem mondanám.

- A klubban volt, a Krizantémban. Hát aztán?

- Egész éccaka? A virágok becsukódnak ám éjjel, ha nem tudná a kisasszony! - kiáltotta Susan Ash.

- Bánom is én! - A kislány már az ajtónál állt. - Sir Claude engem akart látni *egyedül*?

- Bizony, mintha csak hercegnő volna!

Ahogy boldogan lépdelt lefelé a lépcsőn, Maisie valóban hercegnőnek érezte magát, s egy perccel később úgy csimpaszkodott mostohaapja nyakába, mint aki nagyúri kegyet gyakorol. De még abban is volt némi hercegnői póz, ahogy - legalábbis érzése szerint - finom éllel kiáltott fel: - Hát ezt nevezi maga *gyakori* látogatásnak?

Sir Claude elragadó volt, mint mindig, és azonnal átvette az előkelően könnyed hangnemet: - No de édes kisöreg, csak nem fogsz nekem jelenetet csinálni? Mert az összes nőismerősöm így szokta. Inkább szórakozzunk egy kicsit - olyan szép idő van; kapj magadra valami elegáns holmit, aztán sétáljunk egyet, közben szép nyugodtan megbeszélhetünk mindent.

Öt perccel később már útban voltak a Hyde Park felé, s még az anyjánál töltött régi szép napokban sem érzett Maisie olyan édes békességet beszélgetéseik közben, mint most, Sir Claude készséges magyarázatait hallgatva. Ilyen szerepben mostohaapja mindig elemében volt, és Wixnét kivéve ő volt az egyetlen, aki valaha is megmagyarázott egyet-mást Maisienek. Az ő szava persze ilyen esetben is nagyobb tekintéllyel esett a latba, mint bármiféle asszonyi bölcsesség. Egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy minden ugyanarra vezethető vissza - a sok füstbe ment terv, az elmaradt jutalmak, a be nem tartott kecsegtető ígéretek, melyekért hiába dolgozott meg Maisie, a fizetség minduntalan elmaradt, a rengeteg nehézség, amellyel meg kellett küzdenie, mindez újra meg újra a pénzkérdést hozta felszínre. Ő maga is tisztában

volt vele, mennyire hízelegne Sir Claude hiúságának, ha tudná: pompás bajsza alól szinte egyetlen lehelete elég, hogy eloszlassa a becsapottság érzését mostohalányában. Valahogy a tervek természetéből következett, hogy költségesek, költséges voltukból pedig az, hogy megvalósíthatatlanok. „Kuszaság" jellemezte mindenkinek az ügyeit, s ezek az adott pillanatban a szokottnál is kuszábbnak látszottak. Így állt a dolog Sir Claude-dal, papával, mamával, Mrs. Beale-lel, sőt Maisie-vel is, különösen az adott pillanatban, azaz az utóbbi pár hét során, mióta ifjú hölgyünk ismét visszakerült az apjához. Itt aztán egy „árva garas" nem jutott senkiresemmire, így hát érthető, ha a francia irodalmi előadásokból meg az előkelő kis osztálytársakból semmi sem lett. Ilyen szűkös pénzviszonyok között ugyebár visszás dolog lenne azzal próbálkozni, hogy bejuttassák Maisie-t az előkelő kaszt soraiba, a gazdagok gyerekei közé, akik már csak egy távoli, ragyogó világot képviseltek a szemében. Nem maradt más hátra, mint a kemény kirakatüveghez lapított orral leskelődni be a tudás cukrosboltjába. Amíg azonban az „elit" - tehát egyedül számba jöhető - tanfolyamok lehetetlenül drágák voltak, addig a különféle intézetekben - legalábbis némelyikben - épp a tanulni vágyó szegényeknek szerveztek előadásokat, így aztán Sir Claude-nak kapásból azt is meg kellett indokolnia, miért nem vitték el Maisie-t még egyikre sem. És a mostohaapa máris kész volt a válasszal: éppen oda indultak most is, mondta, bár egyelőre a dolog kissé másképp festett, hiszen a Serpentine-tó partja felé lépdeltek. Maisie megszokott sétatere, az északi oldalon, ugyan közelebb lett volna, ők azonban mégis nyugatnak fordultak a fiákerrel, mert az ilyen enyhe június végi napokon errefelé korzózott mindenki, aki valamit is számított. Itt andalogtak, nézelődtek egy órát a sétányon meg a fasorban, évődtek egymással, s egyikük hangos jókedvvel ugratta a másikat. Mielőtt még az óra letelt volna, Maisie egy unszoló kérdéssel újabb részleteket szedett ki barátjából hosszas távolmaradásáról.

- Hogy miért szegtem meg olyan csúful a szavam, hogy miért nem jöttem sosem, mikor pedig ünnepélyesen megígértem? Képzelem, drágám, mennyiszer feltetted e kérdést Mrs. Beale-nek, miután naponta hiába vártál!

- De még milyen sokszor! - felelte a gyermek.

- És ő mit szólt?

- Hogy maga éppolyan rossz, mint amilyen jóképű.

- Ezt mondta?

- Szó szerint.

- A drága jó lélek! - Sir Claude jót mulatott az eseten, és harsogó nevetése volt minden magyarázata. Maisie-nek eszébe jutott, hogy legutóbb Wixnére mondta pontosan ugyanezt. Belekapaszkodott a férfi gyöngyszürke kesztyűbe bújtatott kezébe - a kesztyűt díszítő vastag fekete tűzésvonalakat, akár valaha az anyjánál, mindig összekapcsolta gondolatban azzal a jellegzetes mozdulattal, ahogy elegáns hölgyek kitartott könyökkel, szarvasbőrbe burkolt kacsójukban sétapálcaként lóbálják ernyőjüket. Már a puszta érzés is, hogy keze Sir Claude tenyerébe simul, olyan nyereséggel ért fel, amely minden veszteségéért kárpótolta. Mostohaapja jelenléte olyan volt, mint valami közvetlen közelről szemlélt tárgy, melynek körvonalai teljesen kitöltik látóterét. Pedig a férfi minden érdekes látnivalóra igyekezett felhívni figyelmét azután is, hogy kiértek a parkból, s a hely meg az évszak varázsa a Kensington-parkba csábította őket. Sir Claude megjegyezte, hogy mindez csak afféle hitvány cirkusz, amit maguk mögött hagytak, és egy-két megkapó külsejű kapun és hídon keresztülhaladva, alig negyedóra leforgása alatt mintha száz mérföldnyire kerültek volna Londontól. Tágas, zöld tisztás tárult elébük, és sudár, vén fák árnyékában üde pázsittól övezett erdei ösvény kanyargott. - Íme, az ardeni erdő - nézett körül gyönyörködve Sir Claude -, és én vagyok a száműzött herceg, te

meg a - hogy is nevezték csak? -, az ártatlan parasztlányka. És tessék - mutatott előre -, ott a másik lány is, mi is a neve, Rosalinda? no és az udvarlója (ugye, emlékszel rá?). Istenuccse, ez a fickó is csapja ám a szelet!

Egy előttük sétáló párra célzott - a tisztás túlsó végén lépdeltek ugyanabba az irányba, mint ők ketten. A két távoli alak lassan andalgott előre (oly meghitt közelségben, hogy kissé lehorgasztott fejük szinte összeért), hátulról a hölgy magasnak, elegánsnak látszott, a férfi baljával szorosan belekarolt, míg hátratett jobb kezében botot lóbázott. Egy pillanatra Maisie fantáziáját is megragadta az idillikus kép, melyet barátja festett a látványról; aztán hirtelen megtorpant, és gyermeki nyíltsággal kiáltott fel: - Nahát! Ha ez nem a mama...!

Sir Claude csodálkozva állt meg. - Mama? De hiszen mama Brüsszelben van!

Maisie szeme tűnődve tapadt a hölgyre. - Brüsszelben?

- Nagy mérkőzést vív.

- Biliárdcsatát? Nem is mondta mostohaapám.

- Persze hogy nem! - méltatlankodott Sir Claude. - Sok mindent nem mondok el neked. Szerdán utazott el.

A párocska közben távolodott, de Maisie tekintete lépést tartott velük. - Akkor nyilván visszajött azóta.

Sir Claude a hölgyet fürkészte. - Valószínűbb, hogy el sem ment.

- Ez mama! - állapította meg határozottan a gyermek.

Míg álldogáltak, Sir Claude is megerőltette a szemét, s történetesen azok ketten épp e pillanatban torpantak meg a sétány végén, és továbbra is csak a hátukat mutatva, élénk társalgásba merültek. - Igazad van, galambom! - kiáltott fel végül a férfi. - Ez csakugyan az én drágalátos nejem őnagysága!

Nevetve szólt, de a színe elváltozott, és Maisie gyorsan elkapta róla a pillantását. - De hát ki van vele?

- Vesszek meg, ha tudom! - mondta Sir Claude.

- Talán Perriam úr?

- Á, dehogy, Perriam csődbe ment.

- Csődbe?

- Tönkrement, a Cityben. No de még van választék bőven! - mosolyodott el Sir Claude.

Úgy látszott, Maisie számba veszi a „választékot"; az ismeretlen úriember hátát mustrálta. - Akkor ez Lord Eric?

Kísérője nem válaszolt rögtön, s amikor a kislány ismét feléje fordította a szemét, úgy találta, hogy kissé furcsán néz rá. - Mit tudsz Lord Ericről?

Maisie kacér visszavágással próbálkozott a maga ártatlan módján: - Többet tudok, mintsem gondolná! Ez Lord Eric? - ismételte meg.

- Lehetséges. De bánom is én!

Amazok most kissé eltávolodtak egymástól, s mialatt Sir Claude beszélt, váratlanul sarkon fordultak, s őlédisége teljes pompájában mutatkozott meg rejtélyes kísérője oldalán. Maisienek elakadt a lélegzete. - Jönnek!

- Hadd jöjjenek. - És cigarettatárcáját előhúzva, Sir Claude rágyújtani készült.

- Találkozni fogunk velük!

- Dehogy. Ők találkoznak *velünk.*

Maisie állta a sarat. - Megláttak. Oda nézzen!

Sir Claude elhajította a gyufaszálat. - Gyere csak szépen tovább. - Azok ketten viszont lassítottak, nyilván megdöbbenésükben, és tisztes távolságban maradtak egymástól. - Őnagysága szörnyen meglepődött, és legszívesebben kereket oldana - vélte a férfi. - De már késő.

Maisie ott lépdelt mellette, és még ilyen messziről is észrevette őlédisége kínos zavarát. - Akkor mit fog csinálni?

Sir Claude szippantott egyet a cigarettájából. - Most sebesen jár az agya. - Ő maga láthatólag élvezte a helyzetet.

Ida csupán egyetlen pillanatra ingott meg; bizonyára elegendő erkölcsi támaszt kapott kísérőjétől. Az ismeretlent Maisie valahogy bátornak látta, és csöppet sem hasonlított Perriam úrhoz. Vékony, meglehetősen markáns arca sima volt, s csak amikor közelebb értek, tűnt fel Maisie-nek a hirtelenszőke kis bajsza. Most már az is látszott, hogy a szeme egészen világoskék. Sokkal vonzóbb jelenség volt, mint Perriam úr. Mama félelmetesen nyomult előre, de még a közelgő vihar sem tudta elfojtani a gyermek kíváncsiságát, és újra odafordult Sir Claude-hoz: - Ez... ez tényleg Lord Eric?

Sir Claude egész higgadtan pöfékelt. - Azt hiszem, inkább a gróf.

Ez szerencsés megoldás lenne - az ismeretlen úr meg is felelt Maisie grófokról alkotott elképzelésének. Hát mama, ahogy impozánsan közeleg, vajon milyen elképzelésnek felelne meg? Leginkább talán színésznőre emlékeztet, aki a nagyjelenetben szenvedélyesen száguld előre a reflektorokig, mintha át akarna lendülni fölöttük. Maisie úgy megszeppent, hogy szinte öntudatlanul belekarolt Sir Claude-ba. Szorítása megállásra késztette mostohaapját, mire a másik pár is lehorgonyzott, és csökkent távolságban tőlük újabb rövid eszmecserét folytatott. Az egész azonban nem tartott tovább pár pillanatnál, s miután a gróf némi kerülővel folytatta útját - afféle átkaroló hadműveletként, csak hát Maisie ilyesmiről még sosem hallott -, őlédisége ismét rohamra indult. - Mit fog csinálni a mama? - kérdezte a lánya.

Pillanatnyi helyzetében Sir Claude csak jósolni tudott: - Úgy tesz majd, mintha én lennék a ludas.

- Maga?

- No igen, mintha ellene forralnék valamit.

Jövendölése egy perc múltán be is igazolódott, ahogy Ida, szegény, mint valami zord ítélőbíró, teljes pompájában, peckesen elébük toppant. Arcának egyes részei Maisie szeme láttára fehéredtek el, ami viszont csak még rikítóbban emelte ki a színeket másutt. - Mit csinál itt a lányommal? - támadt rá a férjére; a méltatlankodó hang ellenére Maisie most még inkább érezte, mint azelőtt bármikor, hogy anyja róla tudomást sem vesz. Ugyanakkor észrevette, hogy Sir Claude is elsápadt, talán a nyílt ellenségesség hatására, amellyel Ida nagy hangon kétszer is megismételte kérdését. Végül Sir Claude is kérdéssel válaszolt: - Maga meg ki a fenét szedett fel már megint? - Erre aztán őlédisége fenyegetőleg fordult a gyermek felé, villámló tekintettel méregette, mintha ő is bűnös összeesküvés részese lenne. Maisie megkövülten bámulta anyja óriásira mázolt szemét: mintha két tarka lampion hunyorgott volna ünnepi lugasok alatt. Ida váratlanul és furcsán ellágyuló hangjára azonban magához tért. - Menj csak oda szépen ahhoz az úrhoz, kicsim; megkértem, hogy foglalkozzon veled pár percig. Aranyos bácsi, na, eredj. Beszédem van ezzel az alakkal itt.

Maisie érezte, hogy Sir Claude egyszerre szorosabban markolja a karját. - Ohó! Köszönjük szépen, de abból nem kérünk! Maisie az enyém.

- A magáé? - Maisie-t megdöbbentette, hogy anyja úgy beszél Sir Claude-dal, mint egy vadidegennel.

- Az enyém hát. Maga lemondott róla. Többé nincs beleszólása a sorsába. Az apja átengedte nekem - mondta Sir Claude, s közlése elképesztette mostohalányát, ahogy nem tévesztette el hatását Idára sem.

Valami azonban láthatólag gondolkodóba ejtette az asszonyt; egy pillantást vetett a faképnél hagyott úrra, aki közben zsebre vágott kézzel tovább ballagott egy darabon, s most határozatlanul, ám fesztelenül álldogált. Ida feléje fordította arcát, mely hirtelen olyan lett, mint fénybe boruló kert, ahová csak kiváltságos barátjának van bejárása. Aztán ismét Sir Claude-ra nézett. - Azért engedtem át az apjának, hogy magánál is tartsa, s nem azért, hogy rögtön lerázza a nyakáról, és csavarogni küldje akár magával, akár mással. Ha ellenem akarja hangolni a lányát, hát csak jöjjön, és mondja a szemembe ő maga. Üzeneteket nem vagyok hajlandó meghallgatni. Maga meg el akarja hitetni velem, hogy a link „érdeklődésével" bármire is jogot formálhat! Hát ezt szeretem. Tudom ám, mire megy ki a játék, és tüstént lesz is néhány szavam a dologhoz.

Sir Claude megszorította a gyermek karját. - Nem megmondtam, Farange kisasszony?

- Most persze be van gyulladva - folytatta Ida -, de ha azt hiszi, hogy Maisie jelenlétében kímélni fogom, hát óriásit téved. - Szusszanásnyi időt hagyott a férfinak. - Nem árulok én zsákbamacskát előtte sem. Nos, kedves férjuram, óhajtja, hogy Maisie mindent megtudjon? - Ifjú hősnőnk érezte a kérdés drámai hatását, de azért reménykedett, hogy Sir Claude igenlően nyilatkozik. Mint már eddig is megfigyelhettük, Maisie-nk örült, ha másoknak tetszett, hogy ő mindent „tud". Ám mielőtt Sir Claude egyáltalán válaszolhatott volna, az anya utánozhatatlanul előkelő mozdulattal tárta ki két karját, s Maisie érezte, hogy mostohaapja szorítása enged. - Egyetlen kicsikém! - mormolta Ida olyan hangon - a hirtelen feltörő gyengédség hangján -, amilyet a kislány még soha nem hallott tőle. Egyetlen pillanatig tétovázott csak, úgy megbabonázta ez a szívhez szóló hang, mely ezúttal nem anyai parancsszó volt csupán, s amelyhez hasonló még legszenvedélyesebb korszakában sem hagyta el soha Ida csípős szavakhoz edzett ajkát. Egy másodperccel később Maisie az anyja keblén találta magát, tarka bizsuk tömkelegében, mint akit üvegcsörömpölés közepette egy ékszerész kirakatába löktek, hogy aztán éppoly hirtelen mozdulattal az utcára repítsék megint. Anyja élénk felkiáltással tolta el magától: - Most pedig eredj a kapitányhoz!

Maisie engedelmesen pillantott az idegen úr irányába, de a bemutatást nem találta kielégítőnek. - Kapitány?

Sir Claude felnevetett. - Én azt mondtam neki, hogy a gróf!

Ida rábámult; majd büszkén kihúzta magát, hogy szinte hatalmassá magasodott. - Micsoda undorító fráter maga! - állapította meg. Majd a lányát küldte ismételten: - Menj már!

Maisie összerezzent, hátrált pár lépést, és zavarodottan pillantva Sir Claude-ra, jelekkel igyekezett tudomására hozni, hogy „csak néhány percre" hagyja ott.

Ám a férfit annyira elvakította a düh, hogy nem is figyelt rá - dühös volt a feleségére; s amint Maisie elfordult, még hallotta haragos kitörését: - Te undok vén bestia! - Többet nem hallott, de ennyi is elég volt, túl sok is: megrémítette a hirtelen hangnemváltás, elfutott előle, s inkább az idegen kapitányhoz menekült.

16

Amint pillantása találkozott a kapitány világoskék szemével, valóságos csoda történt; egyszerre megkönnyebbült, ahogy az arcára írt borzadályra aggódó tekintet felelt: - Mi a csudát csinált veled a mostohaapád? - A kapitány rögtön Sir Claude-ot hibáztatta.

- Undok vén bestiának nevezte a mamát. - Maisie száján akaratlanul is kiszaladt az igazság.

A kapitány, akár őlédisége a maga felsőbbséges módján, először csak bámult, aztán - ahogy a kislány már megszokta másoktól - nevetésben tört ki. Ám azonnal erőt vett magán, és szörnyülködve visszhangozta a csúf szavakat: - Undok vén bestiának édesanyádat?

Maisie máris készen állt a következő húzásra. - Igen, mert a mama bosszantani próbálta.

A kapitány elképedése lenyűgöző volt. - Bosszantani... *anyád*? Hisz ő földre szállt angyal!

Ahogy ezt mondta, arca azonnal meghódította Maisie-t; kedves volt, derűs, és kék szeme azt a rejtélyes varázst tükrözte vissza, amely őlédiségéből felé sugárzott. Eddigi megfigyelései alapján Maisie, amint szemügyre vette, rögtön fel is mérte: egyszerű, nyíltszívű katona, talán túl komoly - ezt később is leszögezte -, de nincs benne semmi félelmetes. Mindenesetre újdonság volt Maisie számára, s egy perc múlva meg is kérdezte: - Maga nagyon szereti a mamát?

A kapitány lemosolygott rá, késlekedett a válasszal, de egyre megnyerőbb lett: - Hadd meséljek neked édesanyádról!

Kinyújtotta nagy katonakezét, Maisie rögtön belekapaszkodott, aztán elsétáltak az egyik fa alatt álló két székig. - Mama mondta, hogy jöjjek ide magához - magyarázta Maisie menet közben. Kisvártatva szorosan egymás mellett ültek, s az eléjük táruló látványban gyönyörködtek - a fák mögül előcsillant a tó -, hallgatták a madarak dalát, a csónakok csobbanását, a játszadozó gyermekek zsivaját. A kapitány, katonás tartásából engedve, féloldalt fordult, nyájasan hajolt Maisie felé, s a szék karfáján nyugvó gyermekkézre simította tenyerét, mintegy külön nyomatékot adva mondandójának, mely bizonyára kedves lesz Maisie fülének. Már útközben elmondta, hogy őlédisége - amint váratlanul megpillantotta lányát egy ilyen... nos, nem éppen megfelelő személy társaságában - rögtön megkérte, vegye pártfogásába kicsit Maisie-t, amíg ő - mint mondta - ráncba szedi a vétkest. A gyermek úgy érezte, azt tesz vele ez az idegen, amit csak akar; tíz perccel előbb még nem is ismerte, most meg itt ül vele kéz a kézben, eltűri az érintését, s még imponál is neki a szikárságával és barna bőrével - ezzel a mélybarnán sugárzó arccal, melyben a szalmaszőke bajusza szinte fehéren világít, s a szeme mint két apró halványkék virág csillan elő. A legkülönösebb az volt, hogy Maisie most azt sem bánta, ha ráncba szedik Sir Claude-ot. A kapitány cseppet sem hasonlított mostohaapjához; mama új barátja megnyerő külsejét részben annak köszönhette, hogy arcát mintha csupa össze nem illő darabból rakták volna össze, úgyhogy a legnagyobb jóakarattal is legfeljebb csak mulatságosnak lehetett nevezni. És ami még furcsább volt: ifjú hősnőnk, míg rangsorolni próbálta a kapitányt, e szokatlan arc hatása alatt végül megállapította magában, hogy összes ismerősei közül valami megmagyarázhatatlan módon leginkább Wixnére emlékezteti. Nem viselt ugyan se szemszabályozót, se rozettát, sőt még gombot sem azon a helyen, ahol Wixné; napbarnított volt, mély hangú, szivarszagú, és csodálatosképpen mégis több rokon vonás kapcsolta Maisie öreg nevelőnőjéhez, mint fiatal mostohaapjához. Közlendője pedig, amivel Maisie-nek örömet szerzett, az volt, hogy soha életében nem akadt még olyan

igaz barátra, mint a kedves mama (hogyhogy erről nem tud Maisie?). És hozzáfűzte: - Rengeteget beszélt ám nekem rólad! Roppant boldog vagyok, hogy megismertelek.

Ilyen nagylánynak kijáró bókot még sosem kapott, még Sir Claude-tól sem akkor régen, amikor Mrs. Beale szalonjában megismerkedtek. A kapitány szavai kavargó báli forgatagot idéztek; így udvarolhatnak a deli gavallérok ifjú partnernőiknek a táncok szünetében; és Maisie hasonlóan magasröptű válaszon töprengett. Hanem aztán csak összezavarodott, és csupán ennyi telt tőle: - Először, tudja, Lord Ericnek néztem magát.

A kapitány értetlenül nézett. - Lord Ericnek?

- Sir Claude meg azt hitte, hogy a gróf.

Erre már felnevetett a kapitány. - De hisz a gróf csak öt láb magas, és vörös, mint a rák! - Maisie visszanevetett rá, finom eleganciával, ahogy a bálozó ifjú hölgy tette volna, és újdonsült szerepéhez illő tapintatos kérdéssel készült éppen körüljárni a témát. Mielőtt azonban megszólalhatott volna, új ismerőse szegzett kérdést a mellének: - Ki az ördög az a Lord Eric?

- Nem ismeri? - Úgy képzelte, hogy ama bizonyos ifjú hölgy hangjában most enyhe meglepődés bujkálna.

- Egy kövér emberre gondolsz, aki mindig nyitva felejti a száját? - Maisie kénytelen volt bevallani: ismeretségük annyira felületes, hogy a név viselőjéről alig tud egyebet, mint hogy mama barátja; ám a kapitány agyában hirtelen világosság támadt, szaporán megeredt a nyelve, mintha jól ismerné Maisie emberét: - Hogyishívják úr bátyja, a Seregély tulajdonosa? - Aztán a maga kedves modorában kereken megcáfolta a kislány állítását: - Ugyan, drágám, *őt* anyád sosem ismerte.

- Pedig Wixné azt mondta - kockáztatta meg a gyermek.

- Wixné?

- A régi nevelőnőm.

Ez ismét mulattatni látszott a kapitányt. - Biztosan összetévesztette valakivel az öreg dadus. Hisz az egy rémes alak! Anyád soha egy pillantásra sem méltatta.

Amilyen barátságosan, olyan határozottan beszélt, de aztán elhallgatott egy pillanatra, és Maisie-nek, akinek zavarában is fürgén váltott az esze, volt alkalma helyrehozni az előbbi hibát, melyet beavatottsága fitogtatásával követett el. Ehelyett most megadóan újabb kioktatásnak tette ki magát. - És a grófot sem ismeri a mama?

- De, őt valószínűleg ismeri. Az meg egy másik tökfilkó. - Majd hirtelen megváltozott a tekintete, és kezét, melyet az imént elhúzott, újra Maisie-ére tette. A kislány úgy látta, el is pirult kissé. - Nagyon fontos dolgot akarok mondani neked. Soha nem szabad rosszat gondolnod édesanyádról.

- Én nem is szoktam, higgye el! - kiáltott a gyermek, s maga is a haja tövéig vörösödött méltatlankodásában már a puszta gondolatra is.

A kapitány lehajtotta a fejét, és gavalléros mozdulattal ajkához emelte a kislány kezét. Maisie azt kívánta, bárcsak szebb kesztyűje lenne. - Persze hogy nem gondolsz rosszat róla, amikor tudod, mennyire rajong érted.

- Rajong értem? - pihegte Maisie.

- Határtalanul. De azt hiszi, te nem szereted. Pedig szeretned kell. Annyi mindenen ment keresztül szegény.

- Ó... igen, tudom! - Maisie örült, hogy ezt sosem vonta kétségbe.

- Én persze csak a jó barát jogán beszélhetek róla - folytatta a kapitány. - Mindenesetre nagyszerű asszony. És mindig igazságtalanul kellett szenvednie.

- Igazságtalanul? - A gyermek újszerű izgalommal itta a szavakat.

- Talán nem is kellene ilyesmiről beszélnem neked... de hát olyan rengeteget szenvedett!

- De igen, nekem nyugodtan elmondhatja! - sietett kijelenteni Maisie.

A kapitány örvendezett. - Hanem aztán nehogy továbbadd bárkinek is! Ezt csak neked mondom bizalmasan, érted?

Maisie csak erre várt, és mosolyogva, nagy komolyan bólintott. - A kettőnk titka marad! Sok mindent tudok ám, amit senkinek sem mondtam el!

- Hát csak őrizd meg ezt is a többivel együtt. Mondhatom neked, pokoli élete volt anyádnak, még ha az ellenkezőjét állítják is némelyek. A legokosabb nő, akivel valaha is találkoztam. És csupa báj. - Volt valami a kapitány hangjában, ami meghatotta Maisie-t, s most megremegő szívvel dőlt hátra székében. - Rettentő jópofa, és tömérdek dologhoz jobban ért, mint bárki, akit ismerek. És mennyi kurázsi van benne! Ötven embernek is elég lenne; én csak tudom, mert ismerem. Olyan hidegvérű tud lenni, mint egy tigrisvadász - teringettét, de szívesen magammal vinném. És aztán megkapóan nyílt és nagylelkű mindig - te is tudod, milyen két-színű kígyó némelyik nő! Édesanyád mindenre képes azokért, akiket szeret. - Egy pillanatig mintha e dicshimnusz hatását leste volna kis hallgatója arcán; azután halk sóhajjal jelezte a nyelvi kifejezőeszközök korlátait. Végül pedig szinte kihívóan szögezte le: - A te édesanyád *hűséges*, ezt jegyezd meg!

Maisie-nek eszében sem volt az ellenkezőjét bizonygatni, sőt lelkesen helyeselt, de a bensejében zakatoló boldogságot még kevésbé tudta volna szavakba önteni, mint a kapitány a csodálatát. Elnémultan figyelte a férfit, aki úgy beszél anyjáról, mint eddig soha senki. Csak ült és hallgatott, s egyszerre rádöbbent, hogy ez a csodálat meg tisztelet valójában merő újdonság számára, hiszen hasonló értelmű megjegyzéseket még elvétve sem hallott soha sem apjától, se Mrs. Beale-től, se Sir Claude-tól - de még Wixné szájából sem. Most ébredt csak rá, hogy ilyen őszinte kedvességgel még soha senki sem emlegette előtte az anyját, s szíve mélyén szokatlan szánalom éledt a váratlan felismeréstől, hogy őlédiségét voltaképpen - legalábbis tudomása szerint - soha senki sem szerette. Wixné korábbi beszámolói Sir Claude gyengéd érzelmeiről már csak üres szólamként kongtak fülében, akár valamely értelmetlen gyermekmondóka, míg férj és feleség, e pillanatban alig néhány lépésnyire, gyűlölettel acsarkodott egymásra, és Sir Claude gonosz szavai még ott kísértettek a levegőben. A kapitány viszont olyan szépeket mondott róla - miket is? Maisie szerette volna újra hallani. Szemét elöntötték a könnyek, és leperegtek arcára, mely a szégyen pírjában égett, amint eszébe jutott, hogy alig öt perce még e lenyűgöző szépasszony feltartóztathatatlan közeledése egy pillanatig rémülettel töltötte el. Most az egyszer sutba dobta minden szégyenkezését, mely általában visszatartotta a gyermekarcot elcsúfító fájdalom kimutatásától - hangfalán sírással küszködve fordította a kapitány felé csúnyán eltorzult, könnyáztatta arcát. Leplezetlenül sírt előtte, szívet tépően, ahogy soha senki előtt nem sírt még életében. - Hát maga szereti? - hüppögte végül nagyot nyelve, igyekezve elfojtani a zokogását.

A kapitányt csak könnyei sűrű ködén át látta, s bizonyára ezért tűnt úgy, hogy kérdésére furcsa, elhomályosult pillantással válaszol. Hebegett, de hangját félszeg rajongás hatotta át. - Természetesen a leggyengédebb szálak fűznek hozzá... soha egyetlen asszonyhoz sem vonzódtam még ennyire. Nem restellem mindezt bevallani neked - folytatta -, inkább az lenne

csúf dolog, ha elhallgatnám. - Majd álláspontját egyértelműen tisztázandó, oly kedvesen szólt Maisie-hez, hogy még Sir Claude-on is túltett, s a kislány megremegve hallgatta, akár legelső kitörését. A kapitány nevén szólította, s ettől valahogy hitelt nyert minden szava: - Kedves Maisie-kém, a te édesanyád egy angyal!

Mintha mesebeli balzsammal kenegették volna Maisie-t - elcsitult veszedelemtől s fájdalomtól rettegő szíve. Hátrahanyatlott székében, és két kezébe temette arcát. Ó, anyám, anyám, anyám! - zokogta. Az volt az érzése, hogy a kapitány, bár egyre barátságosabb hozzá, nem minden feszengés nélkül ül mellette; mikor aztán egy perc múltán, könnyei megritkult fátylán át föltekintett, maga előtt látta a férfi felmagasló alakját, amint elvörösödve, idegesen nézeget körül, s pálcájával a lába szárát csapkodja. Mondja, hogy szereti a mamát, kapitány úr, mondja ki, mondja ki! - könyörgött neki Maisie.

A kapitány úr kék szeme megkeményedett. - Hát *persze* hogy szeretem, az ördögbe is, tudhatnád!

Erre Maisie is felugrott; nagy nehezen előhalászta a zsebkendőjét. - Akkor én is szeretem. Szeretem, szeretem, szeretem! - bizonygatta szenvedélyesen.

- Akkor hát visszajössz hozzá?

Maisie elámult, s keze az apró gombóccá gyűrt zsebkendővel megállt félúton a levegőben. - Nem kellek én neki.

- Dehogyisnem. Szívesen magához venne.

- A régi házba, Sir Claude-dal?

A kapitány tétovázott. - Nem... nem vele. Valahol másutt.

Feszülten kémlelték egymást, ami szokatlan dolog egy kapitány meg egy kislány között.

- Úgysem kellek neki sehol.

- Dehogynem, ha *én* kérem rá!

Maisie arcán a feszültség nem oldódott. - Maga is velünk lesz?

A kapitány arckifejezése nem változott. - Ó, igen... majd egyszer.

- Hát nem most?

A férfi váratlanul elmosolyodott. - Eljönnél velünk most? Egy órácskára?

Maisie töprengett. - Most sem kellenék neki. - Úgy látta, a kapitánynak más a véleménye, de mintha az ő utóbbi szavai kissé megingatták volna. Ettől kissé csalódottnak érezte magát, noha amaz a következő pillanatban ismét hangjára talált.

- Minden rendben lesz, ha én kérem meg - erősködött. - Mindjárt beszélek is vele.

Maisie erre megfordult, és abba az irányba nézett, amerre anyját és mostohaapját sejtette. Először senkit sem látott a fák között; majd izgatottan kiáltott fel: - Befejezték... itt jön Sir Claude!

A kapitány is őlédisége férjét figyelte, aki nyugodt léptekkel ballagott feléjük a füvön, és összezárt ujjakkal könnyedén intett Maisie-nek. - Nem szándékozom kitérni előle - mondta a kapitány.

- Miért, nem muszáj találkoznia vele - vélte Maisie.

- Hát éppen ő sem siet! - Sir Claude megállt, hogy újabb cigarettára gyújtson.

Maisie legfeljebb találgatni tudta, mit érezhet Sir Claude az adott helyzetben; a kapitány megjegyzésében azonban némi becsmérlést sejtett. - Ugyan, ő nem bánja! - vette védelmébe rögtön.

- Mit nem bán?

- Hát hogy maga kicsoda. Menjen csak, és kérdezze meg a mamát - tette hozzá.

- Hogy eljöhetsz-e velünk? Na jó. Tényleg ne várjam meg Sir Claude-ot?

- Ne, nagyon kérem! - De Sir Claude még messze volt, és a kapitány bal kezébe fogta a kislány jobbját, s pajtáskodva, játékosan meglóbálta. - Csak előbb azt mondja meg - szólt ismét Maisie -: maga együtt fog *lakni* a mamával?

A komoly kérdés megint csak kiváltotta az elmaradhatatlan derültséget. - Majd egy szép napon.

Maisie tűnődött egy sort, a férfi nevetése csöppet sem zavarta. - És akkor hol lesz Sir Claude?

- Addigra természetesen elköltözik.

- Csakugyan az a szándéka?

- Neked igazán van alkalmad megkérdezni tőle!

Maisie határozottan megrázta a fejét. - Úgysem teszi meg. Ő nem kezdi.

A „kezdi" szóra megint kitört a kacagás a kapitányból. - Világos, hogy kellemetlenkedni fog! De máris túl sokat fecsegtem előtted.

- Nem baj, én senkinek sem mondom el - ígérte Maisie.

- Ne is, csak tartsd magadban. Isten veled!

- Isten áldja! - Maisie nem eresztette el rögtön a kezét, még hozzátette: - Magát is szeretem. - Majd fensőbbségesen: - Igazán szereti a mamát?

- Drága gyerekem...! - A kapitány nem talált szavakat.

- Akkor ne csak egy kis ideig szeresse.

- Kis ideig?

- Mint a többiek.

- A többiek? - A kapitány csak bámult.

Maisie elengedte a kezét. - Szeresse mindig! - S azzal Sir Claude felé iramodott, de még hallotta a kapitány vidám kiáltását:

- Na, ezt jól megkaptam!

Amint csatlakozott Sir Claude-hoz, még látta anyja lassan távolodó alakját meg a kapitányt, aki botját lóbálva indult vissza hozzá.

Sose látta még ilyennek Sir Claude-ot; piros volt, de nem az izgatottságtól - inkább mélységes undor rítt le róla, tekintete sebzett s egyszersmind kőkemény. A vita Maisie anyjával nyilván vérre ment, s a régi szorongás ismét elfogta Maisie-t, ahogy újra testet öltött gyermekévei ijesztő erkölcsi ellentmondása: két szülő, kiknek harci kedve a lányukból táplálkozik. Pillanatnyilag azonban az volt a legfőbb aggálya, hogy Sir Claude észreveszi arcán a sírás nyomait. Futólag magán érezte a férfi pillantását, s ugyanakkor megsejtette, hogy mostohaapjának most

nem kellemes az ő fürkésző tekintete. Gyorsan másfelé nézett hát, amikor Sir Claude kissé nyersen megszólalt: - Ki az ördög hát ez a fickó?

Maisie-t egyszerre hatalmába kerítette az óvatosság. - Ó, *én* igazán nem kérdezősködtem! - Ez úgy hangzott, mintha arra célozna, hogy ezt Sir Claude-nak kellett volna megtudakolnia. Dacosan vállalta most is az ellenszenvet keltő rút szerepet, mint egykor a szülői házban, valahányszor apja ostoba kis libának nevezte értetlenségéért, s anyja kétszínűnek titulálva lódította ki a szobából.

- Hát akkor mit csináltatok ennyi ideig?

- Á, nem is tudom! - Módszerének lényegéhez tartozott, hogy ha már butának tetteti magát, ne végezzen félmunkát.

- Csak mondott valamit az a ripők?! - Közben leértek a tóhoz, és szaporán lépkedtek.

- Hát nem sokat.

- Nem beszélt anyádról?

- De igen, egy keveset.

- És ha szabad kérdeznem, *hogyan*? - Maisie csak hallgatott, olyan hosszan, hogy a férfi végül nem állta tovább. - Figyelsz rám? Nem hallasz?

Erre már válaszolni kellett. - Sajnos, nem nagyon figyeltem rá.

Sir Claude mélyeket szippantott a cigarettájából, s nem felelt azonnal; hanem aztán felkiáltott: - Akkor te, édes lányom, ritka mulya vagy! Ilyen alkalmat elszalasztani! - Annyira bosszús volt, legalábbis Maisie úgy látta, hogy egész idő alatt, amíg csak ki nem értek a parkból, egyetlen szót sem szólt többet; a kislány pedig óvakodott engesztelni. Az csak újabb kérdezősködéshez vezetne. A kert bejáratánál odaintett egy bérkocsit, és betessékelte Maisie-t, némán, kerülve a tekintetét, majd egy félkoronást dobott az ülésre, s csupán annyit mondott: - Ezt add oda a kocsisnak! - És még akkor sem viszonozta Maisie búcsúpillantását, amikor kívülről rácsukta az ajtót, s a fiákeresnek megadta a címet. Ilyesmi még soha nem történt közöttük, de Maisie-t ez sem ábrándította ki Sir Claude-ból. Ezt is elviselte, sőt, míg a kocsi tovakocogott vele, ráébredt, hogy örömét leli benne. A siker mámorát érezte újra, mint egyszer régen, egy válságos pillanatban, amikor apjától visszatérve, a lépcsőn anyja állta útját, erőszakos kérdésekkel ostromolta, s mert ő akkor is csupa sületlenséget válaszolt, Farange-né asszony dühében akkorát taszított rajta, hogy majd a lépcső aljáig gurult.

17

Ha a maga módján meg is alkudott Sir Claude neheztelésével, gyermeki szívének azért komoly megpróbáltatást jelentett a dolog. Napok teltek el anélkül, hogy Sir Claude rájuk nyitotta volna az apai ház ajtaját, és szomorú egyhangúságban vánszorgott volna az idő, ha valami szembeötlő változás nem lendít rajta. Az történt, hogy Mrs. Beale magatartása valahogy más lett egyszerre, s e változás óta Sir Claude még távollétében is mintha egyre gyakoribb látogatója lett volna a háznak. Tulajdonképpen egy beszélgetéssel kezdődött az egész, melyre még aznap sor került Mrs. Beale és Maisie között, hogy a kislányt egyedül hozta haza a bérkocsi. Mrs. Beale már otthon volt, s ő több sikerrel faggatta ki a kislányt a kapitánnyal történt különös találkozás részleteiről, mint közös barátjuk. Többször is visszatért erre, és már másnap világossá vált a gyermek előtt, hogy mostohaanyjának pontos tudomása van mindarról, ami ugyanakkor őlédisége és Sir Claude között játszódott le. Ekkor kezdett Maisie gyanakodni, hogy mostohaanyja titkon mégis találkozik olykor Sir Claude-dal, ha az nem jön is el hozzájuk. Jó néhány viharos párbeszéd kerekedett ebből Mrs. Beale-lel, s egy ilyen alkalom váratlan könnyeket fakasztott - de nem Maisie szeméből. Pedig Mrs. Beale, mint ő maga mondta, nem afféle sírós fehérnép; Maisie egyszer sem látta sírni ismeretségük derengő hajnala: a szerény nevelőnő-idők óta. Most annál szenvedélyesebben adta át magát a zokogásnak, hangosan bizonygatva, milyen jót tesz ez neki, és meglepő dolgokat mondott el kis pártfogoltjának, akinek szintúgy javára szolgált ez a kis közjáték, tovább gazdagíthatta titkon őrzött tapasztalatainak tárházát. Maisie valahogy nem érezte árulásnak, hogy Mrs. Beale-nek elmondja, amit Sir Claude-nak nem mondott el; a legnagyobb feszültséget Sir Claude és felesége között sejtette, márpedig Mrs. Beale, sajnos, nem volt Sir Claude felesége. Három nappal a Kensington-parki incidens után Sir Claude szívhez szóló, gyengéd üzenetet küldött mostohalányának, és Mrs. Beale ekkor volt kénytelen előrukkolni az igazsággal, félig kérő, félig kihívó hangsúllyal: - Hát igen, az ördögbe is! *Szoktam* találkozni vele!

Hogy mikor, hogyan és hol, azt később sem tudta meg Maisie - de ez a kirekesztettség egyáltalán nem bántotta, hisz sok mindennek volt részese így is, s míg Mrs. Beale sivár s bizony üresen kongó függetlenségében osztozott, vágyakozó szeme előtt úgy lebegett Sir Claude alakja, mint derengő, magányos ablaknyílás egy túlméretezett, homályos szoba távoli falában. Apja felől zavartalanul élvezhették egymás társaságát, s olyankor óhatatlanul mindketten a távollevőre gondoltak... mindegyikük sejtette, hogy a másik is rá gondol, s bármit mondtak vagy tettek is, akarva-akaratlan mindig célzás esett a mostohaapára. Mrs. Beale kénytelen volt beismerni a lesújtó igazságot; hiú reményeket táplált, amikor arra számított, hogy Sir Claude valaha is bejáratos lesz a Regent's Park-i házba. Végre is szembe kellett nézniük a valósággal, mely oly kiábrándítóan vigyorgott az arcukba: voltaképpen senkivel sem sikerült szót érteni. Márpedig ha senki sem hallgatott a szép szóra, az csak egyet bizonyít: mindenki aljasul viselkedett. A „senki" és a „mindenki" persze Beale volt, meg Ida, kiknek határtalan hitványságát Mrs. Beale átallotta volna ecsetelni egy ártatlan kislány előtt. Csupán annyit mondott el a derék hölgy, hogy ezek után, avégből, mint mondotta, hogy végképp ki ne csússzék a talaj a lába alól, neki is új helyzetet kell kialakítania, a részletekbe azonban nem avatta be Maisie-t, aki így hasztalan törte a fejét, miről is lehet szó. Az új helyzetnek mindenesetre némi köze lehetett Mrs. Beale váratlan elérzékenyüléséhez és hirtelen támadt közlékenységi rohamához; de még ez az érzelmi kitörés sem gátolta meg hősnőnket annak latolgatásában, hogy micsoda boldogság lenne, ha ő is maga rendezhetné el a sorsát. Mrs. Beale a jelek szerint ügyesen elrendezte a magáét, a rendszeresség és gyakoriság jegyében; ugyanis majd minden másodnap hozta-vitte az üzeneteket Maisie és mostohaapja

között. Tulajdonképpen, mint mondta, az ríkatta meg, hogy eszébe jutott, mi mindent meg nem tesz érte Sir Claude; erről győzte meg később Maisie-t is mostohaanyja növekvő jókedve, s mi több - nem, ez nem afféle vakmerő észrevétel -, erényének egyre nyilvánvalóbb győzedelmeskedése. Maga Mrs. Beale is beismerte: barátja alaposan felrázta, egyszeriben talpra állította. Elragadtatott, önkínzó szavakkal beszélt Sir Claude-ról: jó szellemének, titkos mozgatórugónak s mindenekfölött „lelkiismeretének" nevezte. Meghökkentő könnyeivel együtt megdöbbentő vallomás bukott ki belőle: ennek a drága embernek köszönheti, hogy megnőtt az önbecsülése. Eléggé meglepő felfedezés, hogy Mrs. Beale eddig valamiképpen nem volt jó véleménnyel magáról, és Maisie örült, amikor nemcsak e gyengeségről, de egyidejűleg annak orvoslásáról is értesült.

Nemsokára azt kezdte gyanítani, sőt (a szíve mélyén bujkáló irigység ellenére) abban reménykedett, hogy valahányszor Mrs. Beale elmegy otthonról, valami módon Sir Claude a nyertes. E távollétek az utóbbi időben mind gyakoribbá váltak, olyannyira, hogy Maisie már-már szertelennek tartotta volna mostohaanyját, ha egyrészt, az apja e téren messze túl nem szárnyalja: Beale Farange mostani felesége gyakran meg is jegyezte, amit már elődje is perdöntő kifogásként hangoztatott a nagyérdemű bíróság előtt, hogy férje aludni is alig jár haza. Másrészt viszont, amikor Mrs. Beale történetesen otthon volt, a belőle áradó sóvárgó szeretet kárpótolt mindenért. Az efféle derűs közjátékokra csak az vetett árnyékot, hogy kérdezősködéssel Maisie sosem ment semmire. Egyszerre megszaporodtak a dolgok, melyek természetükből fakadóan nem tartoznak egy kisgyerekre, még ha az a kisgyerek abban az aggasztó illúzióban nőtt is fel, hogy túlzottan beavatják mindenbe. Most aztán tapasztalatokat szerzett a dolgok megmásíthatatlan természetéről, aminek következtében szinte sohasem illik kérdezősködni; hanem azt is hamarosan megtanulta, hogy türelmes kis hallgatások és jelentőségteljes kis pillantások árán olykor futó, ám élvezetes betekintést nyerhet sok mindenbe. Beale Farange-éknál ez az egytagú szócska: „ő" már-már kötelezően mindig a ház urát jelentette évekig; most azonban egyszerre megváltozott minden, mióta Sir Claude érdemei kimondatlanul is folyton ott lebegtek a levegőben, úgyhogy az az egyetlen betű is szinte feleslegessé vált, valahányszor őróla esett szó. - Tudod, bogárkám, ő tartja bennem a lelket - mondogatta Mrs. Beale; máskor meg arról számolt be, hogy a másik portán hihetetlenül elfajult a helyzet - bármilyen iszonyúan hangzik is, de már oda jutottak, hogy Sir Claude tizenkét napja nem is látta őnagyságát. Az „őnagysága" persze Idát jelölte Beale Farange-éknál, most csak annyi volt a különbség, hogy ezúttal a hangsúly megsokszorozódott. Mrs. Beale újabban feltűnő módon egyre gyakrabban bírálta felsőbbségesen Ida hitványságát, amiből az derült ki, hogy (hál' istennek) milyen botrányosan kevés köze van már második férjéhez. Ez az értesülés az elevenébe talált a két jó barátnőnek, hiszen igaz, ami igaz, Mrs. Beale-nek sem sok köze volt immár a saját hites urához; Maisie azonban át tudott siklani az ilyen meggondolások fölött anélkül, hogy a rokonszenv varázsa megtört volna. Hogy is foszlott volna szét ily könnyen ez a varázs, amikor Sir Claude távolból is ható befolyására épp most kerültek ismét szőnyegre mostohalányának tanulmányai? Mrs. Beale-t újra tűzbe hozta a lehetőség, és nem győzte hangoztatni Maisie előtt, hogy a távollevő kedves mennyire lelkére kötötte az ügyet.

Ebből fakadt tehát másodsorban - az elsődleges forrásra már az imént utaltam - a gyermek szívében az a reményteli felismerés, hogy valami új korszak kezdődik, s így vált biztató előjellé az a meg-megújuló lelkesedés, amellyel Mrs. Beale tért meg egy-egy titkos útjáról, s amely Maisie-ben is, jobban, mint valaha, megerősítette a boldog érzést, hogy legalább ketten őszintén ragaszkodnak hozzá. Hogy harmadik személy hamarjában nem jutott eszébe, az (attól tartok) bizony arról tanúskodik, hogy Wixné átmenetileg feledésbe merült; ám ez is csupán a pillanatnyi izgalmas dolgokkal magyarázható. Hiszen Mrs. Beale, kit otthoni teendői köze-

pette is pezsgő lelkesedés fűtött, épp most avatta be kis pártfogoltját a közös olvasás gyönyörébe, Sir Claude útmutatása szerint válogatva a tőle kapott tömérdek könyv között. Sir Claude remek sorozatra tett szert. - Főleg esszékötetek, látod? - mutatta Mrs. Beale; ez a szó Maisie fülének valami rideg fensőbbséggel csengett mindig, de most lassanként mintha meglágyult és simulékonnyá vált volna. Egyik héten például nem kevesebb, mint kilenc kötet érkezett, és Mrs. Beale elejtett szavai arra engedtek következtetni, hogy rejtélyes találkái Sir Claude-dal nemcsak mellékesen nyújtanak alkalmat a tanulmányi kérdések megbeszélésére és bírálatára, de szinte kizárólag e beszámolók és tanácskozások jegyében zajlanak le. A zajos társaságtól is Maisie tanulásának érdekében zárkózott el Mrs. Beale, mint ő maga hangoztatta; ajtaja bezárult a férfivendégek előtt, akik azelőtt seregestől tódultak hozzá, s akiket most, hogy férje tulajdonképpen elhagyta, egyébként is a legnagyobb illetlenség lett volna fogadnia. Maisie már régen tisztában volt legalábbis az elvvel, Mrs. Beale szavait idézve, hogy egy vonzó és védtelen asszonynak vigyáznia kell a „tisztességére", s most kellőképpen imponált neki mostohaanyja szigorú lelkiismeretessége. A szó szoros értelmében nem akadt egyetlen másik nembeli ismerőse sem, akit nyugodt lélekkel vendégül látott volna otthonában, s amikor a gyermek megkockáztatta a kérdést, hogy mi van a hölgyekkel, akiket korábbi ott-tartózkodása idején mindig szívesen, nagy ovációval fogadtak, Mrs. Beale sietett tudomására hozni, hogy azok a díszpintyek mind egy szálig megérik a pénzüket. Ha Maisie többet is akar tudni róluk, forduljon csak bizalommal az apjához.

Maisie-t azonban egyelőre érdekesebb kérdések foglalkoztatták, mivel az intézeti előadásokról szövögetett álmok egyszerre valósággá váltak. Sir Claude ugyanis minden energiáját latba vetette, hogy nyélbe üsse a dolgot. Kiderült, hogy némi lelkiismeretes utánjárással tömérdek dolgot el lehet intézni alig nagyobb áron, mint ha egy földalatti-jegyet vesz az ember. Az intézet - impozáns épület egy távolabbi városnegyedben, amelyet a gyermek csak kevéssé ismert - izgalmas élményeket ígért e pezsgő hangulatban, s már az utat is az állomástól, végig a Glower Streeten (melynek nevét Mrs. Beale derültségére kis barátnője sehogy sem tudta kiejteni) mintha tanulnivalókkal hintette volna be valaki. Maisie képzeletében máris buzgón csipegetett belőlük, mígnem áthatolhatatlanná sűrűsödtek benn a nagy szürke termekben, ahol a tudás forrása éles hang formájában szökkent a magasba (Maisie eleinte dühösnek vélte), s zúdult alá a csöndben az üres korsókként sorakozó, figyelő arcokba. - Ez csak javunkra válhat, hisz olyan förtelmes az egész! - jelentette ki azonnal Mrs. Beale, tántoríthatatlan eltökéltségről téve tanúságot, ami még inkább összekovácsolta kettőjüket ilyenkor, mint ezelőtt bármi. E kettős szövetség során nem is érzett még Maisie soha olyan lelkesedést és elragadtatást, mint amikor a lihegve hazaérkező Mrs. Beale felkiabált neki, hogy nem késték-e még le az előadást. Mostohalánya, aki jóformán hajnaltól készenlétben állt, erre kis híján átugrotta a lépcsőkorlátot, hogy minél hamarább útnak eredhessenek: rohanvást igyekeztek hol a tudás várának megostromlására, hol meg vissza a Farange-portára, hogy Mrs. Beale ismét belevethesse magát bokros teendőibe. Mindent összevéve, ennyi sürgés-forgásra, mint e hirtelen nekibuzdulás idején, még nem volt példa azóta, hogy Wixné olyan sebtiben, türelmetlenségtől fújtatva akarta kárpótolni Maisie-t mindenért, amit korábban az apja házában nem kapott meg.

Röpke hetek voltak ezek is, de teli éledő reménnyel, melyet főként az a lehetőség táplált, hogy egy szép napon a Glower Street hosszú alagútjában vagy éppen az intézet remekmívű oszlopai között (Maisie szerint ezek kölcsönöztek tekintélyt az épületnek) talán megpillantják Sir Claude-ot. Mrs. Beale is ezzel biztatta türelmetlenkedő mostohalányát, bár kissé ingerülten: - Hogyne, hogyne, majd eljön annak is az ideje! - Úgy látszott, nem is olyan magától értetődő dolog, hogy a férfi csatlakozzék hozzájuk, mint ahogy eleinte képzelték, amikor még Sir Claude váltig hangoztatta, hogy velük együtt kíván művelődni ő maga is. Ifjú hősnőnkben újjáéledt a gyanú, hogy azóta vagy új akadály merült fel, vagy valami kívánatos dolog nem

történt meg. Mrs. Beale csak részben derített fényt az esetre, amikor közölte Maisie-vel, hogy csak nem sikerült szót érteni mindenkivel. Maisie azt kívánta, legalább *egyvalakivel* sikerült volna. De ha hiába leste is Sir Claude-ot, valahányszor a tudomány temploma felé vette útját, szeretett bálványának ösztönző és megnyugtató hatását kétségtelenül érezte. Amikor az intézet a szokottnál is ijesztőbben tornyosult elébük pillérein - vagy, Mrs. Beale szavával élve, gólyalábain -, amikor a tantárgy a legbonyolultabb, az előadás a leghosszabb s a hallgatóság a legvisszataszítóbb volt, olyankor érezték, hogy láthatatlan pártfogójuk most lenne velük a legelégedettebb.

Egyik nap, épp a távollevőre tekintettel, Mrs. Beale váratlanul így szólt a kislányhoz: - Este elmegyünk megnézni a hogyishívjákot az Erl's Courton. - Bejelentése lelkes fogadtatásra talált, amikor kisült, hogy a nemrég megnyílt nagy kiállításra céloz, ahol egy hatalmas parkban mindenféle külföldi csodaszerkentyűt lehet látni, meg fényjátékot, rezesbandát, elefántokat, hullámvasutat, mutatványosbódékat, és aztán tömérdek embert, akik között talán ismerős is akad. Maisie hevesen Mrs. Beale nyakába ugrott, és nyomban Sir Claude neve szaladt ki a száján, mire mostohaanyja bevallotta, hogy hát igen, talán sikerül egy találkozást nyélbe ütniük. Sir Claude persze a mostani rémes helyzetében semmit sem tud előre kiszámítani, de reméli, hogy elszabadulhat, s ő adta a tippet Mrs. Beale-nek. - Hozza el a gyereket minden feltűnés nélkül, aztán majd megpróbálok odaugrani én is - mondta; ebből is látszik, mennyire nélkülözte Maisie-t az elmúlt hosszú hetek alatt, sőt mintha éppúgy vágyódna a társaságára, mint amaz őutána. Maisie-nek viszont a helyzet alapos fejtörést okozott, és értetlenségét nem is titkolta. Nem tudta felfogni, hogy ha egyszer ilyen egyformán vélekednek mind, mért ment mégis füstbe a boldog családi együttesről, hármójuk kis fészkéről szövögetett terv, melynek tulajdonképpen csak első mozzanata lett volna Maisie visszatérése Mrs. Beale-hez. Mostohaanyja válasza további töprengésre késztette: azért érte őket csalódás, mondta, mert Sir Claude megint a fejébe vett valamit.

- De hát mit?

- A jó ég tudja! - Mrs. Beale már-már élesen vágott vissza. - Szörnyen diszkrét őurasága.

- Diszkrét? - Ez megint homályos volt.

- Már ami a dolgait illeti, érted? - Mrs. Beale ötölt-hatolt. - Vagyis a mi dolgunkat.

Maisie elbámult. - A mi kettőnk dolgát?

- Dehogyis, ami köztem és *közte* van, kis csacsi! - Mrs. Beale ezúttal felkuncogott.

- De hisz nem tesznek semmi rosszat, *maguk* ketten nem! - csodálkozott el újra Maisie, s a hangsúllyal burkoltan szüleire célzott.

- Persze hogy nem, te kis angyal, ez az én álláspontom is! - kiáltotta diadalmasan az asszony. - De Sir Claude azt mondja, nem akar belekeverni téged semmibe.

- Mibe nem akar belekeverni?

- Magam is pontosan erre volnék kíváncsi; ugyan mibe keverne bele, és egyáltalán hogyan keveredhetnél bele még ennél is jobban... - Mrs. Beale lenyelte a mondat végét. Egy pillanat múlva más hangnemben folytatta: - Attól tartok, az egész csak az ő agyának a szüleménye.

A hangsúly, noha fásult belenyugvást és lemondást fejezett ki, oly élénken sejtette, mennyire nem vállal közösséget Mrs. Beale efféle agyszüleménnyel, hogy ifjú hősnőnk ösztönösen megérezte a szavak mögött a ki nem mondott és ismeretlen valóságot. Mostohaszülei kapcsolatában van valami rejtélyes elem; most először eszmélt rá, hogy csupán ő köti össze őket, s valójában ez nem is igazi kapcsolat. Csak afféle esetleges kötelék két ember között, amely ki

tudja, mivé fajulhat; talán ettől igyekszik távol tartani mostohalányát Sir Claude azzal, hogy maga sem közeledik hozzá. Attól félne, hogy őt kompromittálja? E felismeréstől csak még szeretetreméltóbbá vált szemében a férfi, s egyszerre átvillant rajta, hogy minden leegyszerűsödne, ha tudomására hozná mostohaapjának, mennyire nem törődik ő az efféle veszéllyel. Hisz ez lebeg a szeme előtt harmadik életéve óta! Ez a lehetőség került terítékre leggyakrabban Farange-éknál, a szó mint valami fenyegetés ott függött folyton a fejük fölött, és ötéves korában, a vendégsereg viharos tetszésére, már Maisie is el tudta gagyogni. A kompromittálást éppúgy büntetésnek vélte, mint ha az embert a hajkefe nyelével elpáholják, vagy magára hagyják a sötétben, és azzal is tisztában volt, hogy az efféle apró megpróbáltatásokat nem kell komolyan venni. Most tehát mindenekelőtt Mrs. Beale álláspontjáról kell meggyőződnie. Óvatosan firtatta: - Hát, ha mostohaanyám nem bánja... ugye, nem bánja?

Mrs. Beale éledő derűvel vette fontolóra a dolgot. - Hogyha belekeveredsz egybe-másba miattunk? Csöppet sem. Hát van jelentősége?

- Bármi is a jelentősége, engem legkevésbé sem zavar, ha belekevernek a dolgokba. Ha pedig én sem bánom, és mostohaanyám sem bánja - szögezte le Maisie -, akkor nem az volna a legokosabb, ha ezt rögtön megmondanám neki, amikor este találkozunk vele, és megkérdezném tőle, hogy akkor ő meg mi a csudának törődik vele?

18

A sors azonban úgy akarta, hogy Sir Claude-ban ne sok öröme teljék a gyermeknek azon a „hogyishívjákon”, mivel a dolgok egészen váratlan fordulatot vettek. Otthon Mrs. Beale még vidáman buzdította Maisie-t a tervbe vett lerohanásra; később aztán, már a kiállításon, egyszerre visszavonta beleegyezését - mint elmagyarázta, utólag meggondolva a dolgot, rájött, hogy az ilyen érzékeny lelkületű férfit az efféle bohém közeledés csak még jobban elvadíthatja. Sir Claude-ot ennél jobban aligha lehet már „elvadítani”, vélte Maisie, míg az első vakító benyomások elhomályosultával a parkban hullámzó tömegben hiába tekingetett szét mostohaapját keresve. A két jó barátnőnek bőven volt ideje a sóvárgó bámészkodásra, ezt a pénztárcájuk sem bánta; otthon már elköltötték könnyű, rögtönzött vacsorájukat (Maisie szerint a „mismás” vacsorát), amire olyankor kényszerültek, amikor Mr. Farange házon kívül hajszolta az élvezeteket. Márpedig ezt a foglalatosságot a ház ura egyre gyakrabban űzte, és leánya ezúttal, felesége sugalmazására, élt a gyanúperrel, hogy őurasága három nappal korábban jachtkirándulásra indult Cowesból egy kedves ismerősével.

A vásártéren egymást érték a mutatványosbódék, de a kislány csak kívülről csodálhatta meg őket: a belépő ugyanis mindenütt hat penny volt fejenként, s mivel Mrs. Beale bizony szűkében volt a hatpennyseknek, engedelmes kis társa sóhajtva mondott le az áhított gyönyörökről. Mrs. Beale ugyancsak fukarkodott az aprópénzzel, akár a rossz tanuló a válaszokkal az órán, ha bele sem nézett a leckébe. A nagy, festett plakátok előtt lassított Maisie, és szorosabban karolt barátnőjébe, s a zsebe irányába tapogatózott, ahonnan shillingek csörrenését remélte. Mindez csupán azt eredményezte, hogy még inkább vágyódott Sir Claude után: ha ő itt lenne, bezzeg csilingelne sok ezüstshilling! Most is elkelt volna egy, amint megtorpantak az Erdők Virágai előtt: ragyogó barna dámák fitogtatták csokoládészínű idomaikat buja trópusi világot idéző környezetben, és Maisie szomorúan adott hangot gyanújának, hogy Sir Claude talán el sem jön. Mrs. Beale, bár maga is csalódottnak látszott, emlékeztette, hogy nem ígért semmi biztosat - ettől aztán egyszerre ködfátyol ereszkedett a gyermek szemére, mely furcsán felnagyította és összemosta a Virágok pompás látványát meg azt a két alakot is - egy úrét és a kíséretében levő hölgyét -, akik épp akkor léptek ki a fényárban úszó bódéból. A hölgy olyan barna volt, hogy Maisie először őt is a Virágok egyikének nézte; ám néhány pillanat múlva - alighogy nagy búsan végképp lemondott Sir Claude-ról -, háta mögül Mrs. Beale hangját hallotta: meglepetés és szívfájdalom sűrűsödött a kurta, heves felkiáltásba:

- Ezer ördög! *Beale!*

A férfi, aki nem vette észre őket a bámészkodók tömegében, addigra már másfelé fordult, talán épp a barna hölgy javaslatára. A hölgy útját a fejek és vállak fölé ágaskodó vörös toll jelezte, melynek gazdája rögtön felkeltette Maisie kíváncsiságát. - Ki ez? Ki ez?

Mrs. Beale azonban csak bámult utánuk percekig. - A hazug! A hazug!

Maisie elgondolkozott. - Mert nem ott van, ahol... ahol gondoltuk? - Pontosan úgy, ahogy a mama sem ott volt, hanem a Kensington-parkban, egy hónappal ezelőtt. - Talán már visszajött - tette hozzá.

- El se ment, a szédelgő!

Így tett a mama is legutóbb, Sir Claude szerint, és Maisie csak homályosan érezte azt, amit érettebb fővel úgy fogalmazhatott volna meg, hogy a történelem ismétli önmagát. - De ki ez a hölgy? - kérdezte újra.

Mrs. Beale-nek földbe gyökerezett a lába, mintha egy elszalasztott lehetőségen merengene. - Bárcsak meglátott volna! - mormogta a fogai közt. - Ez? A legújabb szerzeménye! Nyilván vele csavarog már kedd óta.

Maisie próbálta megemészteni a hallottakat. - Majdnem fekete - jelentette ki aztán.

- Egyik randább, mint a másik - mondta Mrs. Beale.

A gyerek ezen is tűnődött egy sort. - De a feleségei, azok nem! - kiáltotta tiltakozón. Szavai egy szerencsésebb pillanatban valószínűleg nevetésre fakasztják mostohaanyját, de Mrs. Beale komor hangulata ezúttal tartósnak bizonyult. - Látott már valaha ilyen tollat, mostohaanyám? - tudakolta Maisie kisvártatva.

A kackiás fejdísz épp megállapodott kissé távolabb, és a közbeékelt csoportok feje fölött is jól szemügyre vehették.

- Ó, ezek mind így öltözködnek, közönségesebbnél közönségesebben.

- Visszafelé jönnek, mindjárt meglátnak bennünket! - kiáltott fel a következő pillanatban Maisie; társnője csak annyit válaszolt, hogy ő pontosan erre vágyik. - Itt vannak, itt vannak! - izgult a gyermek, ám a figyelmük kereszttüzében gyanútlanul közeledő pár ekkor váratlanul irányt változtatott, és a kritikus szemeknek hátat fordítva, ismét sebesen távolodott. Gyanútlan közeledésük alkalmat adott Mrs. Beale-nek, hogy félhangosan elmormolt következtetésre jusson, amit Maisie-nek sikerült elkapnia:

- Ez csak Mrs. Cuddon lehet!

Maisie jól megnézte magának Mrs. Cuddont, míg ajka a nevét visszhangozta. Ami ezután történt, pillanatok műve volt - soha még hevesebb csata nem lángolt fel hősnőnk körül ilyen rövid idő alatt. Vad volt az összecsapás, de hangtalan - hogy másoknak fel ne tűnjék -, és Maisie, akiben a tiltakozás hangját elnémította a megdöbbenés, csak később rakosgatta össze az események láncszemeit, miután egyszerre kinn találta magát apjával a kiállítás bejáratánál; oly váratlan és különös volt mindez, hogy se megijedni, se félni nem ért rá. Apja betuszkolta egy fiákerbe, majd maga is beszállt mellé, és Maisie csak a kocsiban zötykölődve eszmélt rá, mi is történt. Bent a parkban az apja, ismét szemközt kerülve velük, meglátta őket, és megrökönyödve torpant meg egy pillanatra, ám addigra már Mrs. Cuddon is felmérte a helyzetet, és szikrázó fekete pillantásával, kevélyen libbenő vörös tollával, szitkokat szórva elviharzott. A következő pillanatban Maisie, valahol az apja látóterén kívül felfedezte Sir Claude-ot is, aki szintén mozdulatlanná dermedt meglepetésében, mintha figyelmeztető jel tartóztatta volna fel közvetlenül a cél előtt. A pergő mozzanatok sorába beleilleszkedett Mrs. Beale hangja is, amint odaszól apjának (halkan vagy hangosan? már nem emlékszik), hogy lám csak, megint újabb portéka, mire az apa valami érthetetlen mormogással válaszolt, de a hanghordozása egy régi emléket idézett fel Maisie-ben, amikor valaki azzal vágott vissza valakinek, hogy ő sem különb a másiknál. - Ó, én kitartok a régi mellett! - közölte erre nagy hangon Mrs. Beale, s még a robogó kocsiban is az ő szavai csengtek Maisie fülében, hiszen útitársa, miután oly sietősen magával ragadta, mély hallgatásba burkolózott, csupán fél lábbal már a felhágón kiáltott oda a kocsisnak valami elhadart címet a kocsitető fölött. Utólag rekonstruálva az eseményeket, Maisie úgy vélte, hogy előbb-utóbb kérdést szegezett volna apja mellének, ha el nem némítja valami bűvölet vagy félelem - maga sem tudta, melyik -, amint megérezte a vállára simuló kar szorítását s a férfi soha nem tapasztalt zaklatottságát. Úgy tetszett, remeg egész testében, annyira, hogy megszólalni sem bír, s ettől egyszerre Maisie-nek is torkában dobogott a szíve, bár egyáltalán nem csak a puszta rémülettől, s már neki sem akarózott megtörni a sokatmondó csöndet. Az összetartozás érzése, melyet a birtokló apai ölelés ékesszólóan juttatott kifejezésre, most, a hosszú megszakítások leghosszabbika

után, ismét felderengett annyi vissza nem térő pillanat visszfényeként. Futott, robogott a fiáker, az apa magához szorította lányát, s a gyermek visszafojtott lélegzettel bámult maga elé, elnézte az egymást követő sötét utcákat, és az a különös sejtés borzongatta, hogy lám, papát mégsem lehet annyira kihagyni a számításból, mint gondolta. Rögtön meg is alkudott e felismeréssel, amely az ölelő karok mögött rendkívüli céltudatosságot és némileg megrendült önbizalmat gyanított. Maisie nem tudta pontosan, mit tett, vagy mit szándékozik tenni az apja; fellépése azonban imponált neki, és szinte büszkeségtől dagadozó szívvel vette tudomásul, hogy papa váratlanul döntő lépésre szánta el magát, s ennek éppoly hirtelen lett részese ő is. Az események sebesen peregtek tovább, máris egy ház elé értek, amely nem látszott nagynak, de az utcai lámpa fényében friss fehér vakolat villant, és virágládák takaros sora tűnt elő. A gyermek ezernyi mesét élt már át: Wixné regéit, a maga koholta történetkéket, a francia Lisette-baba fordulatos kalandjairól nem is beszélve, de ilyen mesés élmények sűrűjébe még sosem csöppent bele. Mire apja kisegítette a kocsiból, mely azonnal tovahajtott, s kulcsa halkan megcsikordult a ház kapujában, Maisie körül bezárult az Ezeregyéjszaka bűvköre.

S ahogy - „Szezám, nyílj meg!” - feltárult a kapu, a csodák varázsa lengett be mindent: a zörögve távolodó fiákert s az elhagyott mostohaszülők vele távolodó árnyait, a süppedő szőnyeggel borított rövid lépcsősort s a tetején kínálkozó látványt, mely egy apró fali rézgomb könnyed érintésére egyszerre élénk, szinte vakító fehér fénybe borult, és Maisie úgy érezte, még soha életében ilyen gyönyörűt nem látott. A következő pillanatban azt is megállapította, hogy egy hölgy budoárjába került - ó, igen, rögtön látni, hogy hölgyé és nem férfié, még olyan finom úré sem lehetne, mint a papa vagy akár Sir Claude - pedig Sir Claude holmija sokkal szebb, mint a mamáé, ahogy - szó, ami szó - mamáé is szebb, mint Mrs. Beale-é. A ragyogó kis szalonban függönyök és párnák, képek és tükrök, az aranycirádás, csupa brokát sarkokban hajladozó pálmák, a kis ívelt lábú asztalkákon apró ezüstszelencék s a bársonykárpitra aggatva ovális miniatűrök olyan tömkelege díszelgett, hogy azt Mrs. Beale és őlédisége még valamiféle elképzelhetetlen szövetségre lépve, együttes erővel sem lett volna képes soha előteremteni. E hivalkodó környezet különös érzéseket ébresztett Maisie-ben: most először gondolt szánakozva a két asszonyra, kiknek választékos ízlése hirtelen mintha szürke homályba süllyedt volna. Még különösebb volt az a felfedezés, hogy apja milyen otthonosan, sőt előkelően mozog e káprázta tó világban, mint aki messze fölötte áll az alantasabb dolgoknak. A veszély érzése tovatűnt, s noha a magyarázat még váratott magára, a következő húsz perc olyan volt Maisie-nek, mint holmi rögtönzött, pazar ünnepi alkalom, pedig se sütemény, se gyömbérsör nem került asztalra.

- Nagyon gazdag ez a hölgy? - törte meg végül a csendet. Úgy tetszett, hogy az apja egyre kínosabban feszeng, mint valami idegen kisasszony társaságában, akivel nemigen talál közös témát. Ez a felismerés indította Maisie-t arra, hogy tapintatosan a segítségére siessen.

Beale Farange a cifra kandallónak támaszkodva állt, úgy mosolygott le ifjú hölgyére - könnyű felöltője, a leglengébb férfifelöltő Londonban, hanyagul nyitva, ingmellét teljesen eltakarja a csodásan fénylő szakáll. Maisie fokozott elismeréssel állapította meg magában, hogy papa milyen jóképű, s ha éppoly előkelő, sőt mutatós estélyi öltözékében majdnem olyan ragyogó jelenség is, mint a mama, szépsége valahogy kevésbé harcias, kevésbé félelmetes. - A grófnő? Mért kérded?

Maisie szeme tágra nyílt. - Hát grófnő?

Ámulata láthatólag hízelgett az apának. - Az bizony, kedvesem, csakhogy ez a cím nem angol.

Maisie ezt kellő áhítattal méltányolta. - Talán francia?

- Nem, nem is francia. Amerikai.

A kislány kellemes társalgónak bizonyult. - Ó, akkor biztosan gazdag - vonta le a következtetést a nemzetiség és rang e szerencsés találkozásából. - Ilyen gyönyörűt még sose láttam.

- Megnézted magadnak őt magát is? - érdeklődött Beale.

- A kiállításon? - Maisie elmosolyodott. - Túl gyorsan eltűnt.

Az apa felnevetett. - Szó, ami szó: megfutamodott! - Félő volt, hogy papa valami megjegyzést talál tenni Mrs. Beale-re és Sir Claude-ra; aztán, amikor kíméletesen hallgatott róluk, Maisie-t is elfogta valami kényelmetlen érzés. Beale Farange csupán ennyit kockáztatott meg egy pillanat múltán: - A grófnő retteg a közönséges jelenetektől.

Ezt nem volt köteles elérteni Maisie; cseveghetett tovább az eddigi nyájas hangnemben: - De hát mit gondol, papa, hova mehetett?

- Azt hittem, kocsiba ült, s már itthon is lesz. No de majd csak befut előbb-utóbb.

- Remélem is! - mondta Maisie őszinte meggyőződéssel, melyet a környezet lenyűgöző szépsége táplált, meg az a bizonyosság, hogy a grófnő megjelenése méltó betetőzése lenne e rendkívüli élménynek. - Mi rém gyorsan jöttünk ám! - tette hozzá.

Apja ismét nagyot nevetett. - Az már igaz, kedvesem, hogy jól kiléptünk! - Majd pillanatnyi szünet után így folytatta: - Azt akarom, hogy megismerjen téged.

Maisie most örült csak igazán, hogy Mrs. Beale az esti kiruccanás tiszteletére olyan gondosan kicsinosította, sőt még a régi kalapját is saját kezűleg „frissítette fel". Közben az apa tovább beszélt: - Meglátod, roppant rokonszenvesnek találod majd!

- Ó, abban biztos vagyok! - E kijelentéstől kissé zavarba jött, talán mert úgy érezte, hogy túl sokat mondott, vagy hogy már úgysem mondhatna többet, és menedékképpen mellékvágányra terelte a szót: - Azt hittem róla, hogy Mrs. Cuddon.

Beale jókedve nem csappant meg, sőt inkább fokozódott. - Úgy érted, a feleségem hitte azt? Drága gyermekem, a nejem ostoba liba! - Furcsa módon úgy tudott beszélni Mrs. Beale-ről, mintha lánya csak futólag ismerné; a „mellékvágány" tehát, melytől biztonságosabb talajt remélt Maisie, nem éppen szerencsés irányt vett. Azért Beale-nek a jelek szerint mégiscsak támadt némi lelkiismeret-furdalása utólag. - Azaz, komolyra fordítva a szót, ő szegény semmiről nem tud semmit. - Elhallgatott, és követte a gyermek elbűvölt tekintetét, aki pár tétova lépést tett az egyik asztalkán álló tetszetős csecsebecsék felé. - És még azt hiszi, hogy csupa jó holmija van! - Gúnyosan emlegette Mrs. Beale tévhitét.

Maisie magában igazat adott neki; mindenért, amit a vurstliban elmulasztott, kárpótolta a grófnő fényűző birodalma. - Igen - vélte -, tényleg azt hiszi.

Beale válasza ismét kimérten hangzott: hogy a felesége mit hisz, igazán mindegy; lánya azonban még így is hálás volt neki, amiért hosszúra nyúlt együttlétük alatt egyszer sem ragadtatta magát durvább megjegyzésre. Ez a szép óra persze káprázatos emlékként napokra, hetekre eltörülhetetlenül rögződött benne, és utólag százféle olyan dologra talált magyarázatot, ami egyelőre pusztán csodás véletlennek tetszett. Pillanatnyilag mindössze annyit érzékelt, hogy apja ugyancsak izgatott még mindig, bár ezt leplezni igyekszik, s minél sikeresebb ez az iparkodása, annál több kedveskedő figyelmet képes szentelni neki, Maisie-nek. Körbejárt a szobában, ezt is, azt is megmutogatta a lányának, úgy beszélt vele, mint hozzáértővel, megmondta, ki az a híres francia dáma - egyébként Maisie is emlékezett a nevére -, akit az egyik miniatűr ábrázol, és mintha csak elkapta volna a gyermek egy-egy vágyakozó pillantását, mely önkéntelenül elidőzött valamelyik nippen vagy libegő díszen, kijelentette, hogy a grófnő, ha megjön, egész biztosan ad neki majd valami szépet. Szeme megakadt egy tükrös fedelű

rózsaszín szaténdobozon, s mókás lendülettel nyitotta ki és kínálta oda lányának a tartalmát: hat sor csokoládés bonbont, amivel egyszeriben lepipálta Sir Claude-ot, akitől négysorosnál több sose telt. - Nyugodtan vehetsz belőle, ha én kínálom - mondta Beale. - Elvégre, nem titok, ő is tőlem kapta. - A grófnő nyilván tudta értékelni az ajándékot: a sorokban jó néhány hézag - gáttalan pusztítás nyoma - tanúskodott erről. Míg kettesben várakoztak, Maisie apránként ráébredt, hogy a hosszú távollét azért nem múlt el nyomtalanul fölöttük, hisz mióta az apja legutóbb - mondjuk így: - figyelemre méltatta, mégiscsak nőtt valamelyest a szemében, ha mindjárt csak években és centiméterekben is. Igen, erre vall papa szembeötlő félszegsége is, melyet már-már nevetséges gyöngédséggel ellensúlyoz. Még azt is megteszi, hogy egy pálmalevelek alatt megbújó sárga pamlagon térdére ülteti Maisie-t, a haját simogatja, majd játékosan eltolja magától, kivillantva rá ragyogó fogát, összefüggéstelen, ügyefogyott, semmitmondó becéző szavakat susog a fülébe - „aranyos kicsikém, édes kis lánykám" -, s engedi, hogy a gyermek beszívja ápolt szakállának finom illatát. Maisie valósággal megsajnálta - bár ez csak utólag tudatosult benne -, annyira képes volt átérezni nehéz helyzetét, azt, hogy magyarázattal küszködik. Lelke úgy rezonált, oly érzékenyen reagált mindenre, hogy szavak helyett ennyivel is megelégedett. Szemébe könny szökött, mint legutóbb a parkban, amikor a kapitány olyan „gyönyörűen" bizonygatta anyja jóságát. De hisz gyönyörű ez is: apja jósága, melyet most saját bőrén tapasztal, s ez a példátlan édes-kettes, amikor semmi más nem számít, csak az, hogy papa van itt, papa, aki csodálatos! Még az sem szegte kedvét, hogy az apja fokozódó nyugtalansága elárulta: valami célja lehet, csak épp azt nem tudja, hogyan rukkoljon elő vele. Újjáéledt barátságuk friss hevében Maisie örömest hitte volna el Beale Farange-nek - még ha merő ámítás is az egész -, hogy kettőjük kapcsolata könnyed, fesztelen. Volt valami megható apja viselkedésében, ami arra ösztökélte, hogy segítsen neki - segítsen azt a látszatot kelteni, hogy papa mindent tud az ő kis életéről, tanulmányairól, anyagi körülményeiről, az édesapjáról kialakított véleményéről, legalábbis eleget tud ahhoz, hogy a torkát szorongató kérdéseket közvetlen, családias hangnemben tegye fel. Maisie lelkesen vállalta volna a színlelést is, csak valami útmutatást kapott volna hozzá. Erre azonban hiába várt, hasztalan leste apja ajkát, a nagy fogak közül csupán egy-egy sóhaj tört felé, s ő persze nem tudta, hogy az ostoba tehetetlenség tanúja. Akármilyen ostoba volt is Beale Farange, a rajongón rászegeződő könnyfátyolos szemekből mégiscsak kiolvasta, hogy Maisie mindenre kész volna e pillanatban; de csak vergődött tehetetlenül, s nem tudta, mi az ördöggel hozakodjék elő.

19

Amint cigarettára gyújtott, és Maisie arcába fújta a füstöt, a gyufa lángjában mintha régi fogadkozások, régi botrányok, régi kötelességek kavargó forgataga villódzott volna, derengő visszfénye mindannak, amit a lánya jelentett, s amit - a fenébe is! -, ha a dolgok másképp alakulnak, most is megkaphatna tőle. Egyelőre azonban, mint hunyorgó pillantása a füst fátylán át felmérte, nem várhat tőle egyebet, csak amit ő maga ki tud hozni belőle. Hogy adjon valamit apjának, valamit, most rögtön: Maisie-nek is ez volt a leghőbb óhaja. Békeszerető természetéhez híven ugyancsak törte a fejét, mit tegyen vagy mit ne tegyen, mit mondjon vagy mit ne mondjon, s egyáltalán, milyen álláspontra helyezkedjék, hogy mindenkin, még a grófnőn is könnyítsen e válságos helyzetben. Célja érdekében a legnagyobb áldozatra is képes lett volna, feláldozott volna mindent és mindenkit, kivéve Sir Claude-ot és Mrs. Beale-t. *Róluk* kettőjükről képtelen lett volna lemondani; s ha apja agyában motoszkált valami elképzelés, neki is megvolt a magáé éppoly titkon rejtve, és különös, néma párbeszéd kezdődött kettőjük között: Maisie olvasott apja gondolataiban, amaz az övéiben, s a kislány azt is tudni vélte, mit olvas ki az apja az ő gondolataiból. Hanem egy furcsán megindító mozzanatot: a tudással olyannyira átitatott gyermeki ártatlanság öntudatlan fortélyait nem vette számításba az apa. Végül aztán, míg elegáns öltönye ismét félig elfödte a kandalló cikornyáit, mégis előrukkolt valamivel: - Tudod, aranyom, hogy nemsokára Amerikába utazom? - A bejelentés váratlanul jött, és Maisie rögtön arra gondolt, hogy mostohaanyjának bezzeg nem így adta volna be a dolgot az apja. De azért úgy tett, mintha biztosra venné, hogy a feleség is elkíséri férjét:

- Úgy érti, Mrs. Beale-lel?

Apja szúrós tekintetet vetett rá. - Ugyan, ne szamárkodj!

Maisie hallgatása arra vallott, hogy megfeszített igyekezettel próbál eleget tenni a felszólításnak. - Akkor hát a grófnővel?

- Vele vagy nélküle: ez csak a te szegény apuskádra tartozik, aranyom. Tetemes érdekeltségei vannak odaát, és szeretné, ha felülvizsgálnám őket.

Maisie beleélte magát a dologba. - És az soká fog tartani?

- Valószínűleg; olyan kuszák az ügyei - eltarthat hónapokig is. Most csak azt szeretném tudni, eljönnél-e velem?

A szoba közepén, ismét szemtől szemben állva apjával, Maisie érezte, hogy elsápad. - Én? - dadogta, de amint megszólalt, tudta, hogy ennyi kétségbeesést igazán nem volt szép kifejezésre juttatnia. Még inkább elszégyellte magát, amikor apja, lábát rázogatva, cigarettája hamuját lepöccintve és - szokása szerint - ideges pillantással mustrálva végig mellényét és nadrágját, rápirított, hogy ennyire azért nem kell viszolyognia. Ettől Maisie összeszedte magát, és néhány pillanat múltán sikerült is e pompás grófnői lakosztályhoz méltóbb és apja kedvére való szavakkal válaszolnia: - Drága papa, magával elmegyek akárhova.

Beale hátat fordított neki, és orrát a kandalló tükréhez nyomta, miközben hamupihéket sepert le a szakálláról. Majd hirtelen megszólalt: - Nem tudsz valamit arról az undok anyádról?

A kérdés váratlansága szembeötlő módon éppen az „undok" mamát juttatta Maisie eszébe: annyira emlékeztetett Ida szeszélyesen csapongó észjárására. E felismeréssel egyidejűleg Maisie-nek támadt egy ötlete. - De igen, mindent tudok! - jelentette ki olyan sugárzó arccal,

hogy apja figyelmes lett rá a tükörben, és visszafordult hozzá, majd kisvártatva ismét a térdére vonta a pamlagon, s újabb becézgetésekkel halmozta el. Maisie ösztöne sürgetően azt súgta, hogy minél többet tud mesélni a mamáról, annál kevesebbet kell beszélnie mostohaszüleiről. Váltig reménykedett, hogy a grófnő megérkezik, mielőtt még az ő védelmező ereje végképp kimerülnie. Most, hogy ilyen bizalmas közelségbe került apjával, az agya mélyén motoszkáló ötlet egyszerre szavakká formálódott ajkán. Elmondta, hogyan találkozott anyjával a parkban, egy úr társaságában, s míg őlédisége Sir Claude-dal sétálgatott, az illető úr addig övele üldögélt, és beszélgetett kedvesen; miközben a jelenetet elbeszélte, meg is feledkezett a kapitánynak tett titoktartási fogadalmáról, olyan örömmel észlelte, hogy papa ezúttal higgadtan, szitkozódó közbevágások nélkül hallgatja végig. Szinte álmélkodva, sőt boldog megkönnyebbüléssel döbbent rá, hogy papa végre belefáradt az acsarkodásba - legalábbis mamára nem dühös már. Úgy látszik, ráunt. Hát csak annál inkább kell ügyelni, nehogy elcsitult haragja ismét fellobbanjon. A gyermek elbűvölten látta, milyen érdeklődéssel figyel rá az apja, és e bűvöletből az sem rázta fel, hogy a férfi, miután tucatnyi kérdésére választ kapott, elmélázott, s kissé homályosan megjegyezte: - Nahát, kutya legyek, ha meg nem teszi! - Hiszen ebben a megjegyzésben is volt valamelyes elfogulatlanság, valami bölcs fásultság, ami biztonságérzettel töltötte el Maisie-t. Azért Sir Claude is szóba került, bár Maisie igyekezett minél kevesebbet emlegetni, de Beale láthatólag fütyült rá. Maisie mindebből azt hámozta ki, hogy apja szelídsége teljes közömbösségből fakad, ami neki, a lányának, személy szerint óriási nyereség, s ha a grófnő az indíték, hát szíves örömest megölelte volna érte. Várta is már türelmetlenül, de leplezetlen nyugtalanságát az apja ezzel fojtotta el:

- Ugyan, ne féltsd te a grófnőt! Biztosíthatlak, hogy feltalálja magát mindenütt. - Úgy nézett Maisie-re, mintha gyanítaná az összefüggést érdeklődése és hálás türelmetlensége között. - Azt akarod mondani, hogy tényleg eljönnél velem?

Maisie úgy érezte, hogy apja fölöttébb szúrós tekintettel mered rá, s mintha ő maga hirtelen éveket öregedett volna. - Mindent a világon megteszek, amit csak kér tőlem, papa!

Beale felnevetett, szétterpesztette a lábát, és ismét gondos gazdaszemmel mustrálta végig mellényét és nadrágját. - Ez annyi, mintha azt mondanád, aranyom: „Nem, köszönöm!" Egy tapodtat sem akarsz te velem jönni, magad is tudod! *Engem* nem csapsz be! - szögezte le Beale Farange. - Én nem kényszerítlek, eddig se kényszerítettelek soha semmire; egyszerűen csak megteszem az ajánlatomat, aztán vagy elfogadod, vagy sem. Anyád ezentúl annyit sem fog törődni veled, mint egy konyhalánnyal, akit félrelépéséért kirúgott. Így aztán, persze, én vagyok az egyetlen vér szerinti pártfogód, és jogodban áll mindent kicsikarni belőlem, amit csak tudsz. Itt az alkalom, bolond lennél elszalasztani. Nem mondhatod, hogy nem világosítottalak fel. Nem mondhatod rólam, hogy nem járok a kedvedben, hogy nem játszom becsületesen. Egyszóval nehogy ilyesmit halljak tőled, mert akkor csakugyan megharagszom! Tudom én, mi a tisztesség. Szívesen visszaveszlek megint, ahogy már eddig is jó párszor megtettem. Egyébként igazán lekötelezel, hogy ilyen arcot vágsz.

Maisie biztosra vette, hogy az arckifejezése mindjárt nem lenne olyan megnyerő, ha mindaz tükröződne rajta (mint ahogy remélhetőleg nem tükröződik), amit apja valódi szándékairól megsejtett. Vajon nem akarja-e lépre csalni, annyira összezavarni, hogy végül is bevallja: jó modor ide vagy oda, neki bizony az lenne leginkább ínyére, ha a sorsa fölött szabadon rendelkezhetne? Ismét elfogta a nyugtalanság: átvillant rajta a gyanú, hogy apja csupán búcsúzni akar tőle, búcsút venni örökre, s csak azért hozta ide, ezért halmozta el annyi gyengédséggel, hiszen a döntő órában több önigazolásra van szüksége, mint bármikor. Bizonyára elégedetlenkedne, ha Maisie keresztülhúzná a számítását; és a gyermek egyelőre zavartan tétovázott a két lehetőség között: vagy nyíltan vállalja, hogy szívesen megszabadulna apjától, vagy magára

haragítja azzal, hogy úgy tesz, mintha ragaszkodna hozzá. Pillanatnyilag nem talált más megoldást, mint hogy tehetetlenül ezt mormolja: - Ó, papa... ó, papa!

- Tudom én, miben töröd a fejed, nekem ne beszélj! - kiáltott fel Beale Farange. Azzal hirtelen Maisie-hez lépett, és a világ legkövetkezetlenebb módján karjába kapta, és szakállát a gyerekarchoz dörgölte. S bár egy szót sem szólt, a kislány így is megértette: papa azt szeretné, ha ő - a fenébe is! - útjára engedné becsületben, anélkül, hogy az erény és áldozatkészség látszatától megfosztaná. Mintha csak ezt duruzsolta volna Maisie fülébe: „Hallod-e, kis bohó, segíts nekem, hogy feddhetetlen, hogy nemes maradjak, de az ezzel járó nyűgtől mégis megszabaduljak. Kettőnk közül csak az egyik lehet jellemtelen, hát neked kell vállalnod az egészet. Rajta, utasítsd csak vissza szegény öreg apuskád gyengéd kérelmét, mondd meg a magadét, de a szemébe ám! Ő nem tud erőszakoskodni, ellenkeznék a természetével; így aztán sikerül megszabadulnod tőle, mert ő, szegény, a vajszívével képtelen szigorúan bánni veled, ami pedig a kötelessége lenne.” Maisie szinte hallani vélte e szavakat, miközben apja jókorákat paskolt a hátára - legutoljára Moddle ütögette így hátba, amikor valami a torkára szaladt. Pár pillanat múltán az volt a benyomása, hogy papa már biztos a dolgában, mert könnyedén megjegyezte: - Ha nem tudnád, anyád utál téged, egyszerűen ki nem állhat. Ami pedig a drágalátos barátodat illeti, mármint a fickót, akit emlegettél...

- Nahát - vágott közbe szakértően a kislány -, *felőle* igazán biztos vagyok!

Apja egy másodpercre elbizonytalanodott. - Úgy érted, biztos vagy benne, hogy szeret?

- Ó, nem, csak hogy *őt* szereti!

Beale-nek visszatért a jókedve. - Ízlés dolga! Különben is mind ezt mondják.

- Mindegy, őfelőle biztos vagyok! - ismételte Maisie.

- És ha anyád faképnél hagyja?

Maisie nem először hallott ilyesmit, de most, hogy idősebb lett, nem tudott már olyan könnyedén elsiklani a kíméletlen kifejezés fölött, mely apja szájából különösen ízetlennek és közönségesnek hatott. Szeretett volna szépíteni rajta, hát így szólt: - Hogy a mama mit fog csinálni, nem tudom. De biztosan boldog lesz.

- Reménykedjünk benne - mondta Beale, szinte kenetteljesen. - Mindenesetre, minél boldogabb lesz, annál kevésbé lesz szüksége rád. Hát ezért unszollak - folytatta barátságosan -, hogy egyetlen megmaradt szülőd nagylelkű ajánlatát vedd fontolóra, de komolyan ám! - Szemük ismét összevillant, és hosszú, különös párbeszédet folytatott, melynek Beale felkiáltása vetett véget: - Hej, te kis kópé! - Maisie ezt az apjának leginkább tetsző módon igyekezett fogadni, mégpedig sikerrel, mert amaz még tovább merészkedett: - Csalafinta kis ördögfióka vagy te! - Hallgatásával, mely óraként ketyegett a csöndben, a kislány ezt is elismerte, mire az apa végül kibökte: - Te már meg is állapodtál azzal a másik kettővel!

- És ha igen? - Maisie szörnyen merésznek érezte magát.

Apja, akárcsak a régi időkben, hahotára fakadt. - Hát nem tudod, micsoda rémes népség az?

Maisie bátorsága nőttön-nőtt. - Én nem bánom, cseppet sem!

- Pedig talán az egész világon nincs még két olyan rossz ember, valóságos gonosztevők! - erősködött kedélyesen Beale. - Én bizony nem hallgatom el, drágám, nem vagyok az a fajta.

- Hát attól még szerethetnek engem. Borzasztóan szeretnek ám! - pirult el Maisie a tulajdon szavaitól.

Az apja ötölt-hatolt; bárki észrevehette - hát még a lánya! -, hogy lelkiismeretességre törekszik. - Meglehet. De tudod-e, miért? - A gyermek bátran állta a tekintetét, mire így folytatta: - Jó kis ürügy vagy nekik.

- Mihez? - tudakolta Maisie.

- Hát a játszmájukhoz. Hogy mi az, nyilván nem kell magyaráznom.

A gyermek töprengett. - Akkor csak annál inkább okuk van rá.

- Mire, könyörgök?

- Hogy kedvesek legyenek hozzám.

- Neked meg arra, hogy egy követ fújj velük? - kacagott fel ismét Beale, mint aki egyre szilajabb jókedvre derül. - Tisztában vagy vele, hogy úgy beszélsz, mint egy kis szörnyeteg?

- Szörnyeteg? - ízlelgette a szót a kislány.

- Ők tettek azzá. Szavamra, ez rémes! Ebből is látszik, miféle népség az. Hát nem érted meg, hogy előbb téged is lezüllesztenek a maguk alpári szintjére, aztán egy szép napon majd elhajítanak?

Maisie felcsattant: - *Nem* fognak elhajítani!

- Már megbocsáss - erősködött udvariasan az apja -, de nekem kötelességem, hogy felvilágosítsalak. Sose bocsátanék meg magamnak, ha nem figyelmeztetnélek, hogy idővel nem fognak már igényt tartani rád. - Úgy beszélt, mintha lánya intelligenciájára apellálna, hiszen szégyen is lenne, ha nem tudná felmérni a helyzetet, s mintha különös tekintettel lenne Maisie kifinomult érzékenységére.

A dolgok kívánsága szerint tisztázódtak. - Azért nem tartanak igényt majd rám, mert már nem fognak szeretni? - foglalta szavakba elképzelését Maisie.

- Persze; Sir Claude fütyül rád, ha a felesége faképnél hagyja. Erre megy ki a játék. Neki csak ez kell.

Maisie is pontosan átlátta ezt az eshetőséget, de győzelmet kínáló kibúvót is sejtett mögötte. Alaposan fontolóra vette a kérdést. - Vagyis, hogy a mama soha többé ne jöjjön vissza? - Az arcán tükröződő nyugalom, amellyel e lehetőséget felmérte, elárulta volna a szemlélőnek, mekkora utat tett meg. - De hát azzal nem Mrs. Beale...?

- Kerül nyeregbe? - egészítette ki Beale élvezettel; ismét talpra ugrott, a lábát rázogatta, és a cipőjét vizsgálta. - Igazad van, drágám! Csakhogy Mrs. Beale-nek más is kell. - Elhallgatott, majd hozzáfűzte: - És talán nem is kell soká várnia rá.

Maisie egy percig szintén apja cipőjét vizslatta, noha nem ez volt a kedvence, hanem az a lakkbetétes, a sárga fűzős kamásnival. Végül egy kérdés tolult az ajkára, és felpillantott. - Papa már nem jön vissza hozzánk?

Az apa megint csak tétovázott; hanem aztán kurta nevetést hallatott, ami fura módon Wixné utánozhatatlan kuncogására emlékeztette a gyermeket. - Talán különösnek fogod találni, hogy ilyen nyíltan feltárok mindent; és voltaképpen jobb is, ha nem veszel róla tudomást. Hanem azért csak hallgass végig, így könnyebben tudsz majd dönteni. Egyébként a feleségem pontosan így fogja beállítani a dolgokat. A füled hallatára fog sikoltozni, hogy elhagyták, és felemlegeti majd az összes sérelmeit. Pedig szabad lesz, kedvére - szabad, éppúgy, mint anyádnak az a balek férje. Akkor aztán nem kell többé semmire sem tekintettel lenniük, és téged szépen kitesznek az utcára. Úgy értsem - tudakolta Beale -, hogy mindannak ellenére,

amit én kínálok, vállalnád ezt a kockázatot? - Ennyi csodás érvvel férfiember nem csábította még a lányát, s Maisie ismét a szoba közepén találta magát, míg apja zsebre vágott kézzel lassan kerülgette, s léptei sokkal inkább elárulták, mint bármi, amit addig tett, hogy mennyire otthon van ebben a lakásban. Maisie lázas pillantása végigpásztázta apja barátnőjének pazar kincseit, mintha e példátlan dilemmában tőlük várna segítséget. Beale, mint aki elkapta a segélykérő tekintetet, megtorpant, és lenyűgöző magatartását, páratlan lojalitását mintegy betetőzve fogalmazta meg a legkecsegtetőbb vonzerőt, mint végső érvet: - Jó szemed van, szívecském! Igen, itt aztán van pénz. Számolatlan.

Ez először úgy hatott Maisie-re, mint hirtelen támadt vakító fényesség a Sir Claude-dal látott pantomim-előadásokon: csupán a közvetlen benyomást érzékelte. - És akkor én soha többé nem látom papát?...

- Ha Amerikába megyek? - vágta ki Beale férfiasan. - Soha, soha, soha!

Ekkor, szinte nevetséges módon, Maisie egyszerre megingott; elsüllyedt körülötte minden, csak a szívébe markoló irtózatot érezte - irtózott a komisz szavaktól, melyekkel a „soha többé”-t elfogadná. Megkeményítette hát magát, és így szólt: - Akkor nem mondhatok le papáról.

Apja megmarkolta a karját, úgy nézett le rá pár pillanatig, arcán erőltetett fintor, fogazata teljes pompájában villant elő, s ha nem is mutatta, Maisie azért kiolvasta a tekintetéből a méltatlankodást, amiért lánya megszegte hallgatólagos megállapodásukat. Mielőtt azonban a kislány bármily módon enyhíthetett volna ballépésének nyerseségén, Beale türelmetlenül félrelökte, és egy ugrással az ablaknál termett. Maisie hallotta, hogy a ház előtt jármű áll meg; Beale kinézett; aztán újra szembefordult a lányával. Még most sem szólalt meg, de Maisie tudta, hogy a grófnő érkezett. Ismét csend ereszkedett közéjük, de ezúttal másfajta elfogódottság ülte meg, mint érkezésükkor; aztán Beale, még mindig szótlanul, hirtelen megint megölelte Maisie-t - hisz ölelésekkel eddig is bőkezűen bánt -, és sebesen, mielőtt még a szoba ajtaja feltárult volna, visszacipelte a citromsárga kanapéra. Így történt, hogy megújult, bizalmas egyetértésben pillantotta meg kettőjüket a belépő, akiben Maisie nyomban felismerte a barna dámát.

A barna hölgy csaknem olyan meglepettnek látszott, ha nem is riadt meg annyira, mint a kiállításon, amikor Mrs. Beale láttán elállt a lélegzete. Ezúttal Maisie-é is kis híján elakadt; most látta csak, milyen barna valóban a grófnő. Valahogy nem látszott „igazi” hölgynek, a gyermeket inkább valamilyen állatra emlékeztette: fodros kabátkába öltöztetett, bodorított szőrű okos pudlira vagy flitteres alsószoknyában illegő, riasztó, emberszabású majomra. Túl nagy volt az orra, túl kicsi a szeme, és volt bajusza is, ami neki bizony nem állt olyan jól, mint Sir Claude-nak. Beale udvariasan talpra ugrott; a grófnő pedig, a gyermek csodálkozására, olyan vidáman - bár alighanem igen céltudatosan - libbent be, mintha senkivel semmi kínos dolog nem történt volna. Maisie elégszer volt tanúja hasonló jelenségnek, de még soha senkit sem látott, akinek ilyen gyorsan sikerült volna elérnie a puszta fellépésével, hogy kínos dolgokról szó se essék. A következő percben a grófnő már meg is csókolta, és élénken, gyengéd szemrehányással fordult Beale-hez: - Nahát, nekem nem is szólt! Kedves gyermekem - kiáltott fel -, borzasztó aranyos tőled, hogy eljöttél!

- Dehogyis jött... dehogyis jön... nem akart és nem akar idejönni! - mondta erre Beale. - Hiába bizonygattam neki, milyen szívesen látná maga is, hallani sem akar rólunk.

A grófnő mosolyogva állt, és a hátborzongató látvány egy pillanatra megdermesztette Maisie-t, hanem aztán rögtön egy másik mosoly jutott eszébe, amely szintén csupa érdeklődés volt, de nem ilyen csúnya - melegen sugárzott felé akkor, ott a parkban, a kapitány tiszta,

kedves arcából. A grófnő - igen - papa kapitánya; csakhogy ő messze nem olyan megnyerő, mint az a másik, bár ez valószínűleg annak tudható be, hogy ő maga, mármint Maisie, mindig is kevesebbre becsülte a hölgyeket. - Hát nem szeretnéd - kérdezte emez kedveskedve -, ha magammal vinnélek Spába?

- Spába? - ismételte a gyermek, hogy időt nyerjen; azon iparkodott, hogy meg ne látsszék rajta, milyen kellemetlen emlék tolult fel benne homályosan: egy visszataszító arcú idegen nő képe, aki évekkel ezelőtt az omnibuszon hajolt felé a szemközti ülésről, hirtelen egy narancsot húzott elő, és ezt mormolta: „Kis csillagom, nem akarod?" Maisie-n akkor, érthetetlen módon, egy pillanatig valami ostoba rémület lett úrrá, bár utólag maga is belátta, hogy az ismeretlen, aki balszerencséjére rút volt szegény, kifejezetten kedveskedni akart. Ezt akarta nyilván a grófnő is; de az a pár szó, amely eddig elhagyta ajkát, meg a szavakat kísérő mosoly nyomban más megvilágításba helyezett mindent. Ó nem, *vele* aztán igazán sehová sem kívánkozott Maisie, hiszen már a puszta jelenlététől néhány röpke másodperc alatt szertefoszlott a szoba meghitt hangulata és Maisie kurta öröme, mellyel az elegáns környezetben oly otthonosan mozgó apját figyelte. Ez aztán végképp nem volt elegáns gesztus Beale részéről, hogy így rászabadította ezt az alacsony, kövér, bajuszos, hízelgő nőszemélyt, aki mindeddig az egyetlen, mindennemű vonzerőt nélkülöző egyén a Maisie közvetlen környezetében szövődő intim kapcsolatok szereplői között. Közben kissé zavartan döbbent rá, hogy úgy tűnhet fel, mintha az említett helység érdemeit latolgatná, ahová meghívták; így aztán sietősen hozzátette: - Akkor hát nem Amerikába? - A grófnő erre éles pillantást vetett Beale-re, Beale pedig kissé fölényesen megjegyezte, mit számít az, hogy hová, mikor a kisasszony már úgyis értésére adta, hogy hallani sem akar a dologról. Ezután szó szót követett a két felnőtt között, de a szavak értelmét elnyelte a Maisie lelkében egyre követelőbben dörömbölő vágy, hogy el innen, minél előbb; hanem azért később sikerült felidéznie a párbeszéd egyes foszlányait: apja mintha azt bizonygatta volna barátnőjének, hogy minden rábeszélés hiábavaló, Maisie csökönyös kis kölyök, és különben is elég nagy már, hogy ő maga döntsön. Utólag ébredt tudatára annak is, hogy borzasztó neveletlennek mutatkozhatott, mert szinte akaratlanul keltette azt a benyomást, hogy ha nem engedik haza, menten sírva fakad. És bizony volt is oka a sírásra, ha meggondolta, hogy tudatosan és milyen esetlenül utasít el egy ilyen nagylelkű ajánlatot, amilyet nem sokan kapnak életükben. A dologban az volt a legkínosabb, hogy a grófnő vonzalma őszintének látszott, és joggal várhatott viszonzást, és Maisie-t épp e viszonzás gondolata riasztotta el végképp. A lehetőség elborzasztotta, s amikor a másik kettő között heves vita kerekedett, a menekülés ösztöne kitörést sejtető elcsukló szavakat csalt a szájára: - Kérem szépen, nem küldhetnének haza konflissal? - Igen, a grófnő szeretettel fogadta volna, és a grófnő most megsértődött, megmerevedett, de Maisie nem tehetett róla, aztán, ami még rémesebb volt, a grófnő újabb hízelgéssel, még lehetetlenebb trükkökkel próbálkozott. Apában és lányában csak az tartotta a lelket, míg a kocsira vártak - mert Maisie már látta: jönni fog -, hogy mindketten érezték, Beale végül mégis elérte, amit akart. Csak-ugyan, a férfi hamarosan kiment, hogy konflis után nézzen; a cselédek, mint mondta, már lefeküdtek, Maisie-t pedig nem akarják fölöslegesen tartóztatni. Beale-lel együtt a grófnő is elhagyta a szobát, s Maisie mikor magára maradt, abban reménykedett, hogy vissza sem jön. Az arca miatt van az egész - a gyermek egyszerűen képtelen volt a szemébe nézni, és kedvesen viszonozni a pillantását. Ez a fura ábrázat oly váratlanul tolakodott be a gyönyörű szobába, s Maisie-nek éppoly hirtelen kellett rádöbbennie, hogy apja olyasvalakit szeret, aki biztosan nem tetszene se az anyjának, se Mrs. Beale-nek, se Wixnének, se Sir Claude-nak, se a kapitánynak, de még Perriam úrnak és Lord Ericnek sem. Három perccel később, amikor leértek a hallba, s a kocsi már odakinn várakozott, talán erről a sivár igazságról vallott némán papa búcsúölelése, ahogy lopva magához szorította a kislányt. Az arcát közben nem látta Maisie. Neki azonban már annyira mehetnékje volt, hogy a válás teljesen hidegen hagyta, még

az a „soha többé” sem kísértette, melyet odafenn a viszontlátás útjába gördített az apja, a gyermeki hűtlenség megtorlására. Volt valami a grófnőben, ami meghamisított mindent, még az amerikai tetemes érdekeltségeket is, s még inkább azt az eleinte oly nyilvánvaló fölényt, mellyel sèvres-i készletei és ezüstszelencéi révén Mrs. Beale és mama fölébe kerekedett. A csecsebecséi persze csakugyan megvannak, de a tetemes amerikai érdekeltségek létezése már kétséges. Mama is ismert egy amerikai nőt, de az csöppet sem hasonlított ehhez itt. A mama ismerőse viszont nem ilyen előkelő, őt csak Tuckernének hívják. Maisie közönyössége akkor lehetett volna igazán teljes, ha nem kénytelen hirtelen felkiáltani: - Jaj, hiszen nincs is pénzem!

Az apa fogazata olyan kéjjel villant ki, mint éhes ragadozóé, mintha az efféle ürügyekkel egyszer s mindenkorra el akarna bánni. - Fizettesd ki a mostohaanyáddal!

- A mostohaanyák *nem* szoktak fizetni! - kiáltotta a grófnő. - Olyat még nem hallottam, hogy egy mostohaanya valaha is fizetett volna! - A következő pillanatban kinn álltak az utcán mind a hárman, aztán a gyermek máris benn volt a kocsiban, a grófnő pedig lenn a járdán, de közvetlenül mellette, és a zsebéből előkapott erszényéből pénzt számolt ki. Az apa már eltűnt, ám a kislányban még ekkor sem éledt fel a fájó veszteség érzése. - Tessék, itt egy kis pénz - mondta a barna hölgy -; indulás! - Úgy hangzott, mint valami parancs: a bérkocsi zörögve útnak eredt. Maisie csak ült, marka tele érmével. Ezt mind a kocsisnak adja? Amint egy utcai lámpa mellett elhajtottak, lehajolt, hogy számba vegye a pénzt. Egy csomó sovereign aranylott a tenyerében. Akkor hát mégsem mese az a sok amerikai érdekeltség. Azért az Ezeregyéjszaka még nem ért véget.

20

A pénz még holmi mesebeli viteldíjra is sok lett volna, és Mrs. Beale távollétében (aki a késői óra ellenére sem tért még haza a Regent's Parkba) Susan Ashre hárult a feladat, hogy egy jámbor bérkocsis szerény igényeihez szabott félkoronással előrukkoljon, hanem a nyelvére azért nem tett lakatot: amilyen halk szavú és szelíd volt Maisie, olyan hangos handabandázást csapott ő, miután szemügyre vette az elébe tárt kincseket a hallban, a derengő lámpavilágnál, mely most, a grófnő fényárban úszó lakosztálya után még gyérebbnek tetszett. Mrs. Beale hazaérkezése kétségkívül nem volt még esedékes, s időközben a serény Susannak nemcsak arra sikerült rávennie Maisie-t, hogy jó kislány módjára bújjon szépen ágyba, de arra is, hogy jó kislánykához még inkább illően ne feledkezzen meg a hű cselédlány általános és rendkívüli szolgálatainak viszonzásáról sem, s neki adjon egyet az öltözőasztalra kirakott arany sovereignek közül, melyek a szegény árva szobalányt persze éppúgy elkápráztatták, mint ama különös kvartett mesterkedéseinek kárvallott alanyát. A kis kárvallott egyébként úgy aludt el, hogy párnája alatt ott lapult vagyonkája egy zsebkendőbe kötve - a legnagyobba, amit csak talált. Másnap persze Mrs. Beale bővebb magyarázatot követelt, mint Susan Ash az este, s az eszmecsere betetőzéseként, az alkalomhoz illően, még önfeláldozóbb lemondásra került sor. Mi több, maga Mrs. Beale is szolgált némi magyarázattal, s a legnagyobb hévvel azt fejtegette, milyen rémes, ha egy kislány pénzt fogad el egy olyan nőtől, aki szégyene nemének. Az aranypénzeket figyelmes szempár vette szemügyre, s a vizsgálódás eredményeképpen az iménti kijelentést szerzője azzal tetézte, hogy ez a pénz, ha az ember ragaszkodni akar az igazsághoz, voltaképpen nem más, mint a bűn zsoldja. Maisie azonban nem akart ragaszkodni semmihez, csupán arra volt kíváncsi, mi legyen hát a maroknyi érmével. Mrs. Beale, aki közben már zsebre vágta mindet, méltóságteljesen válaszolt, kezét a zsebére simítva: - Most rögtön visszaküldjük az egészet! - Egyúttal felszólította Susant, amint a gyermek később megtudta, hogy adja vissza ő is az ajándékba kapott aranypénzt, csak hát a cselédlány foggal-körömmel ragaszkodott ám szerzett kincséhez, és fennen hangoztatta, hogy így nem lehet „kibánni" a magafajtával sem, elvégre mindennek van határa. Maisie nyíltan beszámolt Mrs. Beale-nek az előző esti eseményekről; most pedig felháborodott alkalmazottjuktól olyan megjegyzéseket kellett hallgatnia, melyek ékesen tanúsították, hogy mostohaanyja viszont annyi mindent eltitkolt előle. Susan Ash egyebek között felemlegette, milyen botrányosan késői órában tért haza úrnője az este - hajnali három volt, ha Maisie kisasszony tudni akarja -; egy másik megjegyzése, amellyel Maisie, egyelőre hallgatólagosan, egyetértett, arra vonatkozott, hogy Mrs. Beale visszakérte a pénzt: micsoda szégyen gyalázat, ilyesmit kelljen eltűrnie egy becsületes lánynak! - harmadsorban pedig nagy hangon felpanaszolta azt a tömérdek ingyen végzett munkát és kárba veszett buzgalmat, amiért hasztalan várja a megérdemelt fizetséget odalenn az egész cselédség. Ifjú hősnőnk ezután napokig szorongva leste, csillapszik-e végre a kis szolgáló háborgó igazságérzete. Iszonyú lenne, ha a konyhában egyszerre kitörne a lázadás, akár valami forradalom, amiről a történelemben tanult; és Susan szemével nézve a dolgokat, némi fogalmat alkothatott arról, hogyan is csinálják a forradalmakat. Mint Susan szavaiból kihámozta, az apró szikrát, mely mindent, ami gyúlékony, ily hirtelen lángra lobbantott, az pattantotta ki, hogy egy kis cselédlányt alávaló, mocskos tolvajnak tituláltak, amiért vonakodott megválni jogos tulajdonától.

E feszült légkörben a megváltó pillanat az ötödik napon érkezett el, méghozzá egy lélegzetelállító esemény képében: hősnőnk váratlanul arra eszmélt, hogy reggeli után, nem is annyira Sir Claude, mint inkább Susan Ash tevékeny közreműködésével, se szó, se beszéd, Londonból Folkstone-ba vitték, s ott beköltöztették egy gyönyörű szállodába. A két cinkostárs együttes

erővel ütötte nyélbe a kalandot, és úgy látszott, hogy a siker csupán Mrs. Beale véletlen távollétének köszönhető - a naccsága csak kiszaladt valahova, jelentette be Susan Ash. Sir Claude erre előkapta a zsebóráját, és mostohalányára kiáltott: - Akkor rajta, csomagoljon, Farange kisasszony, mindjárt indulunk! - Farange kisasszony pedig, kit a lépcsőn ért a váratlan utasítás, hasztalan küszködött, hogy a szívét feszítő érzéseket ajka szavakká formálja. És máris konflison ült Sir Claude-dal, és Sir Claude még akkor is kezében tartotta az óráját, hosszasabban, mint eddig bármilyen doktor, aki valaha is Maisie pulzusát tapogatta; olyan hosszan, hogy a gyermek már izgatottan leste a türelmetlenség jeleit. Az örömteli izgalom egyébként még a tanulószobában kezdődött, míg a Bölcsődalt játszotta, akárcsak azon a napon, nem is olyan régen, amikor Susan lihegve futott fel érte, s ő maga hercegnői pózban libegett alá; és íme, annyi viszontagság és csalódás után, most, ha csak egy pillanatra is, a látogató nevének hallatára ismét ugyanazt az örömet érzi! Felrémlett ugyan benne az apja jóslata, hogy egy szép napon majd kiteszik az utcára, de hát az a nap még biztosan nem jött el! Választását, melyet oly nyíltan tudomására hozott apjának, egyszerre igazolva látta, amint a látogató, miután Susant dolgára küldte, kedveskedve pihentette meg kezét az övén várakozás közben. Így tett a kapitány is a Kensington-parkban; a mostani helyzet némileg emlékeztetett amarra, s valami halvány csodálkozást élesztett fel újra Maisie-ben, ha belegondolt, hogy az efféle simogatások és kedveskedések, mióta csak az eszét tudja, mindig mások gondját-baját közvetítették feléje, s mintha egy kicsit a nehézségek áthidalását, a túlcsorduló keserűségben a megkönnyebbülést jelentenék a felnőttek számára. A csalódás és rémület érzése, amely a kiállítás estéjén elfogta, hirtelen semmivé foszlott a sejtelemtől, hogy Sir Claude valami „meglepetést” tartogat, akkorát, hogy egyszerre elő sem mer rukkolni vele. Azon is csupán pillanatokra hökkent meg Maisie, hogy mostohaanyját láthatólag ki akarja hagyni a dolgokból Sir Claude; aztán máris eszébe villant egy szinte szabályszerűen ismétlődő furcsaság: míg Mrs. Beale mostanában minden szavával, tettével mostohaapjára emlékezteti, addig, mintegy ellensúlyozásként, a férfi látogatásai sohasem Mrs. Beale-nek szólnak. Sir Claude jelenlétében csak Sir Claude-ra tudott gondolni Maisie, s ez szinte törvényszerű volt mindaddig, míg a kocsi egy váratlan zökkenésére, miután Susannal és egy csomó kisebb-nagyobb batyuval megrakodva már majdnem elérték a Charing Crosst, kába agyában egyszerre csak felbukkant ismét Wixné rég eltemetett képe.

Különös, de ettől kezdve Maisie mindent értett és követni tudott, mintha egyszerre kitöltődött volna az az űr, melyet a köntörfalazás, a megfutamodás tünetei támasztottak. Örömét immár jogosnak érezte, s mert előre is tekinteni, pillantása Wixnét kereste, még azután is, hogy némi meglepődéssel kellett tudomásul vennie: sem útjuk első állomásán, a londoni pályaudvaron, sem a folkstone-i szállodában nem várja őket. Az elkövetkező néhány óra pedig megerősítette benne azt az érzést, hogy ha Wixné mostanáig nem is jelentkezett, minden pillanatban felbukkanhat. Maisie eddig is sok mindent tudott, de soha még annyi dolgot meg nem értett, mint e pillanattól kezdve, míg pár napig szinte ég és föld között lebegett a tenger fölött, s a szellő borzolta kék víz nyári varázsa nagyobb távolságokat vetített elé, mint az átszelhető Csatorna. Olyan sok mindenre sikerült rájönnie ezúttal, hogy a végeredmény ismertetésére nem maradna helyem, ha megpróbálnám nyomon követni az egyes útszakaszokat; meg kell hát elégednem annyival, hogy leszögezzem: bármilyen részletesen ecsetelnénk is Sir Claude viselkedését, csupán szegényes, halvány utánzatát kapnánk a képnek, melyet ifjú barátnője alkotott róla. A férfi aznap reggel váratlanul engedett Wixné rábeszélésének, miután az asszony, a Mrs. Beale szőtte finom hálót ügyesen kikerülve, a közelébe férkőzött, s már hetek óta próbálta megnyerni őt tervének. Wixné minden szavából csak úgy süvített az őszinteség, s mint a szél, felduzzasztottá Sir Claude menekülésre kész vitorláit, és sodra, ahogy fentebb jeleztem, magával ragadta Maisie-t is. A cél pedig nem volt egyéb, mint hogy Sir Claude egy merész húzással meglépjen Mrs. Beale-től is, a feleségétől is, és a gyermekkel együtt meg se

álljon valamely idegen országig, így váltva valóra Wixné álmát, hogy bálványa végre jó útra tér, és jóváteszi bűneit. Ez igazi áldozat volna - a legapróbb mozzanatot sem mulasztanák el a figyelő szemek -, olyan áldozat, amire őlédisége egykori látogatói, az idegen hölgyek azt mondták volna, hogy a kis árva javát szolgálja. Maisie sok mindent megsejtett abból, ami az utóbbi hosszú időközben zavaros összevisszaságban, de tárgyilagos élességgel megfordult mostohaapja fejében; hálatelt pillantása ámultan szemlélte a csodát, melyet régi nevelőnője hívott életre. A hatás, noha a csodatevő egyelőre a háttérben maradt, akkor sem lehetett volna lenyűgözőbb, ha mindjárt prófétanőként, kezében szétnyitott pergamen tekerccsel lép fel, vagy mint lelkes papnő tolmácsolja az egyház parancsát. Nap nap után megkörnyékezte fogékony szövetségesét, lehengerelte szenvedélyes, kicsinyes szeretetével, s a maga egyszerű eszközeivel mindent megtett, hogy megtérítse, egyszóval addig puhította, míg amaz ténylegesen meg nem ragadta az ígéretes alkalmat. Hogy nemcsak afféle légből kapott lehetőségről van szó, afelől kellőképpen megnyugodott Sir Claude is, amikor végül alapos megfontolás után arra a következtetésre jutott, hogy ha akcióba lép, sem Ida, sem Beale nem fog lármát csapni, elvégre mindkettőjüknek kapóra jön a dolog.

Kétségkívül feltűnő éleslátásra vall az a tény, hogy Maisie egyáltalán nem Sir Claude elejtett áruló megjegyzéseiből rakosgatta össze a képet arról a jótékony befolyásról, mely mostohaapját arra késztette, hogy érzelmi érdekeltségét hosszú ideig lehetőleg titokban tartsa, s így tegyen eleget a konvencióknak. A kislány fejében persze nem annyira nevek, mint inkább homályos elképzelések kavarogtak, de e hátrány ellenére is sikerült rájönnie, hogy atyai barátja hosszabb távolmaradásait mi indokolta: az, hogy mostohaanyja szeretője, s ilyen minőségben aligha formálhat elsődlegesen jogot a gyermek nevelésére. Maisie már régen tisztában volt a szeretők és kislányok erkölcsi összeférhetetlenségével. Valójában ennek alapján következtetett a hallasztalon hagyott levélke valószínű tartalmára, melyet Sir Claude ceruzával firkantott Mrs. Beale számára, a Regent's Park-i lakáson, a hölgy hazatérését üdvözlendő. Maisie úgy képzelte, hogy mostohaapja egyelőre csak pár tréfás hangvételű sort írt, noha ugyancsak komoly képet vágott a dologhoz; ilyennek még válságos percekben sem látta a kislány, legfeljebb egyetlen alkalommal, a kapitánnyal való emlékezetes találkozása után, amikor őt beültette a bérkocsiba - igaz, akkor ő is undok volt Sir Claude-hoz előzőleg. Maisie biztosra vette, hogy akármilyen kínos helyzetben van is a férfi, csak feltálalt valami kedélyes magyarázatot, ami elfogadhatóvá teszi egy pótolhatatlan cselédlány elrablását az apai házból. Egy csomó dolgot persze lehetetlen lett volna beleírni egy pár soros levélbe, Maisie világos kis agyába viszont sok minden belefért, csak úgy zúgott a feje, mire Folkstone-ba értek, s a színek, hangok puha zsongássá olvadtak össze előtte. E kusza közegből derengett elő a felismerés, hogy mostohaapjának most már voltaképpen csak a Mrs. Beale-hez fűződő kapcsolatát kell számításba vennie. Hát nem fordított-e hátat mindenki másnak és minden egyébnek? A végleges szakítást, melyet az erényesség jelszavával Wixné erőszakolt rá, csak az hiúsíthatja meg, hogy szerelmes, jobban mondva: hogy Mrs. Beale kétségkívül szerelmes belé. Olyannyira, hogy rajongásával ideig-óráig képes volt hatalmában tartani Sir Claude-ot, és bizonyos mértékig elhitetni vele, mi mindent elérhetnek közös erővel, némi ügyeskedés és jó adag türelem árán. Sőt, azért sem kezeskedhetem, hogy Maisie nem sejtette meg, milyen kevéssé osztja Mrs. Beale a férfi szinte leküzdhetetlen undorodását az olyan helyzetektől, amikor kis pártfogoltjuk kénytelen otromba félrelépések levegőjét belélegezni - más szavakkal: Sir Claude-nak azt a nézetét, hogy vagy a félrelépésekről mondjanak le, vagy a szülői szerepkörről. A kis pártfogolt a maga részéről már régen arra az álláspontra helyezkedett, hogy éppen kis pártfogolti minőségében bele kell illeszkednie olyan erkölcsi helyzetekbe is, melyeket csak felháborodottan lehetne ecsetelni. Volt idő, amikor még ezt az álláspontot Wixné is tiltakozás nélkül elfogadta. Most pedig, hogy a derék asszonyság végül maga is felháborodottan kardoskodott a szigorú rendszabályok mellett, Maisie, mint már céloztam rá,

ki tudta okoskodni Wixné indokait is, no meg ama egészen más természetű okokat, amelyek a szóban forgó hölgyet egyelőre arra késztették, hogy személyesen ne mutatkozzék.

Ó, bizonyára el sem hiszik nekem, mennyi mindent észrevett és mennyi titkot felfedezett Maisie! Mert ugyan mért kottyantotta volna ki maga Sir Claude előtte - hacsak nem feltételezzük, hogy szántszándékkal - például azt, hogy alaposabban megfontolva a dolgot, ha már szerzett érdekekről van szó, ő mint mostohaapa éppúgy jogot formálhat a kislányra, akár Mrs. Beale, sőt e jogát az asszony semmilyen címen el nem vitathatja?! Nos, Sir Claude-nak mindenesetre nem sikerült úgy lepleznie a dolgokat, hogy Maisie-ben, amint megpillantották a francia partokat, óhatatlanul fel ne idézzék még a legkevésbé magyarázott jelenségek is az elmúlt boldog idők hangulatát, a régi felfedező utakat, amikor, még ismeretségük kezdetén, annyit barangoltak együtt mostohaapjával. Soha még nem volt ennyire tudatában annak, hogy voltaképpen ő maga vezeti rá Sir Claude-ot a kettőjük közt lappangó titkok legszerencsésebb áthidalására, sem annak, hogy milyen hálás neki a férfi e néma megértésért. Lám, most is milyen remekül tapintott rá Maisie épp a legkényesebb pontra: Mrs. Beale féltékenységének az okára, no meg arra, hogy jobb is mostohaanyja előtt minél tovább titokban tartani szegény Wixné szerepét. Igen, akárcsak Sir Claude, ő maga is felismerte az igazságot, hogy mostoha-anyja, akinek aztán végképp nem volt kire féltékenykednie, parlagon heverő indulatait e helytelenített erkölcsi befolyás forrására zúdította. Sir Claude mintha egyetlen szempillantással is tökéletesen értésére adta volna Maisie-nek, hogy az efféle erkölcscsősz bizony ki van téve annak, hogy kikaparják a szemét, így aztán az illetőt semmiképpen nem hagyhatják védtelenül, míg Mrs. Beale szándékaival némileg tisztába nem jönnek. Válaszát persze Maisie sem öntötte szavakba ott, a kávéházi villásreggeli mellett: „Ugyan mi mást tehetne, mint hogy eljön mostohaapám után, ha egyszer papa törvényes elhagyásnak számító lépést tesz?” mondhatta volna. Sir Claude szintén nem folytatta a néma párbeszédet, ehelyett jókedvűen nyugtázta, hogy sikerült egy ablak melletti asztalt kifogniuk, ahonnan - míg hideg marhasültet ettek, és apollinarist ittak hozzá (mert szigorúan takarékoskodni kell ám!) - pillantásuk megpihenhetett a távoli fehér sziklákon, melyek megszorult angoloknak oly gyakran jelentették a biztonság ígéretét. Maisie fürkésző szeme mintha egy fura, de kedves kis gubbasztó alakot keresett volna, aki - valami azt súgta - odaát Franciaországban még meghökkentőbb látványt nyújtana, mint bárhol másutt. S ha Wixné még nem is bukkant fel, már maga a várakozás is legalább olyan izgalmas, mint az áhított találkozás, és ha még Boulogne-ban sincs, az csak bonyolítja a dolgot.

Nos, ha Wixné nem is mutatkozott aznap, olyan jelenés tette emlékezetessé az estét, ami messze túlszárnyalta Maisie felcsigázott várakozását. Egyelőre azonban egy padon üldögélt a szálloda kertjében, visszafojtott lélegzettel, lesütött szemmel, és vágyakozva gondolt elegáns, csipkés, fodros ruhákra, mert a lázas sietségben minden szép holmijuk otthon maradt, ahogy Susan Ash kárörvendően megállapította. Így töltötte Maisie-nk a hátralevő félórát vacsoráig, a *table d’hôte* titokzatos szertartásáig, amelyre lázas gonddal készült. Sir Claude is ott ült mellette, cigarettázott, és beletemetkezett a délutáni lapokba; a szálloda tele volt, a kert azonban kihalt, mint rendesen, ha megszólal az átöltözésre figyelmeztető gong. Maisie lassanként beleunt a szemlélődésbe, s főképpen abba, hogy elmerülten mustrálgasson nyűtt szoknyáján egy pecsétet, és amint felpillantott, szeme földig érő ruharedőkön akadt meg, melyek makulátlan felületén szégyenfolt lett volna a pecsét, s amelyek nesztelenül siklottak egyre közelebb a füvön. Maisie tekintete felfelé vándorolt a fényes, merev drapérián - mind feljebb és feljebb, míg csak hosszas kapaszkodó után fel nem ért a magasba, ahol meghökkenve állapodott meg a mozdulatlan arcon, mely mintegy betetőzte a ruha lenyűgöző látványát. - Nini, a mama! - kiáltott fel nyomban, talpra szökkenve; meglepett hangjára Sir Claude is felugrott, és pillanatnyi zavaruk fölényt biztosított őlédiségének, aki már csak néhány

lépésnyire volt tőlük. Különösen szegény Maisie jött roppant zavarba; anyja váratlan megjelenése úgy hatott, mintha fényes kirakatra ereszkedett volna le nagy robajjal egy rugóra járó vasredőny, aminek Susan Ash-sel tett esti sétái során nemegyszer volt tanúja. A távoli tájak vonzó ragyogása egy csapásra elsötétült; Maisie rémülten érezte, hogy lelepleződtek, és életében először engedett Ida jelenlétében annak a vágynak, hogy anyja érzéseit nem kímélve görcsösen megragadja cinkosának kezét. Az sem nyugtatta meg, hogy először Sir Claude-on is béna rémület látszott; egy hosszú percig ott az üres kertben, ahol hosszú árnyak kúsztak a pázsitra, a sövényen túl a tenger kéklett, s a levegőben a megzavart nyugalom feszültsége vibrált, a két felnőtt olyan merev mozdulatlanságba dermedt, mint óvatosan egyensúlyozott két színültig telt hosszú pohár, mely minden pillanatban kilöttyenhet. A csöndet végül, Sir Claude-hoz fordulva, az anya törte meg, s hangjának váratlan szelídsége csak fokozta a meglepetést: - Megengedi, hogy beszéljek a lányommal?

- Ó, igen; ugye, meg? - unszolta Maisie is; mostohaapja oly soká késlekedett a válasszal, hogy először ő talált rá a helyes hangvételre.

Ettől mintha a férfi is felengedett volna, nevetett, és Maisie már engedékenységet érzett ki a modorából, ahogy látogatójukhoz fordult: - Honnan a csodából tudta meg, hogy itt vagyunk?

Felesége erre a maradék néhány lépést is megtette a padjukig, leült, átkarolta és kecsesen magához húzta a lányát, akinek iménti félelme egyszerre oszladozni kezdett. A pad túlsó végén Sir Claude is visszaereszkedett helyére, az újságjához, és látszatra igazi családi hármast alkottak: Sir Claude kapcsolata - minő különös fordulat! - egyik pillanatról a másikra, szinte cinikus gesztussal elfogadtatott, s a gyermeket a simogató anyai kéz késztette példátlan behódolásra. Maisie máris megsejtette, hogy valójában nem is Sir Claude és ő maga lepleződött le. Határozottan az volt az érzése, hogy anyjáról rántották le a leplet, az anyáról, aki megkönnyebbülésében, hogy végleg megszabadult terhétől, soha nem tapasztalt módon feloldódott. Ó, igen, Maisie félelme elszállt, s még soha ennyire nem érezte, hogy végérvényesen lemondtak róla, mint most Ida hosszú szárú kesztyűbe bújtatott, karkötőkkel teleaggatott karjának birtokló ölelésében.

- Voltam a Regent's Parkban - válaszolta kisvártatva őlédisége Sir Claude kérdésére.

- Úgy érti, ma?

- Ma reggel, nem sokkal azután, hogy maga ott járt. Így tudtam meg mindent; ez hozott ide.

Sir Claude eltűnődött, Maisie pedig feszülten figyelt. - No és kivel találkozott?

Ida elnéző gúnnyal csettintett. - Lám csak, hogy megijedt valaki! Ismerem én a maga észjárását! Nem, azzal a bizonyos perszónával nem találkoztam, pedig kész voltam vállalni a találkozás kockázatát. - Majd Maisie-hez fordult, s még szorosabbra vonta magához. - Utánad kérdezősködtem, drágám, de nem láttam mást, csak egy szurtos szobalányt. Izgalomtól vörösen újságolta, micsoda nagy horderejű dolgok történtek az úrnője távollétében. Szerencsére azt is kibökte, hova indultatok Sir Claude-dal. Feltételeztem hát, hogy itt talállak, ha csak mostohaapád nem akart hamis nyomra vezetni. Eszerint jártam hát el. - Feltételezéseit vagy eljárását Ida soha még ilyen aprólékosan nem fejtegette, és Maisie, aki tágra nyílt szemekkel figyelt, észrevette, hogy ámulatát Sir Claude is osztja. - Látni akartalak - folytatta őlédisége -, és most magad is megítélheted, nem sajnáltam a fáradságot. Rengeteg elintéznivalóm lett volna pedig ma a városban, mégis otthagytam érted csapot-papot.

Maisie és útitársa egy pillanatig szótlan elismeréssel adózott e páratlan teljesítménynek; végül aztán Maisie nyugtázta szavakkal is: - Örülök, hogy látni akart a mama. - Majd, alaposabb megfontolás után és egy merész ugrással: - Ha nem siet ennyire, biztosan elkésett volna! - A folytatás kis híján a torkán akadt, de aztán csak kibökte: - Franciaországba megyünk.

Ida csupa nagylelkűség volt; homlokon csókolta Maisie-t. - Én is ilyesmire számítottam; ezért határoztam el, hogy leugrom utánatok. Sejtettem, hogy a nagy sietség ellenére sem ültök rögtön hajóra, így aztán eggyel több okom volt, hogy mielőbb lássalak.

Maisie oldalát ugyancsak fúrta a kíváncsiság, hogy mi lehet az az ok, de jobbnak vélte nem kérdezősködni. Némi csodálkozással vette tudomásul, hogy Sir Claude-nak nincsenek efféle aggályai, hanem rögtön firtatni kezdi a dolgot: - Az ég szerelmére, hát mi mondanivalója lehet magának a lánya számára?

Hangja nem volt éppen nyers, de eléggé türelmetlen ahhoz, hogy neje válaszának szokatlan szelídsége még inkább feltűnjön. - Az, kedves barátom, egyedül rám tartozik.

- Úgy érti - tudakolta Sir Claude -, hogy az a kívánsága: hagyjam magára a lányával?

- Az, ha lenne olyan jó; látja, ilyen rendkívüli kéréssel bátorkodom előhozakodni. - Őlédisége enyhe iróniába csapott át, s ez egy pillanatra megzavarta és elbájolta szegény Maisie-t: olyasminek volt tanúja, ami az évek során időnként felszínre bukkant. Ida azzal a különös pillantással mosolygott Sir Claude-ra, amit ilyen alkalmakra, partnerei lefegyverzésére tartogatott: az óriási szempár, a vöröslő ajak élő felkiáltójelként leplezetlenül, hívogatóan világított arcában, mint ablakba kitett lámpa. Mint jelzőfény, mely bevilágítja az utat - ilyennek látta most a gyermek, és hirtelen átvillant rajta, hogy nem csoda, ha a férfiakat magához vonzza. Ilyen tekintetet vethetett Sir Claude-ra a legelső alkalommal is mama; mosolya egyszerre visszaidézte a letűnt napok ragyogását. Ez a tekintet elbűvölhette Perriam urat meg Lord Ericet is, és láttára Maisie már meg tudta érteni azt az elégedettséget, amely a kapitányból áradt a parkban. A felismerés megdobogtatta ifjú hölgyünk szívét; a beállott csöndben egyre inkább szétáradt benne a bizonyosság, hogy a kapitány hódolatteli kijelentése, mely annak idején úgy meglepte, mégsem volt alaptalan. A hosszúra nyúló csend azt sejtette, hogy az az eleinte oly ellenállhatatlan igézet ismét hatalmába ejtette Sir Claude-ot; Maisie remélte is, hogy legalább egy megjegyzéssel méltányolja majd, milyen elbűvölő tud lenni Ida.

Ehelyett kisvártatva azt kérdezte: - Megszáll éjszakára?

Felesége méltóságteljesen tiltakozott. - Nem itt... Doverből jövök.

Maisie feje fölött a két felnőtt továbbra is farkasszemet nézett. - Ott tölti az éjszakát?

- Igen, hoztam magammal néhány holmit. Beugrottam a szállóba, és sietősen elrendeztem mindent, aztán még épp elértem a vonatot, amelyik ideröpített. Látja, milyen hajszás napom volt!

Lehet, hogy meglepő állítás, de ilyen szívélyes, sőt magyarázkodó szavak, legalábbis a lánya füle hallatára, Ida ajkát még sosem hagyták el; Maisie-t hirtelen támadt vágy fogta el, hogy anyja közeledése méltó fogadtatásra találjon - ha mindjárt csak e kurta alkalomra is. Mama kétségtelenül tud elbűvölő lenni, s ilyenkor minden további magyarázat feleslegessé válik; e tény lelkes ünneplése viszont azzal a veszéllyel járhat, hogy az ember óhatatlanul felhívja a figyelmet a jelenség ritka voltára. Maisie azért mégis megkockáztatott egy elismerő megjegyzést, mellyel őszintén méltányolta Ida lázas sietségét, sőt Sir Claude-hoz fordult jóváhagyásért, amikor kijelentette, hogy mama szegény még jobban hajszolta magát, mint ők ketten. A férfi nem mondott ellent, hanem meglehetősen szenvtelenül tudakolta: - Még ma este visszamegy Doverbe?

- Ó, igen, van vonat bőven.

Sir Claude ismét tétovázott; nehéz lett volna megmondani, hogy a gyermek most összekötő kapocs vagy inkább elválasztó elem-e kettőjük között. Végül csendesen szólalt meg: - Ilyen későn nem mászkálhat egyedül. Átkísérem.

- Felesleges fáradnia, köszönöm. Gondolom, nem vonja kétségbe, hogy meg tudok állni a magam lábán, elvégre nemegyszer elboldogultam már valahogy egyedül is hányatott életem során. - Eltekintve ettől az utalástól őlédisége mozgalmas életére, úgy beszéltek egymással, mint két felületes ismerős, ez a furcsaság már régebben, a feltételezett bizalmas viszony idején is feltűnt Maisie-nek. A hatást most csak fokozta őlédisége közömbös hangja, ahogy szinte mellékesen odavetette: - Egyébként külföldre utazom.

- Úgy érti, rögtön Doverből?

- Hogy rögtön-e, azt még nem tudom. Súlyos beteg vagyok.

Maisie egy pillanatig fel sem fogta, hogy mást hall, mint puszta társalgási fordulatot - ahogy a közlés láthatólag Sir Claude-ot sem rendítette meg különösebben; csak lassanként döbbent rá, hogy itt valami komolyabbról lehet szó. Mindenesetre közelebb furakodott anyjához. - Beteg, mama? Igazán beteg?

Ezt az „igazán”-t azonnal meg is bánta, amint kicsúszott a száján; ám mi sem bizonyította jobban anyja újdonsült szelídségét, mint az, hogy egy szóval sem rótta meg érte. Máskor bezzeg sokkal jelentéktelenebb dolgok miatt is felcsattant. Most csupán kebléhez szorította Maisie fejét, és így szólt: - Pocsékul vagyok, drágám. El kell mennem arra az új gyógyhelyre.

- Miféle gyógyhelyre? - érdeklődött Sir Claude.

Ida gondolkozott, de nem jutott rögtön az eszébe. - Ó, hát Chose-ba - mondta aztán -, tudja, ahová annyian járnak mostanában. Megfelelő kezelésre van szükségem. Az első eset, hogy ilyen különleges igényeim vannak. De nem azért jöttem, hogy ezt elmondjam.

Sir Claude némán hajtogatta össze az újságjait; aztán felemelkedett, és álltában a tenyerét csapkodta a papírköteggel. - Itt marad, hogy velünk vacsorázzon?

- Ugyan dehogy, én ilyenkor még nem tudok enni. Doverben rendeltem vacsorát.

Őlédisége ezúttal kissé felsőbbségesen csengő szavai mintha lekicsinyelték volna a folkstone-i viszonyokat, melyek között Maisie a paradicsomban érezte magát. Annyira azért nem volt lesújtó ez a burkolt vélemény, hogy a kislány torkára forrassza a mohó kérdést: - Nem inna legalább egy csésze teát?

Ida ismét homlokon csókolta. - Köszönöm, édesem, de már uzsonnáztam, mielőtt eljöttem. - Sir Claude-ra emelte a tekintetét. - Hát nem aranyos? - A férfi úgy hallgatott, mint akinek más a véleménye; Maisie-t azonban ez csöppet sem aggasztotta, és nem győzött örülni a beszélgetés szerencsés fordulatának, amely egyre inkább alátámasztotta a kapitány őlédiségéről hangoztatott véleményét, sőt valósággal tápot adott annak a feltételezésnek, hogy anyját talán odaát Doverben ugyanilyen csodáló várja vacsorára. Vajon Sir Claude agyában is felmerült ez a feltevés? Ha így van, akkor viszont nem egészen érthető, miért tér vissza némi makacssággal arra a kérdésre, amit felesége már nyíltan elintézettnek tekintett.

Újra a tenyerébe suhintott az újságcsomóval. - Mégiscsak jobb lesz, ha visszakísérem.

- És itt hagyná Maisie-t egyedül?

Mama oly nyilvánvalóan húzódozott Sir Claude ajánlatától, hogy Maisie lelki szemei előtt már meg is jelent egy második számú kapitány, aki átjött Idával Doverből, s most itt álldogál valahol nem messze, várva, hogy visszakísérhesse, éppúgy, ahogy az első kapitány várakozott sétapartnerére a Kensington-parkban. Gyanújáról persze mélyen hallgatott, és Sir Claude-ra bízta a választ, annál inkább, mivel Sir Claude szavaiból kitűnhet, milyen előkelő kisasszony lett belőle. - Nem marad egyedül, vele van a komornája is.

Maisie még sosem utazott ilyen kísérettel, s most élvezettel leste a hatást őlédisége arcán. - Arra a nőre gondol, akit magukkal hoztak a városból? - kérdezte Ida tűnődve. - Az a perszóna ott a házban nem úgy beszélt róla, mintha megfelelő társaság lenne a gyermekem számára. - Rosszalló hangon szólt, mint aki céloz arra, hogy bezzeg őnála mindig a legjobb társaságban forgott a lánya. Következő mondatával pedig éppoly félreérthetetlenül utasította vissza Sir Claude társaságát. - Jaj, ne legyen már olyan konok fajankó - mondta szeretetreméltóan. - Hagyjon bennünket magunkra.

A fűben előttük toporgó Sir Claude komor arca Maisie véleménye szerint egyáltalán nem illett az alkalomhoz. - Nem látom be, mért ne mondhatná el az én jelenlétemben.

Felesége lesimította a kislány egy fürtjét. - Mit ne mondhatnék el, barátom?

- Hát amit el akar mondani.

Ekkor végre Maisie is beavatkozott: Sir Claude-hoz fordult: - Hadd mondja el a mama, amit szeretne!

A férfi egy pillanatig szúrós szemmel fürkészte kis barátnőjét. - Nem tudhatod, miket képes mondani!

- Vállalnia kell a kockázatot - jegyezte meg Ida.

- Én csak óvni akarlak - intézte szavait ismét a gyerekhez Sir Claude.

- Önmagát akarja óvni, vallja csak be! - támadt rá a felesége. - Ne féljen. Nem bántom.

- Magát nem bántja a mama... nem fogja bántani! - erősítette meg Maisie. Hirtelen úgy érezte, erről nyugodtan kezeskedhet, és szívét melegség öntötte el, mint annak idején a kapitányt hallgatva. Olyan boldogság és biztonságérzet járta át, hogy bátran pártfogásába vette mamát. Ő is a kapitány érvéhez folyamodott: - Mama jó, mama jó! - bizonygatta.

- Egek ura! - Ez már sok volt Sir Claude-nak. Valami gúnykacajfélét hallatott, Maisie fülét azonban jótékonyan elfödte előle egy újabb anyai ölelés. Aztán elengedte Ida, és kissé eltolta magától, miközben különös arckifejezéssel szemlélte. A gyermek arra eszmélt, hogy mostoha-apja már nincs mellettük, s a fölé hajló arcban vöröslő ajkak igazat adnak neki.

- Hát persze hogy jó vagyok, édesem! - mondta őlédisége.

21

Ida látogatása ezután javarészt e rendkívüli állítás bizonygatásával telt. Ezúttal bővebb magyarázkodásba bocsátkozott, mint eleddig bármikor, s mialatt a nyári alkonyatba borult kertben egyre tartóztatta a gyermeket, feltűnően békülékeny hangulata arról árulkodott, hogy szükségét érzi a dolgok elsimításának. És nemcsak magyarázkodott, de valósággal komoly társalgást folytatott lányával; olyannyira, hogy talán már kissé túlzásba is vitte a csacsogást. Maisie életében ez bizony különleges alkalomnak számított, hiszen ilyen hosszú beszélgetésre sem azelőtt, sem ezután nem méltatta az anyja. Most igazán nagylelkűnek, sőt erényesnek mutatkozott, és ifjú hölgyünk egykettőre rájött, hogy legjobb, ha mindent ráhagy, s úgy eshet túl minél hamarabb az egészen, ha az anyja érvelésének színleg helyt ad. Így üldögéltek együtt jó darabig, miközben az anya kesztyűs keze hol kedveskedőn pihent meg a kislányén, hol meg egy kókadozó szalagon vagy egy rakoncátlan hajfürtön igazított valamit. Maisie-nek ugyancsak fegyelmeznie kellett magát, hogy tágra nyílt szemében olykor ne tükröződjék csodálkozás. Pedig lett volna min csodálkoznia, ha nem uralkodik magán; még szerencse, hogy csak négyszemközt voltak, és Sir Claude vagy Wixné vagy akár Mrs. Beale nem kaphatta el egy-egy elővigyázatlan pillantását. Őlédisége előadása, bár bővelkedett a részletekben, és jó hosszúra nyúlt, korántsem volt szabatos, és helyzetének ismertetése, már amennyire ismertetésnek lehetett nevezni, összefüggéstelen tények halmazát ölelte fel, mondatai úgy hulltak egymásra, mint hibás gyümölcsei holmi félresikerült próbálkozásnak. Nem előre kigondolt mondatok voltak, és némelyik majdnem őszintén hangzott. S mindegyikben ott sejlett a kimondatlan kérdés, hogy lám, lehet-e ékesszólóbb bizonyítéka Ida jóságának és lelki nagyságának, mint bámulatra méltó lemondása egy dédelgetett elképzelésről. Olykor meg mintha csak ezt mondta volna: „Kettőnk közt - Sir Claude között és köztem - történt egy s más, de hát ezt hiába is részletezném neked, te kis anyaszomorító, úgysem értenéd meg." Jónak látta úgy tenni, mintha Maisie-t - legalábbis ami az ő anyai lelkiismeretét illeti - mindvégig boldog tudatlanságban tartották volna, és mintha lányától mást, mint gyermeki naivitást nem is várna. Ide-oda kapkodva evickélt a maga keverte pácban, és sem elegánsan visszakozni, sem dicsőségesen felülemelkedni rajta nem tudott: hetykesége tépett foszlányaiba burkolózott hát, úgy pózolt a repedezett kis cserépdarab előtt, amely annyi törés után még megmaradt a gyermeki imádat ragyogó tükréből. Tulajdonképpen mégiscsak kár, hogy sem Sir Claude, sem Wixné nem lehetett ott: a jelenetnek megvolt a maga sajátos varázsa, ami szinte utólagos kommentárt kívánt, különösen egy bizonyos pillanatban, amikor Ida elismerte, hogy szerencsétlen kis csemetéje bizony jobb kezekben van Sir Claude-nál, mint az ő bemocskolódott mancsaiban. Mindenesetre nem fukarkodott az efféle vallomásokkal, sem a visszás kijelentésekkel, melyeket egyrészt a Maisie kifürkészhetetlen gondolataitól való félelem, másrészt a maga természetszerű önzése, szokássá vált brutalitása sugallt. E szokásból fakadt, hogy dicsekvő hangon közölte: nem azért jött Folkstone-ba, hogy közönséges botrányt rendezzen. Nem azért jött, hogy pofozkodjék, ajtókat csapkodjon, vagy akár szitkozódjék; legfeljebb azért, hogy érveljen, s érvei fonalát olykor el-elveszítve némán rántson egyet azon a maskarán, amit Mrs. Beale semmirekellő cselédjének volt képe Farange kisasszonyra aggatni. Bíráló megjegyzésektől azonban tartózkodott, még a tanulószoba hiányosságairól sem tett említést, melyeket Wixné bezzeg annál inkább felhánytorgatott.

- Persze hogy jó vagyok, olyan jó, hogy az már őrület, szinte bűn. De *neked* ez sem elég, s ha többé nem óhajtok versengeni Sir Claude-dal, meg persze veled sem, aki kettőnk közt annyi bajt kevertél, hát annak megvan az oka, amit majd te is megértesz egyszer - egy napon, amikor, remélem, rájössz majd, mit jelent, ha az ember elveszíti az anyját. Súlyos beteg

vagyok, de erről nem szabad kérdezősködnöd. Ha el nem megyek sürgősen valami kúrára, az orvosom nem vállal felelősséget a következményekért. Elképesztőnek találja, mi mindent viseltem el, azt mondja, azért méretett rám mindez, mert szenvedésre születtem. Dél-Afrikával kacérkodom, de hát ez nem tartozik rád. Te most válaszút előtt állsz: ha olyan könnyen lemondasz rólam, nincs jogod kérdéseket feltenni. Én nem mondok semmit; találd ki magadtól. Dél-Afrika csodálatos, azt mondják, és ha tényleg odamegyek, alaposan ki kell tapasztalnom. Lesz, ahogy lesz, vagy így, vagy úgy; ha Sir Claude ragaszkodik hozzád, hát tessék, vigyen. Én már az utolsó ütőkártyámat is kijátszottam az érdekedben; nem járhatok állandóan a sarkadban. Szeretném végre a magam életét élni, amíg van egy kis szusz bennem. Nagyon-nagyon beteg vagyok, nagyon-nagyon fáradt és nagyon-nagyon eltökélt. Hát most legalább tudod. Próbáld ezt megemészteni. A ruhád csupa mocsok; hanem én ezúttal hajlandó vagyok feláldozni magam. - Maisie lepillantott a kifogásolt pecsétekre; voltak pillanatok, amikor már az is megkönnyebbülést jelentett, ha ilyen visszataszító látványon pihentethette meg a szemét. Mióta nagyobb lett, egyre inkább megpróbáltatásnak érzett minden négyszemközti beszélgetést az anyjával, olyan végtelen hosszúnak tetszett valamennyi; de furcsa módon soha még ilyen lassan nem vánszorgott az idő, mint most, egy kapcsolat békés és barátságos felszámolásának e néhány perce alatt. Csupán Maisie szorongása tette, hogy a percek oly hosszúra nyúltak: attól való félelme, hogy valami váratlan bökkenő, esetleg őlédisége szokott ugrásszerű hangulatváltozása gátat szab a téma sodrának. Még a lélegzetét is visszatartotta; mindenképpen igyekezett kezére játszani látogatójának, csak hogy túlessenek már az egészen. Türelmetlensége azonban olykor másodpercekre ködbe borított előtte mindent; megesett, hogy nem is hallotta, amit Ida mond, vagy éppen olyasmit vélt hallani, ami el sem hangzott. - Rajtad kívül senkim nincs, és én mégis képes vagyok ilyen áldozatra. Apád azt sem bánná, ha meghalnál; bizony, kedvesem, ilyen apád van. Ehhez hozzá kell szoknod, ahogy én is hozzászoktam - mármint ahhoz, hogy *engem* is a sírba kíván. Azt mindenesetre magad is láthatod, milyen nagylelkűen bánok Sir Claude-dal. Pedig engem ő is legszívesebben a sírba tenne; annyi bizonyos, hogy ha a miattad rendezett patáliákkal agyongyötörhetett volna, akkor már régen...! - Ida az ékesszólás hevében minduntalan mellékvágányokra tévedt, de egyiket sem követte végig, most is csak egy pillantást vetett a kínálkozó kitérő felé, s máris azzal folytatta, hogy Sir Claude maga is méltányolja az ő angyali viselkedését, azért is osont el az imént, hogy ne kelljen szégyenben maradnia. Úgy beszélt férjéről, mintha lábujjhegyen távozott volna, ahogy egy érdemtelen bűnös vonul vissza csendben az istenség szentélyéből. - Soha nem fogod megtudni, mi mindenen mentem keresztül miattad, soha, soha, soha. Én mindentől megkíméllek, ahogy eddig is tettem; pedig fogadni mernék, hogy sok olyasmit tudsz így is, amiről ha nekem tudomásom lenne, hát én menten... na de mindegy! Mindenesetre ahhoz már elég nagy vagy, hogy kitaláld: egy csomó dologról hallgatok előtted, amit pedig könnyebb lenne kimondani; nekem igazán jólesne, hidd el, ha egyszer az életben kitálalhatnék mindent, ami a begyemet nyomja! Apád gyalázatos feleségéről egy szót sem szólok; ebből is láthatod, mennyire kíméllek benneteket. Azaz nemcsak téged, de a drágalátos barátaidat és pártfogóidat is! És ha nem tudod méltányolni, hogy merő tapintatból elhallgatom előtted mostohaapád egy-két olyan dolgát, amelyeket pedig csak említenem kéne, és menten úgy tündökölnék hozzá képest, az összes rágalmak ellenére is, akár a színarany - ha *ezt* sem tudod méltányolni, akkor nincs mit várnom tőled!

Maisie-nek csakugyan leghőbb vágya volt kifejezésre juttatni méltánylását, és a vágy mentő ötletet sugallt. Eszmecseréjük során egyre inkább tudatosult benne a Sir Claude-dal vállalt kaland jelentősége s a kívánság, hogy vállalkozásuk soha nem is álmodott gazdag élményekben teljesedjék ki, s most egyszerre minden jel arra vallott, hogy apró kezének egyetlen simogató érintésétől beteljesülne a nagy mű: őlédisége máris fenségesen tovalibbenne, s holnapra szabaddá válna az út a végtelen tengeren. Erre már csak azért is lehetőség kínálkozott,

mert az anyai kezek már jó pár másodperce elengedték az övét, és egyéb fontos elfoglaltságot találtak: mint két, kesztyűbe bújtatott izgága jószág, türelmetlenül matattak valahol Ida pelerinjének redői között, majd apró tárgyat szorongatva bukkantak elő ismét. A mozdulat jelentőségét pontosan fel tudta mérni kis hősnőnk, aki pici korától hozzászokott, hogy az efféle kézmozdulatokat figyelemmel kísérje, és most különös élességgel bukkant fel emlékezetében újra az a maréknyi aranypénz, amelyet Susan Ash szerint Mrs. Beale-nek ugyan soha eszébe sem volt visszaküldeni a bőkezű grófnőnek. „Dehogy küldte vissza! - hangoztatta. - Annál sokkal álnokabb és kapzsibb a naccsága!" Amint azonban Maisie gyanítani kezdte, hogy a suhogó ruharáncok közül valószínűleg őlédisége erszénye fog előkerülni, pillantása egyszerre tapintatosan a távolba révedt. Őt magát azonban még inkább hatalmába kerítette az optimizmus, amely az utóbbi egy óra során már-már elaltatta a belérögződött ravaszkodást, és elfeledtette vele, hogy biztonságot mindeddig csupán színlelt butaság árán remélhetett. Egyszóval megfeledkezett a szokott óvatosságról, annyira igyekezett magáévá tenni őlédisége pillanatnyi érdekeit, és kimutatni, milyen tökéletesen egyetért velük. Anélkül, hogy odanézett volna, látta, amint anyja megnyomott egy apró zárat, és akaratlanul is hallotta az éles kis kattanást, ahogy becsukódott a pénztárca, miután valamit kivettek belőle. Hogy mi az a valami, azt már nem látta; mindenesetre nem lehetett túl nagy, mert könnyen elfért őlédisége összezárt tenyerében. Maisie számára nem volt újdonság, hogy figyelmét egyszerre két dolog között ossza meg, s mialatt ajka már a nyelvére toluló szavakat formálta, magában azt latolgatta, vajon egy sovereign vagy inkább egy shilling lapul anyja markában. Alig szólalt meg, máris belátta, hogy a dolog úgyis pillanatokon belül kiderült volna; meggondolatlan szavai azonban Ida torkára forrasztották a kis ajándékozó beszédet, amely, tekintettel a körülményekre, nyilván még ilyen fennhéjázó lédinek is, mint ő, okozott némi fejtörést. Hanem a beszédből most már semmi sem lesz - ezt pontosan érezte Maisie; akaratlanul is olyan hangot ütött meg, amitől anyja tekintetéből egyszerre eltűnt minden ajándékozó kedv.

- Ezt mondta nekem a kapitány is azon a napon, mama. Olyan szépen beszélt a mamáról; biztosan örült volna, ha hallja.

A következő pillanatban aztán riadtan állapíthatta meg, hogy örömteli meglepetés helyett egész másfajta reakciót kelt már ez a kis célzás is. Az anya szeme egyszerre úgy összeszűkült, mintha ajtó csapódott volna be lánya orra előtt; sikertelen próbálkozásai során Maisie soha még ilyen pillantást nem kapott. Egy Glower Street-i esetet juttatott az eszébe, amikor az egyik előadáson egy hatalmas lombikban, titokzatos kémcsövek és kellemetlen szagok közepette, a beígért szép sárga folyadék helyett szép fekete lé keletkezett. Akkor nagyon sajnálta az előadót, e pillanatban azonban még annál is jobban sajnálta önmagát. Soha semmi nem okozott még ilyen szúró fájdalmat, mint mama hangja, ahogy megkérdezte: - A kapitány? Miféle kapitány?

- Hát amikor a parkban találkoztunk - az, akivel ott üldögéltem. Ő is pontosan ezt mondta.

Ida úgy tett, mint aki csak most kapcsol: - Ugyan mi a csodát mondott?

Maisie zavartan hebegett, hanem aztán nagy kínban csak kibökte: - Hát amit mama mond magáról: hogy olyan jó!

- Amit „én" mondok? - Ida lassan felemelkedett, szemét nem vette le gyermekéről, és keze, mely az imént még erszényében keresgélt, most megbújt oldalt a ruha ráncai közt, és a megfeszült kar parancsára hirtelen mozdulatlanná vált. - Te szerencsétlen kis hülye, te. Nem tűröm, hogy szavakat adj a számba! - Ez sokkal hatásosabb volt, mint a puszta cáfolat. Maisie csak annyit érzett, hogy egyszerre vége mindennek: egyik pillanatról a másikra megszakadt köztük minden kapcsolat. Ez rögtön be is bizonyosodott. - Mi jogon beszélsz te nekem róla?

A kislány elvörösödött. - Azt hittem, kedveli a mama.

- Azt az alakot! A legnagyobb széltoló Londonban! - Őlédisége ismét fenyegetően tornyosult Maisie fölé, és a sűrűsödő szürkületben óriásivá nőtt a szeme fehérje.

Ekkor azonban már Maisie-é is éppoly vadul villogott; életében most először lobbant haragra valaki ellen, és éppoly keményen pillantott fel ellenfelére, ahogyan az letekintett rá. - Pedig a kapitány akkor kedvesen beszélt mamáról; igen, csupa szépet mondott, és ezért rögtön megszerette. Olyan gyönyörűen beszélt - igen, gyönyörűen, gyönyörűen! - Szinte erőnek erejével próbálta meggyőzni Idát, mert feltörő dühébe sajgó félelem vegyült: baljós előérzet vetítette elé, milyen sors várhat az anyjára, aki eljátszott ennyi felkínált lojalitást. Egyetlen pillanatra Maisie a jövőbe látott - látta az őrjöngést és a vigasztalanságot, látta a pusztulást, a sötétséget és a halált. - Azóta gyakran gondoltam rá, és reméltem, hogy ő az, aki... akivel... E ponton azonban a felindulás belefojtotta a gyermeki remény szavát.

Hanem Ida azért csak kiszedte belőle: - Mit reméltél, te kis istencsapása?

- Hát hogy ő az, aki Doverben maradt, és ő viszi el majd a mamát. Úgy értem, Dél-Afrikába - hangzott Maisie újabb váratlan közlése.

Ida az elképedéstől oly szokatlanul hosszú ideig nem jutott szóhoz, hogy lánya azalatt nemcsak a következményekkel számolhatott, de pontosan nyomon követhette mama nagylelkűségének rohamos hanyatlását. Sötéten és némán magasodott fölébe a fenyegető alak, teljes pompájában; tekintetében fojtott düh parázslott, mint már annyiszor, és megannyi kiszámíthatatlan lehetőség. Ekkor valami rendhagyó dolog történt, amit Maisie a legkevésbé sem várt volna. Őlédisége haragja a nyári alkonyatban sajnálkozássá szelídült, és e sajnálatot máris megpecsételte a kis erszény zárjának újabb kattanása. Mama visszatette, amit kivett. - Undok, szánalmas kis béka vagy - mormogta. Azzal sarkon fordult, és tovasuhogott a pázsiton.

Ahogy eltűnt szem elől, Maisie visszaereszkedett a padra, és az üres kertben, a mélyülő félhomályban üldögélve jó ideig nem tudott szabadulni a tovalibbent alak kísértő képétől. S a kép lassanként új körvonalakat öltött, mintha már nem is az anyját, hanem furcsa módon az apját idézné - az apát, akiről az értesülés, hogy lánya halálát kívánja, még most is ott vibrált a levegőben. Alaktalan árny volt mindez csupán, de Maisie-t csak kínozta, nyomasztotta. Pedig tényleges veszélyekkel nem kellett számolnia - hát nem készül elutazni maga Mr. Farange is a grófnőjével Amerikába, vagy legalábbis Spába? Tépelődésének a vacsorára hívó gong vidám kondulása vetett véget, ugyanakkor a kivilágított kapualjban megjelent Sir Claude, és pillantásával Maisie-t kereste. A kislány feléje indult, a férfi pedig elébe sétált, és a pázsit közepén találkoztak. Maisie egy percig szótlanul állt mostohaapja mellett, mint az imént, a végső pillanatokban anyja társaságában is.

- Elment?

- El.

Több szó egyelőre nem is esett köztük, hallgatagon lépdeltek az épület felé, mígnem Sir Claude eredendő jókedve győzedelmeskedett, és mostohalánya gyönyörűségére a hallban mókás szertartásossággal kérdezte: - Megtisztelne Farange kisasszony azzal, hogy elfogadja a karomat?

Soha még ajánlatot ilyen elragadtatással nem fogadott el Farange kisasszony, mint ezt, és vidám egyetértésben vonultak be az ünnepi lakomához; útközben Maisie, mint boldog ifjú hölgy, kit először kísér asztalhoz lovagja, könnyed csevegést kezdeményezett - szavára azonban megtorpant Sir Claude. - Mama Dél-Afrikába utazik.

- Dél-Afrikába? - A férfi arcán egy pillanatig elképedés tükröződött, ami a következő másodpercben túláradó derültségbe csapott át. - Ezt mondta?

- Ezt hát! Igazán nem értettem félre! - dicsekedett Maisie. - A klíma miatt.

Sir Claude tekintete egy piros ruhás, fekete hajú fiatal nőn akadt meg, aki pici terriert szorongatott a hóna alatt. Elsuhant mellettük az étterem irányába, s nyomában bódító illat lengedezett, összevegyülve a párolgó ételszaggal a szálloda zsibongásában. Sir Claude kissé elkomolyodott; nem mozdult tovább, úgy mondta: - Aha. Értem. - Idegenek siettek el mellettük; ő nem törődött velük. - Mondott egyebet is?

- Ó, igen, még sok mindent.

Sir Claude szeme ismét átható pillantással fürkészte a kislányét, de csak előbbi szavait ismételgette: - Úgy. Értem.

Maisie-ben még eleven volt az emlék, nem is hallgatott róla: - Azt hittem, adni akar nekem valamit.

- Mit?

- Pénzt. Már elő is vette az erszényéből, aztán visszatette.

Sir Claude megint jókedvre derült. - Meggondolta. Ugyan, takarékos a szentem! Vajon mennyit szánt neked?

Maisie töprengett. - Nem láttam. Nagyon kicsi lehetett.

Sir Claude hátravetette a fejét. - Úgy érted, nagyon kevés? Hat penny?

Ez rosszul esett Maisie-nek, akár egy szimpatikus asztalszomszéd rosszmájú élcelődése. - Lehetett egy sovereign is.

- Vagy akár - tódította Sir Claude - egy tízfontos bankó. - Lehetséges veszteségének ily hirtelen elébe tárt képe Maisie arcába kergette a vért, különösen amikor mostohaapja még hozzátette: - Esetleg apró gombóccá gyűrve; tudod, anyád sokszor úgy bánik a bankjegyekkel, mint a közönséges hajcsavaró papírral. - Maisie arcán tovább mélyült a pír, ahogy felmérte a dolog óriási valószínűségét, s ahogy ismét csak kénytelen volt ráeszmélni, mennyivel többet tud bölcs mostohaapja mamáról, mint ő. Lám, ő is számtalanszor lakott egy fedél alatt az anyjával, mégsem vett észre összefüggést mama hajcsavaró papírjai és bankói között. A kicsiny papírgolyó mindenesetre elgurult előle örökre - akárcsak egy biliárdgolyó, melyet mama dákója tovaröpített. Sir Claude ismét karját nyújtotta, s mire asztalhoz ültek, Maisie már végleg eldöntötte magában, mekkora összeget szalasztott el. Egyébként azonban minden körös-körül - a zsúfolt terem, a felcicomázott asztal, az ételek íze, az egész tarka színjáték - életörömmel töltötte el. Vacsora után együtt cigarettázott Sir Claude-dal - legalábbis az volt az érzése, hogy ebben is osztozik barátjával - kinn a verandán vagy inkább teraszon, ahol a szivarok fel-felizzó vörös parazsát és a női ruhák felsejlő világos foltjait a vidáman ragyogó csillagok alatt szinte mámorítóan romantikusnak találta. Csak keveset beszéltek, és Maisie kissé csodálkozott, hogy barátja nem kérdezgeti, mit mondott még az anyja; de ő sem érezte szükségét a beszédnek - érthető, hallható lett egyszerre minden, a szavak feleslegessé váltak. Csendben cigarettáztak, mostohaapja hallgatása simogató volt. Végül így szólt: - Gyere, forduljunk egyet... hanem aztán hamarosan le kell feküdnöd. Lesz ám itt rendszer, majd meglátod! - Így hát fordultak egyet a kertben, a homályba vesző ösvényeken, ahonnan láthatták a hajók fekete árbocait és piros lámpásait, és hallhatták a rikkantásokat, kiáltásokat, mint boldog, messzi utazások előhírnökeit, és kettőjük új rendszere itt is remekül bevált: szó alig esett közöttük. Sir Claude aztán mégis megtörte a csendet, miközben elhajította a

gyufaszálat, melyről új cigarettára gyújtott: - Járnom kell egyet. Valami nyugtalanság vett erőt rajtam, legjobb az ilyet lesétálni. - Maisie ezzel is egyetértett, mint minden egyébbel; mostohaapja erre azt mondta: - Te meg eredj fel szépen Ash kisasszonyhoz - újabban így emlegették Susant -, nézd meg, miben mesterkedik. Feltalálsz egyedül?

- Fel hát; már hétszer megtettem az utat le s fel. - Előre is élvezte a nyolcadik futamot.

De még nem váltak el; cigarettázva álltak a csillagos ég alatt. Végül is Sir Claude kimondta: - Szabad vagyok... szabad!

Maisie felnézett rá; épp ezen a helyen pillantott fel egy-két órája az anyjára. - Mostohaapám szabad... szabad.

- Holnap Franciaországba megyünk. - Sir Claude úgy folytatta, mintha nem is hallotta volna Maisie-t; ő azonban rendületlenül helyeselt ismét:

- Holnap Franciaországba megyünk.

A férfi mintha ezt sem hallotta volna meg, és egy pillanattal később, nyilván elmerült töprengéséből és megbolydult lelkiállapotából felocsúdva, maga is úgy szólalt meg, mintha az imént nem is szólt volna: - Szabad vagyok... szabad!

Maisie egyetértőleg ismételte: - Szabad, mostohaapám, szabad.

Ezúttal meghallotta Sir Claude; komoly tekintete a sötétségen át a gyermekre szegeződött. Szólni azonban nem szólt többet; csupán lehajolt kissé, és magához vonta Maisie-t - így tartotta pár pillanatig, majd csókkal mondott jó éjszakát, s miután gyengéd lódítással szótlanul útnak indította Ash kisasszonyhoz, ő maga ismét visszafordult a fekete árbocok és a vörös lámpák felé. Maisie úgy lépdelt fel a lépcsőn, mintha odafenn Franciaország várna rá.

22

Másnap viszont valahonnan a mélyből integetett felé a távoli Frankhon, a rengő hullámhegyek mögül, Sir Claude-ot pedig soha ilyen magasan nem érezte még minden tekintetben maga fölött, mint itt, a Csatorna vizén hánykolódó hajó fedélzetén, ahol csuromvizesen, bár egy ponyvasátor védelmében, fesztelenül vonta ölébe mostohalánya fejét, míg Mrs. Beale cseléd-lányáé egyenest a keblén pihent. Maisie meglepetten hallotta, amint partra értek, hogy átkelésük szokatlanul simának számított; csodálkozását azonban csakhamar más érzések fojtották el Boulogne-ban, ahol elragadó új világ tárult a szeme elé. Ez hát a „külföld"! Napsütötte utcák, rózsaszínű házak, meztelen lábszárú halaskofák, piros nadrágos katonák - Maisie úgy itta magába a látványt, úgy reagált rá, mintha hívó szózatot hallana. Feltámadt benne a vágy, hogy világot lásson, hogy ujjongva élvezzen ki minden benyomást; öt perc alatt jóval idősebb lett, és mire a szállodához értek, tömérdek vonzó vonást és rokonszenves elemet fedezett fel a franciák életmódjában és szokásaiban. Egy óra sem telt bele, és máris otthon érezte magát az idegen országban; ez aztán még inkább tudatosult benne, amikor a sebtiben bekapott franciás reggeli - az eddigi franciaországi tapasztalatok fénypontja - után ráeszmélt, milyen felsőbbségesen bánik Susan Ash-sel. Sir Claude, aki máris ismerősökre bukkant, üzleti ügyekre és levelekre hivatkozva sétálni küldte kettőjüket, és a séta során Maisie elégtételt, afféle költői igazságszolgáltatást kapott nemcsak a sok kárörvendő kuncogásért, ami londoni bandukolásaik közben ki-kitört kísérőjéből, hanem a cselédlány olyan célozgatásaiért is, melyek hosszú évek folyamán elhitették vele, hogy valami különös, áthághatatlan szakadék létezik társadalmilag az ártatlanság és a bűn között. Bizonyára itt, Boulogne-ban is megvolt a szakadék, de korántsem áthághatatlan; Maisie elfogadott, megértett, megcsodált és magáévá tett mindent; otthonosan mozgott, s csak a kezét kellett kinyújtania jobbra vagy balra, és mintha csupa régi ismerőst érintett volna meg. Lelkesen magyarázott Susannak, kinevette Susant, letorkolta Susant; és éppen Susan ostobasága - ami felől sosem volt még ilyen biztos -, no meg Susan zavarodottsága, tudatlansága és ellenséges magatartása ingerelte váratlan megállapításokra s a dolgok elfogadására. A város meg az emberek egyetlen képpé álltak össze, s ez a kép, ahogy leértek a tengerparti föveny széles sávjára, ezernyi tarka színt öltött: e csinosan kiképzett *plage*-on a nézelődők és fürdőzők vidám nyüzsgése, az idegen nyelv és a csodás idő soha nem ismert világot tárt fel ifjú hősnőnk előtt. Úgy érezte, soha senkinek, mióta a világ világ, ilyen kalandban s egyetlen óra alatt ennyi élményben nem volt része; így aztán, amikor Susan érthetetlen módon bosszankodva, az Edgeware Roadra kívánkozott vissza, Maisie csodálkozva döbbent rá, milyen hirtelen süllyedt el számára a múlt. A múlt elsüllyedt, a megrögzött formák köre szétpattant, olyannyira, hogy még aznap délután, egy újabb séta alkalmával, Maisie azon kapta magát, hogy Sir Claude-tól tudakolja - mégpedig a legcsekélyebb aggály nélkül: - mikor óhajt továbbindulni Párizsba. Mostohaapja válasza azért, be kell vallani, egy icipicit lehűtötte.

- Párizsba, drága gyermekem? Ó, Párizst voltaképpen nem is vettem tervbe!

Ezt nem lehetett szó nélkül hagyni; és Maisie nem is annyira a körutazás részleteiről akart - ezúttal először - élvezetes vitába bocsátkozni, amikor visszavágott: - De hát nem az az igazi, ha az ember egyszer külföldre jön?

Sir Claude újra elkomorult; Maisie kitörése csupán eddigi komoly életfelfogásukról tett bizonyságot. Meg aztán Maisie nemhiába lett annyival idősebb tegnap óta: egy kis célozgatással, úgy gondolta, rádöbbentheti Sir Claude-ot, hogy vágyait már épp eleget türtőztette. Sir Claude szemében azonban volt valami, amitől az ő számító meggondolásai egyszerre

komiszságnak látszottak. Mielőtt még baklövését jóvátehette volna, mostohaapja választ adott utolsó kérdésére, mégpedig olyan választ, amire legkevésbé sem számított. - Amit nem lehet kihagyni? Párizs kétségkívül elbűvölő. Csak az a baj, öregem, hogy alaposan meg is kopaszt. Úgy értem, észvesztően drága.

Maisie-nek egyszerre rossz érzése támadt - mintha kíméletlen fény gyúlt volna ki hirtelen. Csakugyan szegények lennének, illetve tényleg szegény Sir Claude? Olyan szegény, hogy tán még az appollinaris meg a hideg marhasült is fényűzésnek számít? Közben kiértek a hosszú móló végére, mögöttük a kikötő, előttük az a sok ismeretlen veszély, amelyből legutóbb épségben megmenekültek, a szürke látóhatár, mely Angliát rejti, a tenger háborgó vize s rajta a himbálózó barna pontok. Vajon miért éppen szorult helyzetében határozta el magát mostohaapja a külföldi kiruccanásra? Hacsak nem takarékossági okokból - mert ilyesmiről már sokszor hallott Maisie -; e gondolattól megint felvidult, s miután még egy pillantást vetett a szürke horizontra meg az imbolygó csónakokra, megkönnyebbülten fordult kísérőjéhez. Válaszában maga is átvette Sir Claude modorát: - Vagy úgy. Értem. - Felmosolygott a férfira. - Elég zűrösek a dolgaink!

- Ez az! - viszonozta amaz a mosolyt. - Az enyémek még nem is annyira, mint a te ügyeid; mert bizony, édes kis komám, a te dolgaidban én már ki sem ismerem magamat. Hanem azért én is jól benne vagyok a pácban!

Maisie átgondolta a hallottakat. - De hát Franciaország nem olcsóbb, mint Anglia? - Anglia, valahol ott a sűrűsödő ködfüggöny mögött, most különösen drágának rémlett.

- Olcsóbbnak olcsóbb; legalábbis egyes vidékei.

- És mi nem mehetünk olyan helyre?

Egy pillanatig úgy tetszett, hogy Sir Claude erre mondana valamit, aztán mégsem mondja. Ahelyett így szólt: - Olyan hely ez is.

- Akkor itt maradunk?

Sir Claude válasza határozatlanabb volt, mint amilyet Maisie szeretett volna. - Hát ha egyszer takarékoskodni akarunk!

Ez a kislányt csak további faggatózásra ösztökélte: - Meddig maradunk?

- Vagy három-négy napig.

Maisie-nek elállt a lélegzete. - Mostohaapám annyi idő alatt is tud pénzt megtakarítani?

A férfi nevetésben tört ki, aztán továbbindult, karonfogva Maisie-t. Útközben bevallotta, hogy kis társa ezzel rátapintott a legfőbb gyengéjére, amellyel ő maga is tisztában van: hogy valószínűleg sose nyújtózkodott volna tovább, mint ameddig a takarója ér, ha nem próbál mindenáron takarékoskodni. - Túl sok jó ötlete támad ilyenkor az embernek - mondta -; nincs annál végzetesebb, mint ha az ember egy olcsó hétre rendezkedik be. - Az estébe hajló délután kedves neszei fölött Maisie újra hallani vélte Ida pálfordulásának acélos kattanását. A tízfontos bankjegyre gondolt: milyen remek volna most előhúzni, és biztatólag barátja kezébe nyomni! Az elképzelés azonnal szerte is foszlott, ahogy Sir Claude, egy újabb látnivaló előtt megállva, oda nem illően megjegyezte: - Addig maradunk, míg ő meg nem érkezik.

Maisie nekitámadt. - Kicsoda? Mrs. Beale?

- Wixné. Sürgönyt kaptam - folytatta. Találkozott anyáddal.

- Mamával? - bámult el Maisie. - De hát hol a csudában?

- Nyilván Londonban. Összejöttek.

Ez egy pillanatig vészjóslóan hangzott; a kislány szemébe félelem lopózott. - Hát nem utazott el?

- Anyád? Dél-Afrikába? Hát te reménytelen eset vagy, fiacskám. - És Maisie szinte látta, amint elhárítja magától az *ő* ügyeit, és továbbkalandozó pillantása megakad egy szép járású, fiatal halaskofa víztől fénylő idomain, aki egy kosár rákkal épp akkor gázolt ki a tengerből. Gondolatai hamarabb visszatértek Maisie-hez, mint a szeme. - De azt hiszem, nincs ok aggodalomra. Ha volna, Wixné nem jönne ide, szegény öregasszony: ő pontosan tudja, mit akar.

Ez olyan megnyugtatóan hangzott, hogy némi fontolgatás után Maisie össze tudta egyeztetni ábrándjaival. - És mit akar?

Sir Claude végre levette a szemét a haláruslányról, s tekintete a gyermek kérdő arcán pihent meg. - Ó, hát te is tudod! - Ezt valahogy úgy mondta, mintha egyenrangú félként kezelné Maisie-t, amiről a kislány eddig álmodni sem mert; ahelyett, hogy leereszkedett volna hozzá, ezzel a pár szavával a felnőttek közé emelte: hogy mit művelt vele, tükröződött kis hősnőnk helyeslő válaszából is:

- Tudom hát! - Amit tudott, amit *tudhatott* Maisie, immár nem titok előttünk; a nap folyamán aztán sejtelmei, melyeket Sir Claude tudásnak könyvelt el, mintha bizonyossággá nőttek volna. Mindenesetre jó, hogy mostohaapja olyan biztos a dolgában, és nem teszi próbára az ő tudását; a lényeg azonban máris nyilvánvaló mindkettőjük számára: a nagy változás, ahogy Maisie magában nevezte, mintha már hetek óta tartana, valamiképpen Wixné személyéhez kapcsolódik. Még mielőtt aznap este lefeküdt, azt is megtudta, hogy Sir Claude, mióta felhúzták a nyúlcipőt - mert *ő* viszont így nevezte -, több táviratot is kapott. Aztán megint csak anélkül váltak el, hogy Mrs. Beale-ről szót ejtettek volna.

Ó, micsoda hajóút várt szegény szemszabályozóra meg az ócska barna ruhára! Pedig az utóbbit, mint a gyermek észrevette, takarékos kezek fel is újították a rettegett utazás előtt! Éjjel feltámadt a szél, és a fogadóban kis szobájából Maisie hallotta a tenger morajlását. Másnap esett, és minden olyan más lett: még Susan Ash is, aki valósággal ujjongva üdvözölte a rossz időt, egyrészt, mivel kárörömmel gondolt a látogatójukra váró mozgalmas hajókázásra, másrészt pedig, mert most legalább kiviláglik, micsoda dőreség ilyen sárfészekbe jönni. Maisie az esőben Sir Claude-dal együtt kiment a folkstone-i postahajó elé; amint a megtépázott külsejű gőzhajó megérkezett, Sir Claude ott hagyta Maisie-t egy esernyő alatt a mólón, ő maga meg, alig kötött ki a jármű, az elcsigázott utasokkal megrakott fedélzetre „furakodott" (ő használta ezt a megjelölést), hogy mielőbb ráakadjon öreg barátnőjére. Csak jó sokára került elő - akkorra már ki is szállt mindenki; amikor aztán végre elővezette a várva várt vendéget, Maisie hamarjában nem is tudta, hogy a kimerültség vagy a diadal pírja színezi-e az arcát. A karjára támaszkodó hölgy, még összetörten az iménti megpróbáltatástól, lehetetlen ruhadarabjaiban soha még ilyen szánandó látványt nem nyújtott. Egy órával később, a szállodában aztán a szánalmas teremtés ismét visszavedlett a régi Wixnévé: mialatt szobájában Maisie segédletével felfrissítette magát és átöltözött, részletesen elmesélte, hogy mindent Sir Claude-nak köszönhet - ha ő nem önt erőt belé, mit sem sikerült volna elérnie. Ezt a kitételt ismételte minduntalan, meglepőbbnél meglepőbb vonatkozásokban: Sir Claude öntött belé erőt, hogy a legmélyrehatóbb „változásokhoz" is, mint mondta, alkalmazkodni tudjon, az időjárás viszontagságaitól kezdve egészen a legkülönbözőbb helyzetekig, szinte egy nagyszabású útiterv minden egyes állomásához. Pár spórolós hét persze nem fog ártani, miután annyi pénz elment a jó öreg nevelőnőre; növendéke azonban nem sajnálta tőle a ráköltött összeget, pedig érezte, hogy az ő külseje sem éppen szívvidító, s a szemszabályozó mögül

elképedt pillantások mustrálgatják. Az igazat megvallva, Sir Claude nem is szánhatott annyi időt az ő csinosítgatására, mint Wixné felöltöztetésére; hanem azért, ha most váratlanul itt teremne Mrs. Beale, ő bizony nem szeretne Wixné helyében lenni, hiába van rajta nyikorgó új cipő. Maisie oly élénken képzelte el Mrs. Beale véleményét erről az újjávarázsolt Wixnéről, hogy ő maga nem is nyilvánított véleményt. Meg aztán, bőséges villásreggeli és becéző szavak özöne után, a dolgok egészen más fordulatot vettek, nem is szólva a gyermek örömérőll, amikor ráeszmélt, hogy ezentúl Susan Ashen kívül még egy ámuló szempárnak mutogathat meg mindent. Sajnos, nem sok mutogatnivalója akadt, míg az eső el nem állt, amire aznap hiába várt; de így legalább több idő maradt Wixné kitárulkozására. Mert arra is sor került, míg a kis fehér-arany szalonban üldögéltek, aminél szebbet Maisie képzelni sem tudott, talán csak a grófnő lakosztálya tett túl rajta; itt jött el Wixné pillanata, amíg a vad nyári zivatar verte az ablakokat, és olyan hideget lehelt a szobába, hogy Sir Claude, aki zsebre dugott kézzel, foga közt cigarettával, ideges, mogorva pillantással hol kibámult az ablakon, hol meg hátat fordított a látványnak, végül pislákoló, füstölgő kis tüzet gyújtatott a mutatós kis kandallóba. A pillanat eljött, hiába volt Sir Claude minden próbálkozása, hogy elodázza; pedig mesterkedéseivel - mert csak így lehet nevezni -, mint már annyiszor, sikerült elérnie, hogy a társalgás egy-két órán át csupán semmitmondó viccelődésre, általánosságokra korlátozódjék, és megmaradjon a kicsiny, üres kávéscsészék meg a cseppnyi pohárkák, a *petits verres* szintjén (Wixné előtt már kettő állt mindegyikből!), melyek Maisie számára itt, a francia kandallótűz és az angol dohány füstjében egy új élet kezdetét jelentették. Világosan megérezte, mintha csak maga Wixné mondta volna ki, hogy az öreg hölgy nemcsak azért hajókázott át ide, hogy évődjenek vele, vagy a tanítványa és mostohaapja évődését hallgassa; de nem is azért, hogy jót mulasson Sir Claude-on, aki tökéletesen beszélt franciául, és remekül utánozta a szállóban nyüzsgő angolok idétlen franciaságát. Félig-meddig talán az újjáalakított holmijai tették, amelyeket mintha valaki mástól kölcsönzött volna: mindenesetre szokatlanul élénkpirosnak látszott az arca, márpedig Maisie emlékezetében ez a szín vagy a kanyaróhoz, vagy egy bizonyos megrögzött „szokás”-hoz kapcsolódott. Wixné egyáltalán nem adta át magát szívvel-lélekkel a boulogne-i pletykáknak, s ha arcszíne részben a *petit déjeuner* meg a *petits verres* eredménye volt is, egyben bátran hirdette a kikívánkozó mondanivalót. Csak amikor eljött a pillanat, ébredt rá Maisie, milyen sóváran várta ezt a pár szót kezdettől fogva. - Őlédisége indított útnak, valósággal betuszkolt a bérkocsiba! - Ezzel rukkolt elő végül is Wixné.

23

Sir Claude lecövekelt az ablak előtt; még csak meg sem fordult, s így hármójuk közül a legfiatalabbra hárult a feladat, hogy Wixné közlését nyugtázza. - Hát felkereste a mamát tegnap?

- Ő keresett fel *engem.* Bekopogott szerény hajlékomba. Felbaktatott a rozoga lépcsőkön. Elmondta, hogy látott benneteket Folkstone-ban.

Maisie csodálkozott. - Még aznap este visszautazott?

- Nem, csak tegnap reggel. Az állomásról egyenest hozzám hajtatott. Csak ámultam-bámultam. Nehezen szántam rá magam az útra, de ő igazán nem nehezítette a dolgomat... inkább megkönnyítette. - Wixné elnémult, csupán az arca borult még jobban lángba, és csak pár pillanat múltán jutott ismét szóhoz: - Őlédisége jóságos! Olyasmit tett, amire nem is számítottam.

Maisie pillantása erre mostohaapja hátán állapodott meg; mintha csak az anyja jóságának állított emlékművet vette volna szemügyre. A férfi háta valóban szoborszerűen mozdulatlan volt, olyan sokáig, hogy Maisie újabb kérdéssel állhatott elő: - Tényleg segítségére volt a mama?

- Méghozzá kézzelfoghatóan. - Wixné hatásos szünetet tartott, mielőtt folytatta: - Egy tízfontos bankjegyet adott.

Erre már Sir Claude, aki rendületlenül bámult kifelé az ablakon, felnevetett. - Na látod, Maisie, mégsem veszítettük el végleg!

- Nem bizony! - viszonozta Maisie. - Hát nem nagyszerű? - Rámosolygott Wixnére. - Mi ismerjük ám az előzményeket! - Mikor aztán öreg barátnője arcán a pírhoz még értetlenség is járult, így folytatta: - Egyszóval mama azt akarja, hogy visszafogadjam a régi nevelőnőmet?

Wixnét még egyszer utoljára elfogta a tétovázás, aztán, mikor Sir Claude dobolni kezdett az ablaküvegen, hamarosan túltette magát rajta. És hiába dobolt Sir Claude, hiába fordított olyan makacsul hátat, Maisie érezte, milyen érdeklődéssel figyel, oly magafeledten, hogy szinte mostohalánya kezére bízza magát; Maisie számára ez a hallgatás sokkal ékesszólóbb volt, mint bármiféle közbeszólás. - Azt akarja, hogy *én* fogadjalak vissza *téged*! - jelentette ki Wixné.

Maisie Sir Claude hátához intézte a választ: - Akkor mindannyian jól járunk!

Sir Claude rendületlen némasága mintha igazat adott volna neki, Wixné pedig felemelkedett székéből, s mint aki erősebb támaszt keres, fenséges pózban megállapodott a kandalló előtt. Kirívó eleganciája, merev szoknyájának impozáns kerülete sokkal inkább Párizsba való lett volna, mint bármelyikük öltözéke. Ő is Sir Claude hátát fixírozta. - A felesége egész más volt, mint ezelőtt bármikor. Bizonyos tekintetben eleget óhajt tenni az illendőségnek.

- Milyen tekintetben? Emlékszik véletlenül? - kérdezte Sir Claude.

Wixné nem késlekedett a felelettel. - Hogy Maisie mellé úriasszony kell, olyasvalaki, aki nem... nos, nem a velejéig romlott! Egy komornát nem tart megfelelőnek, s én egyáltalán nem titkolom, mit kíván tőlem. - Egy biztos: Wixné végleg bátorságra kapott. - Azt kívánja, hogy beszéljem rá magát: szabaduljon meg szépszerével Mrs. Beale szobalányától.

Maisie várta, mit szól mindehhez Sir Claude, aztán rájött, hogy a férfi ismét csak őrá számít, és józan megfontoltsággal vállalta a felelősséget. - Ó, nekem nem is kell Susan, ha *maga* itt van! - mondta Wixnének.

Sir Claude, még mindig az ablak felé fordulva, helyeselt: - Ez igazán egyszerű. Majd visszaviszem.

Wixné láthatóan összerezzent; Maisie elkapta riadt pillantását. - *Visszaviszi*? Csak nem akar visszamenni oda?

Sir Claude hallgatott pár pillanatig, aztán: - Miért, talán nem hagyhatom itt magukat kettesben? - tudakolta.

Maisie erre felugrott. - Dehogynem! Dehogyisnem! - A következő percben már összekapaszkodva álltak ketten Wixnével a kandalló előtti kis szőnyegen, szemük egymásba kapcsolódott, és a felvetett tervet latolgatta kíváncsian. Maisie egyszerre rádöbbent, milyen különböző szemszögből ítélnek mind a ketten.

- Haza tud az egyedül is menni; minek magának feleslegesen fáradnia? - érdeklődött Wixné.

- Ó, amilyen bárgyú az a lány, képtelen lenne rá. Ha valami történne vele, nekem lenne kínos: elvégre én hoztam magammal, nem ő kért rá. Ha már szélnek eresztem, legalább saját kezűleg illik visszavinnem oda, ahonnan felszedtem.

Wixné arca segélykérően fordult Maisie-hez ennyi badarság hallatán, és hangjában, amint szavait a férfihoz intézte, tanítványa szokatlan határozottságot vélt felfedezni: - Drága Sir Claude, maga el van tévelyedve. Fizesse ki az útiköltségét, és adjon neki egy sovereignt. Így is olyan élményben volt része, amiről soha nem is álmodott, neki ez egy életre szól. Ha útközben félrelép, az az ő baja; maga megtéríti a költségeit, meg is jutalmazza - adjon neki, amennyit jólesik! -, ilyen bánásmódért bárki hálás lenne!

Ez újfajta hangnem volt - új, akár Wixné főkötője; a gyermek számára, aki már kifinomult érzékkel tapintott rá a dolgok rejtett értelmére, egy új alapokon nyugvó viszony előhírnökét jelentette. Most eszmélt rá Maisie, hogy két felnőtt pártfogója csakugyan fej fej mellett küzd - sokkal inkább, mintsem képzelte volna. Határozott indokok azonban még nem erősítették meg sejtelmét, úgyhogy nem csodálkozott volna, ha Sir Claude, aki most végre szembefordult velük, rossz néven veszi e túlzott bizalmaskodást. Annál értetlenebbül szemlélte hát mostohaapja szép arcán a felhőtlen derűt s az érdeklődést, amellyel őlédisége függetlenségét megkérdőjelezte. - A feleségem egyedül volt? - Még ezt is milyen kedélyesen tudta kérdezni.

- Amikor meglátogatott? - Most aztán igazán vörös volt Wixné arca: Sir Claude kedélyeskedése sem halványította el a pírt, mely egy percig úgy izzott rajta, akár rút becsületessége. - Nem... mások is voltak a kocsiban. - Kisvártatva hozzátette, mint egyedüli enyhítő körülményt: - De nem jöttek fel.

Sir Claude nevetésben tört ki, és még Maisie is tudta, min nevet: míg mostohaapját figyelte, aki nevetgélve járkált fel-alá, s a kandallóhoz érve egy rúgással helyére igazított egy fahasábot, maga is megértette - jobban, mint e pillanatban bármi egyebet - ennek a többes számnak a nevetséges voltát. És valójában aligha tudta volna megmondani, hogy fokozni vagy inkább eloszlatni akarja-e a derültséget, amikor megjegyezte: - Talán a komornája volt.

Wixné mindenesetre megrovó pillantást vetett rá. - Nem a komornája volt.

- Úgy érti, ez idő szerint kettő is van neki? - kérdezte Sir Claude, mintha az utóbbi mondatot nem is hallotta volna.

- Két komornája? - csodálkozott rá Maisie, mintegy feltételezve, hogy mostohaapja mindent hallott.

A szemszabályozó még helytelenítőbben villogott; Sir Claude azonban elejét vette a rendreutasító szavaknak: - Na, ide figyeljen, mire célozgat maga? És egyáltalán, mit akarhatott magától a feleségem?

Wixné pillanatnyi hallgatása megértette a férfival, hogy kérdésére a válasz - lelke rajta! - talán többet is elárulhat a kelleténél. Úgy tetszett, Wixné aggályoskodva latolgatja s fogalmazza meg végül mondanivalóját: - Azt akarta tudomásomra hozni, hogy maga végérvényesen szabad. Ezt az ő szájából hallani olyan öröm volt, amit persze nem is reméltem; ilyen bizonyossággal a tarsolyomban már boldogan elindulhattam. Maga nyilván tudja, hogy akkor is eljöttem volna, ha őlédisége nem unszol; maga is tudja, miben reménykedtünk már olyan régóta, és mit jelent számunkra őlédiségének az a bizonyos folkstone-i lépése, amelyről beszámolóját oly elragadtatottan hallgattam. Nagy elégtétel nekem, hogy maga végre szabad - fejezte be nagy büszkén az okfejtést -, de bevallom, igazán boldoggá őlédisége eljárása tett!

- Az *ő* eljárása? - visszhangozta Sir Claude. - De hiszen, drága asszonyom, nejem őnagysága úgy járt el, mint valami aljas gonosztevő! A mi céljainknak ez történetesen ragyogóan megfelel; ami persze nem változtat a tényen, hogy a gyermek anyja gyalázatos dolgot művelt. Cserbenhagyta kis barátnőnket, úgy eltaszította magától, mintha csak kilökte volna ezen az ablakon a sikoltozó, könyörgő kis szerencsétlent két emelet magasságból az utca kövezetére.

Maisie derűsen figyelte a vitatkozókat, s megszólalt: - Csakhogy a maguk kis barátnője, kedves Sir Claude, nem könyörög, és nem sikoltozik!

Mostohaapja egy pillanatig rajta felejtette a tekintetét. - Ez is egyik elragadó tulajdonsága, de csak egyetlenegy a százféle érdeme közül, amelyekért szeretjük. - Majd ismét Wixnéhez fordult: - Azt azonban, ha megfeszülök, sem értem, mi célja volt végül is Idának, miféle aljas játékot akart űzni, amikor volt képe magához fordulni, magához, akivel úgy elbánt? Vajon - tisztelt nejem észjárását ismerve - hogyan akar megint kibabrálni velünk, amikor a legkevésbé számítunk rá?

- Nem tervez ő semmit, nem akar kibabrálni senkivel sem. Olyan szeretetreméltónak pedig még sose láttam, mint amikor - ahogy maga mondja - volt képe hozzám fordulni. Fütyülök rá, hogyan bánt el velem régebben, ezerszer is megbocsátok neki! - Wixné a hangját is felemelte, amit sose tett; a tisztánlátás diadalát hirdette. - Én megértem őt, sőt még csodálom is! - rebegte. Ezt úgy mondta, mintha bővebb magyarázatra már nem is lenne szükség; aztán, mintegy a gyengébbek kedvéért, mégiscsak hozzáfűzte: - Mondom, egészen más volt ezúttal; szavamra, alig ismertem rá. Megértés, ösztönszerű megérzés sugárzott belőle; ez hozta hozzám. A jó szíve vezette hozzám, s ha maga, Sir Claude, mindeddig ilyesmit nem is feltételezett volna róla, én tökéletesen meg tudom érteni. Pedig ezúttal rácáfolt! Úgy bizony!

Maisie-t is mellbe vágta e kijelentés nyers igazsága, s mint annyiszor, most is félve leste, milyen bosszús szavakra ragadtatja magát Sir Claude; ahelyett azonban, hogy a fenét emlegette volna, ahogy papa szokta, csupán egy kérdéshez folyamodott, mely legfeljebb kissé kurtán csengett:

- Most éppen ki az illető, nem tudja?

Wixné méltóságteljes értetlenségbe menekült: - Miféle illető, Sir Claude?

- Aki a bérkocsikat fizeti. Ki várakozott a maga kapuja előtt veszteglő fiákerben?

A nevelőnő, szegény, olyan sokáig késlekedett a válasszal, hogy kis barátnőjének megesett rajta a szíve, és segítségére sietett: - Nem a kapitány volt.

Ám a jó szándékával csak azt érte el, hogy a kitűnő asszonyság aggályos pillantását még kétkedőbb tekintet váltotta fel, Sir Claude pedig persze elnevette magát. Wixné szinte könyörögve fordult hozzá: - Muszáj megmondanom?

A férfi ezen is csak mulatott. - A nejem talán szavát vette, hogy nem árulja el?

Wixné még szúrósabban nézett rá. - Úgy értem, Maisie előtt.

Sir Claude megint felnevetett. - Ez a gyerek csak nem árthat az illetőnek!

Futólag Maisie-t is megcsapta e feltételezés könnyed humora. - Nem hát, én igazán nem árthatok neki.

A szemszabályozó ismét végigpásztázott rajta, aztán szinte szétpattant viselője kirobbanó őszinteségétől. A szerteröppenő szilánkok közepette Wixné egy nevet ejtett ki: Mr. - Tischbein.

Egy pillanatra csend támadt, míg Sir Claude és Maisie egymásra tekintett, és a férfi komolyságot parancsolt magára. - Tischbein urat nem ismerünk, ugye, kedves?

Maisie kellőképp megfontolta a kérdést. - Nem, ezt a Tischbein urat nem tudom hova tenni.

Ez a kis párbeszéd szembeötlő hatást tett az idős hölgyre. - Már megbocsásson, Sir Claude - szólt leplezetlen fagyossággal a hangjában -, ha a szemébe mondom: hálát adok Istennek, már csak kis pártfogoltunk miatt is, hogy e küldetés végrehajtásához hozzásegített. - Hosszú, fájdalmas sóhajt hallatott. - Épp ideje volt! - Majd, mintegy az erkölcsi tanulság hangsúlyozására, így folytatta: - Az előbb azt mondtam, megértem a feleségét. Azt mondtam, csodálom őt. Ettől nem tágítok most sem; akkor kezdtem így érezni iránta, amikor beláttam, amit ő, szegényke, maga is belátott. Akarja, hogy pontot is tegyek az i betűre? Hát tessék. Azért jött hozzám, mindenek ellenére, mert én... - alig tudta elrebegni - nos, mert én tiszta vagyok! Belátta, hogy a lánya mellé végre is kell egy *tisztességes* ember!

Maisie agya villámgyorsan váltott, és kissé meghökkentette a célzás, hogy Sir Claude nem tisztességes ember; hanem aztán ösztönösen ráérzett, hogy a megkülönböztetés mégsem mostohaapja ellen irányult. Így aztán annál inkább meglepte Sir Claude nyíltsága, amellyel önmagát sem kímélte. - Ha a feleségem tisztességes személyt keres, mért éppen *rám* bízza a lányát? Maga például biztosan nem tart tisztességes embernek, s hogy Ida se, arra mérget veszek. Én viszont úgy vélem, vagyok olyan tisztességes, mint bárki más, és az én viselkedésem igazán nem teszi nejem cselekedetét akár egy csöppnyit is kevésbé aljassá!

- Maga csak ne hivatkozzon a viselkedésére! - kiáltott Wixné. - Ne beszéljen ilyen utálatosan; amit mond, csupa álnokság és gonoszság, ezt nem tűröm! Azért vagyok itt, hogy a maga tisztességére vigyázzak, és ezért tettem eddig is mindent! Én óvni akarom magát - nem önmagától, hisz önmagában maga jó és nemes! Attól a személytől akarom óvni, aki a rossznál is rosszabb! És ha már idejöttem, nem félek beszélni róla! Ő az a személy, akinek a helyében őlédisége még engem is örömest lát; s ha a kedves felesége még saját magát sem tartja megfelelő társaságnak Maisie számára, hát gondolhatja, hogy nem Mrs. Beale-nek akarja átengedni a helyét!

Maisie e kitörés alatt Sir Claude arcát figyelte, de csupán annyit látott, hogy kissé elsápad. Ettől valahogy fura lett az ábrázata, ahogy Susan Ash mondta volna, de talán még inkább attól a kényszeredett mosolytól. - Maga túl szigorúan ítéli meg Mrs. Beale-t. Vannak jó tulajdonságai is.

Erre Wixné - ahelyett, hogy tüstént válaszolt volna - azt tette, amit az imént Sir Claude: az ablakhoz lépett, és egy ideig a zivatart bámulta. A percnyi csöndben Maisie hallani vélte a szelet és az esőt. Sir Claude azonban, mint aki fittyet hány mindennek, a kalapja után nézett; ám Maisie gyorsabb volt, felkapta a kalapot, és mostohaapjának nyújtotta. A férfi arcán egy „köszönöm" fénylett, amikor átvette, és Maisie-t hirtelen arra ösztökélte valami, hogy még ne engedje el a kalap karimáját, s míg mindketten a fejfedőbe kapaszkodtak, szemük néhány másodpercig élénk párbeszédet folytatott. Közben Wixné is megfordult. - Csak nem azt akarja mondani - fortyant fel -, hogy visszamegy *hozzá*?

- Mrs. Beale-hez? - Maisie elengedte a kalapot, és valahogy meghatónak találta a mozdulatot, amellyel Sir Claude zavartan, szinte alázatosan forgatta a kezében, mintegy megrettenve az öreg hölgy vádló szavaitól. Ezt a kalapgyürkölést másoktól is látta már, olyanoktól, akiknek - ebben biztos volt - semmivel sem volt több a rovásukon, mint Sir Claude-nak. - Még nem is tudom, drága barátnőm. Majd meglátjuk... holnap még beszélünk róla. Most viszont egy kis friss levegőre van szükségem.

Wixné, még háttal az ablaknak, olyan mozdulattal szegte fel a fejét, mintha egy pillanatig tartóztatni akarná a férfit. - Franciaország összes friss levegőjéből nem tud annyi bátorságot meríteni, Sir Claude, hogy tagadja: egyszerűen fél önagyságától!

Most aztán tényleg fura lett az ábrázata Sir Claude-nak; nem is kellett hozzá Susan, hogy Maisie észrevegye! Rögtön feltűnt neki, ahogy mostohaapja pillantása - keze a kilincsen - róla a nevelőnőre siklott, majd ismét őrajta állapodott meg. Sir Claude szeme, míg rövid ideig bár, de rajta pihent, mintha elmondani, magyarázni próbált volna valamit. Az ajka azonban nem magyarázkodott; csupán Wixnének adott igazat: - Igen. Egyszerűen félek tőle! - Kinyitotta az ajtót, és kilépett.

Maisie egyszerre visszaemlékezett Sir Claude vallomására, hogy fél mamától; eszerint mostohaanyja immár a második hölgy, akivel szemben csődöt mond az a híres férfierény: a bátorság. Sőt, voltaképpen hárman vannak, ha az ember Wixnét is beleszámítja, aki előtt mostohaapja, szó, ami szó, meghunyászkodott. No de Sir Claude-nak eme fogyatékossága csak még nagyobb gyengédségre késztette Maisie-nket. Elég volt, ha eszébe idézte mind-azokat a hölgyeket, akiktől ő maga - mint mondani szokta - begyulladt, és máris megértéssel telt meg a szíve.

24

Az eső csak zuhogott rendületlenül, úgyhogy ifjú hölgyünknek, ha titkos ábrándját valóra váltva be akarta mutatni látogatójuknak a kontinenst, elfogadható magyarázatot kellett találnia az időjárásra is. Aznap este a *table d'bôte*-nál máris élvezettel csillogtatta meg jólértesültségét: ezúttal csupán másodízben ült végig efféle szertartásos étkezést, és bizonyára nem fitogtatta volna előjogait és ismereteit - mely utóbbiak főként csak az egyes fogások nevére korlátozódtak -, ha nem sarkallja valami arra, hogy magyarázatokkal tündököljön. Wixné szórakozottan, megilletődötten hallgatta, de láthatólag nem hatolt minden szó a tudatáig; úgy fogadta el tanítványa tolmácsolásában az étlap rejtélyeit, mint aki nem is annyira pillanatnyi kénytelenségből, mint inkább korlátainak tudatában hajlandó mindennek hitelt adni. Maisie - amikor már rohamosan közeledett a lefekvés ideje - egyszerre olyan helyzettel találta szemközt magát, melyre bizony nem készült fel. Ők ketten Wixnével vacsora után visszatértek emeleti szalonjukba, Sir Claude pedig, miután megígérte, hogy később csatlakozik hozzájuk, lenn maradt cigarettázni, és szót váltani régi ismerősökkel, akikkel minduntalan összefutott. Előzőleg ugyan azt ajánlotta társnőinek, hogy a kávét a *salon de lecture*-ben[3] fogyasszák el, Wixné azonban fensőbbségesen letorkolta, mondván, hogy saját lakosztályuk épp elegendő kényelmet kínál. Maisie tüstént ellenőrizhette is ezt a nagyzoló állítást, mellyel a derék hölgy - tanítványát lepipálandó - olyan látszatot keltett, mintha egész életét szalonokban töltötte volna; szobájában a kényelmet egy kemény francia kerevet szolgáltatta számára, itt elüldögélhetett, és legfeljebb a gyér fényű francia lámpát bámulhatta, mert a francia falióra megállt, azon ugyan hiába próbálta volna számolgatni Sir Claude hosszas távolmaradásának perceit. Egész magatartása olyan félreérthetetlenül vádolta a férfit, aki, lám, kisiklott a keze közül, hogy Maisie iparkodott másra terelni a figyelmét: elmesélte, milyen lehetetlenül viselkedett Susan az ebéd utáni beszélgetésükkor. Maisie a kedvébe akart járni, ezért megemlítette a leányzónak, hogy hamarosan mentesül kényszerű kötelességei alól, ám a külföldi móditól berzenkedő Susan erre még jobban búnak eresztette a fejét - hogyne, amikor Wixné ki akarja túrni a helyéről! -, így aztán Maisie-nk, míg csillapítgatta, szinte kétkulacsosnak érezte magát, és ugyancsak latba kellett vetnie minden békítő tudományát.

Bezzeg Wixnével szemben csődöt mondott a tudománya, hiába próbálta elfeledtetni vele Sir Claude megátalkodottságát, az csak ott lebegett a levegőben a beszélgetés szüneteiben, és végül csakugyan tagadhatatlanná vált, amikor Sir Claude, alapos késedelemmel - már kis híján tíz óra volt - berobbant, s valamit lobogtatott a kezében. Még meg sem szólalt, Maisie már tudta, mi az; már csak abból is, hogy a kiállítás után apjával töltött óra óta semmi nem történt, ami Mr. Farange-et visszahelyezte volna jogaiba, megsejtette most, hogy az a valami ott mostohaapja kezében Mrs. Beale győzelmét jelenti. Elég volt megpillantania Sir Claude arcát, és máris nehezéket kötött a Mr. Farange-ről őrzött képre, hadd süllyedjen a mélybe, valahová e biztonságot jelentő néhány boldog nap szintje alá. Azt a képet már úgyis hallgatásba burkolta, s a csönd fátyla épp csak annyira lebbent fel, hogy Sir Claude felbukkanásának pillanatában elfedje Mr. Farange feleségének képét is. Most azonban Sir Claude puszta mozdulatától, amint a kezében szorongatott valamit, amiről kiderült, hogy egy levél, a magasba emelte, Mrs. Beale ismét a felszínre bukkant. - Tessék! - kiáltotta a férfi szinte az ajtóból, trófeáját feléjük lobogtatta, és egyikükről a másikukra nézett. Aztán egyenesen Wixnéhez lépett; a borítékból két papírlapot húzott elő, és egy pillantással meggyőződött róla, melyik

[3] Olvasószobában.

melyik. Az egyiket szétnyitva Wixné elé tartotta. - Ezt olvassa el. - A nevelőnő keményen nézett rá, de mintha megrettent volna; lehetetlen volt nem észrevenni, milyen izgatott Sir Claude. Aztán Wixné átvette a levelet, de mialatt olvasta, Maisie nem az ő arcát nézte. És ami azt illeti, Sir Claude sem az ő ábrázatát leste: csak állt a kandalló előtt, most, hogy megtette a magáét, már kissé nyugodtabban, és némán tanácskozott mostohalányával.

A csend nem tartott sokáig; Wixné indulatos kiáltással szökkent talpra. A levelet a földre ejtette; holtsápadtra vált, és a szava is elakadt. - Micsoda förtelem!... Hát ez hallatlan! - tört ki aztán.

- Aranyos, nem? - kérdezte Sir Claude. - Most érkezett, tisztelt nejem pár kísérő sorával. Épp csak továbbítja nekem, és megjegyzi, hogy ehhez minden kommentár felesleges. Hát szerintem is az. Ebben minden benne van.

- Hogy is küldözgethet ilyen undokságot! - méltatlankodott Wixné. - Egyenest a tűzbe kellett volna vetnie.

- Drága asszonyom, Mrs. Beale nem olyan ostoba! Nagy érték ám ez a levél! - Felszedte a földről, és újabb elégedett pillantást vetett rá, amitől menten felderült az arca. - Egy ilyen dokumentum - kezdte, majd némi tűnődés után halkított egy cseppet a hangján -, egy ilyen dokumentum végül is kiindulási alap lehet.

- Kiindulási alap? Mihez?

- Hát... a válóperhez.

- *Ő* indítana válópert? - Wixné hangjában félreérthetetlen gúny bujkált. - Ugyan mi jogon?

Sir Claude mérlegelte a kérdést. - Hogy mi jogon próbálna megszabadulni a férjétől? De hiszen már meg is szabadult tőle!

- Törvényesen nem. - Tanítványa még sose látta Wixnét ilyen magabiztosnak: ez egyszer tudta, mit beszél.

- Az lehet - nevetett Sir Claude -, de attól még neki is megvannak a jogai, akárcsak nekem!

- Ahhoz, hogy válópert indítson? Épp ehhez nincs joga se neki, se magának, és pontosan ezért olyan botrányos a kapcsolat maguk között. Hát én csak ennyit mondhatok! - fejezte be Wixné valami utánozhatatlan diadalnyerítéssel. Ő csak tudta, mit beszél!

Maisie közben néma kérdéssel ostromolta Sir Claude-ot, akinek ezúttal könnyebb volt szembenéznie mostohalánya kíváncsiságával, mint Wixné állításaival.

- A levelet apád írta Mrs. Beale-nek, kedvesem, Spából, és végérvényes szakításnak szánta. Tudomására hozza, mégpedig nem éppen mézesmázos szavakkal, hogy - szakszerűen szólva - hűtlenül elhagyja. Ezzel végérvényesen pontot tesz a kapcsolatukra. - Szeme ismét végigfutott a sorokon, majd láthatólag elhatározásra jutott. - Valójában ez olyan közelről érint téged, Maisie, annyira rád vonatkozik minden szava, hogy azt hiszem, nem árt, ha magad olvasod el, milyen helyzet elé állít jó apád. - S azzal odanyújtotta a levelet.

Wixné azonnal lecsapott rá; sikerült megkaparintania, még mielőtt Maisie ráébredhetett volna, hogy ő maga tulajdonképpen fél attól a papírdarabtól. Wixné sietve a háta mögé dugta a papirost, és dühösen meredt Sir Claude-ra. - Hogy elolvassa, maga szerencsétlen? Ezzel az ártatlan gyermekkel akar ilyesmit elolvastatni? Azt hiszem, maga megőrült, ember. Maisie egy pillantást sem fog vetni erre a levélre, amíg én itt vagyok, és meggátolhatom!

Wixné féktelen közbelépése Sir Claude arcába kergette a vért: meglepetésében kissé ostoba képet vágott. - Maga szerint nagyon is csúnya dolgok vannak benne, mi? Hát éppen ezért gondoltam, hogy jó lecke és tanulság lenne Maisie számára.

A kislány méltányolta mostohaapja szándékát, és egy gyors közbeszólással megmentette a helyzetet. Kedvesen Sir Claude-ra mosolygott: - Elhiszem én látatlanban is, milyen csúnya dolgok állnak abban a levélben! - Eszébe jutott még valami, egy pillanatig visszanyelte, aztán csak kimondta: - Úgyis tudom, mi van benne.

Sir Claude persze nevetésben tört ki, s míg Wixné egy „uramisten"-t nyögött, így szólt: - Nem beszélnél így, kisöreg, ha valóban tudnád! Arról van szó - fordult ismét nyájasan Wixnéhez -, egyszerűen arról van szó, hogy ez a levél visszaadja Mrs. Beale szabadságát.

Wixné válasza csupán egy pillanatig késett. - Hogy szabadon élhessen *magával*?

- Hogy ne kelljen a férjével élnie, sem úgy tennie, mintha együtt élne vele.

- Á, így már egészen más! - könnyebbült meg Wixné, és pillantása megnyerő következetlenséggel unszolta a gyermeket a helyeslésre.

Mielőtt azonban Maisie színt vallhatott volna, Sir Claude ragadta magához a szót, miközben félig szomorkás, félig rábeszélő arckifejezéssel megállt látogatójuk előtt, és kezével erőteljesen masszírozta a tarkóját. - De az ördögbe is, akkor meg miért olyan megnyugtató magának - mondhatnám, mért örvendezik annyira annak, hogy drágalátos házastársam elhagyásával én is szabaddá váltam?

Wixné a nekiszögezett kérdésre először csak hallgatással felelt, aztán egyszerre szokatlan, egészen váratlan módon reagált. Maisie alig akart hinni a szemének, amikor a derék hölgy, akitől az ingerkedést eddig teljesen idegennek vélte, egy fintort vágott, és kuncogva, sokat sejtetően és pajzánul meglegyintette Sir Claude-ot. - Maga hamis, tudja azt maga, miért! - Azzal elfordult. Sir Claude arca, ahogy Wixné háta mögött mostohalányára nézett, maga volt a megtestesült elképedés; arra azonban már nem maradt idejük, hogy derült vagy riadt pillantást váltsanak, mert leckéztetőjük szeme ismét rájuk szegeződött. Wixné kezdett végtelenül sokoldalúnak mutatkozni, és most is nagy hirtelen váltott hangnemet: - Azért hozta ide nekem azt a firkálmányt, hogy legyen ürügye visszahajókázni hozzá?

Sir Claude összeszedte a bátorságát. - Ilyen értesülés után igazán tisztességtelen dolog lenne, ha nem sietnék hozzá. Lássa be, ez csak elemi udvariasság és emberség. Elvégre, drága asszonyom, az ember nem hagyhat csak úgy faképnél egy nőt, épp amikor ilyen galádul bántak el vele, és vérig sértették. Vannak még úriemberek is a világon, a kutyafáját, kedves jó Wixném! Különben sem szándékoztunk mi ketten Maisie-vel a végtelenségig itt rostokolni, ha nem tudná; ez csak afféle szárnypróbálgatás inkább, a pár napos távollét csupán arra jó, hogy megmutassuk az érdekelteknek: velünk nem lehet packázni. Ha meg úgysem hagyunk magunkkal packázni, akkor mi a fenének kössük annyira az ebet a karóhoz? Elvégre nincs miért begyulladnunk! - Élénken, lendületesen érvelt, és szavai úgy magukkal ragadták Maisie-t, hogy csupán egyetlen kurta pillanatra akadt el a lélegzete, amikor következő mondatával mostohaapja várakozásteljesen fordult hozzá: - Ugye, kisöreg, nem azért jöttünk, hogy örökre itt ragadjunk, és mindent *egyszerre* élvezzünk ki?

Maisie soha nem is kételkedett benne, hogy képes hősiesen kiállni Sir Claude mellett. - Hát persze hogy nem! - Úgy tiltakozott, mintha a puszta elképzelés is megbotránkoztatná. - Csak úgy szétnézünk, találomra. - Majd hirtelen ötlettel, egy mosoly kíséretében, még hozzáfűzte: - Addig nézelődünk, amíg az erszényünk engedi. - Mindeddig igazán igénytelen volt, de ezúttal őszintén remélte, hogy amit tett, méltánylásra talál. Érezte is, hogy Sir Claude hálás neki, de

ránézni nem mert, attól félt, menten elpityeredik. Inkább Wixnére nézett, és végül kivágta a rezet: - Különben sem lenne szép, ha megbántanám Mrs. Beale-t.

Erre Sir Claude csak valami mélyről feltörő, tagolatlan, de Maisie fülének édes hanggal válaszolt; Wixné bezzeg nem restellt elpityeredni. - És az szép, ha *engem* bántasz meg? - Zavarba ejtő kérdés volt, annál is inkább, mert Wixné felindulása csak fokozta a hatást. - Ha még egyszer találkozik azzal a nővel, elveszett! - jövendölte a férfinak.

Sir Claude belebámult a lámpa holdképébe; mintha egy pillanatra a Mrs. Beale-lel való találkozás képzett volna meg előtte. Nyilván e látomásból merített erőt, hogy visszavágjon: - A történtek után Mrs. Beale helyzete tökéletesen megváltozott; ne is próbáljon arról meggyőzni, hogy ezt nem kell figyelembe vennem.

- Ha azzal a nővel találkozik, elveszett! - ismételte Wixné még nyomatékosabban.

- Azt hiszi, nem enged majd vissza magukhoz? Kedves hölgyem, én úgy hagyom itt magát és Maisie-t, mint a jövő zálogát, és ígérem mindenre, ami szent, hogy legkésőbb szombaton megint itt vagyok. Anyagiakra addig se legyen gondjuk; itt lakhatnak ezekben a szép szobákban, a személyzettel majd elintézem, hogy a leggondosabb kiszolgálásban részesüljenek, és minden kényelmet megkapjanak. Az idő most már bizonyosan megjavul, és csodaszép lesz. Mindketten szabadok lesznek, mint a madár, bebarangolhatják a helységet, pazarul szórakozhatnak. Kocsit is kapnak, hogy kedvükre furikázhassanak, és az egész háznép rendelkezésükre fog állani. Nagyúri életük lesz. - Szünetet tartott, egyik hallgatójáról a másikra nézett, mintha szavai hatását akarná leolvasni az arcukról. Akár meg volt elégedve az eredménnyel, akár nem, egy pillanattal később hozzátette: - Csak most ne okvetetlenkedjenek itt nekem!

Maisie csak saját magán mérhette le a hatást, bár valami azt súgta, hogy a csábszavak Wixné szigorát is engedékenyebbé lágyították. Hiszen egy ilyen kis szónoklat, az az ellenállhatatlan vonzerő, ami Sir Claude megkapó őszinteségéből árad, valósággal csodákat tud művelni! Maisie ajkán az elismerés kimondatlan szavai lebegtek, s épp csak pislogni tudott káprázó szemével, amikor Wixné szinte belefojtotta a szót: mintha csak a gondolataiban olvasott volna szegény jó asszony, és sárba akarná tiporni a kikívánkozó ékes szóvirágokat. - Szörnyű egy ember maga! Nagyon is tisztában van vele, hogy számomra nem kis dolog, ha ilyen fejedelmi ígéretekkel kecsegtet! - Maga Sir Claude is fejedelmi jelenség volt, ahogy ott állt és szónokolt, és Maisie e pillanatban csupán rajongva tudott felnézni rá. Ugyanakkor valami különös sejtelem futott át rajta, s mintha Wixné következő szavai is ennek adtak volna hangot: - Mennyire vágyhat rá, hogy lássa őt, ha ilyen ígéretekre ragadtatja magát, sőt képes ilyesmiket megtenni a magunkfajta kis senkiknek, Maisie-nek meg nekem! Annak az asszonynak hatalma van maga fölött, maga sem tagadhatja, és isten tudja - vagy legalább *én* tudom -, milyen okból és meggondolásból, alig várja, hogy ismét alávesse magát e hatalomnak! Nem számít, egy napig tart vagy háromig, magának megéri, és a gyönyörökért, amit tőle kaphat, kész minden áldozatra! Bizonyára szeretné velem elhitetni: ezt az áldozatot csak azért hozza meg, hogy rávegye őnagyságát: mondjon le magáról; én viszont azt tanácsolom, erre ne pazaroljon se pénzt, se energiát. *Maga* mondjon le róla először. Azután kifizetheti, amivel csak akarja!

Sir Claude mindezt szó nélkül végighallgatta, bár egy-egy szó arcába kergette a vért, és ennyire zaklatottnak, sőt megdöbbentnek Maisie még sohasem látta. Ilyen őszinte felháborodást a kislány eddig csupán Wixné arcán látott, és nőttön-nőtt az a meggyőződése, hogy a nevelőnő, íme, nagyobb hatással van mostohaapjára, mintsem bármelyikük is képzelte volna. Valójában Wixné ezt a „hatalmat” - ahogy ő maga nevezte - már jó ideje megszerezte Sir Claude fölött, bár egészen másképpen, mint Mrs. Beale, vagy azelőtt őlédisége. Most azonban

Maisie megérezte: mostohaapja igazán nem várta volna, hogy Wixné e hatalmából előnyt kovácsoljon. Pedig a jó asszony csak most melegedett bele igazán! Egyre megszállottabban bizonygatta igazát - ami főként annak tulajdonítható, hogy Sir Claude kissé szárazon, de azért kedvesen és Maisie-nk bámulatát kivívó béketűréssel kijelentette: - Drága barátnőm, ez olyan dolog, amiben nekem magamnak kell döntenem. Maga az utóbbi időben épp elégszer döntött helyettem, amit, higgye meg, szívből méltányolok. Csakhogy ezt nem teheti meg mindig: senki sem dönthet a másik helyett minden alkalommal, ezt nyilván belátja. Vannak kivételes esetek, különleges és igen kényes helyzetek. Túl könnyű dolgom lenne, ha mindent magára háríthatnék: hagynám, hogy jó adag felelősséget magára vállaljon, ami miatt később csak szégyenkezném. Meglátja, így is épp elég felelősség nehezedik majd a vállára, ha elfogadja a körülmények teremtette helyzetet, és itt marad kis védencünkkel, míg én vissza nem érkezem, és ha csak lehet, nem mond le e pár apró örömről és kényelemről, sem pedig - ezt talán joggal remélem mindkettőjüktől - a *belém* vetett bizalomról.

Ó, Sir Claude csakugyan fejedelmi volt most, azzá tette minden szava, amit kiejtett, a hanghordozása, amellyel beszélt, és Maisie érezte, hogy nevelőnője szinte kínosan vonaglik e növekvő bűvkörben, majd kétségbeesetten menekül az annyiszor elítélt indulatokhoz, az önismétléshez: - Maga fél attól a nőtől, fél tőle, fél, fél! Jaj, istenem, jaj, jaj, istenem! - Wixné hangosan óbégatott, aztán csak hangtalanul rázkódott tehetetlen bánatában. A következő pillanatban az ösztövér kerevetre vetette magát, és szenvedélyes könnyekben tört ki.

Sir Claude csak állt, és nézte egy darabig; lassan, gyengéd megértéssel ingatta a fejét. - Hiszen már beismertem: halálosan rettegek tőle; ezt a kérdést hát le is zárhatjuk. Azt hiszem, legjobb lesz, ha most mindketten lefekszenek - folytatta -, zsúfolt napjuk volt, biztosan holtfáradtak. Reggel nem kell velem törődniük; van egy korai hajó, mire felébrednek, én már árkon-bokron túl leszek, s mi több, magam szedem ráncba, méghozzá igen hatásosan, a mi rátarti, de talán nem javíthatatlan Ash kisasszonyunkat. - Mostohalányához fordult, mintha búcsúzóul még biztosítani akarná, hogy ennyi feszültség és torzsalkodás közepette is összetartoznak, s Maisie-nek nincs oka aggodalomra. - Maisie gyerek! - tárta ki feléje a karját. A kislány bűntudatos megkönnyebbültséggel futott hozzá, s mikor Sir Claude megcsókolta, ő legmegfelelőbb válasznak a hallgatást vélte, azt a beszédes hallgatást, amely a szavak csatája után a legenyhítőbb gyógyír lehetett a férfi sebeire. Hosszan tartották egymást átölelve, s közben némán esküdtek ismét hűséget egymásnak, mígnem a hirtelen talpra ugró Wixné szava szinte erőszakkal választotta szét őket.

Wixné, aki visszatérő bátorsággal vagy inkább egy utolsó erőfeszítéssel termett talpon, valósággal szánalmas esdeklésbe kezdett: - Könyörgök, óvakodjon ilyen szerencsétlen és végzetes lépéstől! Én nagyon jól ismerem őt, még ha maga ki is nevet ezért az állításért; egy-kétszer láttam csak, az igaz, de azért ismerem, jól ismerem. Azt is tudom, mit fog tenni - látom magam előtt, ahogy itt állok. Isteni szerencse, hogy maga fél tőle. Csak aztán, az ég szerelmére, ne is fojtsa el a félelmét, használja ki az előnyt, a biztonságot, amit ez nyújt magának. *Én* bezzeg nem félek tőle, ezt elhiheti; hiszen meggyőződhetett róla, hogy már semmitől sem félek. Hadd menjek én hozzá - majd én elintézem őnagyságát kesztyűs kézzel, hogy egy hajaszála sem görbül meg. Csak két-három napot adjon nekem, majd én szépen felgöngyölítem ezt az egész kapcsolatot. Maga addig itt marad Maisie-vel, élvezi a kocsikázást, a mulatságot meg a fényűzést, amíg vissza nem térek, aztán útra kelünk hármasban - felhőtlen boldogságban élünk majd. Hallgasson rám, hallgasson rám! - esdekelt elsöprő ékesszólással. - Tessék, itt vagyok; tudom jól, mi vagyok és mi nem. De azért bátran állítom mindkettőjük előtt, hogy sokkal, de sokkal többre vagyok képes magáért, mint az a nő, bárhogy igyekszik is! Igen, Sir Claude, az arcába merem ezt vágni, pedig magának köszönhetem még a ruhát is a testemen s a cipőt a lábamon. Mindent magának köszönhetek. Épp ezért merek így beszélni;

mi más lehetne a leghőbb vágyam, mint hogy mindent ezerszeresen fizessek vissza? Hát tessék, itt vagyok, rendelkezzék velem! - Szinte őrjöngve tárulkozott ki, és hevességével, furcsa külsejével titokzatos szertartásokat, áldozatokat végző papnőre, nevetséges szerepcserék és behelyettesítések szánalmas alanyára emlékeztetett. Míg beszélt, szoknyáját lobogtatta, mintegy adósságának jelképeként. - Nekem semmim sincs, tudom én, se pénzem, se ruhám, se megjelenésem, semmim az égadta világon, csak ez a picurka igazság, amivel megveszteget-hetem magát: hogy maguk ketten énnekem többet jelentenek mindenkinél, és ha megengedi, hogy segítsek magán, hogy megóvjam, hogy mindkettőjük vágyait valóra váltsam az egyetlen lehetséges módon, akkor én akár látástól vakulásig örömest dolgozom a maga szolgálatában!

Sir Claude-nak a szava is elakadt e fennkölt szónoklat hallatán, és szemlátomást nem csekély felindultságban és kínban kutatott illő válasz után. Hasztalan tusakodott azonban magában, míg csak pillantása - mint már annyiszor és oly szerencsésen - nem találkozott intelligens kis pártfogoltja több mint gyermeki ragaszkodást sugárzó tekintetével. Ettől aztán - szegény befolyásolható és magatehetetlen férfiember - menten magára talált. Ha Maisie még gyermek is, azért csak a másik nemhez tartozik, ami nagy segítség. Sir Claude ezt mindjárt kifejezésre is juttatta azzal, hogy ismét ölelésre tárta a két karját. Maisie boldogan sietett hozzá megint, és újabb néma tanácskozás következett. - Légy kedves hozzá, nagyon kedves - szólt végül hallhatóan a férfi -, olyan kedves, amilyen még *hozzám* sem voltál! - S azzal máris kinn volt a szobából, anélkül, hogy még egy pillantást vetett volna Wixnére, Maisie pedig ott maradt azzal a kissé nyomasztó érzéssel, amivel az elhangzott szavak töltötték el, no meg az a tagadhatatlan tény, hogy Sir Claude megint csak megfutamodott.

25

Sir Claude-nak úgy beigazolódott minden egyes jövendölése, hogy egyenesen méltánytalanság lett volna kételkedni az ígéreteiben. Minden, amit kilátásba helyezett, szinte betű szerint valóra vált, még az a fogadalma is, hogy megrendszabályozza Susan Asht. Maisie, aki másnap hajnalban arra ébredt, hogy a megszelídült száműzött szenvedélyes öleléssel búcsúzik tőle, megújult csodálattal adózott Sir Claude ügyes bánásmódjának, miközben visszaheveredett pamlagjára; amikor pedig később felkelt és öltözködni kezdett, bámulata újjáéledt a szőnyegen megcsillanó hatpennys láttán, melyet büszke tulajdonosa, Susan nyilván véletlenül pottyantott el. Hatpennysekben egyébként a következő negyvennyolc órában sem volt hiány; Maisie-nk képzeletében megannyi „muris" pillanat előhírnöke volt mindegyik, s mint hamarosan észrevehette, a pénzzel nem fukarkodott Wixné sem, aki pedig méltán állhatott volna bosszút Sir Claude megfutamodásáért azzal, hogy visszautasítja a felkínált lehetőségeket. Ám azokat képtelenség volt semmibe venni; a derék hölgy maga mondta, hogy nevetséges lenne gyalog járni, ha az ember fiákerrel parádézhat. Különben is csupa parádéval sürgölődtek körülöttük: még a pincérek is, akik a különféle fogásokat kínálták, melyekből Wixné - merő megátalkodottságból - jócskán vett minden alkalommal, akaratlanul is leleplezve Maisie előtt gyengeségét, valamint észjárását. Mohósága sok mindent elárult kis társnőjének, testi és lelki állapotáról egyaránt. Sok-sok elmaradt vacsorát kellett pótolnia, s igazán megrendítő, hogy kiéhezett állapotában is akkora erkölcsi erőt tanúsított. Aggályai elől most az ételek élvezetébe menekült, de éppen e menekvés árulkodott baljós aggályairól. Voltaképpen önmagával tusakodott: visszautasítsa-e, hogy megvásárolják, vagy hagyja-e magát felöltöztetni és etetni - s e csatában végül a hitványabb elem kerekedett felül. Elvégre a franciaországi fejlemények csak nyereséget jelentettek számára - de Maisie számára is, aki egyszerre biztonságban érezhette magát, és könnyedén háríthatott el minden veszélyt. Csak így hajthatta végre maradéktalanul Sir Claude utasítását, hogy „kedves" legyen Wixnéhez; csak így bírhatta rá nevelőnőjét, hogy minden kétséget félretéve élvezze a kiruccanás örömeit.

A kétségek egyébként is eltörpültek, amint az idő megjavult: gyönyörű nyári napok következtek, ahogy Sir Claude megjósolta, s ez mindkettőjükre nagy hatást gyakorolt. Mintha csak Sir Claude mindennek tudná a titkát! Hátrahagyott hívei szinte minden lépésükkel új meg új csodákba botlottak, és lassanként remény költözött a szívükbe, s minden derűs színt öltött. Nagyszerű volt végigkocsikázni a hosszan elnyúló szirten, de talán még annál is kellemesebb séta esett az árnyékban - mert a nap forrón tűzött, az ezer színű és ezer illatú *port*, azaz a kikötő mentén meg az utcákon, ahol angol szemmel nézve minden, ami olyan volt, mint otthon, rejtélyt jelentett, és minden, ami más volt, nevetségesnek látszott. De a legjobb volt végigbaktatni a hosszú Grand'Rue-n, egészen az *haute ville* kapujáig, majd a boltívek alatt áthaladva, felkapaszkodni az ódon, kanyargós bástyasétányra, az őrt álló fák, csendes kis zugok, hívogató padok birodalmába, ahol barna arcú öregasszonyok üldögélnek fura, fehér fodros főkötőben, fülükben hosszú aranyfüggővel, kötögetnek vagy szunyókálnak, s távolabb kicsi, sárga ábrázatú házak sorakoznak, melyek mintha zsugori vének vagy szegény papok házai lennének, úgy lapulnak a komor *château* árnyékában, az üres várárok fölött keresztülívelő hídon pedig aprónak látszó katonák lebzselnek, s a vártornyok ablakában katonai fehérnemű szárad. Olyan hangulata volt ennek a városrésznek, hogy Maisie meg is kérdezte, nem ilyennek képzelné-e az ember a középkort; s amikor felismerte, és nem is első ízben, Wixné történelmi tájékozottságának korlátait, inkább elégedettséget érzett, semmint megbotránkozást, hiszen ezáltal csak újabb alkalma nyílt széles körű ismereteinek fitogtatására. Egymás mellett ücsörögtek a vén szürke bástyán, onnan néztek le az új városkára, melyet ők

éppoly réginek láttak, a fenséges templomkupolára és a magasba szökkenő, aranyos Nagyboldogasszony-toronyra - nevezetes templom ez, úgy hírlett, s nekik már csak azért is tetszett, mert egészen más volt, mint amelyekben eddig megfordultak. Később belülről is megcsodálták e szent hajlékot, és Wixné bevallotta, valószínűleg végzetes mulasztás az életében, hogy nem lett katolikus. Vallomása kíváncsi töprengésre indította Maisie-t: ugyan mi gátolhat meg valakit abban, hogy bármilyen későn is, de pótoljon egy ilyen mulasztást? Másodnap reggel ismét felmentek a bástyára - számukra ez mintha végső állomáshelye lett volna annak az utazásnak, mellyel a múlt visszataszító emlékei elől menekültek: itt kerültek legközelebb egymáshoz, szinte bizalmas viszonyba, amely Maisie részéről eltökélt szándék, társnőjénél viszont minden jel szerint kétségbeesett erőfeszítés eredménye volt. Maisie annyi mindent akart Wixné tudomására hozni, hogy hosszú órák múltán döbbent csak rá, hogy ő maga is hasonló törekvések szenvedő alanya. Amint azonban felismerte a helyzetet, mindjárt könnyebb volt mindkettőjük dolga; Maisie azonnal beillesztett minden mozzanatot abba az általános és megszokott jelenségekről alkotott képbe, amelyet - ha szavakba akart volna foglalni - jólértesültsége és személyes véleménye ötvözetének nevezhetett volna. E kavargó benyomások sohasem ötvöződtek még ilyen élénken egybe, mint éppen most, míg öreg nevelőnőjével Sir Claude visszatérésére várakozott - már csak azért is, mert Wixné mintha olvasna a gondolataiban. Valamit mindenesetre kiolvasott belőlük: különben nem kényszerítette volna tanítványát védekezésre a közös kalandjukból fakadt bizalmas közelség ellenére is. A kis tanítvány újabb és újabb csodák nyitjára jött rá, akárcsak a sietős úton Folkstone felé; s ha akkor, Sir Claude társaságában, Wixnére utalt minden burkolt célzás, most, Wixné jelenlétében, hosszú párbeszédeik során - de még inkább a hosszas hallgatások alatt - Sir Claude volt az állandó, elfojthatatlan téma. Szóba került házasságának első ideje; a tanulószobában, örömök és kínok között eltöltött sok szép óra; csakhogy azóta Sir Claude jelentősége, mint valami léggömb, óriásivá növekedett számukra.

Most újra feleleventettek minden régi emléket, s míg a várakozás végtelen perceit a varázslatos környezetben még élvezték is, ösztönös védekezésüket és gyanakvásukat legyőzve csak megbeszéltek minden részletet. Minden szavukban, ahogy görcsösen kapaszkodtak a jövőbe, bizakodás lüktetett, mint egy másodperceket ketyegő óra, mely időnként megkondul, baljós pillanatokra emlékeztetve. Ilyen pillanatok bizony többször is adódtak, a legkínosabbak éppen a vén városfal tövében, ahol pedig minden egyéb békés csöndet lehelt. Maisie-nek leghőbb vágya az volt, hogy Sir Claude óhaját teljesítse, és nagyon kedves legyen Wixnéhez; s mivel ez szerencsésen egybeesett örökös békességteremtő igyekezetével, most e törekvése szinte szárnyakat kapott. Szárnyaló lelkesedésével azonban túllőtt a célon, s így történhetett, hogy már a kezdet kezdetén olyan bajt kevert, amit legjobban szeretett volna elkerülni. Az utóbbi pár napban voltaképpen mást sem csinált, mint hogy olvasott a ki nem mondott gondolatokban; így apránként nyilvánvalóvá vált számára a ki nem mondott, a kimondhatatlan igazság: hogy valójában Mrs. Beale-ről kellene végleg lemondania. Olykor mintha Sir Claude távollétének minden perce újabb szög lett volna a Mrs. Beale-nek készülő koporsóban. Ilyenkor Maisie - mintegy kerülő úton - visszakalandozott a régi szép napok távolába, amikor még szoros szálak fűzték az Overmore nővérek legszebb virágszálához, e kecses és vonzó ifjú hölgy sajátos szépségéhez és okosságához, sőt még sajátos gyötrelmeihez is. Maisie agyában százféle gondolat rajzott, de közülük kettő egyértelműen emelkedett ki. Mrs. Beale elvégre csak a mostohaanyja - de azért mégiscsak rokona. Sir Claude-nak pedig - pontosan ilyen meggondolásból - legmeghittebb bizalmasa (vagy inkább „bizalmas barátnője”, ahogy Maisie nevezte magában), így aztán, Wixné kívánságára, egyiküknek a kedvenc barátnőjével, a másiknak pedig apja feleségével kellene végleg szakítania. Valami különös, megmagyarázhatatlan módon Maisie nemcsak helyesen következtetett, de az ebben rejlő veszélyt is felismerte; valami azonban mindig visszatartotta attól, hogy hitvány gondolatokra ragadtassa magát, így

aztán következtetéseinek sosem adott teljesen hitelt. Mindez számunkra azt látszik bizonyítani, hogy hősnőnkben - bármilyen kitagadottan, jogfosztottan áll is most előttünk - mégiscsak hagyott némi nyomot a szülői ház, valami azért megragadt benne okulásul. Egyetlen apróság volt ez csupán, de olyasmi, amit egy életre megjegyzett magának. Más szóval: kitörölhetetlen képet rajzoltak emlékezetére bizonyos dolgok, amelyek megtételéért vagy meg nem tételéért papa a mamát, mama pedig a papát hitvány féregnek titulálta. Ez az eleven emlék szorongással töltötte el, ahogy a becsmérlő szavakat most Mrs. Beale ajkáról vélte hallani - össze is facsarodna a szíve, ha valóban elhangzanának. Pedig mialatt ő itt belefeledkezik egy idegen világ szépségeibe, addig Sir Claude távollétének minden órájával nőttön-nő ez a fájdalmas lehetőség. Maisie elnézte Wixné mellett a nagy arany Madonnát, s ekkor az egyik fülönfüggős öregasszony, aki a padjuk végén üldögélt, felkászálódott és elcsoszogott.

- *Adieu, mesdames!* - köszönt el tőlük az anyóka, gyenge, repedt hangján udvariasan, s ettől annyira meglepődtek mindketten, hogy felpattantak, és kis híján pukedlit vágtak. Aztán visszaereszkedtek a padra, és francia bogarak nyári zümmögése mellett, szinte félálomban ringatózva Maisie egyszerre rádöbbent, mit is jelent kirekeszteni valakit - s épp egy ilyen vonzó társat - ennyi csodás élményből. Soha még ilyen lenyűgözőnek nem látta ezt a mesebirodalmat, mint e pillanatban, a kékségből előragyogó szobraival és romantikus udvariassági formáival.

- Végtére is miért kellene választanunk maguk kettőjük között? Mért ne lehetnénk meg négyesben? - kérdezte meg végül.

Wixné úgy rezzent össze, mint akit álmából riasztanak fel, vagy inkább mint akinek a füle hallatára süvít el a golyó a fegyverszünetet jelző zászló felé. Annyira elképesztette a békének ez a durva megsértése, hogy alig talált válaszszavakat: - Még hogy négyen éljünk ezentúl bűnben? Amikor mi ketten történetesen tisztességes polgárok vagyunk! Úgy értsem, azt kívánod, hogy akkor is veletek maradjak, ha az a nő netán képes, és...?

Maisie a szavába vágott, még mielőtt kifejthette volna, mire képes Mrs. Beale. - Hogy maradjon velünk, mint az *én* társalkodónőm, igen. Ugyanolyan minőségben, mint mamánál volt. Mrs. Beale biztosan megengedné!

Erre már Wixné is fegyvert rántott. - És Mrs. Beale-nek ki engedné meg? Tán bizony te, te kis szerencsétlen?

- Mért ne, hiszen Mrs. Beale most már szabad!

- Szabad? Sir Claude-ot majmolod? No, ha Sir Claude a maga feje után megy, ezúttal téged is úgy foglak kezelni, mintha benőtt volna már a fejed lágya. Amire szükséged is lesz, ha ilyen álláspontra óhajtasz helyezkedni. - Wixné még soha nem volt ilyen nyers, viszont Maisie érezte, hogy ő maga sem keltett még soha ilyen féktelen benyomást. Wixné érvei azonban inkább lenyűgözték, semmint bosszantották; úgy érezte, szembeszállhat velük - nem az ellenkezés kedvéért, hanem hogy ellenfelét végleg lecsillapítsa. Féktelensége azonban egyelőre csak olaj volt a tűzre, és öreg barátnője máris támadott megint: - Szabad, szabad, szabad? No, ha olyan szabad, mint *te*, drágám, akkor aztán tényleg nincs oka panaszra!

- Mint én? - visszhangozta Maisie némi tűnődés után, kétkedőre fogva hangját, bármilyen baljós értelmet sejtett is a szavak mögött.

- Nos, tudod - mondta Wixné -, senkinek sincs joga bűnt elkövetni, bármilyen szabad is!

- Bűnt! - A szó kis híján Maisie torkán akadt, kénytelen volt megismételni.

- Te is ugyanolyan bűnt követnél el, mint ők ketten. De én is, ha jelenlétünkkel hallgatólagosan jóváhagynánk erkölcstelenségüket.

Maisie elnémult egy percre; ez olyan meggyőzően hangzott. - Mért volna az erkölcstelenség? - tudakolta aztán mégis.

Társnője hangjában most csak csendes szemrehányás bujkált, de az annál mélyebbről fakadt: - Hallatlan, miket kérdezel! Tudod te egyáltalán, miről beszélünk?

A végső cél, hogy Wixnét lecsillapítsa, Maisie-nket arra ösztönözte, hogy rendkívül érthetően fogalmazzon: - Hogyne tudnám; arról, hogy a szabadságukat ki is használják.

- És mire használják?

- Hát, hogy velünk éljenek.

Wixné erre szinte eszelős kacajra fakadt. - „Velünk”? Köszönöm szépen!

- Hát akkor, hogy *velem* éljenek.

Wixné felpattant. - Lemondasz rólam? Örökre szakítanál velem? Kitennél az utcára?

Maisie, ha kapkodott is egy kicsit levegő után, azért állta a sarat. - Szerintem éppen maga teszi ezt *velem.*

Wixné nem sokba vette hősies helytállását. - Megígérhetem, hogy bármit csinálsz is, nem foglak szem elől veszíteni! Még azt kérded, mi az erkölcstelenség az egészben, amikor maga Sir Claude is olyannyira tisztában volt vele, hogy inkább hónapokig távol tartotta magát tőled, semhogy megbotránkoztasson? Hát olyan nehéz belátni, hogy akkor tesz végre eleget a kötelességének, ha nem közösködik többé Mrs. Beale-lel, és téged nyomban elvesz attól a perszónától?

Maisie ezt fontolóra vette, de inkább csak a látszat kedvéért, mert igazán nem készült ilyen könnyen beadni a derekát. - Igen, értem én, mire céloz. Csakhogy akkoriban még egyikük sem volt szabad. - Érezte, hogy az utolsó szótól megint ágaskodni kezd Wixné harci kedve, de aztán sikerült újabb találatot bevinnie: - Azt hiszem, maga nem is tudja, mi mindentől szabadultak meg.

- Annyit mindenesetre én is tudok, mint te!

Maisie-nek cseppnyi aggálya támadt, de túltette magát rajta. - A grófnőről is?

- Az apád... csábítójáról? - Wixné oldalvást sandított rá. - Pontosan. Ő pénzeli apádat.

- Tényleg? - nyúlt meg a gyermek arca; lám, ez megmagyarázza papa viselkedését, és mindjárt kedvezőbb színben tünteti fel. De igazságos akart lenni. - Nem mondhatom, hogy nem bőkezű. Velem az volt.

- Hogyhogy veled?

- Adott egy csomó pénzt.

Wixné elbámult. - És könyörgök, mit csináltál azzal a csomó pénzzel?

- Odaadtam Mrs. Beale-nek.

- És Mrs. Beale mit csinált vele?

- Visszaküldte.

- A grófnőnek? Lárifári! - legyintett Wixné. Éppoly határozottan visszautasította ezt az állítást, akárcsak Susan Ash.

- Bánom is én! - felelte Maisie. - De a többit biztosan nem tudja!

- Többit? Miféle többit?

Maisie gondolkodott, hogyan is mondja el. - Papa ott tartott egy teljes óra hosszat.

- Tudok róla... Sir Claude elmondta. Neki Mrs. Beale mesélte.

Maisie arcán hitetlenség tükröződött. - Hogy mesélhette, amikor... amikor én nem is beszéltem róla?

Wixné nem egészen értette. - Miről nem beszéltél?

- Hát arról, hogy a grófnő milyen rémisztő!

- A grófnő? Meghiszem azt, hogy rémisztő! - kontrázott Wixné. Majd egy pillanattal később hozzátette: - Azért kénytelen fizetni apádnak.

Maisie eltöprengett. - Akkor még ez a legrokonszenvesebb vonása, ha papának is ad annyit, mint nekem.

- Apádnak viszont nem ez a legrokonszenvesebb vonása! Vagy ki tudja? Talán mégis! - fűzte hozzá.

- Hanem azért csak szörnyű a grófnő! De tényleg! - folytatta Maisie.

Wixné a szavába vágott: - Nem szükséges részletezned! - Ám mindjárt ellent is mondott önmagának, amikor azt firtatta: - És ez mennyiben teszi elfogadhatóbbá a dolgot?

- Azt, hogy Sir Claude meg Mrs. Beale velem éljenek? Hát mert ott van a grófnő... meg a szakálla! És az ő kedvéért a papa inkább átenged engem nekik. De én megértettem őt - mondta Maisie mélyértelműen.

- Nos, remélem, hogy ő is megértett téged. Mert akkor túltesz rajtam! - ismerte be Wixné.

Ez valójában felszólítás volt, hogy világosabban beszéljen, és ő sietett is engedelmeskedni. - Úgy értem, szerintem ez nem bűn.

- Akkor ugyan miért rabolt el téged Sir Claude?

- Nem rabolt el. Csak kölcsönvett. De nem hosszú időre, ezt úgyis tudtam - állította arcátlanul Maisie.

- Erre én, szíves engedelmeddel, azt válaszolom - kiabált Wixné -, hogy fogalmad sem volt róla, és tegnap este is eléggé hitványul viselkedtél, amikor nem voltál hajlandó mellém állni, hanem váltig hangoztattad, hogy tudsz mindenről! Pedig valójában pontosan azt remélted, amiben én, ostoba fejjel még mindig reménykedem, hogy most végre jobb napok kezdődnek.

Ó, igen, Wixné most az egyszer csakugyan éles hangot ütött meg; kis hősnőnk szíve el is nehezült, nem is annyira, amiért csalárdsággal vádolták, hanem mert hitványságot olvastak a fejére, amit pedig csak azért vállalt, hogy kievickéljen a bonyodalmakból. Lám, a jó szándék visszájára sült el. Hirtelen vad tiltakozásra lobbant: - Én soha, *soha* nem reméltem, hogy többé nem fogom látni Mrs. Beale-t! Nem és nem! - hajtogatta. Wixné máris kész volt a riposzttal, hogy a további megrázkódtatásoknak elébe vágjon, s bár a mondanivaló majd kirobbant belőle, még türtőztette magát, úgyhogy kis ellenfele újabb rohamot indíthatott: - Mrs. Beale gyönyörű, és én szeretem! Igenis, szeretem, és gyönyörű!

- Én viszont rút vagyok, és engem utálsz? - meredt rá Wixné egy hosszú pillanatra. Aztán erőt vett magán: - Nem dühítelek azzal, hogy kerek perec megvádollak ilyesmivel; bár ami a rútságomat illeti, nem ez az első eset, hogy a szemembe mondják! Tisztában vagyok vele, és

ha nincs is szakállam - vagy van? -, nem kétlem, hogy a grófnő egyéb téren valóságos Vénusz hozzám képest! Az én igényeimet hát nyilván visszásnak tartod, ami megint csak arra vezethető vissza, hogy nem szeretsz. De olyan messzire is el mernél menni, hogy kijelentsd: velük *akarsz* élni a bűnben?

- Tudja jól, mit akarok, tudja azt jól! - tört ki Maisie, és máris könnyek fojtogatták.

- Igen, tudom; azt akarod, hogy én is olyan hitvány legyek, mint te magad. Hát én nem leszek. Tessék! Elég, ha Mrs. Beale olyan hitvány, mint az apád! - dörögte Wixné.

- Mrs. Beale nem hitvány... nem hitvány! - vágott vissza szinte sikoltva a tanítványa.

- Arra gondolsz, hogy Sir Claude legalább jóképű, szellemes és vonzó? Pedig ő is fizet, akárcsak a grófnő! - Wixné, aki most felemelkedett ültéből, rejtett cinizmusról tett tanúságot.

Szavai Maisie-t talpra ugrasztották; társnője odább sétált pár lépést, aztán megállt. Úgy néztek farkasszemet, ahogy eddig még soha, és Wixné fensőbbsége tudatában látszott pöffeszkedni. - Talán nem pénzeli magát is?! - támadt rá boldogtalan kis pártfogoltja.

Wixnét ez végleg kihozta a sodrából. - Te pimasz kis bitang, te! - rikoltotta vadul, majd kínosan megvonaglott, és máris nagy léptekkel távolodott.

Maisie visszarogyott a padra, és zokogásban tört ki.

26

Ez a rémes állapot persze nem lehetett végleges, sőt nem is tarthatott néhány percnél tovább: egykettőre egymás nyakába borultak megint, s egyikük sem érezhette, hogy a másik haragot tart. Míg csendben ballagtak haza, Maisie-nek az az élénk képzete támadt, hogy Wixné keze egyszerre vasmarokként szorítja. Az öreg kéz az utóbbi huszonnégy óra során egyébként is megújult erőről tett bizonyságot, és a gyermek kénytelen volt meghajolni a nyilvánvaló tény előtt, hogy Wixné bizonyos előkelő tartásra tett szert. Valójában az történt, hogy szándékának nemessége jótékony mázba öltöztette szögletes bumfordiságát: e két ellentmondó hatást együttesen és külön-külön is fokozottan érzékelhette Maisie a délutáni sétakocsizás alatt, e merengő csöndekkel tarkított főúri időtöltés közben. Még mindig fülébe csengett öreg barátnője fenyegetésnek is beillő ígérete, hogy soha nem fogja szem elől veszíteni. Egy szó, mint száz: az öreg barátnő gyöngesége immár erővé változott; és megnövekedett tekintélye fennen hirdette, mekkora utat tett meg. Az a bizonyos fenyegető ígéret győzelemittas hangjával méltán válthatott volna ki ellenszegülést, ám az esetleges csúf összetűzésnek újabb ármányos fejlemény vette elejét. Azzal kezdődött az egész, hogy Wixné - a szállodában nyert társadalmi rangja minden méltóságával és előnyös helyzete teljes tudatában - váratlan kitörésre ragadtatta magát. Ebéd után, Sir Claude rendelkezéseinek szellemében, kávét rendeltek, melyet a fehér-arany szalonban szolgáltak fel számukra, míg az ekvipázsukra várakoztak. Mi több, a kávét még két pohárka likőr is kísérte, és Maisie úgy érezte, Sir Claude szavát meg sem fogadhatták volna jobban - már csak egy kis adomázás meg a cigaretta hiányzik. A fényűző élvezetek hatása mindenesetre ott érződött a levegőben. Még Wixnéről sem pergett le nyomtalanul; legalábbis Maisie, míg a kandallótükör előtt ágaskodva huzigálta a kesztyűjét, és egy fejmozdulattal helyrerázott egy tollat a kalapján, ezt érezte ki az öregasszony váratlan szavaiból: - Hát tényleg nincs benned egy csöppnyi erkölcsi érzék sem?

Maisie tisztában volt vele, hogy Wixné ezúttal fölébe kerekedett; válaszul csupán bárgyún ötölt-hatolt, és most először látszott úgy, hogy szellemi síkon tehetetlen Wixnével szemben - ugyanezt a gyengeséget mint sikeres fogást mennyiszer alkalmazta papánál és mamánál! A látszat azonban most méltánytalanul szólt ellene, hiszen nemcsak az ő leplezetlen őszintesége, hanem társnője erőszakos fellépése is tette, hogy ezek után diskurzusuk főként a morális érzék körül forgott. A szegény gyermek eleinte alig is tudta, miről van szó; de tudatlanságának szinte nem is kellett jelét adnia, épp csak átengedte magát a hintó ringatásának, s mire visszatértek a kocsikázásból, már némi fogalmat alkothatott a kérdésről. S közben csak egyre inkább hatalmába kerítette a délután varázsa, a fodrozódó tenger, a ködben úszó távoli földnyelv látványa, a balzsamos levegő édes íze. Tulajdonképpen a kocsisnak köszönhették, aki mosolyogva pattintgatta az ostorát, és hátra-hátrafordulva, láthatatlan látnivalókat mutogatott érthetetlen szavak kíséretében - ahogy ez várható is, mint turistáink megállapították, egy nyelvére oly büszke társadalmi réteg képviselőjétől -, egyszóval, mint mondám, eme előzékeny kocsisnak köszönhették, hogy a délutáni kocsizás olyan hamar véget ért, s arra is maradt idejük, hogy újdonsült idegenvezetőjük javaslatára még egy órácskát sétáljanak a tengerpart fövényén. Maisie már előző nap ellátogatott a *plage*-ra Sir Claude-dal, s így legalább eldicsekedhetett Wixnének, hogy ezt a helyet is ismeri, és tudja a francia nevét. Fürdőzőket, persze, ilyen késői órában már nem láthattak, és épp apály ideje volt; a tenger csillogó tavacskákat hagyott maga után, de akadtak száraz helyek is, ahol leülhettek álmélkodni és beszélgetni, s míg a hullámok csobogását hallgatták, Wixné újult erővel rohamozott: - Hát egy szikrányi sincs benned?

Nem kellett már magyarázgatnia, mire vonatkozik a kérdés; mindketten ugyanolyan titkolt aggályokkal gondoltak arra a bizonyos dologra, amiből! - szégyen ide vagy oda - Maisie-ben egy csöppnyi, egy szikrányi sincsen. Ez volt az a pillanat, amikor a gyermek ráébredt, hogy öreg barátnője olyan szintre emelkedett, ami - legalábbis míg el nem túlozza - valósággal fenségesnek mondható. Egyébként ez volt a legemlékezetesebb megfigyelése ezen a boulogne-i napon, a tájékozódás első hevében, az egyetlen, amit rögzíteni tudunk, míg kezdetleges módszerünkkel követni próbáljuk hősnőnk észjárását. Reménytelen vállalkozás lenne, ha e szellemi folyamat minden nesztelen lépéséről számot akarnék adni itt, arra azonban szavamat adhatom, hogy ettől kezdve Maisie-nk mindenről tiszta képet alkotott. Wixné szerint máris olyan hihetetlenül sok mindent tud kis védence, hogy olykor-olykor kiütköző tudatlansága szinte nevetségesen hatna, ha nem lenne annyira zavarba ejtő. Különben Wixné már kezdett hozzáedződni a zavarba ejtő helyzetekhez; nem merném azt állítani, hogy Maisie még homályosan sem volt tudatában az életét kormányzó bizarr törvénynek, mely effajta rátermettséget követelt meg a vele kapcsolatban levő felnőttektől. Hiszen úgyszólván ő maga egyengette fejlődésük útját: mi sem nyilvánvalóbb például, mint hogy Mrs. Beale sikeres alkalmazkodását is ő segítette elő. Valahogy úgy érezte, hogy egész eddigi élete Wixné szemében csupán a tudás egymást követő sok-sok állomása; márpedig ha ebből a szemszögből nézzük a dolgot, akkor előbb-utóbb el kell érkeznie a tetőfokra, ahol a tudás egyszerűen túlcsordul. Ha már az a sorsa, hogy mind többet és többet tudjon, hogyan is állhatna meg ez a folyamat, mielőtt a Legtöbbhöz eljutna? Hirtelen döbbent rá, míg ott üldögéltek a fövenyen, hogy máris legjobb úton halad a Mindentudás felé. Nemhiába volt annyi nevelőnője; hisz egyebet sem tett világéletében, csak tanult, tanult, tanult! Kellemes előérzettel pillantott fel a rózsaszínű égre: hamarosan eljön majd az idő, amikor elmondhatja, hogy már *mindent* megtanult! Még maradtak egy darabig, míg a piruló alkony szürkületbe nem fordult, s az esti szellő minden libbenése mintha újabb és újabb értesüléseket susogott volna Maisie fülébe. Amint hazafelé indultak, úgy rémlett Wixnének, mintha hosszú zsinór feszülne kettőjük között, ideges kezek érintésétől meg-megránduló zsineg, mely arra vár, hogy a tudás értékes gyöngyszemeit katonás rendben felfűzzék rá.

Még az est folyamán, odafenn a lakosztályukban, újabb különös pillanatokat éltek át, és Maisie utólag már meg nem tudta volna mondani, hogy társnője a társalgás kellős közepén vagy még a legelején kezdte-e ismét bolygatni az erkölcsi érzék kérdését. A lényeg az, hogy egyszer csak felkiáltott, látszólag minden összefüggés nélkül: - Hiszen, isten az atyám, minden szavad *erről* árulkodik! - És mennyi váratlan, kínos pillanat hozta felszínre azokat az árulkodó szavakat! Ám még annál is váratlanabb volt a Wixnéből feltörő siránkozó és - nyugodtan mondhatjuk - dühös szózápor, mellyel a szegény hölgy saját boldog tudatlansága gyászos végét siratta. Egyszerre csak magához rántotta a gyermeket, és olyan szorosan ölelte, mint a hajdani búcsúk és viszontlátások perceiben; mintha nem tudná, hogyan kárpótolja a kis áldozatot a fertő borzalmaiért, hogyan nyugtassa meg, és mindazért, amit tett és tesz, hogyan esdjen zavartan dadogva, magyarázkodva, könyörögve bocsánatért, sőt szánalomért.

- Már nem is tudom, miket mondtam neked, egyetlenem; magam sem tudom, mit mondok, hogy, Isten bocsássa meg, mit mondat velem ez a váratlan sorsfordulat, amit neked köszönhetek. Hát kiveszett volna belőlem minden tapintat, minden tisztaság, minden mértéktartás? Nagyon úgy fest a dolog, pedig rólam aztán aligha feltételezett volna bárki is ilyesmit! De csak *miattad* tettem, drágaságom, hogy el ne veszítselek, ami mindennél borzasztóbb lett volna; így aztán, ha ki is nevetsz, a naivságommal kellett fizetnem azért, hogy ragaszkodtam hozzád, hogy kitartottam melletted. Ne hagyd, hogy hiába fizessek ilyen árat; ne engedd, hogy hiábavaló legyen az önfeláldozás, amellyel akaratlanul is annyi iszonyú és szégyenteljes dologba keveredtem! Én semmiről nem tudtam, és nem is akartam megtudni soha! És mégis

rájöttem mindenre, már túl sokat is tudok! - siránkozott és nyögdécselt a szegény asszony. - Annyi mindent tudok, s olyasmiket hallok, hogy magam is csodálkozom, hová jutottam; s ami még rosszabb, olyanokat mondok én is, mintha valóban kivetkőztem volna önmagámból. Olykor az én elveszített kicsikém is eszembe jut: ugyan mit szólt volna, ha miatta hágok át minden korlátot? Mert miattad bizony sokszor nem ismertem mértéket, pedig tudhattam volna, milyen kalamajka keveredik belőle! - A puszta feltételezésre is elakadt a lélegzete. - Egyik dologból sodródtam a másikba, csak azért, mert annyira szeretlek; kíváncsi vagyok, mit szólna mindehhez, aki hallaná - persze nem *rájuk* gondolok. Hiszen ki kellett tartanom melletted, nem igaz? És mi másra számíthattam, mint hogy te is kitartasz mellettem? De nem is annyira *őellenük* van kifogásom, már úgy értem, nem Sir Claude ellen; sokkal inkább a te hitvány apádat hibáztatom, meg azt a perszónát. És nem a grófnőt gondolom, bogaram, akiben a kedves papa megtalálta az egyetlen olyan személyt a földkerekségen, aki talán még nála is gonoszabb. És ha már téged megrontottak, mert azt tették, legalább engem, becsületes asszonyt kímélhettek volna. Akkor most nem kellene a legrosszabb oldalamat mutatnom: felhánytorgatnom neked a sok hitványságot, amit te fel sem fogtál, vagy hasznot húznom a mások gazságából, ami előtted sem maradt titokban! Délelőtt az hozott ki a sodromból, hogy úgy látszott, mindenről tudsz, és mégsem ítéled el őket... mert nem mutattál felháborodást, emlékezhetsz! Hálát adnék Istennek, ha végre megjött volna az eszed!

Ezúttal meleg este volt, s az egyik franciaablak tárva-nyitva állt a kis erkélyre, ahol vacsora után Maisie sokáig álldogált a korlátnak támaszkodva, gyönyörködve a tarka hangzavarban, a fényekben, a tengerpart tündöklő nyáresti életében. Wixné záporozó szavai ettől a látványtól szakították el, és Wixné ölelő karjai benn marasztalták a szobában, bár a panaszáradat közepette zavarában és együttérzése ellenére sikerült kibontakoznia az ölelésből. Hanem az ablakszárny azért nyitva maradt, a szívvidító látvány nem rekedt kívül, és a ragyogó padlójú, elegáns faburkolatú szobából, melyet inkább a külső fények világítottak be, mint a benti lámpa derengése, Maisie továbbra is figyelemmel kísérhetett mindent. Pár pillanatig mintha csak kifelé nézett és fülelt volna; aztán kérdéssel válaszolt Wixnének: - Ha valóban tudnék mindenről?

- Ha valóban elítélnéd őket. - A rendreutasítás kissé ridegen hangzott.

Maisie erre csak valami bizonytalan, csüggedt sóhajjal felelt, s a következő pillanatban, mintha e talányos kijelentésen töprengene, ismét kilépett az erkélyre. Megint csak kikönyökölt a korlátra; magába itta a nyári éjszakát; szinte eggyé vált ezzel a különös francia világgal. A szálloda földszintjén kávéház volt, előtte székeken, asztalkák mellett sokan üldögéltek a cserepes dísznövényekkel körülhatárolt kis teraszon, pincérek fehér köténye villant, és az elkerített terecskén túlról muzsikaszó szállt fel, egy férfi meg egy nő gitárt pengetett, és édesbús dalt zengett az *amour*-ról. Maisie azt is tudta, mit jelent az *amour*, és kíváncsi volt, vajon Wixné tudja-e; Wixné nem jött ki, csendben meghúzódott odabent, mint egy kisegér, s az énekszó talán el sem jutott hozzá. Kis idő elteltével - de csak miután a zenészek befejezték a produkciót, és tányérozni kezdtek - a tanítvány visszatért nevelőnőjéhez. - Hát az csakugyan bűn? - tudakolta ekkor.

Wixné úgy csapott le a válasszal, mintha csak lesben állt volna. - Írva vagyon a Bibliában.

- Sir Claude pedig nem vétkezik.

Wixné gyászos tekintetet vetett rá. - Most is azt teszi!

- Most?

- Hiszen együtt van azzal a nővel!

Maisie-nek már ismét nyelvén volt a válasz: „De hát Sir Claude már szabad!” Hanem aztán még idejében eszébe jutott, amivel egyébként már egy teljes órája tisztában volt: hogy ez Wixné szemében úgysem számít. Egy pillanatig kísértést érzett, hogy felrúgva minden meggondolást, még egy gyenge kísérletet tegyen igazának elismertetésére, Mrs. Beale vétkének enyhítésére; ámde szándékát már csírájában elfojtotta Wixné arckifejezése, amely arról a kétségbeejtő felismerésről tanúskodott, hogy hiába volt minden erőfeszítése, tanítványával még most sem sikerült teljes mértékben megértetnie a helyzet komolyságát. Pedig Maisie soha még így nem kívánt megértést mutatni, és egy percig minden igyekezetét arra összpontosította, hogy válaszával naivságát cáfolja. - Énbennem *bízhat*, édes néni, higgye el! - bökte ki végül; s talán e mesterkedés sikerének tudható be, hogy Wixné egy semmitmondó sóhajjal máris ágyba parancsolta.

Másnap reggel nem jött levél Sir Claude-tól, ezt pedig Wixné, mint elárulta, a lehető legrosszabb előjelnek tekintette: és mégis, amikor kávéból és kifliből álló, hamisítatlanul „külföldi” reggelijük után felkerekedtek, hogy Sir Claude nagylelkűségének számlájára friss élvezeteknek hódoljanak, megint csak a bástyára bandukoltak fel, ahelyett, hogy a félmeztelen fürdőzőktől nyüzsgő parti fövenyen vagy a tenger vizében kerestek volna kikapcsolódást - a csendes magány valahogy közelebb hozta őket a távollevőhöz. Újra megbámulták az aranysisakos Nagyboldogasszonyt, újra letelepedtek ütött-kopott padjukra, és újra érezték, milyen messzire kerültek a Regent’s Parktól. Wixné végül mégsem hagyhatta szó nélkül barátjuk hallgatását. - Tényleg fél őnagyságától! Mrs. Beale megtiltotta neki, hogy írjon. - Sir Claude félelme nem volt újság Maisie-nek; az azonban, hogy most Wixné szájából hallotta, két váratlan dolgot eredményezett. Egyrészt néma szemrehányással illette Wixnét, amiért egy ilyen megállapításba annyi ádáz gúnyt képes belesűríteni, holott ő sem ragaszkodik kevésbé Sir Claude-hoz, mint Maisie; másrészt pedig azon kapta magát, hogy egyszerre mélyebb megértéssel szemléli mostohaapjának eme gyengeségét. Mint láttuk, őt magát is gyakran félelemmel töltötték el azok, akiktől Sir Claude félt, s ez alól Mrs. Beale sem volt kivétel, ő is épp elég titkos aggodalmat keltett a kislányban. Most viszont az volt a helyzet, hogy együttérzését, mely Sir Claude szempontjából talán alaptalannak tetszhetett, valójában önző riadalom váltotta ki. Nyugtalansága azonban nem hatalmasodott el, mert ismét megszólalt Wixné, és egy teljesen váratlan, látszólag ide nem illő kérdést tett fel: - Sose jutott eszedbe, hogy féltékeny légy Mrs. Beale-re?

Ez a lehetőség soha fel sem merült Maisie-ben; ám alig hangzottak el a szavak, kapva kapott rajtuk. Megkapaszkodott bennük, alaposan fontolóra vette őket, majd csodálatra méltó magabiztossággal, amit, sajnos, csak ő maga értékelhetett, kivágta: - De igen, ha már ilyen kerek perec megkérdezte. - Kicsit tusakodott magában, majd így folytatta: - Számtalanszor!

Wixné kérdően meredt rá egy pillanatig; tekintete nem fejezett ki egyértelmű elismerést. Valami arra késztette, hogy megismételje korábbi megállapítását: - Igen, Sir Claude fél tőle.

Szavai most sem hagyták hidegen Maisie-t, akit pedig e pillanatban főként a féltékenység gondolata s az ebből adódó lehetőség foglalkoztatott - úgy érezte, végre lehetősége nyílik, hogy megmutassa: nem is olyan naiv. Wixné a jelek szerint meg van győződve róla, hogy Maisie erkölcsi magatartása merő számítás és képmutatás; miért ne biztosíthatná hát őszinteségéről azzal, hogy a szenvedélyek legfékezhetetlenebbikét magára vállalja? Egy ilyen vallomással elejét veheti minden további rosszalló megjegyzésnek - és csakugyan: a megrovó pillantások megenyhültek, a csüggedtség helyébe az annyira áhított remény költözött, melyet fonák módon éppen az a hiába várt ominózus levél táplált, úgyhogy a délelőtt nem a kölcsönös gyanakvás, hanem valami újfajta őszinteség jegyében teljesedett ki. Akadtak persze borongós pillanatok is, meg hallgatások, amikor Maisie-n erőt vett a sejtelem, hogy hiába

minden, öreg barátnője szemében ő csupán felületes kis teremtés, és csak annál inkább az marad, minél jobban igyekszik tökéletesnek látszani. Vajon mindenféle tudás lényege az lenne, hogy az ember rádöbben, milyen elérhetetlen számára? E kérdés szerencsére jelentőségét vesztette, amint ismét felragyogott a nap Maisie-nk jóvoltából. Olyan megjegyzést tett Mrs. Beale-re, amire soha nem tartotta volna magát képesnek: - Ha megtudnám, hogy kegyetlen Sir Claude-dal, hát én nem is tudom, mit tennék!

Wixné megkockáztatott egy ferde pillantást; még meg is erősítette egy nyögésnek is beillő sóhajjal: - Én bezzeg tudnám, mit tegyek!

Maisie sem akart alulmaradni: - Hát egy megoldást én is tudok!

Wixné azonnal rákérdezett: - Éspedig?

Maisie úgy állta a pillantását, mintha farkasszem-zálogosdit játszanának. - Azt, hogy *megölném*! - Ezzel remélhetőleg kellő erkölcsi érzékről tett tanúságot, gondolta, amint elfordította a tekintetét. Ám kisvártatva csodálkozva fordult vissza, mert társnője hallgatása szokatlanul hosszúra nyúlt. Ekkor látta, hogy a szemegyengetőt könnyek homályosítják el, és pár pillanat múltán már nem is tudta biztosan, nem az ő szemében fakadtak-e azok a könnyek. Olyan volt, mintha a szemüveg mindkét felén könnycseppek peregnének le, olyan sűrűn, hogy Maisie csak mintegy ködön át látta, amint Wixné végül lassú mozdulattal a kezét nyújtja felé. Az a kézszorítás megoldotta a pillanatnyi dilemmát és még sok mindent az elkövetkező percekben. Mindenekelőtt segített tisztázni egy olyan kérdést, mely folyvást ott lappangott, lebegett közöttük, de mindeddig a ki nem mondott dolgok sorába tartozott - most pedig elhangozhatott anélkül, hogy lenéző mosolyt fakasztott volna. Nem is árnyékolta komolytalanságnak, nevetségességnek vagy becsmérlésnek még a látszata sem hosszas együttlétüket; még akkor sem, amikor egyszer csak Wixné, méltóságát nem kímélve, jól érthetően, de a szunyókáló vénasszonyok fülének azért nem elég hangosan, kibökte:

- Én rajongok Sir Claude-ért. Rajongok érte.

Ezt Maisie nagyon is meg tudta érteni; olyannyira, hogy már nyelvén volt a vallomás: - Én is! - Ám egy pillanattal később mégis más szavakat formált az ajka, pedig semmi különös nem történt közben, talán csak annyi, hogy Wixné kézszorítása mélyebb értelmet adott az elhangzott mondatnak. Kezük úgy maradt, egymásba kulcsolódva, mint néma egyetértésük ékesszóló szimbóluma, és végül Maisie egyszerűen, derűsen csak ennyit mondott: - Ó, ezt én is tudom!

Kezük oly meghitten kapaszkodott össze, az egyetértés olyan tökéletes volt közöttük, hogy csupán a nyári szellő szárnyán érkező távoli gongütés ébresztette rá őket az idő múlására és az illendőség követelményeire. Az imént még valahogy a mélyben találkoztak és olvadtak eggyé, végül azonban fel kellett riadniuk: a gong a fogadó figyelmeztető szavát jelentette, a fogadó pedig az ebédet. Még a végén lekésik; felálltak, és sietve indultak vissza, szapora lépteiket valami bizakodásféle tette ruganyossá. Mire a szállodába értek, a *table d'hôte* már megkezdődött; ez már a küszöbön nyilvánvaló volt, és még inkább a hallban meg a lépcsőn, ahol nyoma sem volt *personnel*-nek[4] - ezt a szót már Wixné is megtanulta -, nyilván az étteremben sürgölődtek mind. Maisie és Wixné felsiettek lakosztályukba, hogy a tükör előtt rendbe hozzák magukat, és amint a nappali előtt elhaladtak, valami hiú reménnyel szívében Maisie kitárta a fehér-arany ajtót. Így aztán az ő ajkát hagyta el először egy önkéntelen kiáltás, melyre Wixné nyomban mögötte termett - ellenkező esetben persze ő tiporta volna le ugyanilyen

[4] Személyzetnek.

kíváncsian öreg barátnője sarkát. Mindenesetre most ott szorongtak egymásba gabalyodva a küszöbön, és meredten bámulták az elébük táruló váratlan látványt. A látvány Mrs. Beale hús és vér alakját öltötte: ott állt teljes életnagyságban, kalapban, kabátkában, táskák és sálak közepette, és mosolyogva tárta ki a karját. Csak az imént érkezhetett, és egész másképp festett, mint az a támolygó, se holt, se eleven alak, akit legutóbb okádott partra a Csatorna, miután Maisie-ék kedvéért vállalta a hajókázás gyötrelmeit. Mrs. Beale bezzeg csupa ragyogás volt, akár maga a reggel, és friss, mint a szerencse meg az egészség, amely útján kísérte; Maisie még soha nem látta ilyen gyönyörűnek. Lehetetlen volt egy szempillantás alatt mindent számba venni, de a gyermeknek ennyi idő is elég volt, hogy kitalálja, miből fakad a sugárzás. Erről vallottak a kitárt karok, a tágra nyílt szemek, a szóra nyíló ajkak és Mrs. Beale diadalmas kiáltása: - Szabad vagyok, szabad!

27

A legcsodálatosabb az volt, hogy Mrs. Beale bejelentése, amennyire meg lehetett ítélni, éppúgy szólt Wixnéhez is, aki, mintha hirtelen elhagyta volna az ereje, egy székbe hanyatlott, míg Maisie átengedte magát a látogató ölelésének. Amint a szorongató karok elbocsátották, éles szeme azonnal észrevette Wixné megrökönyödését, sőt azt is, hogy míg a jó asszony szótlanul viseli el a találkozást, arca csupa sürgető kérés: - Az istenért, most nehogy kárörvendően a szemembe vágd, hogy „na, mit mondtam”! - Maisie valahogy egyetlen pillanatig sem érzett kárörömet; egy szempillantás alatt felmérte, hogy a Mrs. Beale körül heverő holmik között semmi sincs, ami a Sir Claude-é lenne. Mostohaapja útitáskáját - hisz annyira a szívéhez nőtt már - ezer közül is felismerte volna, s amikor most nyomát sem látta, egy másodpercig iszonyú csalódást érzett. Ő csak később tanulja majd meg, milyen az, ha az embert a megszokott dolgok hiánya egyszerre rádöbbenti a visszavonhatatlan elmúlásra, így aztán nem is sejtette, hogy e pillanatnyi torokszorító érzéssel valójában ízelítőt kapott a halál keserű élményéből. Mrs. Beale ragyogása azonban egykettőre elhomályosította benne a rossz érzéseket, melyeket ő maga is nyomban kérdésbe fojtott: - Egyedül jött?

- Sir Claude nélkül? - Különösképpen Mrs. Beale arca csak még inkább felragyogott. - Igen, annyira vágytam már utánad. Te javíthatatlan kis betyár! - és mostohaanyja csengő kacagás kíséretében megpaskolta, vagy inkább megcsipkedte az arcát. - Miért, mit forgattál a fejedben, ugyan minek tartottál engem? De most már örülök, hogy külföldre jöttem, ehhez elvégre te mutattál példát. Nélküled talán nem is sikerült volna eljönnöm, legalábbis nem ilyen hamar. Nos, mindenesetre most már itt vagyok, és egy pillanattal előbb, ha elő nem kerülsz, már kezdtem volna komolyan aggódni érted. A hely igazán megfelelőnek látszik - nyilatkozott jóindulatúan, és mindjárt azt is hozzátette, hogy csakugyan elragadó minden. Aztán ismét tündöklő arccal tért vissza a lényegre: - Szabad vagyok, szabad! - Maisie is megtette a magáét: pillantása Wixnét kereste, aki egyik bámulatból a másikba esett, és újra igyekezett észrevétetni öreg barátnőjével, hogy milyen nagyvonalúan engedi el a füle mellett a látogató közlését. Sir Claude dolgát azonban nem tudta szó nélkül hagyni: - Hol van hát? Ő nem jön?

Mrs. Beale mosolyogva fontolgatta a választ, míg két szempár várakozó pillantását érezhette magán; feltűnő volt, szinte példátlan, ahogy szemrebbenés nélkül elfogadta Wixné jelenlétét, és Maisie az öreg hölgy hosszú ábrázatáról is csodálkozást olvasott le. - Jön ő, csak rá kell vennünk! - vágta ki vidáman Mrs. Beale.

- Rávennünk? - visszhangozta Maisie.

- Időt kell hagynunk neki. Ügyesen kell kevernünk a kártyáinkat.

- Pedig szentül megígérte - mondta erre Maisie.

- Drága gyerekem, nekem is szentül megígért sok mindent, aztán nem minden esetben tartotta magát betű szerint az ígéretéhez. - Jókedvében Mrs. Beale Wixné jó kedélyét is biztosra vette, mert most elképesztő módon egyenesen hozzá fordult: - Fogadni mernék, hogy magával is megtette már ugyanezt, s nem jött, amikorra ígérte. De aztán a maga módján mindig kárpótolja az embert... és minek is tagadnánk, ismerjük mi, mint a rossz pénzt. És olyasmit is tudunk róla, ami mellett most minden egyéb csupán tapintat kérdése. - Hallgatóinak idejük sem maradt, hogy azon tűnődjenek, mire céloz, mert a válasz máris valósággal arcul csapta őket. - Ő is szabad, akárcsak én!

- Igen, tudom - mondta Maisie, de mintha közben maga is a tény súlyát mérlegelné. Ugyanakkor felfigyelt arra a furcsaságra is, hogy mostohaanyja úgy újságolja ezt *neki*, mintha nem is ő lett volna a szó szoros értelmében a legelső, akinek Sir Claude elmondta. Néhány másodpercig mostohaapja hangja ismét ott kísértett a fülében, és gondolatban ott állt mellette az esti szürkületben, a folkstone-i szálloda kertjében.

Ha el is kerülte valami Mrs. Beale figyelmét, az - legalábbis Maisie úgy sejtette - csupán túláradó jókedvében történt, hiszen a lelkesedés adott szárnyakat minden szavának még akkor is, amikor - változatlanul részrehajlás nélkül - szinte bizalmaskodóra fogta a hangját: - Szóval csak várnunk kell. Úgysem tud soká meglenni nélkülünk. Különösen maga nélkül, Wixné! Nagyon ragaszkodik magához; sokat beszélt ám nekem magáról! S ha tudná, mennyire számítok magára én is, a segítségére... - Hogy mennyire, azt sugárzó ábrázata sem tudta kellően kifejezésre juttatni. Mindenesetre, akár kifejezésre juttatta, amit akart, akár nem, a jelenléte meg a sokat hangoztatott szabadsága mellett mintha minden egyéb jelentéktelenné törpült volna, s nevelőnő és tanítvány e rájuk nehezedő súly alatt, mintegy sűrűsödő ködön át váltottak ismét zavart és hiábavaló jelzéseket. Ha más nem is, a készületlenség érzése most összekapcsolta kettőjüket, és Maisie nyugtalanul figyelte Wixné dúlt megrökönyödését. Szegény asszonyt a meglepetés teljes tehetetlenségbe taszította, s noha fekete viharfelhők gyűltek a tekintetében, úgy ült, mint akit megbabonázott Mrs. Beale szárnyalása. Hosszú, mély hallgatásba süllyedt; hiszen olyasmi történt, amire legkevésbé sem számított, amitől a nagy nehezen magára kényszerített szigorú tartás egy csapásra elernyedhet, összeomolhat. Sir Claude-nak kellett volna ismét felbukkannia, vagy a cinkosával együtt, vagy nélküle - de hogy a cinkostárs jelenjen meg *őnélküle*! Szemlátomást Mrs. Beale volt tehát fölényben, amit ki is használt: tréfás szemrehányással fordult a nevetséges, néma alak felé: - Hát csakugyan nem akar velem kezet fogni? Sebaj, majd megbékél! - folytatta rögtön, anélkül, hogy próbát tett volna, s kezét, ahelyett, hogy előrenyújtaná, kecses mozdulattal meghajtott fejéhez emelte, megigazított egy hosszú fekete hajtűt fekete hajában. - Szokás itt kalapot tenni ebédhez? Ha maguk ketten is úgy megéheztek, mint én, akkor máris lemehetünk.

Wixné egy tapodtat sem mozdult, és tanítványa alig ismert a hangjára, amikor felelt Mrs. Beale-nek: - Én fenn hagyom a magamét.

Mrs. Beale, miután egy pillantással felmérte a derék hölgy vadonatúj fejfedőjét, de tán még az eredetét s eddig befutott karrierjét is, ezt döntő érvnek találta. - Jaj, csakhogy nekem nincs ilyen remekbe szabott kalapom! - Majd lelkendezve fordult Maisie-hez: - Neked hoztam ám valami gyönyörűt, kicsim!

- Valami gyönyörűt?

- Egy kalapcsodát... ott van a poggyászomban. Eszembe jutott *ez* - intett a mostohalánya fején billegő torzszülött felé -, és hoztam helyette egy újat, pávabegytollakkal. Isteni szép kék!

Furcsa volt, hogy már nem is Sir Claude-ról, hanem pávatollakról beszélnek - annyira furcsa, hogy a gyermek lélekjelenlétéből már köszönetre nem is futotta. Hanem az a túláradó öröm, amellyel Mrs. Beale ideérkezett, annyira ellentmondott mindennek, hogy Maisie egyre inkább valamely titkolt szándékot sejtett mögötte. Valahogy nagyon is mélyről fakadónak érezte a lelkesedést, mellyel Mrs. Beale ott a fehér-arany szalonban úgy át tudott siklani az elakadó lélegzetek és elmaradt üdvözlések kínos percei felett. Wixné bizony ugyancsak kapkodott levegő után; Mrs. Beale jóindulatú leereszkedése ezerszer zavarbaejtőbb volt számára minden gőgös elzárkózásnál. E dilemma felismerésével a gyermekben egy merőben új kérdés kezdett motoszkálni. És ha ezzel az engedékenységgel Mrs. Beale...? Ám az ötlet túlságosan ijesztő volt ahhoz, hogy reményt fakasszon, ahhoz meg nagyon is feltevésszerű, hogy ijedelmet

keltsen; s míg a benyomások szinte egymásra torlódtak, egyszerre megjelent az ajtóban az egyik pincér, hogy figyelmeztesse őket: a *table d'hôte* már javában folyik.

- Kezet mosni jöttetek fel? - kérdezte erre Mrs. Beale. - Menjetek, intézzétek el gyorsan, majd jövök én is. Abba a szép szobába tették be a csomagjaimat! A Sir Claude volt szobájába. Ez ő! - nevetett fel. - Mindenütt ki tudja választani a szépet! - A szomszédos szoba ajtaja nyitva állt, s egy pillanat múlva már annak a küszöbéről szólt vissza Mrs. Beale, újra csak Wixnéhez intézve szavait, melyek elárulták, hogy, mint ő maga mondhatta volna, mit forgat a fejében: - Drága hölgyem, lesz szíves gondjaiba venni a lányomat!

Magatartása olyan tökéletesen megváltozott egy csapásra, hogy - alárendelt, de azért még megbecsülést érdemlő s nem kimondottan alantas szolgálatokról lévén szó - valósággal a kényszer erejével hatott az öregasszony formaságokat tisztelő rendszeretetére. A hatás, mondhatnám, azonnali volt, ahogy Maisie is megállapította: a formaságok híve máris talpon termett, mozdulatai oly szaporán követték egymást, mint az imént a benyomások, s mialatt Mrs. Beale eltűnt Sir Claude ajtaja mögött, ő egyetlen lendülettel magával ragadta védencét a folyosó végén nyíló szobába, ahol nevelőnő és tanítvány közös szálláson osztozott. A legmeglepőbb mozzanat egyébként az volt, hogy a tanítványt Mrs. Beale egyik percről a másikra leányává léptette elő. Maisie még akkor is e csodán merengett, amikor nagy sebbel-lobbal a szobájukba értek, az ajtó kis híján döngve csapódott be mögöttük, a szappan meg a törülköző eszükbe sem jutott, csak álltak szemtől szembe. Elsőnek Wixné tört ki zihálva: - Lehetséges, hogy neki mégis van?

Maisie csak még jobban megzavarodott. - Mije van?

- Hát erkölcsi érzéke.

Úgy beszéltek erről, mint valami tárgyról, és Wixné némileg kétkedőnek látszott, Maisie viszont nem tudta elképzelni, hogy egy esetleges igenlő válasszal mennyiben járulhatna hozzá a fő rejtély tisztázásához. Inkább köntörfalazás nélkül feszegetni kezdte hát a talányt: - Tényleg ő az anyám most már?

Ez kényes kérdés lehetett, mert a véleménynyilvánítással járó iszonyú felelősség puszta gondolata is szinte mellbe vágta szegény Wixnét. Ilyesmi nyilván még sose fordult meg a fejében; és most végiggondolta, és mindjárt vissza is vágott: - Ha igen, akkor ugyanilyen alapon Sir Claude meg az apád.

Maisie pedig nyomban továbbszőtte a gondolatot: - Akkor viszont az apámnak és az anyámnak...

De máris elakadt, mert Wixné vasvilla szemeket vetett rá. - Együtt kellene élniük? Ne kezdd el megint! - Egy nyögéssel elfordult, a mosdóállványhoz lépett, és Maisie már tapasztalatból tudta, hogy őrültség volna ezt az utat ismét végigjárni. Wixné hanyagul locsolta magára a vizet, de a következő pillanatban mát vissza is fordult. - Új hangot ütött meg - mondta.

- Kedves volt magához - helyeselt Maisie.

- Már ahogy *ő* képzeli... „Menjen és öltöztesse fel a kisasszonyt!" De ez is valami - pihegte. Aztán még egyéb is eszébe jutott. - Ha Sir Claude-ot nem tudja megtartani, akkor megszerez magának *téged.* Hát majd ő lesz az!

- Aki itt marad velem külföldön?

- Aki majd otthont ad neked. - Wixné már messzebbre nézett; átlátott a rejtélyen. - Ó, Mrs. Beale kegyetlenül okos! Nincs itt szó erkölcsi érzékről. - S az eddigiek betetőzéseként kivágta: - Ez csak sakkhúzás!

- Sakkhúzás?

- Hogy el ne veszítse Sir Claude-ot. Nagy önfeláldozóan lemond róla, a kötelesség kedvéért.

- Akkor Sir Claude nem jön többet? - siránkozott Maisie.

- Nem a fenét! - torkolta le Wixné. Még sosem fejezte ki magát ilyen durván.

Bánta is ezt most Maisie! - Hamarosan? Holnap?

- Nagyon is hamarosan, bármikor jön is. Tisztességtelenül hamar.

- Akkor hát mégis együtt leszünk! - örvendezett a gyermek. Wixné megbotránkozott pillantást vetett rá, de mielőtt még szólhatott volna valamit, Maisie sürgősen hozzátette: - *Magával* együtt! - A rosszalló tekintet nem enyhült, de a válasz csupán felszólítás volt, hogy Maisie mosakodjon meg, aztán mehetnek is le. A sietős tisztálkodás egy ideig csendben folyt, míg Maisie váratlanul meg nem törte: - Istenkém, hát nem csuda csinos?

Wixné már elkészült; várakozott. - Feltűnést fog kelteni. - Gyorsan végzett Maisie is; úgy látszik, Mrs. Beale lenyűgöző szépsége érthetetlen módon sietésre késztette őket, hogy minél hamarabb csatlakozhassanak hozzá. Ám mire a nappaliba értek, Mrs. Beale már lement; erre vallott a nyitott ajtón túli üres szoba meg a szobalány közlése is. Ők azonban ismét késlekedtek pár percet, mert Wixnének megint csak eszébe villant valami: - De addig is miből fog élni?

Maisie megtorpant. - Amíg Sir Claude meg nem jön?

Öreg barátnőjének viszont szinte földbe gyökerezett a lába. - Ki fogja kifizetni a számlákat?

Maisie gondolkozott. - Hát *ő* nem tudja?

- Ő? Hisz egy pennyje sincs!

A gyermek elcsodálkozott. - Hát a papa nem...?

- Nem hagyott-e rá szép kis vagyont? - Szavai akár egy elhunytra is utalhattak volna, ha nem fűzi nyomban hozzá: - De hiszen ő más nőkből él!

Ó, igen, emlékezett Maisie. - Akkor meg nem küldhetne... - Ismét elakadt; ez még a saját fülének is furcsán hangzott.

- Hogy nem küldhetne-e abból a pénzből a feleségének? - E bizarr ötletnél csak Wixné kacaja volt furcsább. - Talán Mrs. Beale még el is fogadná!

Sietősen indultak el ismét; hanem a lépcsőn Maisie újra csak lefékezett. - Na és ha Angliában maradt volna... - tört ki.

Wixné eltűnődött. - S helyette Sir Claude jött volna?

- Igen, ahogy mi vártuk. - Maisie máris kibökte, mi fúrja az oldalát. - Akkor Mrs. Beale miből élt volna?

Wixné csak egy pillanatig habozott. - Más férfiakból! - S azzal lemasírozott a lépcsőn.

28

Az asztalnál, kettőjük között, Mrs. Beale csakugyan feltűnést keltett, ahogy Wixné megjósolta. A jelenlevő hölgyek közül egy sem volt ilyen csinos, és egyikük sem értett annyira hozzá, hogy szépségével a hódoló pillantásokat magára vonja. Mrs. Beale főként a másik szomszédjával beszélgetett, így Maisie ráért megfigyelni, hogyan fordulnak mostohaanyja felé a tekintetek, mint bökik oldalba egymást az emberek, és átengedhette magát sejtelmeinek, melyeket - egyelőre csak nagyon homályosan és összefüggéstelenül, de nagyon is élénk aggodalmat keltve - mostohaanyja egyéni akciója sugallt. A tisztánlátáshoz Wixné is hozzásegítette, amikor sakkhúzást emlegetett; ilyen megvilágításban Mrs. Beale akciója mindjárt stratégiai színezetet kapott. Maisie a diplomáciához vajmi keveset konyított, márpedig Mrs. Beale tüntetően elfordított feje, az az elutasító váll meg a szokottnál is hegyesebbnek látszó könyök merő diplomácia volt e pillanatban a szép hölgy részéről. Volt egy kitétel, melyet Maisie számtalanszor hallott mostohaanyjától, mikor arra utalt, hogy valaki megkapta, amit akart: Mrs. Beale szerint az ember mindent megkaphat „egy kis udvarlással" - *ő* legalábbis mindig ehhez a módszerhez folyamodik. Jelenleg, akármilyen furcsán hangzik is, Wixnének udvarolt, és kis barátnője soha még ennyire szabadjára nem engedte a fantáziáját, mint most, hogy szemben találta magát a kérdéssel: mit akar hát voltaképpen megkapni Mrs. Beale? Így merengett Maisie az *omelette aux rognons* és a *poulet sauté*[5] fölött, s míg egyetlen megmaradt, immár negyedik szülője bájosan elcsevegett nevelőnőjével, ő azon tűnődött, vajon Wixné állja-e a sarat. Különös, de egyszerre olyan élénk érdeklődést kezdett tanúsítani Wixné erkölcsi érzéke iránt, amilyennel eddig amaz boncolgatta az övét; nyilvánvaló volt, hogy Wixnének ezúttal új helyzettel kell szembenéznie. Egészen más dolog magának Mrs. Beale-nek ellenállni, mint a Sir Claude vele kapcsolatos nézeteinek. Ki tudja, milyen nem várt fejleményekhez vezetnek a történtek - bármi is történt mostohaszülei között. Maisie rossz sejtelmekkel rakosgatta össze az eseményeket: ilyesféle érzése lehetett volna, ha valaha is felvált egy sovereignt, és hiányos számtantudása ellenére is az a benyomása, hogy rosszul adtak vissza; valami azt súgta, hogy a passzív szerepet osztották rá e váratlan szerepcserékkel tarkított játékban. Nyilvánvalóan ő az áldozat, ha a mostohaszülei közti vitás kérdés történetesen azzal dőlt el, hogy Mrs. Beale kijelentette: „Nos, ha Maisie csak egyikünkkel élhet együtt, akkor ki másra eshetne a választás, mint rám?" Maisie ez utóbbi napok során egészen más elképzelésekben ringatózott, és most mindinkább összeszorult a szíve, amikor Sir Claude-tól hiába várt valami jelre, hogy beadta-e hát a derekát Mrs. Beale-nek. Nem bevallotta maga Mrs. Beale is odafenn, hogy némi tusakodás eredményeképpen hagyta faképnél Londonban, azt a látszatot keltve, mintha gyakorlatilag önfeláldozóan lemondott volna róla? Maisie képzeletben végigélte a Regent's Park-i jelenetet, és valósággal rémülettel gondolt arra a lehetőségre, hogy Sir Claude-dal tisztességtelen játékot űztek. Ahogy ott ültek, valami rájuk is átragadt abból a büszkeségből, ami egy Mrs. Beale-féle szépasszony hozzátartozóit eltölti, és Maisie-nek eszébe sem jutott, hogy Mrs. Beale, noha oly önfeláldozónak mutatkozott, minden tiltakozás nélkül hagyná, hogy Sir Claude elfogadja a felkínált megoldást.

Mostohaanyja most egy zsonglőr ügyességével mesterkedett, hogy kicsikarja Wixné beleegyezését a nagy változáshoz, s mindenképpen a maga malmára hajtsa a vizet. Maisie-nek az a hegyes könyök, mely védtelen bordáit bökdöste, sok mindent elárult, de a lényeget minden-

[5] Vese tojással és hirtelen sült csirke.

esetre: azt, hogy ez esetben fikarcnyit sem számít, melyik mostohaszülő vállalja a gyám szerepét. A legfőbb szempont nyilván, hogy egy leánygyermek, ugye, nem fiú; ha Maisie nadrágba bújtatott kis csibész lenne, akiért nem kár, ha ágrólszakadt csavargóvá serdül, akkor Sir Claude is megtette volna. Így azonban számításba sem jöhet, és Wixné máris a legmegfelelőbb személy alkalmazottjának tudhatja magát. Mindez tulajdonképpen már azóta motoszkált kis barátnőnk fejében, hogy mostohaanyja olyan váratlan hangnemváltással nyilvánította ki új rangját. Eszerint tehát ezentúl is a lánya lesz valakinek, elvégre szülőkben nem szenved hiányt, még ha papa és mama gyakorlatilag meg is halt számára. Hogyha pedig apja felesége és anyja férje valamely íratlan törvény vagy éppen jogi szabály értelmében „néhai" házastársa örökébe lép, akkor Mrs. Beale házastársa éppúgy néhainak számít, mint Sir Claude-é, s a „Farange kontra Farange és társai" ügyben a válóperes bíróság nyilván neki szavaz meg elsőbbséget. Eme üdvös megoldás jegyében zajlott a nap hátralevő része, és Mrs. Beale igen látványosan vette kezébe a dolgok irányítását. A szép hölgy elemében volt, jogos igényei tudatában úgy sziporkázott hódolói körében, hogy két talajt vesztett szomszédnőjének alig maradt ideje egy-egy jelentőségteljes összenézésre. Maisie-nek még fel is tűnt, hogy Wixné nem dob felé olykor mentő kötelet, vagy nem bocsát fel egy-egy vészjelző rakétát. Mindenesetre még sosem voltak ilyen hosszan együtt anélkül, hogy szót vagy jeleket ne váltottak volna, vendégük egyszerűen távol tartotta őket egymástól azzal, hogy magához láncolta mindkettőjüket. Mindazt a ragyogó külsőséget, mely hozzá fűződő mélyebb kapcsolatukat körüllengte, teljes pompájában vonultatta fel most szemük előtt. Egyszerre mozgalmassá vált a nap, és Mrs. Beale szellemes és magával ragadó társalgása rivalgó zenét és lengő győzelmi lobogókat idézett. Nyomban vitte őket magával sétálni, kocsikázni, sőt estefelé azt is tervbe vette, hogy elmennek az Etablissement-ba, ahol ünnepelt hírességek hangversenyét hallgathatják fejenként egy frankért. A terv Maisie-t az Earl's Court-i vurstlira emlékeztette, s az az egy frank biztatóbban hangzott, mint annak idején a füstbe ment shillingek; ám ez is csak hiú reménynek bizonyult; füstbe mentek a frankok is, akárcsak a shillingek, s a vurstli példájára az egész koncert. Egyszóval az Etablissement ábrándja szertefoszlott, és nem csoda, hogy a szép hölgy, aki érkezése óta olyan gavallérosan vállalt mindent magára, végül is nem titkolhatta kimerültségét. Maisie nagyon is megértette fáradtságát; a nap nem múlhatott el anélkül, hogy éles szeme észre ne vegye mostohaanyja feszült izgalmát, s most gondolatban szélvihartól felbolydult hullámokhoz hasonlította. Londonban ugyancsak felkorbácsolhatta a vihar, idő kell hozzá, hogy lecsillapodjék. Minden hangsúlyával, szüntelen lelkendezésével és tréfálkozásával azt a látszatot keltette - bár a gyermek ezt a lelkiállapotot eddig csak hírből ismerte -, mintha időt akarna nyerni.

Az idegen szokások őt is elbűvölték; „leányát" azonban egyik pillanatról a másikra megfosztotta az idegenvezetés örömeitől, olyan bennfentes ismereteket árult el. Bőbeszédűsége egyszerre elnémította Maisie-t, aki meglepetve hallotta, hogy mostohaanyja valósággal a kontinentális élet szellemében nevelkedett. Elképesztő volt, ahogy váratlanul ő kezdett magyarázni kísérőinek; ezúttal, bárhová fordultak, ő volt a tolmács, a történész és az idegenvezető. Minduntalan korábbi utazásait emlegette - tizennyolc éves volt, amikor egy előkelő holland családdal a Genfi-tónál nyaralt. Valamikor Maisie-nek mesélt már akkori élményeiről, de idővel valahogy valószerűtlenné vált az egész; most viszont a régi kalandok hősnője minden tekintetben lehengerlő fölényről tett bizonyságot, amikor tüntetőleg a zavar legcsekélyebb jele nélkül szemlélte Boulogne-t, és pontosan azokra a dolgokra tett találó megjegyzést, amelyekre Maisie is felhívta Wixné figyelmét. Mindez persze az ő malmára hajtotta a vizet, és sikerült fölényét éreztetnie lányával. De csak azt érte el, hogy Maisie-nek egyre jobban hiányzott Sir Claude; mintha a távollét napjai végtelen hosszúra nyúlnának, és mostohaapja, mióta a fő hadműveletek immár Franciaországban folynak, iszonyúan egyedül érezheti magát Angliában, hiszen nem tudhatja maga mellett se mamát, se Mrs. Beale-t, se Wixnét, sem a

lányát. A várakozás feszültsége óráról órára fokozódott, bár Maisie maga sem tudta, mire vár. Voltak pillanatok, amikor Mrs. Beale szakadatlan csevegése mintha csak arra szolgált volna, hogy elnyomja a várva várt kopogás neszét. Hasonló érzése volt Maisie-nek akkor is, amikor vacsora előtt mostohaanyja, ahelyett, hogy Wixné gondjaira bízta volna, egy vitathatatlanul anyai lódítással a Sir Claude-tól örökölt szobába tessékelte be. Fürge kezekkel csinosította ki kis védencét Mrs. Beale, s közben kibökte: - El fogok válni apádtól.

Ez annyira váratlanul érte Maisie-t, hogy időbe telt, míg megemésztette. Közben érezte, hogy elsápad. - Hogy hozzámehessen Sir Claude-hoz?

Mrs. Beale egy puszival jutalmazta. - Aranyos vagy, hogy így fogalmazod meg.

Ezt elismerésnek szánta, de Maisie máris talált ellenvetést: - Hogy vehetné el, amikor van felesége?

- Már nincs, gyakorlatilag. Szabad, ha nem tudnád.

- Annyira, hogy újra megházasodhat?

- Először el kell válnia rossz szellemétől.

Maisie-t, aki az utóbbi napokban úgy érezte, hálával tartozik egy bizonyos személynek, annyira készületlenül érte ez a hátborzongató megjelölés, hogy csak hosszabb tétovázás után merte megkockáztatni: - Mamától?

- Már nem a mamád! - vágott vissza Mrs. Beale. - Sir Claude fizetett neki, hogy lemondjon rólad. - Majd, mintha eszébe jutott volna, milyen kevéssé lehet tisztában egy gyerek az efféle pénzügyletekkel, hozzátette: - Belemegy, hogy Sir Claude ne támogassa őt, ha Sir Claude sem kívánja tőle, hogy téged támogasson.

Ám rögtön kiderült, hogy Mrs. Beale alábecsülte lánya pénzügyi tájékozottságát.

- És engem Sir Claude egyedül tartson el? - kérdezte Maisie.

- Magára vállal minden gondot és vesződséget veled, és jó anyád többet hallani sem fog rólad. Szabályos, aláírt szerződés van mindenről.

- Hisz ez aranyos mamától! - kiáltotta Maisie.

- Na, nem éppen aranyos, kicsim, de legalább elválhat tőle Sir Claude.

Maisie hallgatott egy csöppet, aztán: - Ó, nem... nem válhat el - mondta. Majd még merészebben hozzáfűzte. - Ahogy mostohaanyám sem.

Mrs. Beale, aki a toalett-tükör előtt ült, meglepetten és derűs ábrázattal fordult hátra. - Hát ezt meg honnan veszed?

- Mert tudom! - kiáltotta Maisie.

- Wixnétől?

Maisie habozott, aztán, hogy Mrs. Beale haragnak semmi jelét nem adta, egy pillanattal később összeszedte minden bátorságát: - Wixnétől - vallotta be.

Mrs. Beale visszafordult a tükörhöz, és egy púderpamaccsal játszadozott. - De aranyom, Wixné téved! - csak ennyit mondott.

A meggyőző erő nyájas hangjából sem hiányzott, ifjú hölgyünknek azonban maradt ideje eltöprengeni azon, hogy Sir Claude bezzeg nem így válaszolt. Hanem azért ez nem gátolta meg abban, hogy megkérdezze: - Úgy érti mostohaanyám, hogy akkor Sir Claude nem is jön addig, míg el nem vált?

Mrs. Beale az utolsó simításoknál tartott; már el is készült; ott állt teljes eleganciájában. - Úgy értem, drágám, hogy azért hagytam ott, mert még nem vált el.

Ezzel új távlatokat nyitott, melyeket Maisie-nk egyelőre még nem tudott áttekinteni. El is fordult tőlük, hanem aztán csak megszólalt megint, mielőtt kiléptek volna a szobából: - Most már megkedvelte mostohaanyám Wixnét?

- Nahát, kiscsibém, épp azt akartam kérdezni én is, hogy mit gondolsz, megkedvelte-e már valamennyire szegény gonosz mostohaanyádat a derék néne?

Maisie hasztalan próbálta megfejteni, mire akar kilyukadni Mrs. Beale. - Fogalmam sincs - mondta aztán. - De majd kifürkészem.

- Megtennéd? - szólt Mrs. Beale, mintha különleges szívességet kérne, miközben illatfelhőben suhogott ki mostohalánya kíséretében.

Lefekvéskor, miután már nem kellett attól tartania, hogy látogatójuk éjszakára is elszakítja a nevelőnőjétől, Maisie tüstént puhatolózni kezdett. - Ellenállt neki? - tudakolta, amint a folyosó végi két ajtó ismét becsukódott mögöttük.

Wixné meredten nézte a gyertya lángját. - Hogy ellenálltam-e?

- Hiszen körüludvarolta magát! Behódolt neki?

Wixné merev pillantása Maisie arcára vándorolt. - Ugyan miben?

- Hogy ezentúl ő gyámolítson engem.

- Sir Claude helyett? - Wixné láthatólag időt akart nyerni.

- Nyilván! Nem is maga helyett!

Wixnének Maisie éleslátása arcába kergette a vért. - Igen, valóban ez a célja.

- Na és magának ez tetszik? - kérdezte Maisie.

Várnia kellett a válaszra, annyira zavarba jött öreg barátnője. - A kapcsolatukat úgy persze elnézőbben ítélném meg. Mindenesetre ma nem bánt úgy velem, mintha undok csúszómászó lennék; nem mintha nem volnék tisztában azzal, kinek az udvariasságát majmolja. Természetesen - sietett hozzátenni - közel sem örülnék annyira *neki* ebben a szerepben, mint Sir Claude-nak.

- „Közel sem”! - visszhangozta Maisie. - Hát remélem is! - Olyan határozottan beszélt, hogy ő maga remegett belé legelőbb. - Úgy tudtam, „imádja” Sir Claude-ot.

- Úgy is van - ismerte el bátran Wixné.

- És most egyszerre elkezdte imádni Mrs. Beale-t is?

Wixné egyenes válasz helyett csak pislogott ekkora merészségre. - Kedveském, hogy ezt milyen hangon kérdezted! Ugyancsak megjött a bátorságod!

- Mért is ne? A *magáé* is megjött! Meg Mrs. Beale-é is. Egyikünket sem kell félteni! - És Maisie meghökkentő kis kacajban tört ki, amilyen még sosem hagyta el ifjú ajkát.

Ám ebben Wixné sem maradt mögötte. - Furcsa kis teremtés vagy! - vihogott fel a következő pillanatban.

Tanítványa, bár igazán nem akart pimaszkodni, kibökte: - Azt hiszem, ez főként a maga érdeme!

- Így igaz, csakugyan - váltott alázatos hangra Wixné, mintha eszébe jutott volna korábbi önvádaskodása.

- Szóval elfogadná Mrs. Beale-t? Csak ezt szeretném tudni - szólt Maisie.

- Sir Claude helyett? - Wixné morfondírozott; szeme ismét összetalálkozott a gyermekével. - Valósággal körülhízelgett az este.

- Sir Claude-nak bezzeg nem hízelgett. Még csak kedves sem volt hozzá.

Úgy látszott, Wixné ismét nyeregben érzi magát. - Akkor hát legszívesebben „megölnéd”?

- Nem kaptam választ a kérdésemre - unszolta Maisie. - Azt szeretném tudni, elfogadja-e.

Wixné tovább kertelt: - Én meg azt, hogy *te* elfogadod-e.

A gyermeknek minden porcikájában ott bizsergett a válasz: - Én egy percig sem.

- Már a kettőjüket sem együtt? - Wixné kapott az alkalmon; egészen belevörösödött. - Csak Sir Claude-ot egyedül?

- Őt egyedül, vagy senkit.

- Még *engem* sem? - kiáltott fel Wixné.

Maisie ránézett egy pillanatra, aztán vetkőzni kezdett. - Ó, a magafajta senki nem számít.

29

Álma hosszúra nyúlt; rögtön ráeszmélt, milyen késő van, amikor arra nyitotta ki a szemét, hogy Wixné egyenes derékkal, teljesen felöltözve - mondhatni agyonöltözötten - ott áll a szoba közepén, és őt nézi. Erre ijedten ült fel az ágyban, egy szempillantás alatt kiment az álom a szeméből, ahogy a netán elszalasztott „külföldi" kalandokra gondolt. Wixné olyan arcot vágott, mintha a nap java része már elmúlt volna, s hogy Maisie mielőbb behozhassa a lemaradását, nyomban tudomására hozta félreérthetetlenül: - Képzeld, szegénykém, megjött!

- Sir Claude? - Maisie egy ugrással átlendült a kis szőnyeg fölött, és meztelen talpa alatt érezte a csiszolt parkettet.

- Éjszaka hajózott át; hajnalban érkezett. - Wixné hátrafelé intett egy merev fejmozdulattal. - Odaát van.

- Maga már látta?

- Nem. Odaát van, odaát - ismételte. Furcsán elfúlt a hangja, bár nem szándékosan halkította le, s úgy remegett, hogy izgalma Maisie-re is átragadt. Sápadtra váltán meredtek egymásra.

- Hát nem *csodálatos*? - pihegte Maisie. Hanem Wixné egyelőre késlekedett a válasszal. Maisie kérdése különben is csak csalafinta fogás volt - nehogy Wixné valami mást találjon mondani. Ennyit sikerült is elérnie; a fehér, öreg arcon csupán valami különös, néma esdeklés tükröződött, és annyi határozatlanság, hogy azt a legnagyobb jóakarattal is nehezen lehetett összeegyeztetni a történtekkel. Ami Maisie-t illeti, a történtek furcsa módon őt sem töltötték el olyan egyértelmű lelkesedéssel, mint imádott barátjának eddig minden érkezése vagy visszatérése. Ugyan hová lett belőle egyik napról a másikra, míg aludt, az öröm vigaszt adó képessége? Megpróbálta újra felszítani, csacsogott, lelkendezett, fürgén locsolta magára a vizet, és bújt bele a ruháiba, s közben megtudta, hogy már tíz óra, és hogy Wixné még nem reggelizett. Előző nap együtt fogyasztották el kilenckor a *café complet*-t a nappaliban. Nyilván magának Wixnének is szüksége volt valami menedékre. Most a lelkiismeretes nevelőnő pózába menekült: lefékezte kissé Maisie kapkodását, már-már szigorúan emlékeztette, hogy az efféle előkészületek legfontosabb része éppen a szappan bőséges használata, és helytelenítette, hogy valaki pusztán egy mostohaapa kedvéért ilyen rohanvást öltözködjék. Csendes erőszakkal vette kezelésbe Maisie-t, és a készülődés mozzanatainak határozott sorrendet szabott, ami Moddle óta még nem fordult elő. Még ha Sir Claude jelenléte ezúttal másfajta érzelmeket keltett is ifjú hölgyünkben, mint eddig, azért ezt a szinte már hanyag sietséget most is indokoltnak érezte. Szerencsére Wixné sem igyekezett végképp lehűteni. - Odaát van, odaát! - ismételgette. Ez volt minden válasza Maisie puhatolózására, mióta van már ébren, és miért tartotta olyan szigorúan tiszteletben kis barátnője álmát. Jó pár percig egyebet nem árult el a többiek hollétéről, vagy arról, hogy miért nem látta még őket, sem arról, hogy vajon a szalonban tartózkodnak-e.

- Odaát van, odaát! - jelentette ki még egyszer, miközben már-már dühös rántással kapcsolt össze a gyermeken egy engedetlen alsóruhát.

- Úgy érti, a szalonban van? - kérdezte újra Maisie.

- Mrs. Beale-nél van - közölte Wixné letörten. És megismételte: - Őnála van!

- Mrs. Beale szobájában? - firtatta tovább Maisie.

Wixné tétovázott egy pillanatig. - Azt csak a Jóisten tudja!

Maisie eltűnődött egy cseppet, ugyan honnan tudná azt a Jóisten; hanem ez csupán egy másodpercig késleltette újabb kitörését: - Hát Mrs. Beale nem utazik vissza?

- Vissza? Az ugyan soha!

- Így is itt marad?

- Csak annál inkább!

- És Sir Claude se megy el? - kérdezte Maisie.

- Ha Mrs. Beale itt van? - Wixné egy percnyi mérlegelésre méltatta ezt a lehetőséget. - Akkor meg minek jött volna? Hogy rögtön forduljon is vissza?

Maisie ötletes megoldást kínált: - Hogy *elküldje* Mrs. Beale-t. Vagy hogy magával vigye.

Wixné csak nem tágított. - Ha olyan könnyen el tudja küldeni, akkor mért engedte volna ide egyáltalán?

Maisie töprengett. - Hát hogy meglátogasson engem. Ehhez joga van.

- Igen... joga van hozzá.

- Hiszen az anyám! - tódította Maisie.

- Igen... az anyád.

- Meg aztán - folytatta Maisie -, nem az *ő* beleegyezésével jött ide. Sir Claude nem akarta, hogy idejöjjön, ha pedig nem akarta...

Wixné a szavába vágott: - Akkor zsebre kell vágnia, mást nem tehet! Anyádnak - úgy értem, az *édes*anyádnak - igaza volt: gerinctelen ember ez. Gyenge a végtelenségig. - Láthatólag mélyen elgondolkozott. - *Vele* - mármint őlédiségével - talán határozottabban lépett fel néha. De most szerencsétlen rabszolga csupán - jelentette ki váratlan eréllyel.

Maisie elcsodálkozott. - Rabszolga?

- A szenvedélyek rabszolgája.

Maisie-t ez ismét csodálkozásba ejtette, sőt lenyűgözte; hanem azért csak megkérdezte: - És miből gondolja, hogy itt marad?

- Mert *szeret* bennünket! - nyomta meg a szót Wixné, megpördítve tengelye körül kis istápoltját, hogy figyelmét a hátsó kapcsoknak szentelhesse. A szó szoros értelmében még soha így meg nem rázta Maisie-t.

És mintha csak kirázott volna belőle valamit. - De mit ér vele, ha mi, bármennyire szeret is bennünket, nem vagyunk hajlandók maradni?

- Arra gondolsz, hogy elmegyünk, és itt hagyjuk őt Mrs. Beale-lel? - Wixné tanítványa tarkójához intézte a kérdést. - Hát azzal semmit sem ér. Vége lesz menten. Kisül, hogy nem ért el semmit. Elvesztett mindent. Ez lesz a veszte, mert egy idő múlva biztosan meggyűlöli Mrs. Beale-t.

- Aztán, amikor meggyűlölte - kapott az ötleten meglepő éleslátással Maisie -, nyomban utánunk ered.

- Soha.

- Soha?

- Mrs. Beale nem ereszti el. Örökre magához láncolja.

Maisie hitetlenkedett. - Akkor is, ha Sir Claude gyűlöli?

- Mit számít az? *Ő* nem gyűlöli Sir Claude-ot. De hát őt nem is lehet - vallotta meg Wixné.

- Pedig van, aki gyűlöli. Például mama - vetette ellen Maisie.

- Mama *nem* gyűlöli! - Megdöbbentő volt, ahogy Wixné kereken ellentmondott. - Mamád szereti! Imádja! Egy másik nő ezt megérzi! - Úgy beszélt, mintha Maisie nemcsak hogy nem lenne nő, de sose válhatna azzá. - Én csak tudom! - kiáltotta.

- Akkor meg mi a csodának hagyta ott?

Wixné habozott. - Mert Sir Claude utálja *őt.* Húzd ki magad, fogd fel a hajad! Tudod, milyen érzelmekkel viseltetem mostohaapád iránt - tette hozzá méltósággal -, de azt is tudnod kell, hogy azért még tisztán látok.

Maga Maisie is erre törekedett egész idő alatt: hogy tisztán lásson. - És ha mama otthagyta, mért nem hagyhatná ott Mrs. Beale is?

- Mert ő nem olyan bolond!

- Nem olyan bolond, mint mama?

- Pontosan, ha már ragaszkodsz a nyílt beszédhez. Vagy tán úgy viselkedik, mintha ott akarná hagyni? - érdeklődött Wixné. Ismét eltöprengett, majd élénkebben folytatta: - Akarod tudni csakugyan, miért nem? Hogy a nyakára telepedhessen. Ez lesz Sir Claude büntetése.

- A büntetése? - Ez egyelőre magas volt Maisie-nek. - Miért?

- Mindenért. Az történik majd, hogy Mrs. Beale-hez lesz láncolva örökre. Mrs. Beale-t egy cseppet sem fogja zavarni, hogy utálják. Ő azért nem fogja meggyűlölni Sir Claude-ot. Csak minket.

- Minket? - visszhangozta elhalón a gyermek.

- *Téged* fog meggyűlölni.

- Engem? De hiszen én hoztam össze őket! - méltatlankodott Maisie.

- Te bizony. - Wixné teljes mértékben egyetértett. - Szép kis munka volt! Ülj le. - Kefélni kezdte növendéke haját, s míg erélyes kézzel emelte meg a sűrű fürtöket, nem kímélte a múltat sem: - Anyád eleinte imádta Sir Claude-ot; ez tartós is lehetett volna. De ő túlságosan hamar kezdett Mrs. Beale-lel. Ahogy mondod - húzgálta szaporán a kefét -, te hoztad össze őket.

- Igen, őket én hoztam össze - erősítette meg készségesen Maisie újra. Hanem egy pillanatig úgy érezte magát, mint aki kútba esett, míg meg nem látta a kivezető utat. - De mamát nem én hoztam össze a... - elakadt.

- A többi lovagjával? - segítette ki Wixné. - No nem, annyira azért nem fajult a dolog.

- Én csak azt mondtam a kapitánynak (mert ő irtó kedves volt!) - emlékezett vissza tüstént Maisie -, hogy remélem, ő legalább szeretni fogja a mamát, és meg is tartja.

- Na, ez nem sokat ártott - vetette közbe Wixné.

- De nem is használt - ismerte be Maisie. - Mama nem állhatta szegényt, egy icipicit sem. Megmondta nekem Folkstone-ban.

Wixné felszisszent; láthatólag nehezen tudta fékezni a nyelvét, hogy Idáról lesújtó véleményt ne mondjon, aztán csak ennyit jegyzett meg: - Pont arról a jó firmáról kellett beszélgetnie veled!

- Ó, én egészen megkedveltem! - vetette ellen nyomban Maisie, mire öreg barátnője egy érthetetlen felkiáltással és még érthetetlenebb következetlenséggel hozzáhajolt, és futó csippentéssel érintette az arcát, amit nyilván puszinak szánt.

- No, ha őlédisége nem ért veled egyet, az csak egy dolgot bizonyít - vonta le a következtetést Wixné. - Azt, hogy kedves neki Sir Claude.

Maisie, mialatt Wixné a haját fésülte, a tények ismeretében végiggondolta a dolgot, de amikor végül felpattant, nem úgy festett, mintha a bizonyítékok meggyőzték volna.

Hirtelen megragadta Wixné karját. - Már biztosan ki is mondták a válást!

- Tegnapelőtt óta? Ne beszélj badarságokat.

Ez olyan rendreutasítóan hangzott, hogy a gyermek nem talált rá választ; inkább más oldalról próbálta megközelíteni a dolgot. - Én tudtam ám, hogy úgyis eljön!

- Én is; de azért többet adtam neki huszonnégy óránál! Legalább néhány napot - nyöszörgött Wixné.

Maisie, akit végre kiengedett a kezéből, érdeklődéssel pillantott rá. - S vajon mennyit adott neki Mrs. Beale?

Wixné szótlanul állta a tekintetét egy másodpercig, aztán zavart szipákolással mondta: - Ezt inkább tőle kérdezd! - De máris megbánta szavait. - Uramisten, miket beszélünk!

Ám Maisie úgy érezte, bármit is beszéltek, neki látnia kell Sir Claude-ot, egy ideig azonban nem szólt semmit, csak lelkiismeretesen befejezte az öltözködést, miközben hallgatott Wixné is. Mintha csak túlságosan is sok gondolkodnivalója lett volna mindkettőjüknek, és a gyermeknek olyan érzése volt, hogy nevelőnője titkon figyeli, s közben az ő figyelő pillantásaitól tart. Wixné végül is az ablak felé fordult, és - mint Maisie gyanította - vakon bámult kifelé. Ifjú hősnőnk ekkor, a tükör előtt állva, megadta a végső lökést. - Hát én készen vagyok. Most pedig mehetünk hozzá!

Wixné megfordult, de mintha nem is hallotta volna Maisie-t. - Iszonyú komoly dolog ez! - A szemszabályozó mögött mozdulatlan könnyek gyülekeztek.

- Az bizony! - helyeselt Maisie; úgy viselkedett, mint aki az alkalomhoz illő díszbe öltözött, sőt még a bírói föveget is a fejébe nyomta. - Azonnal látnom kell őt.

- Hogy akarod látni, ha egyszer nem küld érted?

- Mért ne mehetnék el megkeresni?

- Mert nem tudod, hol van.

- És ha benéznék a szalonba? - Maisie számára ez igazán egyszerűnek látszott.

Wixné azonban tüstént lehurrogta. - A világért se! - És némi magyarázatot is adott: - A szalon már nem a mienk.

- Mienk?

- Nem a tied meg az enyém. Az övék.

- Az övék? - visszhangozta Maisie elnyíló szemmel. - Úgy érti, minket be sem engednek?

Wixné csak hebegett; lerogyott egy székre, és arcát kezébe temette, amit Maisie már sokszor látott tőle. - Legalábbis az lenne az ildomos. Micsoda botrányos helyzet!

Maisie álldogált egy pillanatig, és tekintete végigpásztázta a szobát. - Megyek, megkeresem.

- Én ugyan nem megyek! A közelébe sem! - kiáltotta Wixné.

- Akkor egyedül megyek. - A gyermek megpillantotta, amit keresett: a kalapját, s már nyúlt is érte. - Lehet, hogy elhívom sétálni. - És eltökélten kivonult.

Amikor a szalonba lépett, az üres volt, de az ajtónyitás zajára valami mozdult az erkélyen, és Sir Claude egy lépéssel előtte termett. Világos, üde öltözékben volt, fején szalmakalap élénk színű szalaggal; mindez maga volt Maisie számára a nagyszerűbbnél nagyszerűbb kiruccanások ígérete, s egyben valamiféle ragyogást, szinte délszaki könnyedséget kölcsönzött a férfinak, ami azonban csak még kirívóbbá tette megtorpanását s azt, hogy egy végtelenségnek tűnő percig nem tárta ki a karját mostohalánya felé. Mozdulatlansága Maisie-t is tétlenségre késztette, s a kislánynak volt ideje megállapítani, hogy Sir Claude valószínűleg fenn van már egy ideje, mert a reggelinek nyoma sincs, ám őt mégsem hívatta magához, pedig már ugyancsak késő re jár. Vagy igaza lett volna Wixnének abban, hogy a szalonhoz nincs többé joguk? Talán Sir Claude-é ezentúl - az övé és Mrs. Beale-é? Ez az elképzelés a zakatoló gyermeki agynak csak azt sugallta, hogy minden, amit ő kapott eddig, valójában mostohaapját és Mrs. Beale-t illeti. Furcsa volt ott állni, és mintegy a szakadék túlsó oldaláról üdvözölni a férfit, aki végre megtalálta a hangját, elmosolyodott, és ezt mondta: - Drága gyerekem, drága gyerekem! - De azért nem lépett közelebb. Maisie nyomban észrevette, hogy megváltozott - jobban, mint ő maga képzelte vagy tervezte. A következő pillanatban mintha kiolvasott volna valamit Maisie arcából, mert kezét nyújtotta. Végre köszöntötték hát egymást, összecsókolóztak, Sir Claude nevetett, sőt Maisie úgy látta, el is pirult, s mintha ismét a régi ragaszkodás melegítette volna a hangját: - Hát itt vagyok megint, látod! Ahogy megígértem!

Ő ugyan nem ezt ígérte - Mrs. Beale-ről szó sem volt; de Maisie ezt nem hányta a szemére. Egyszerűen csak annyit mondott: - Tudtam, hogy itt van. Wixné mondta.

- Hát persze. És ő hol van?

- A szobájában, ő költött fel, ő öltöztetett.

Sir Claude egy pillantással végigmérte; ilyenkor valami kedves csúfondárosság tükröződött az arcán, amit Maisie különösen szeretett. Csodálkozást mímelve húzta fel a szemöldökét, és tárta szét a karját; láthatólag jókedve támadt. - Felköltött? Még szép! És milyen szépen felöltöztetett! Jön ő is?

Maisie gondolkozott, megmondja-e. - Azt mondta, nem.

- Hát ő nem akar látni egy magamfajta szerencsétlen flótást?

Maisie körülnézett, ahogy mostohaapja így beszélt magáról, s szeme Sir Claude régi szobájának ajtaján állapodott meg. - Mrs. Beale odabenn van?

Sir Claude elképedten követte a pillantását. - Fogalmam sincs.

- Hát még nem látta?

- Az orra hegyét sem.

Maisie elgondolkozott; a férfi gyönyörű mosolygó szeme azt a bizonytalan, de leküzdhetetlen jeges gyanút hintette el benne, hogy bálványa nem mond igazat. - Nem üdvözölte magát?

- Egyetlen intéssel sem.

- Hát akkor hol van?

Sir Claude felnevetett; láthatólag jól szórakozott, de álmélkodott is Maisie kérdésein. - Halvány sejtelmem sincs!

- Nem tudja, hogy maga megérkezett?

A férfi megint csak nevetett. - Talán nem is érdekli!

Maisie hirtelen ötlettel ragadta meg a karját. - Talán *elutazott*?

Pillantásuk találkozott, és Maisie csak most látta, hogy mostohaapja szemében sokkal több a komolyság, mint modorában.

- Elutazott? - Maisie az ajtónál termett, de Sir Claude elkapta kopogásra emelt kezét. - Hagyjad csak. Engem nem érdekel. Én *hozzád* jöttem.

Maisie hátralépett Sir Claude szavára. - Hát mégsem utazott el?

Sir Claude továbbra is olyan arcot vágott, mintha az egész csak móka lenne, de Maisie nagyon is jól látta, hogy nyugtalankodik. - Az nem vallana rá!

Maisie rácsodálkozott. - Maga akarta, hogy idejöjjön?

- Hogy képzeled? - Sir Claude most őszintének látszott. - Alaposan összekaptunk a dolgon.

- Úgy érti, veszekedtek?

Sir Claude tanácstalan volt. - Neked mit mondott?

- Hogy éppúgy az övé vagyok, mint a magáé. Hogy ő papát képviseli.

Sir Claude az ablak felé fordult, kipillantott az égre. Maisie hallotta, ahogy a pénzét csörgeti a zsebében vagy a kulcsait. - Igen... ezt szokta mondani. - Egy pillanatig valósággal gyámoltalannak látszott.

- Az előbb azt mondta, magát nem érdekli - emlékeztette Maisie. - Eszerint tényleg összevesztek?

- Egyébből sem áll az életünk, mint veszekedésből.

Szelíd szépsége teljében s aggályai ellenére is a régi meghittséget árasztva magasodott most Maisie elébe, s ettől szavai, melyek egyébként talán kézzelfogható ígéretként csenghettek volna, valami ragyogó ködbe vesztek. - Ugyan, azok a veszekedések! - kiáltott fel lekicsinylően Maisie.

- Megnyugtathatlak, hogy Mrs. Beale félelmetesen tud veszekedni.

- Nem is róla beszélek, hanem magáról.

- Nem halasztanád el, amíg a kávémat meg nem iszom? Te egyre okosodsz, ahogy nősz! - tette hozzá. Majd: - Gondolom, már reggeliztél?

- Jaj dehogy, egy falatot se.

- Semmit sem ettél a szobádban? - Sir Claude csupa lelkiismeret-furdalás volt. - De édes öregem! Akkor együtt reggelizünk. - Szerencsés gondolata támadt. - Tudod, mit? Elmegyünk valahova.

- Pontosan ezt reméltem! Kalapot is hoztam.

- Mondom, hogy okos vagy! Elmegyünk egy kávéházba. - Maisie már az ajtónál állt; mostohaapja még szétnézett a szobában. - Egy pillanat, a botom. - De a botnak nyoma sem volt. - Nem baj, úgy látszik, ottfelejtettem... ó! - furcsán elhallgatott, amint eszébe jutott, hol, aztán kilépett ő is.

- Londonban felejtette? - kérdezte Maisie lefelé menet.

- Igen... Londonban; képzeld csak!

- Mert úgy sietett hozzánk - magyarázta Maisie.

Sir Claude átkarolta. - Igen, ez lehetett az oka. - Félúton lefelé ismét megtorpant, s a combjára csapott. - És szegény Wixné?

Maisie arca elborult egy pillanatra. - Őt is el akarja hívni?

- Ugyan dehogy, egyedül szeretnék lenni veled.

- Én is magával! - felelte a kislány. - Mint azelőtt.

- Mint azelőtt! - visszhangozta vidáman a férfi. - De vajon Wixné kávézott már?

- Nem, még semmit sem reggelizett.

- Akkor felküldöm neki. Madame! - kiáltott már a lépcső aljáról a termetes *patronne*-nak[6] aki a nyüzsgő előcsarnokban feléje fordította frissen púderezett ábrázatát és terjedelmes keblét, amely bársonnyal borított kandallópárkánynak is beillett volna, kerek fehér arca meg a bodorított aranytincsek közepette cifra órának. Sir Claude különös gonddal rendelte meg Wixné lakomáját, és lenyűgöző volt hallgatni könnyed, ragyogó franciaságát, amelynek tökéletességét még tudatlan kis társnője is felmérhette. A *patronne* a kezét dörzsölte, és magas hangú, szapora csiviteléssel közbe-közbevágott, mint valami cikornyás duettbe, aztán az utcáig kísérte vendégét, s míg egy percig még társalogtak, Maisie-nek eszébe jutott, amit Wixné mondott: hogy Sir Claude-ot mindenki szereti. Jól látszott a reggeli púderrétegen keresztül is, akár a ziháló kebleken, mennyire megkedvelte a szállodatulajdonosnő is. Biztosan valami finomságot rendelt Sir Claude Wixnének. - *Et bien soigné, n'est-ce pas?*

- *Soyez tranquille* - ragyogtatta rá mosolyát a *patronne.* - *Et pour Madame?*

- *Madame?* - visszhangozta a férfi, s egy kissé meghökkent.

- *Rien encore?*

- *Rien encore.*[7] Gyere, Maisie. - Ő sietve engedelmeskedett, de Sir Claude egész úton a kávéházig némán lépdelt mellette.

---

[6] Főnökasszony, szállodásné.

[7] És, ugyebár, szépen elrendezve? - Efelől nyugodt lehet. És őnagyságának?... Egyelőre semmit? - Semmit.

30

Ahogy elhelyezkedtek, egészen más világban találták magukat: ez a kávézó nem a szálloda alatt volt, hanem távolabb a rakparton, széles ablakai ragyogtak a tisztaságtól, és a korpával felszórt padló sajátos vonzerőt kölcsönzött a helyiségnek, mert Maisie-t cirkuszra emlékeztette. A festett falak és plüsspadok között majdhogynem maguk voltak, az asztalkáknál csak itt-ott ült vendég, egy-egy úr furcsán fintorogva piszkálta a fogát, egy öregember meg, valóságos aggastyán, piros szalaggal a gomblyukában, vajaskiflit aprított a kávéjába, és olyan jóízűen tüntette el a falatokat az orra s az álla közti besüppedt résben, hogy egy kevésbé kínos pillanatban Maisie megirigyelte volna. Ők is megrendelték a maguk *café au lait*-jét meg vajaskiflijét, miután Sir Claude megkérdezte Maisie-t, kibírja-e ilyen könnyű kis étkezéssel *déjeuner*-ig. A *déjeuner* emlegetése itt a felszórt padlójú, hűvös kávémérésben Maisie számára valamiféle elegáns, ezüsttükrös éttermet idézett, ahová azok a kiváltságosak járnak, akik - mint újabban ő maga is - későn feküsznek, és későn kelnek. Ezen tűnődött, míg elnézte a fehér köténves pincért, milyen boszorkányosan zsonglőrködik a tányérokkal és csészealjakkal, akárcsak az a bűvész, akit egy londoni orfeumban látott mostohaapjával. Sir Claude-nak hamarosan megint megjött a szava, elmesélte, milyen volt London, mennyire hiányolta mindenki távollétében, mesélt Susan Ashről, hogy mennyi derültséget s egyben bosszúságot okozott neki, aztán a hajóútról, hogy milyen a Csatorna éjjel, milyen rengeteg utas volt, s hogy az ember mindig túl sok ismerőssel találkozik. Aztán másra terelte a szót, kikérdezte Maisie-t, mivel töltötte az időt Wixné és tanítványa, mialatt ő távol volt. Olyan jól érezték-e magukat csakugyan, ahogy ő előre ígérte? Vagy nem gondoskodott megfelelően szórakoztatásukról? Maisie beszámolt egy s másról - ha nem is mindenről -, köszönetet mondott Sir Claude sikeres intézkedéseiért; ám valami szöget ütött a fejébe, és nem hagyta nyugton: Sir Claude-ot még sosem látta ilyen lelkiállapotban, mint most, hogy visszatért hozzá.

Wixné azt mondta róla egyszer - mit egyszer! ötvenszer is, de Maisie ezt nem sokallta, bár egyszeri hallásra is megjegyezte volna -, hogy bámulatosan kiszámíthatatlan. Hát most az volt csakugyan, legalábbis a kislány számára; sokkal inkább lehetett kiszámíthatatlannak nevezni, mint bármi egyébnek. Az meg, hogy ismét együtt ültek egy kis kávéház meghitt asztalkájánál, mint már annyiszor Londonban, csak még szembetűnőbbé tette a különbséget akkori együttléteik meg a mostani között. Erről a különbségről vallott Sir Claude arca, a hangja, minden pillantása, melyet mostohalányára vetett, minden mozdulata. De nem a pillantásaival és a mozdulataival akart érvelni ezúttal, ahogy Maisie-nek is másra volt szüksége. Látta már mostohaapját máskor is idegesnek, mint ahogy mindenkit, akivel kapcsolatba került, de ilyen idegesnek még soha. Ettől lassanként rémület kúszott a szívére, jeges rémület, ami legelőször akkor nyilallt belé, amikor az imént a szállodában azon kapta magát, hogy kétkedve fogadja Sir Claude válaszát Mrs. Beale-re vonatkozóan. Most szinte látta, szinte a bőrén érzékelte, mintha a kezével tapintaná ki, a félelmet, amelyet a férfi oly sokszor beismert. Mitől félhet folyton egy ilyen ember? Maisie számára most kezdett derengeni az igazság, hogy egyvalami van, amitől épp az ilyen férfi fél a legjobban. Minden bizonnyal önmagától fél. Félelme most is nyilvánvaló; ám Maisie ettől csak még kedvesebbnek, elbájolóbbnak, gyengédebbnek látta: ennek köszönheti a közös kávézást, a vajaskiflit, a beszélgetést, a nevetgélést, bár neki most igazán nem a csevegés és a nevetgélés a fontos; a félelem ott bujkál mókás, elterelő, halogató szavaiban, színlelt vidámságában, mellyel a régi, gondtalan londoni kiruccanások hangulatát próbálja utánozni, azt a hajdani cinkos egyetértést kettőjük között, amely immár gyökeresen megváltozott, melynek megváltozásáról Maisie saját szemével győződhetett meg előző nap a szalonban, ahogy Mrs. Beale váratlanul megjelent. Egyébként e pillanatban is mostohaanyja

jelent meg lelki szemei előtt, s amíg a frissítőre várakoztak, kérdéssel fordult Sir Claude-hoz, amire a férfi korábbi megjegyzése adott alkalmat: - A *déjeuner*-t együtt költjük el Mrs. Beale-lel?

Sir Claude válasza korántsem volt olyan nyílt. - Mármint te meg én?

Maisie hátradőlt székében. - Wixné meg én.

Sir Claude is hangot váltott: - Ez olyan kérdés, drága gyermekem, amire csak maga Mrs. Beale adhat választ. - Igen, Sir Claude új hangot ütött meg; és miután egy pillanatig valami kimondhatatlan dolog lebegett közöttük, ami meg-megborzongatta őket, Maisie egyszerre érezte, hogy a robbanás elkerülhetetlen. - Szabad kérdeznem - tört ki a férfi -, miket mondott neked Wixné?

- Hogy miket mondott?

- Az utóbbi egy-két nap alatt, míg távol voltam.

- Úgy érti, mit mondott magáról meg Mrs. Beale-ről?

Sir Claude, a könyökére támaszkodva, egy pillanatig az asztal fehér márványlapjára szegezte a tekintetét. - Nem; azt hiszem, ezzel már épp eleget foglalkoztunk - nem igaz? -, mielőtt elutaztam. Úgy érzem, alaposan megtárgyaltuk a dolgot. Most arra volnék kíváncsi, mit szólt Wixné ahhoz, hogy velünk barátkozol, vagy hogy is mondjam, és ahhoz, hogy velünk maradsz. Egyszóval miket mondott öreg barátnőnk, míg kettesben voltatok?

Maisie megérezte a kérdés súlyát; jó ideig hallgatott, s csak nézett Sir Claude-ra, aki le nem vette a szemét róla. - Semmit - válaszolta végül.

A férfi hitetlenkedve pillantott rá. - Semmit?

- Semmit - ismételte Maisie. Ekkor kis szünet következett, mert megjelent asztalukon a tálca a reggeli előkészületeivel.

Az előkészületek is olyan szórakoztatók voltak, mint minden egyéb körülöttük; a pincér egy öntözőkannaszerű edényből töltötte ki a kávéjukat, mely habot vetett a magasból ívelt sugárban belécsorgatott forró tejtől; ők ketten azonban az egész, franciásan játékos jelenet alatt is komoly arccal, minden színlelést félretéve vizsgálták egymást. Sir Claude valamiért elküldte megint a pincért, s máris visszatért Maisie válaszára. - Nem próbált meg befolyásolni?

Most, szemtől szemben mostohaapjával, úgy tűnt fel Maisie-nek, hogy szegény Wixné próbálkozása szinte szóra sem érdemes; így hát pár pillanatig ismét hallgatást parancsolt magára. Hanem aztán csak megtalálta az arany középutat: - Mrs. Beale már megkedvelte Wixnét. És még valamit észrevettem, valami nagyon fontosat. Wixnének jólesik, hogy Mrs. Beale olyan kedves hozzá. Mert tegnap roppant kedves volt egész nap.

- Úgy. És mit tett? - kérdezte Sir Claude.

Maisie közben már a reggelijével foglalatoskodott, és társa is hozzálátott az övéhez; így aztán, legalább látszólag, minden olyan volt, mint régi, meghitt együttléteikkor. - Mindent, ami csak telt tőle. Olyan kedves volt Wixnéhez, akár maga - mondta a gyermek. - Egész nap vele beszélgetett.

- És miket mondott neki?

- Ó, azt már nem tudom. - Maisie zavarba jött egy cseppet, hogy így kikérdezik, ez sehogy sem illett a képbe, melyet Wixné oly rosszallóan festett Mrs. Beale és Sir Claude bizalmas kapcsolatáról, pedig az idős hölgy szerint a férfi igencsak sietett ismét igába hajtani a fejét!

Hát nincs-e sokkal inkább tisztában, mint mostohalánya, annak a személynek a cselekedeteivel, akihez ilyen bizalmas szálak fűzik? Hanem egy pillanattal később azért hozzátette: - Körüludvarolta.

Sir Claude éles pillantást vetett rá, de a gyermek hangjában lehetett valami, ami gyors visszakozásra késztette: - Ugye, nem haragszol, hogy kérdezgetlek?

- Csöppet sem; csak éppen arra számítottam, hogy maga jobban tudja.

- Amit Mrs. Beale tett tegnap?

Maisie úgy látta, elpirul egy kissé; ám nem maradt ideje ezen töprengeni, mert akaratlanul tolult ajkára a válasz: - Igen... ha *találkozott* vele.

Sir Claude harsogó hahotára fakadt. - No de, édes öregem, nem megmondtam, hogy a színét sem láttam? Vagy nem hiszel nekem, hallod-e?

Volt valami, amitől Maisie annyira félt, hogy minden egyéb félelme eltörpült mellette. - Hát nem azért jött vissza, hogy őt lássa? - tudakolta egy pillanattal később. - Nem azért jött vissza, mert annyira vágyik utána mindig?

Ezt a kérdést is úgy fogadta a férfi, mint az iménti kételyét: csöppet sem vette rossz néven. - El tudom képzelni, mért gondolsz ilyesmit. De most nem ez a magyarázat. Ahogy már a fogadóban is mondtam, ezúttal egyedül csak téged akartalak látni.

Maisie egy másodpercig úgy érezte magát, mint annak idején anyjánál a hátsó udvarban, a hintán, amikor mostohaapja nagyot lökött rajta, s ő szállt, szállt egyre magasabbra - a hintán, melyet az ő kedvéért állíttatott fel Sir Claude, s amely végül is a szakácsnő alatt szakadt le, aki előszeretettel vette igénybe. - Hát ez igazán csodálatos. De csak látni akart, hogy aztán ismét visszautazzon?

- Hogy visszautazom-e vagy sem, ez éppen a kérdés. Még nem tudom... attól függ.

- Mrs. Beale-től? - kérdezte Maisie. - *Ő* nem utazik el. - Sir Claude kiitta a kávéját, letette az üres csészét, majd hátradőlt székében, és mostohalányára mosolygott. Ez csak megerősítette Maisie gyanúját, hogy pácban van, kínosan feszeng, és mindenfélével próbálkozik. Rendületlenül mosolygott, míg mostohalánya tovább ütötte a vasat: - Vagy ezt sem tudja?

- De igen, bevallhatom, ezzel magam is tisztában vagyok. *Ő* nem fog elutazni. Ő itt marad.

- Ő itt marad. Itt marad - ismételte Maisie.

- Úgy van. Kérsz még kávét?

- Igen, kérnék.

- És még egy vajaskiflit?

- Kérek szépen.

Sir Claude intett a közelben lebzselő pincérnek, aki jött is nyomban, egy-egy fényes kanna mindkét kezében, és nyájas érdeklődéssel hajolt a *mademoiselle* fölé. - *Les tartines sont là.*[8] - Csészéjüket ismét teletöltötte, Sir Claude pedig elmélázón figyelte a buborékokat az illatozó keverék felszínén, és helyeslően bólogatott: - Úgy, úgy! - Aztán, hogy a pincér távozott, felkiáltott: - Iszonyú kínos ügy!

- Hogy nem akar elutazni?

---

[8] Itt a vajas kenyér.

- Ó, hát az egész! Ejnye, ejnye! - Hanem aztán összeszedte magát, s ismét falatozni kezdett. - Azért jöttem vissza, hogy kérdezzek tőled valamit. Ezért jöttem.

- Tudom, mit akar tőlem kérdezni - mondta Maisie.

- Biztos vagy benne?

- Majdnem biztos.

- Hát akkor kockáztasd meg. Ne nekem kelljen kockáztatni mindig.

Maisie nyomban igazat adott neki. - Azt szeretné tudni, vajon boldog lennék-e *velük.*

- Ezzel a két hölggyel? Nem, nem, kisöreg, *vous n'y êtes pas.* Nem erről van szó! - nevetett Sir Claude.

- Hát akkor miről?

Ám a következő percben, ahelyett, hogy színt vallott volna, átnyúlt az asztalon, és kezét Maisie-ére tette, mintegy váratlan sugallatra: - Hát Wixné *vele* maradna?

- Maga nélkül? Ó, igen... most már.

- Mrs. Beale megváltozott magatartása miatt, amire az imént utaltál?

Maisie felelősségérzettel mérlegelte Mrs. Beale megváltozott magatartását és Wixné emberi gyengéit. - Azt hiszem, sikerült rábeszélnie Wixnét.

Sir Claude gondolkozott egy pillanatig. - Ó, szegényke!

- Mrs. Beale-re mondja?

- Dehogyis, Wixnére!

- Ő szívesen enged a rábeszélésnek, szereti, ha úgy kezelik, mint bárki mást. Imádja, ha előzékenyen bánnak vele - tódította Maisie. - Odáig van tőle.

Meglepetésére Sir Claude ezt némileg kétségbe vonta. - Az lehet; de csak bizonyos fokig.

- Akármeddig! - erősködött Maisie.

- Hát én nem voltam elég előzékeny vele?

- Dehogynem, magát egyszerűen bálványozza.

- Akkor meg, drága gyerekem, mért nem hagy nekem békét? - Ezúttal Sir Claude kétségkívül elpirult. De nem várta meg Maisie válaszát, ami bizony hosszúra nyúlt volna, hanem máris más hangnemben folytatta: - Mrs. Beale nyilván azt képzeli, hogy végképp meghódította Wixnét. De téved.

Noha úgy beszélt, mint aki biztos a dolgában, Maisie meggyőződését nem tudta megingatni. A kislány a maga igazát bizonygatta: - Pedig sikerült magához édesgetnie.

- Aha! *Magához* igen, de nem hozzám!

Ezt aztán nem tűrhette Maisie! - Hát nem hiszi el, hogy Wixné imádja magát?

Sir Claude mintha azt mérlegelné, higgye-e vagy sem. - Hiszen tudom én, hogy remek asszony!

- Semmivel sem szereti kevésbé magát, mint én - közölte Maisie. - Megmondta nekem tegnap.

- Á, szóval mégiscsak megpróbált befolyásolni! - kiáltott fel tüstént a férfi. - Én viszont nem imádom őt annyira, ezt megértheted. Igazán nagyra tartom, de azért nem szeretem úgy, mint téged, amit biztosan te sem kívánnál komolyan. Elvégre ő nem a lányom, ugye, kisöreg? Sőt még csak nem is az anyám, bár talán jobban jártam volna egy ilyen anyával. Meg is teszek érte mindent, amit az anyámért megtennék, de többre nem vagyok hajlandó. - Magyarázkodó, önigazoló szavakkal igyekezett levezetni feltörő izgalmát, melyet hasztalan fojtott nevetgélésbe, mohó harapásokba és egyéb szokványos tevékenységbe. Hirtelen elhallgatott, erélyes mozdulatokkal törülgette a bajszát, majd ismét Mrs. Beale-re fordította a szót. - Téged nem próbált rábeszélni semmire?

- Nem... hozzám nemigen szólt. Alig pár szót - mondta Maisie.

Sir Claude-nak ez láthatólag szöget ütött a fejébe. - Hát csak Wixnét döngicsélte körül?

- Mint méhecske a mézet! - kiáltotta Maisie.

Sir Claude-ot mulattatta a hasonlat, de nem vonta kétségbe; ellenkezőleg, helyeslő kis hümmögést hallatott. - Ismerem, milyen tud lenni. No, ugyan sokat ér vele! Wixné úgysem áll kötélnek. Ezért olyan borzasztó kínos ez az egész.

Maisie is borzasztó kínosnak érezte, már egy ideje tisztában volt a helyzettel, de egyéb is fúrta az oldalát, ami még közvetlenebbül érintette. - Nem azt mondta mostohaapám, hogy azért utazott ide, mert kérdezni akart tőlem valamit?

- Nos - mondta Sir Claude -, éppen szóba akartam hozni. Figyelmeztetlek, meg fogsz lepődni. - Maisie már végzett reggelijével, s újra hátradőlt a széken; csöndben várta a folytatást. A férfi kissé félretolta az edényeket maga elől, és az asztalra könyökölt. Maisie biztosan tudni vélte, mi következik, s mint legutóbb, a Wixné szobájában lezajlott összecsapáskor, visszafojtotta lélegzetét, és erősen behunyta a szemét. Azt fogja mondani Sir Claude, hogy Maisie-nek le kell mondania róla. Mostohaapja éles pillantást vetett rá, majd elszánta magát. - Módját tudnád ejteni, hogy útjára engedd?

Maisie elképedt. - Útjára...? Kit?

- Hát Wixnét. Mondjuk ki kereken: képes volnál őt feláldozni? Persze tudom, mit kérek.

Maisie szeme nagyra tágult ismét; hiszen ő egészen mást várt! - És magával maradjak kettesben?

Sir Claude még odább lökte a kávéscsészéjét. - Velem meg Mrs. Beale-lel. Elég furcsa megoldás, persze, de hát a mi históriánk úgyis tele van furcsasággal, magad is tudod. Hát nem a világ legszokatlanabb dolga, hogy valakiről egyszerűen lemondjanak a szülei?

- De bizony szokatlan! - mondta rá Maisie megkönnyebbülten, hogy végre szíve szerint helyeselhet valamit.

- Persze ez is teljesen rendhagyó dolog lenne - folytatta Sir Claude -, már úgy értem, a kis háztartás így hármasban; de hát ez már nem szempont, ugye? Ez már régen nem szempont. Mindenesetre külföldön maradunk - így sokkal könnyebb, és legalább senki nem szólhat bele a dolgunkba. Ez csakis a mi ügyünk, és senki másra nem tartozik széles e világon. Most nem Wixnéről beszélek, hadd legyek méltányos szegénykével. Őt tisztelem, és meg tudom érteni; velem sok jót tett. De hát a tények azok tények. Egyszerűen ez a helyzet. Itt vagyok én, és itt vagy te. Wixné pedig nem fog kötélnek állni. Igaza van a maga szempontjából. Tessék, megint hogy beszélek veled, hát nem hallatlan? Mindig ezt csinálom, igaz-e? Úgy kezellek, mintha legalábbis hatvanéves lennél, rólam meg bárki azt hihetne... nem is tudom, mit. Talán hogy felelőtlen fráter vagyok! Rengeteget nyugtalankodtam ám, most meg, látod, így állunk.

Sok mindent köszönhetünk neked, és most is benned van minden reményünk, érted? Nem ereszthetünk el. Te vagy a szemünk fénye. Most már, a történtek után, *ő az* anyád, Mrs. Beale, az apád meg én vagyok. Ezt immár senki sem cáfolhatja, és mi sem bújhatunk ki a felelősség alól. Én valami kedves kis helyet képzelek - valahol délen -, ahol Mrs. Beale meg te eléldegélnétek szép csendben, jámboran, mint bárki más. És én is jámbor lennék ám, képzeld csak! Mert én nem laknék veletek, csak a közeletekben, alig egy kőhajításnyira, és azért mindig együtt lehetnénk. Úgy képzelem, hogy teljesen nyílt és őszinte lenne az egész. *Honi soit qui mal y pense*,[9] nem igaz? Te vagy nekünk a legfontosabb. Te, meg amit érted tehetünk, amiről mindketten álmodunk! - bizonygatta lelkesen. - Ha azt mondanám neki: „Mondj le a gyerekről!", rögtön az arcomba vágná: „Mondj le róla te!" Ez olyan csöbörből vödörbe dolog, vagy minek nevezzem. A legfőbb akadály Wixné, mármint ha a befolyása alá kerültél volna. Engem is igyekezett befolyásolni, mégis itt vagyok. Még sosem voltam ilyen pácban; kérlek, hidd el, csak azért fordulok hozzád. Drága gyermekem, hát - nyíltan szólva - nem ez az egyetlen kiút? Erre tegnap jöttem rá, Londonban, miután Mrs. Beale elutazott; pokolian pocsék napom volt. „Eredj hozzá most rögtön, mondj el neki mindent, hadd válasszon szabadon, a saját belátása szerint." Ezt mondtam magamnak. Így is tettem, kisöreg, elébed tártam mindent. *Tudsz* szabadon választani?

Ez a hosszú, lassan botladozó szónoklat, ez az el-elakadó szóözön, mely hol megeredt, hol elapadt, az izgalomtól piros foltos arc és a zavart, de könyörgő tekintet szíven ütötte Maisie-t, és az első megdöbbenés után tisztán látta a végcélt, és pontról pontra követni tudta az érvelést - már csak azért is, mert végül a kiindulópontra tért vissza. Egész idő alatt azonban egyetlen szó motoszkált a fejében. - Maga ezt „áldozat"-nak mondaná?

- Wixné feláldozásának? Nevezd, aminek akarod. Nem akarom szépíteni a dolgot... nem is tettem, ugye? Ha hitványság is, vállalom. Az vajon hitványság szerinted, hogy elhoztalak a közeléből, kicsempésztelek a szállodából, hogy itt sarokba szorítsalak, és okoskodással meg vajaskiflivel vesztegesselek meg, s így vegyelek rá az árulásra?

- Árulásra?

- Hát... hogy hagyd el Wixnét.

Maisie függőben hagyta a kérdést; egyelőre az a kép foglalta le, melyet a szavak elébe vetítettek. - Ha én elhagyom, hová fog menni?

- Vissza Londonba.

- De hát mit fog csinálni?

- Nem teszek úgy, mintha tudnám. Fogalmam sincs. Mindnyájunknak megvan a magunk baja.

Maisie-t ez az elképzelés minden eddiginél élénkebben foglalkoztatta. - Akkor ki fog engem tanítani?

Sir Claude felnevetett. - Amire Wixné tanít?

Maisie halványan elmosolyodott; értette ő, mire céloz mostohaapja. - Az persze nem olyan nagyon sok.

- Inkább olyan nagyon kevés - vágott vissza a férfi -, hogy ezt alaposan meg kell fontolnunk. Valószínűleg nem vennénk melléd másik nevelőnőt. Főként mert nem is találnánk... legalábbis olyat nem, aki megfelelne. Arra való nő nem is lenne arra való - adta meg a furcsa

[9] Szégyen reá, ki efelől rosszat gondol. (Az angol Térdszalagrend jelmondata.)

magyarázatot. - Úgy értem, egy sem maradna meg. Hajaj! Ez a szerep is ránk hárulna. Főképpen rám. Most persze semmi akadálya... tudod, most már nem kell törődnöm a... azzal, amivel eddig törődtem. Ezentúl nem tartom magam távol mindentől. Most már mutatkozhat velem Mrs. Beale. A kapcsolatunk mindenféleképpen normálisabb.

Szavai nyomán mindez a lehető legnormálisabbnak látszott; ám Maisie lelki szemei előtt, míg igyekezett józanul mérlegelni a helyzetet, egészen másfajta kép kísértett: egy öregasszony meg egy kislány képe, amint mély csöndben ülnek egy rozoga padon, az *haute ville* bástyájának tövében. Épp ilyentájt lehetett tegnap: kéz a kézben ültek; egymásba olvadtak. - Azt hiszem, még most sem érti, mennyire ragaszkodik magához Wixné - mondta végül Maisie.

- Dehogynem... dehogynem. Hisz épp ezért...! - És egy türelmetlen sóhajt nyomott el; annak a férfinak a sóhaját - ahogy kis társa is megsejtette -, akinek ez az érv már a könyökén jön ki, aki mindenképpen méltányos akar lenni, de hát ez egyszerűen lehetetlen, ha annyi mindenre kell tekintettel lennie. Kitűnt, hogy nagyon is érti ő a dolgot. Ha Wixné annyira ragaszkodik hozzá, Wixnét csak annál inkább le kell rázni.

Sir Claude dilemmája foglalkoztatta ifjú hölgyünket is, míg amaz odaintette a pincért, megkérdezte, mivel tartozik, majd egy arany pénzdarabot tett le, amit a felszolgáló elvitt felváltani. Sir Claude utána nézett, aztán így folytatta: - Hát vethet-e szememre bármit is ez a jó asszony? Mármint saját személyét illetően.

Maisie fontolgatta a kérdést. - Valóban. Szinte semmit. Akkor meg mért olyan biztos benne, hogy el fog menni?

- Hisz magad is hallottad, tanúja voltál a kirohanásának három nappal ezelőtt! Hogyan is maradhatna azok után, amiket mondott? Én megtettem, amitől óva intett, és tökéletesen igaza volt. Hát így állunk. Az, hogy megkedvelte Mrs. Beale-t, mint mondod, mindent összevetve elegendő indok lehet, hogy maradjon a kedvedért, nélkülem; ahhoz azonban már nem elég, még a te kedvedért sem, hogy itt maradjon *velem* együtt, és lenyelje, amit nem tud lenyelni. Érted? Azt az állításodat meg, hogy ő sem szeret kevésbé engem, mint te, engedelmeddel némileg kétségbe vonom. Vagy *te* hajlandó lennél kettőjükkel maradni, nélkülem? - Ekkor megjelent a pincér az apróval, ami pillanatnyi haladékot jelentett Maisie számára. Ám amint a köténye zsebébe süllyesztett borravalóval - melyet Sir Claude mutatóujjának diszkrét intésére vett magához - hálás köszöngetés közepette távozott, bőkezű vendége, míg zsebre vágta a maradék pénzt, újabb kérdéssel tetézte iménti firtató szavait: - Beleegyeznél, hogy magadra hagyjon Mrs. Beale-lel?

- Maga nélkül? Soha - felelte rá Maisie nyomban. - Soha - ismételte.

Sir Claude diadalmasan vette tudomásul a választ, de magát Maisie-t is megrendítették saját szavai. - Na látod kiáltott fel a férfi -, te mégsem mondasz le olyan könnyen rólam, mint ő! - S máris visszatért eredeti kérdésére: - *Tudsz* hát választani? Úgy értem, tudsz dönteni egyetlen szavaddal? Hajlandó vagy velünk maradni őnélküle?

Most tört igazán Maisie-re a jeges rémület, és egyszerre úgy érezte, tudja már, mitől fél - amitől Sir Claude. Önmagától. Olyan tekintetet vetett a férfira, hogy annak az arcára kiült a csodálkozás, hangot azonban nem adott meglepődésének, mert őszintén törekedett arra, hogy tisztességesen játsszon, semmiből előnyt ne kovácsoljon, és ne siettesse, ne hajszolja bele semmibe sem Maisie-t, csupán a lehetőséget tárja elébe világosan és kedvesen. - Gondolkozhatom a dolgon? - kérdezte végül a kislány.

- Hogyne, hogyne. De meddig?

- Ó, csak egy kicsit - mondta Maisie szelíden.

Sir Claude szemlátomást igyekezett olyan arcot vágni, mintha ennél kecsegtetőbb választ nem is kaphatott volna. - De hát mit csináljunk, amíg gondolkodol? - kérdezte, mintha a gondolkodás bármiféle szórakozással összeegyeztethető lenne.

Csak egyetlen olyan hely volt, ahová Maisie nem kívánkozott, s ezt egy pillanat múltán kifejezésre is juttatta: - Muszáj visszamennünk a szállodába?

- Akarsz visszamenni?

- Jaj, ne!

- Nincs is rá semmi szükség. - Sir Claude az órájára nézett; igen komoly arcot vágott. - Azt csinálunk, ami jólesik. - Újra mostohalányára pillantott, mintha csak azt akarná mondani, hogy akár Párizsba is átruccanhatnak. Legalábbis Maisie valami ilyesmire számított, ám Sir Claude máris lelohasztotta reményeit: - Sétálhatunk egyet.

Maisie tüstént kész volt erre is, de a férfi csak ült tovább, mint akinek valami mondanivalója van még. Aztán, hogy mégsem szólt, mostohalánya törte meg a csöndet: - Azt hiszem, előbb Wixnével szeretnék beszélni.

- Mielőtt határoznál? Rendben van... rendben. - A kalapját már feltette, de még rágyújtott egy cigarettára. Mélyeket szippantott egy percig, hátravetett fejjel, a mennyezetet kémlelve; majd azt mondta: - Egy dolgot ne felejts el... jogom van hozzá, hogy az emlékezetedbe véssem: mi ketten most már a szüleid teljhatalmú helyetteseinek számítunk. Hitvány módon cserbenhagytak, s így a felelősség ránk hárult. Soha még gyereket ilyen egyértelműen nem bíztak mások gondjaira. - Szavait mintha a mennyezethez intézte volna cigarettája füstjén át, kissé önmaga megnyugtatására. Némi szünet után valamivel tovább merészkedett: - Bár, beismerem, a megbízatást külön-külön kapta mindegyikünk.

Maisie számára e pillanatban s ebben a helyzetben annyira nyilvánvaló volt, hogy Sir Claude a kedvét keresi - hogy mindenképpen a leghelyesebb, legbölcsebb és legmegnyerőbb magatartásra törekszik -, hogy hirtelen vágyat érzett: ő se bizonyuljon kevésbé tapintatosnak, kevésbé nagylelkűnek, s ugyanúgy szívén viselje ő is mostohaapja érdekeit. S ezek az érdekek vajon nem ahhoz az egyre „normálisabb” kapcsolathoz fűződnek? - Az lehet, hogy külön-külön kapta mindegyikük - ismerte hát el nagy komolyan. - De nem emlékszik? Én hoztam össze kettőjüket!

Sir Claude elragadtatva nevetett s pattant fel. - Hogy emlékszem-e? Meghiszem azt! Te összehoztál bennünket, össze bizony! No gyere!

31

A Sir Claude-dal kettesben töltött időről nehéz lett volna számot adni, Maisie csak annyit tudott, hogy túl rövid ahhoz képest, aminek ő szánta: véget nem érő közjátéknak, áthághatatlan korlátnak. Sétálgattak, andalogtak, kirakatot nézegettek, akárcsak a régi szép napokban - mintha a régi biztonságérzetet keresnék, azt a megnevezhetetlen érzést, ami hajdani kiruccanásaik során eltöltötte őket. Akkoriban magától jött az egész, nem kellett keresni, most viszont csak a kínzó tudat nehezedett rájuk, hogy hasztalan próbálkoznak és keresnek kibúvókat. A legkülönösebb az volt, hogy az a régi biztonságérzet olyan nyomtalanul szertefoszlott. Az lehetett a magyarázat, hogy hiába volt immár „szabad" Sir Claude is, Mrs. Beale is, ez az újfajta közeg valahogy még nyomasztóbban hatott, mint a régi. Maisie érezte, Sir Claude is osztja a véleményét, hogy pillanatnyilag a legnyomasztóbb hely a fogadó lenne, ahol - míg el nem rendeződnek a dolgok - leginkább érződne a hiánya valaminek - valami olyasminek, ami biztos talajt jelent az ember lába alatt. A dolgok rendezése egyre sürgősebbnek látszott; Maisie megértette, egyedül rajta áll minden. A választás, ahogy barátja nevezte, úgy meredt elébe, mint bonyolult számtanpélda a palatáblán, melynek megoldását - hiába kért rá gondolkodási időt - egyszerűen elodázta, míg Sir Claude-dal sétálgatott. Különben is beszélnie kell Wixnével, mielőtt azt a példát megoldhatná; így aztán minél később beszél vele, annál messzebb van még a megpróbáltatás. Egyelőre nem akart tudomást venni e kényszerű kötelességről, s hogy kibújjon alóla, belevetette magát a Sir Claude-dal való együttlét élvezetébe. Most semmit sem látott meg, ami azelőtt szemébe ötlött - az idegen világ varázsa ezúttal nem érintette meg. Egyedül Sir Claude kezének érintését érzékelte, az erős férfitenyérbe simuló keze mintha néma szövetségest keresett volna az idő ellen. Úgy lépdelt vakon, akárha bekötött szemmel vezetné mostohaapja. Mindketten önmaguktól féltek, márpedig a fogadóban önmagukkal kellene szembenézniük. Maisie most már biztosra vette, hogy a szállodában közös ebéd várna rájuk Mrs. Beale-lel. Ezt pedig ösztönösen el akarta kerülni, inkább a sétát nyújtotta volna, ürügyeket keresett, elcipelte Sir Claude-ot a tengerpartra, ki egészen a móló végére. Arról, amiről reggeli közben beszélgettek, egyetlen szót sem ejtett a férfi, semmi jelét nem adta, hogy bármit is vár Maisie-től, s a kislány homályosan sejtette, hogy tapintatos viselkedése láttán bárki beavatott, például Wixné, csak még tökéletesebb úriembernek tartaná. Az is igaz, hogy egyszer vagy kétszer, a kikötőgáton meg a parti fövenyen, olyan pillantást vetett mostohalányára, mintha hívni akarná, szökjenek át tüstént Párizsba. Nem, igazán nem a felelősség súlyára akarta figyelmeztetni Maisie-t. Ő maga is a halogatás híve volt, akárcsak a kislány; semmivel sem sietett jobban ő sem vissza a többiekhez. Maisie e pillanatban titkon még kegyetlenségre is képes volt Wixnével szemben - legalábbis nem bánta, ha hosszas elmaradása nyugtalanítja az öregasszonyt, aki nyilván nem tudja elképzelni, hová lett, s talán még az is megfordul a fejében, hogy a semmirekellő mostohaszülők szöktették meg. Éppúgy nem kímélte azonban Mrs. Beale érzéseit sem: pedig Mrs. Beale nyugtalansága és zavara jóval nagyobb lehet, hiszen számára nagyobb a tét. Amikor a *plage* túlsó végén, ahová a tarka tömegen át eljutottak, Sir Claude hirtelen az órájára nézett, és megjegyezte, hogy ha sietnek, még éppen elérik - no, nem a *table d'hôte*-ot, hanem a friss párizsi újságokat az állomáson, akkor Maisie-nek váratlan élességgel villant az agyába, vajon mit szólna mindehhez Mrs. Beale vagy Wixné. Útban az állomás felé elképzelte magát meg mostohaapját egy délvidéki kis faluban, a nevelőnőt és a mostohaanyát meg valahol északon, ahol összetartaná őket a közös sérelem s az ebből adódó fullánkos megjegyzések végtelen sora. A párizsi lapok már megérkeztek, és Sir Claude különös szertelenséggel nem kevesebbet, mint tizenegyet vásárolt belőlük; hosszasan elidőztek a könyvesbódénál is a forgalmas peronon, böngészgettek a kis

kötetek csupa sárga meg rózsaszín soraiban, és az elárusítónő, jellegzetes kis főkötőben, akárcsak Maisie többi kedvenc öregasszonya, valósággal rátukmált Sir Claude-ra három könyvecskét. Most aztán annyi mindent kellett hazacipelniük, hogy így megrakodva szinte egyszerűbb lett volna - legalábbis Maisie szerint - „felugrani" a kissé távolabb veszteglő, indulásra kész vonatra. Meg is kérdezte Sir Claude-tól, hová megy az a vonat.

- Párizsba. Képzeld csak el!

Maisie nagyon is jól el tudta képzelni. Csak álltak ott a peronon mosolyogva, Sir Claude hóna alatt a temérdek újsággal, Maisie meg a három könyvvel, egy sárgával és két rózsaszínnel. Sir Claude azt mondta, hogy a rózsaszínűeket neki vette, a sárgát meg Mrs. Beale-nek, s ebből érdekes módon kiderült, hogy Franciaországban így különböztetik meg az ifjúsági meg a felnőtteknek szóló irodalmat. Maisie tudta, hogy úgy festenek, mint akik vonatra készülnek szállni, és kisvártatva ki is bökte: - Bárcsak elutazhatnánk mi is! Nem vinne el?

Sir Claude tovább mosolygott. - Tényleg eljönnél?

- Ó, igen, igen! Tegyen próbát.

- Akarod, hogy jegyet váltsak?

- Igen, váltson csak!

- Minden poggyász nélkül?

Maisie a hónuk alá szorított paksamétákra mutatott, és visszamosolygott mostohaapjára. Ám maga is tudta, hogy soha életében nem volt még így megrémülve, és látni vélte saját krétafehér arcát, mintha csak tükörbe nézne. Aztán rádöbbent, hogy Sir Claude halotthalvány ábrázatát látja maga előtt. - Hát nincs elég csomagunk? - kérdezte. - Váltsa meg hát a jegyet! Vagy már nincs idő? Mikor megy a vonat?

Sir Claude egy hordárhoz fordult: - Mikor indul a vonat?

Amaz felnézett az állomás órájára. - Két perc múlva. *Monsieur est placé?*

- *Pas encore.*

- *Et vos billets? Vous n'avez que le temps.* - Majd, miután egy pillantást vetett Maisie-re: - *Monsieur, veut-il que je les prenne?*

Sir Claude ismét mostohalányához fordult: - *Veux-tu bien qu'il en prenne?*

Ekkor valami rendkívüli dolog történt: izgalma tetőfokán Maisie, mintha egyszerre világosság gyúlt volna az agyában, nemcsak hogy megértette a francia társalgás minden szavát, de maga is részt kért belőle. Egyenest a hordárhoz intézte a választ: - *Preni, preni! Ó, preni!*

- *Ah si mademoiselle le veut...!*[10] - A hordár már csak a pénzt várta.

Ám Sir Claude csak a szemét meresztette - fehér arcával Maisie-re bámult. - Szóval *így* választottál? Itt hagynád Wixnét?

Maisie szeme sóvárogva tapadt a vonatra, melynek ablakaiból arcok tekintettek ki, és *En voiture, en voiture!* kiáltások közepette ajtók csapódtak. A hordár türelmetlenül toporgott. - *Ah vous n'avez plus le temps!*[11]

---

[10] Van már helye, uram? - Még nincs. - És a jegyek? Éppen csak a megváltásra van idő... Vagy azt kívánja az úr, hogy én váltsam meg? - Nos, akarod, hogy megváltsa? - Váltsa, váltsa! Ó, váltsa meg! - Hát, ha a kisasszony akarja..!

[11] Felszállni, felszállni...! - Ó, már nincs idő!

- Jaj, elindult, elmegy! - kiáltotta Maisie.

Nézték, ahogy a vonat mozgásba lendül; nézték, ahogy tovagördül lassan; aztán a hordár egy vállrándítással otthagyta őket. - Elment! - mondta Sir Claude.

Maisie pár tétova lépést tett előre a peronon; aztán csak állt, háttal kísérőjének, könnyeivel küszködve, magához szorítva a rózsaszín és sárga könyveket. Az imént még rémület fojtogatta, és most ismét visszapottyant a földre. Furcsa módon félelme is vele együtt hullt alá és tört darabokra; végképp elenyészett. Végül is hátrapillantott álltában Sir Claude-ra, és rögtön látta, hogy az ő félelme még nem szállt el. Most is ott bujkál a szemében, míg a falhoz támasztott padon, melyre időközben leereszkedett, különös arccal, hátradőlve várakozik. Maisie visszaballagott hozzá, mostohaapja pedig hasztalan próbálta a fesztelenség látszatát megőrizni. - Igen, választottam - mondta neki a gyermek. - Útjára engedem Wixnét, ha maga... ha maga...

Elakadt; Sir Claude mohón unszolta: - Ha én... ha én...?

- Ha maga lemond Mrs. Beale-ről.

- Ó! - tört ki a férfi; Maisie most látta csak rajta a tehetetlen félelmet. A kávéházban még úgy vélte, önnön lázadozásától, ellenszegülő ösztöneitől retteg Sir Claude; de hát lehet ez, amikor a kísértés - például az előbb elszalasztott vonat képében - olyan csekély? Mégiscsak Wixnének lesz igaza. Sir Claude a gyengeségétől fél - a gyengeségétől.

Utólag Maisie nem tudta volna elmondani, hogyan jutottak vissza a fogadóba; csupán annyit tudott, hogy most sem az egyenes utat választották, hanem ismét csak céltalanul kószáltak, lődörögtek, aztán egyszer csak a rakparton találták magukat, ahol a folkstone-i hajó vesztegelt - kitűnt, hogy még félóra van indulásig. Itt is elidőztek, akárcsak korábban az állomáson; itt is nagyokat hallgattak, s legfeljebb a némaságuk beszélt. A pontosan érkezők már a hajó fedélzetén voltak, helyet választottak, lefoglalták a legjobbat; némelyek máris kényelembe helyezkedve, sáljukba burkolózva üldögéltek, arccal Anglia felé, a steward meg, akinek ilyen szép időben könnyű dolga volt, ott sürgölődött körülöttük, betakargatta a hölgyek lábát, vagy palackokat nyitott halk pukkanással. Ők ketten szótlanul bámultak le a hajóra, sőt még két, széltől védett helyet is kinéztek maguknak az egyik mentőcsónak fedezékében. Kissé bambán ácsorogtak, mintha fel is szállnának a gőzösre, vissza is fordulnának, és Sir Claude-nak éppúgy nem akarózott elmozdulni onnan, akárcsak Maisie-nek. Sir Claude szinte tüntetően burkolózott teljes némaságba, de Maisie értett belőle. Ez a hallgatás mondta el neki, hogy pontosan érti őt a férfi. Most azonban már egyikük sem mímelt könnyed fesztelenséget: arcuk komoly volt, törődött. Amikor végül vonakodva megindultak visszafelé, Maisie úgy érezte, hogy Sir Claude félelme - a gyengeségétől való félelem - őrá nehezedik teljes súlyával, végig a kikötő menti úton. A szálloda halljában, ahogy beléptek, Maisie-nek tüstént szemébe ötlött egy ütött-kopott, vén utazóláda, ismerős ócska holmi, teleraggatva címkékkel, rajta a nagy W, melyet nemrég festettek át újra, s amely egyszerre mindent elárult tulajdonosáról, és szemrehányóan, már-már gyanakvással meredt a gyermekre. Sir Claude is észrevette, és mindkettőjüket felkavarta a látvány: a vén láda útra készen. Eltávozna Wixné önszántából, egy csapásra megszabadítaná tanítványát a felelősség terhétől? A tanítvány és kísérője egy másodpercig földbe gyökerezett lábbal állt e sokat sejtető holmi láttán, és ékesszólóbb pillantásokat váltottak, mint akár a párizsi vonat, akár a folkstone-i gőzös előtt; aztán, még mindig szótlanul, nekivágtak a lépcsőnek. Hanem a pihenőn, ahol a hallból már senki sem láthatta őket, hirtelen elszállt minden erejük, valósággal a földre rogytak: le kellett ülniük a legfelső lépcsőre, és Sir Claude olyan hevesen ragadta meg mostohalánya kezét, hogy az más körülmények között

feljajdult volna. Könyveik és újságjaik szerteszét szóródtak. - Azt hiszi Wixné, lemondtál róla!

- Akkor látnom kell őt... beszélnem kell vele! - mondta Maisie.

- Hogy elköszönj tőle?

- Látnom kell... beszélnem kell vele. - A kislány csak ezt ismételgette.

Egy percig még így ültek ott, Sir Claude nem engedte el Maisie kezét, de nem rá nézett, hanem lefelé, a lépcsőfordulón túlra, ahonnan csengőberregés hallatszott, és kellemes tengeri légáramlat érkezett. Végül aztán engedett a szorítása, felállt, és példáját Maisie is követte. Indultak tovább egymás mellett a folyosón, de mielőtt a szalonhoz értek, a férfi ismét megtorpant. - És ha lemondok Mrs. Beale-ről?

- Akkor most rögtön elmegyünk valahová megint, és addig nem jövünk vissza, amíg el nem utazott.

Sir Claude gondolkodóba esett. - Amíg Mrs. Beale...?

Ez úgy hangzott a szájából, mint valami rossz vicc.

- Úgy értem, amíg Wixné el nem megy... a hajóval.

Sir Claude egészen ostoba arcot vágott. - Mért, a hajóval megy?

- Valószínűleg. Nem is köszönök el tőle - folytatta Maisie. - Vissza sem jövök, amíg a hajó ki nem futott. Addig felsétálok a vén bástyára.

- A vén bástyára?

- Majd elüldögélek a padon, ahonnan látni az aranyos Nagyboldogasszonyt.

- Az aranyos Nagyboldogasszonyt? - visszhangozta értetlenül Sir Claude. Hanem a tekintete ismét mostohalányát fürkészte, s felderült, mintha máris maga előtt látná a szóban forgó helyet, a padot, ahol Maisie egyedül üldögél. - Amíg én szakítok Mrs. Beale-lel?

- Amíg maga szakít Mrs. Beale-lel.

A férfi hosszú, mélyről feltörő sóhajt fojtott el. - Előbb beszélnem kell vele.

- Nem akar úgy tenni, mint én? Elmenni és várakozni?

- Várakozni? - Sir Claude ismét tanácstalannak látszott.

- Míg mindketten el nem mennek - magyarázta Maisie.

- Miután lemondtak *rólunk*?

- Miután lemondtak rólunk.

Ó, milyen arccal vette fontolóra a férfi ezt a lehetőséget! Ám, mintegy a fontolgatás eredményeképpen, a következő pillanatban az ajtóhoz lépett, s a kilincsre tett kézzel állt, mintha hallgatózna. Maisie is fülelt, de nem hallott hangokat. Csupán Sir Claude hangját hallotta, amint némi elmélkedés után elfulladtan megszólalt, de vigyázva, hogy meg ne hallják a szalonban: - Mrs. Beale nem megy el soha. - S azzal belökte az ajtót, Maisie a nyomában. A szalon üres volt, de mintegy végszóra az imént emlegetett hölgy megjelent a hálószoba ajtajában. - Wixné elutazik? - tudakolta tőle Sir Claude.

Mrs. Beale előbbre lépett, s behúzta maga mögött az ajtót. - Rémes jelenetet rendezett nekem. Pedig tegnap még azt mondta, itt marad.

- És az én érkezésem mindent felborított?

- Hát az is közrejátszott. - Mrs. Beale arca izgalomtól vöröslött, ami sosem vált előnyére, és ékesszólóan tanúskodott az összecsapásról, amelyre az imént utalt. A jelek szerint azonban nem ő húzta a rövidebbet, mert felvetett fejjel mosolygott, s úgy dörzsölte a kezét, mintha a *patronne*-t akarná utánozni. - Azt ígérte, hogy akkor is itt marad, ha maga eljön.

- Akkor most miért gondolt mást?

- Mert hitvány köpönyegforgató. Azt hozta fel indokul, hogy maga túl sokáig maradt el.

Sir Claude nagyot nézett. - Ehhez neki mi köze?

- Iszonyú soká maradt el - folytatta Mrs. Beale. - Én magam sem tudtam elképzelni, hová lett. Egész délelőtt nem mutatkozott - kiáltotta -, és már az ebédidő is rég elmúlt!

Ez a szemrehányás Sir Claude-ot közömbösen hagyta. - Wixné lement magával ebédelni? - csak ennyit kérdett.

- Nem az; ki nem mozdult volna a szobájából! - Mrs. Beale arcán Maisie szeme láttára vált sötétebbé a pír. - Odabenn kuksolt, még hozzám sem jött ki; amikor meg beüzentem neki, hogy meghívom ebédre, hát az orrát sem dugta ki. Csak kiszólt, hogy nem kell neki semmi, úgyhogy végül egyedül mentem le. Hanem mikor eljöttem... szerencsére némileg megújult erővel - mosolygott győzelemittasan -, ő már a küzdőtéren várt!

- És alaposan összerúgták a port?

- Össze bizony! - vallotta be az asszony megkapó őszinteséggel. - De ha már maga itt hagyott a pácban, legalább tudni szeretném, hol volt! - Válaszra várt, de Sir Claude csupán Maisie-re vetett egy sokatmondó tekintetet; Mrs. Beale-nek ez csak olaj volt a tűzre. - Mégis, hol a csudában mászkált?

- Na tessék, maga is úgy szívére veszi, mint Wixné - vágott vissza Sir Claude.

- Azt veszek a szívemre, amit akarok. De még nem válaszolt a kérdésemre.

Sir Claude ismét Maisie-re nézett, mintha tőle várna segítséget, mire a gyermek mostoha-anyjára mosolygott, és közbeszólt: - Összevissza járkáltunk.

Mrs. Beale azonban nem méltatta feleletre, ami csak fokozta Maisie meglepetését, hiszen már a fogadtatást is furcsállta. Egyetlen üdvözlő szót vagy pillantást nem kapott mostohaanyjától, bár talán ez sem volt kirívóbb, mint az, hogy a viszontlátás örömének Mrs. Beale nem adta jelét Sir Claude-dal szemben sem, akitől két nappal előbb vált el Londonban. A legnagyobb hatást azonban az a bejelentése tette Maisie-re, amellyel Wixné ígéretére utalt. Erről a gyermek most hallott először. Mrs. Beale tehát nem is hederített a közbeszólóra, amikor kesernyésen folytatta: - Igazán eszébe juthatott volna, hogy mindenféle történhet.

Sir Claude az órájára nézett. - Nem is tűnt fel, hogy ilyen késő van, s ilyen soká maradtunk el. Nem voltunk éhesek. Észrevétlen repült el az idő. Miért, *történt* valami?

- Ó, hát Wixné fel van háborodva - közölte Mrs. Beale.

- Ugyan miért?

- Maisie miatt. - Most sem pillantott a gyermekre, aki nem tudta, résztvevőnek vagy kiközösítettnek érezze-e magát. - Mert nincs erkölcsi érzéke.

- Honnan is lenne? - Sir Claude ismét csak szemjátékkal próbált üzenni kis sétáló-partnerének. - Egyébként mennyiben szól erkölcsi érzék ellen az, hogy eljött velem sétálni?

- Ne engem kérdezzen; kérdezze meg az öregasszonyt. Locsog az mindenfélét, ha éppen nem dühöng - jelentette ki Mrs. Beale.

- És most itt hagyja a gyereket?

- Itt hagyja a gyereket - erősítette meg Mrs. Beale, és még tüntetőbben nézett el Maisie feje fölött.

Arckifejezése ekkor hirtelen megváltozott, aminek az oka a két szemlélő számára is tüstént nyilvánvalóvá vált: az ajtóban, melyet Maisie, aki Sir Claude után lépett be, tárva-nyitva hagyott, megjelent Wixné. - *Nem* hagyom itt a gyereket... nem és nem! - mennydörögte a küszöbről, s a három beszélgető felé indult, de szavait egyenest Maisie-hez intézte. Útra kész öltözékben - valósággal felszerszámozva feszített, mint megérkezésekor, felfegyverkezve egy kicsiny, hasas, színehagyott retiküllel, mellyel mint valami harci bárddal hadonászott szavai nyomatékosításául. Bizonyára most jött ki a szobájából, miután - mint Maisie feltételezte - intézkedett, hogy apró ingóságait csomagolják össze. - Nem hagylak itt anélkül, hogy egy utolsó lehetőséget ne adnék neked. Nos: eljössz velem?

Maisie Sir Claude felé fordult, és az volt a benyomása, hogy a férfi egy mérföldnyire távolodott tőle egyszerre. Mrs. Beale-hez nem fordult, ahogy az sem őhozzá; úgy érezte, leplezetlenül szembefordultak egymással. Vajon a két asszony összecsapása derített napfényt minderre? Most mindenesetre napfényre kerül az egész; kiderül mostohaapjához intézett kérdéséből: - *Maga* velünk tart? Eljönne? - tudakolta, mintha nem látta volna be máris, hogy le kell mondani Sir Claude-ról. A reménykedés még egyszer fellángolt benne. Most már semmitől sem félt.

- Azt hittem, büszkébb vagy, semhogy ilyet kérdezz! - vetette közbe Wixné. Ő bezzeg tüntetett a büszkeségével.

Ám a kislány szavaira Mrs. Beale valósággal felfortyant: - *Nélkülem,* Maisie? - Hangjában kétségbeesés és szemrehányás keveredett, és mostohalánya meglepetten vette tudomásul, hogy fensőbbséges viselkedését nem tudatos ellenségesség vagy gyanakvás sugallta, hanem valami furcsa, gátlásos tartózkodás.

Sir Claude szinte fájdalmas arccal fordult Mrs. Beale felé. - Ne beszéljen vele *így!* - Mrs. Beale hangja valóban olyan behízelgő volt, hogy kis hősnőnknek egyszerre eszébe jutottak azok az idők, amikor mostohaanyja annyi ismerősét „kompromittálta".

A szépasszony most elpirult Wixné jelenlétében; s noha berzenkedett, azért elértette a célzást. - Nem, csakugyan nem így kell beszélnem. - S rögtön be is bizonyította: tudja, hogyan. - Elég a butáskodásból, drágám, eredj szépen a szobádba, s várd meg, míg érted megyek.

Maisie nem mozdult, hogy engedelmeskedjék, de Wixné egy kézmozdulattal elejét is vette minden visszavonulásnak. - Egy tapodtat sem mész, amíg meg nem hallgattál. *Én* elmegyek, de előbb tudnom kell: megint elvesztetted?

Maisie felmérte vesztesége végtelen távlatát. Majd tétován felelt: - Úgy érzem, mindent elvesztettem.

Wixné szeme elsötétült. - Úgy érted, elvesztetted, amire közösen találtunk rá, annyi nehézség árán, két nappal ezelőtt? - S mivel tanítványa adós maradt a válasszal, így folytatta: - Azt akarod mondani, hogy elfelejtetted, mit leltünk meg közösen?

Maisie homályosan emlékezett. - Az erkölcsi érzékemet?

- Úgy van, az erkölcsi érzékedet. Vagy tán nem én ébresztettem fel benned? - Úgy szónokolt, ahogy a tanulószobában soha, még könyvvel a kezében sem.

Maisie-nek a tanulóidők jutottak az eszébe, amikor néha pénteken sehogy sem boldogult egy tétellel, amelyet pedig szerdán még fújt; ugyanolyan tehetetlenül és bűnbánóan küszködött a mostani nehéz leckével. Sir Claude és Mrs. Beale úgy álltak ott, mint tanfelügyelők a vizsgán. Egy futó pillanatig valóban érezni vélte az illatát annak a törékeny virágnak, amelyet állítólag Wixné szakított le számára, s most parancsoló mozdulattal az orra alá dugott. Aztán az illat tovatűnt, és Maisie, mint akinek hirtelen kicsúszik a szilárd talaj a lába alól, két karjával támaszt kereső mozdulatot tett. Inkább görcsös rándulás volt ez a mozdulat, és sokkal mélyebben gyökerező indulat késztette rá, mint holmi erkölcsi érzék. Felnézett vizsgáztatójára; felnézett a tanfelügyelőkre; ismét érezte a feltoluló könnyeket, melyeket az állomáson visszafojtott. E könnyeknek aztán semmi - végképp semmi - köze sem volt erkölcsi érzékéhez. Nem maradt más hátra, mint a pironkodó beismerés, mint valaha a tanulószobában. - Nem tudom... nem tudom.

- Akkor hát elvesztetted. - Mintha csak a könyvét csukta volna be Wixné, miközben Sir Claude-ra pillantott. - Maga ölte meg csírájában. Eltiporta, mikor már bontakozni kezdett.

Megint egy merőben új Wixné: fennkölt és nemes; Sir Claude-dal azonban mégsem lehet úgy beszélni, mint egy taknyos kölyökkel, aki elrontotta a leckéjét. - Nem tiportam el semmit - mondta -, ellenkezőleg, azt hiszem, inkább életre keltettem valamit. Magam sem tudom, minek nevezzem... ahogy azt sem igen tudtam, hogyan pátyolgassam, hogyan közeledjem hozzá, de akárminek nevezzük is, a legszebb dolog, amit valaha is megértem: csodálatos és szent dolog. - Zsebre vágott kézzel állt, s ha az arcáról nem is tűnt el teljesen az iménti kínos feszültség, szokatlan gyengédség ömlött el rajta, amint két hívére nézett, akiket már-már elveszített. - Tudja, miért jöttem vissza? - kérdezte az idősebbiktől.

- El tudom képzelni! - kiáltotta a meglepően kiengesztelhetetlen Wixné, akit még mindig a Mrs. Beale-lel vívott csata heve fűtött. Az utóbbi hölgy a dolgok ilyetén fordulatát egy tagolatlan tiltakozó felkiáltással fogadta, elfordult, s egy pillanatig úgy maradt az ablaknál állva.

- Javaslattal jöttem - mondta Sir Claude.

- Hozzám? - kérdezte Wixné.

- Maisie-hez. Hogy mondjon le magáról.

- És megteszi?

Sir Claude tétovázott. - Mondd meg neki! - szólt oda aztán a gyereknek, s félrefordult ő is, mintha így akarna alkalmat adni Maisie-nek. De Wixné és tanítványa szótlanul nézett farkasszemet, Maisie még jobban elfehéredett - még nagyobb kínba merevedve, még elmélyültebb némaságba süllyedten állt ott. Csak nézték egymást merőn, s mivel egyikük sem szólalt meg, Sir Claude visszafordult Maisie-hez: - Nem akarod megmondani neki? Vagy nem tudod? - A kislány erre sem szólt; Sir Claude ekkor szinte lelkendezve kiáltotta oda Wixnének: - Ő megtagadta... megtagadta!

Erre már Maisie-nek is megjött a hangja: - Nem tagadtam meg. Nem igaz! - tiltakozott.

Mrs. Beale azon nyomban mellette termett. - Beleegyeztél, te angyal, beleegyeztél! - Nekiesett a kislánynak, s mielőtt még az ellenkezhetett volna, magával ragadta a kerevetre, és viharosan megölelte. - Lemondtál hát róla, lemondtál róla végleg, a mienk vagy, csak a mienk, ő meg mehet most már, minél előbb, annál jobb!

Maisie behunyta a szemét, de Sir Claude egy szavára ismét tágra nyitotta. - Eressze el! - mondta a férfi Mrs. Beale-nek.

- Soha, soha, soha! - kiáltotta Mrs. Beale. Még erősebben szorította magához Maisie-t.

- Eressze el! - ismételte Sir Claude nyomatékosabban. Szemét nem vette le Mrs. Beale-ről, s a hangjában volt valami szokatlan. Az asszony értett belőle, mert Maisie lanyhulni érezte a köré fonódó karok szorítását; Mrs. Beale lassan felemelkedett a kerevetről, s a gyerek ismét magára maradt a két tűz között. - Szabad vagy... szabad vagy - mondta neki Sir Claude, mire Maisie érezte, hogy hátulról haragosan megtaszítják, s a következő pillanatban már újra a szoba közepén állt, szemek kereszttüzében, s azt sem tudta, merre forduljon.

Végül is némi erőfeszítéssel Wixnéhez fordult: - Nem tagadtam meg Sir Claude kérését. Azt mondtam, jó, ha *ő* is lemond...

- Mrs. Beale-ről? - robbant ki Wixnéből.

- Mrs. Beale-ről. Mit szólnak hozzá, hát nem csodálatos? - kérdezte Sir Claude mindannyiuktól, az említett hölgyet is beleértve; olyan elragadtatással beszélt, mintha valami csodás művészi alkotás vagy természeti tünemény tanúi lennének. A lelkes méltatás hevében egykettőre magára talált megint. - Maisie-nk feltételt szabott, és hogy fején találta a szöget! Rátapintott az egyetlen helyes megoldásra.

- Az egyetlen helyes megoldásra? - fortyant fel Mrs. Beale. Egy rendreutasítást már lenyelt Sir Claude-tól; ezúttal azonban nem hagyta letorkolni magát. - Hogy mondhat ilyen ostobaságot, hogy helyeselhet ilyen arcátlanságot? Mi a csudát csinált ezzel a lánnyal, hogy ilyesmi jut az eszébe? - Dőlt belőle a jogos felháborodás, s körbevillantotta a szemét. Maisie nem sütötte le előtte a magáét, tudta, hogy most érkezett el a döntő pillanat. Ám mostohalányára tekintve Mrs. Beale visszafojtotta indulatát, és simogató szelídséggel kérdezte: - Csakugyan szabtál ilyen feltételt, aranyom?

Most, hogy elérkezett, a nagy pillanat valahogy nem is volt olyan rémes. Az segítette át rajta a kislányt, hogy tudta, mit akar. Nemhiába kapott annyi leckét, most erre is rájött; s ha késlekedett egy másodpercet a válasszal, csak azért tette, mert kíméletes akart lenni. Zavara már elszállt, vagy legalábbis múlófélben volt. Végül így felelt: - Maga lemond *róla*? Hajlandó lemondani?

- Ugyan, hagyja békén szegénykét... hagyja már, hagyja! - mormolta egyszerre kérlelően Sir Claude Mrs. Beale-nek.

E pillanatban Wixné újabb felhánytorgatnivalót talált. - Hát nem elég önnek, asszonyom, hogy a kapcsolatait egy gyerek szájára adta?

Sir Claude nem tudta kihozni a sodrából Mrs. Beale-t, Wixné azonban tűzbe hozta. - A kapcsolataimat? Mit tud maga az én kapcsolataimról, maga hitvány féreg, és egyáltalán mi köze hozzá? Hagyja el a szobát, de rögtön, maga undok, vén boszorka!

- Azt hiszem, tényleg indulnia kell, ha el akarja érni a hajót! - szólt oda Sir Claude fájdalmas arccal Wixnének; ő már kinn volt a csávából, legalábbis azt remélte; a legrosszabbon már túlesett, jó képet vágott hozzá; most már csak az maradt hátra, hogy meggátolja, elsimítsa a torzsalkodást. - Nem menne el szépen... nem indulna el máris?

- A gyerekkel együtt akár máris. De nélküle nem! - Wixné hajthatatlan volt.

- Akkor nekem mért hazudott összevissza, maga álnok kígyó?! - Mrs. Beale kis híján üvöltött. - Miért állította egy órával ezelőtt, hogy lemond Maisie-ről?

- Mert feladtam minden reményt... azt hittem, itt hagyott. - Wixné Maisie-hez fordult: - *Hozzájuk* húztál a viszonyukban. De most, hogy kinyílt a szemed, magamhoz veszlek!

- Dehogy veszi! - Mrs. Beale vadul kapott mostohalánya után. A karjánál ragadta meg, és ösztönös mozdulattal az ajtó felé sodorta, melyet Sir Claude, mihelyt a hangok a magasba csaptak, tüstént behúzott. Mrs. Beale szinte nekiesett az ajtónak, de még nem nyitotta ki, csak dühös szitkokat szórt Wixnére. - Sehová sem viszi Maisie-t, csak saját magát hordja el; ő szépen itt marad a hozzátartozóival, és örül, hogy megszabadul magától! Ilyen pimaszságot még nem is hallottam! - Sir Claude kiszabadította Maisie-t, és nem engedte el; maga elé állította, kezét könnyedén a vállán nyugtatta, így nézett szembe a hangoskodó ellenfelekkel. Mrs. Beale arcáról eltűnt a pír; fenséges harag sápasztotta. Handabandázott Wixnével, útjára küldte; hátát az ajtónak támasztotta, hogy Maisie ki ne szökjön; Wixnét legszívesebben az ablakon vagy a kéményen át kergette volna ki. - Szép kis alak maga! Kapcsolatokról papol... a mi „viszonyunkról", és sértéseket vág a fejemhez! Pedig a kettőnk viszonya csakis erre a gyerekre épül, akit szeretünk, aki számunkra a kötelességet, az életet jelenti, ő kapcsol össze, mióta csak összehozott bennünket!

- Úgy van, úgy van! - tört ki mohón Maisie. - Tényleg én hoztam össze őket!

Sir Claude-ból furcsa nevetés szakadt fel. - Összehoztál bizony, de hogyan! - Két keze gyengéden simogatta mostohalánya vállát.

Wixné, a helyzet magaslatán, senkit sem kímélt. - Na tessék, ezt megkaptad! - szólt oda jelentőségteljesen tanítványának.

- Hajlandó lemondani Sir Claude-ról? - unszolta Maisie Mrs. Beale-t.

- A *te* javadra, te kis pokolfajzat? - háborodott fel a szép hölgy. - Meg ennek az őrjöngő vén boszorkának a javára, aki gonoszságával még jobban megmérgezte azt a hitvány kis lelkedet? Hát miféle undok kis képmutató vagy te, ennyi éven át elhitetted velem, hogy szeretsz, mikor azért a szeretetért annyit gürcöltem?

- Én Sir Claude-ot szeretem... *őt* szeretem - felelte Maisie, mintegy mentségképpen, kínosan feszengve. Sir Claude tovább simogatta, s ő e simogatásra válaszolt.

- Maisie gyűlöli magát... gyűlöli! - közölte a férfi furcsa nyugalommal Mrs. Beale-lel.

Nyugalma feldühítette Mrs. Beale-t. - És maga még bátorítja, és sérelmeknek tesz ki engem?

- Nem én; épp csak leszögezem, hogy Maisie szabad... szabad.

Mrs. Beale ámult. Mrs. Beale szeme villámlott. - Szabadon választhatja ezt az éhenkórász őrültet?

- Jobban gondját viselem én, mint maga bármikor! - vágott vissza Wixné. - Inkább agyondolgozom magamat!

Maisie a vállára simuló tenyérben engedékenységet érzett, és megsejtette, hogy feje fölött a férfi sokatmondó pillantást vet Wixnére. - Arra nincs szükség - hallotta mostohaapja hangját. - Maisie-nek van vagyona.

- Vagyona... Maisie-nek?! - rikoltotta Mrs. Beale. - Amit az az aljas apja ellopott?

- Majd én visszaszerzem... vissza én! Utánajárok. - Sir Claude mosolyogva bólintott Wixné felé.

Mindez félelmetes hatást tett a másik hölgyre. - *Én* talán nem jártam utána? És nem bukkantam-e áthághatatlan szakadékra? Ez... nahát egyszerűen megáll az eszem: hogy maga milyen gonosz hozzám! - tört ki vadul. Forró könnyek gyűltek a szemébe.

Sir Claude nagyon kedvesen, szinte behízelgően szólt hozzá: - Majd együtt utánajárunk megint. A szakadék létezik, de nem áthághatatlan - Beale-lel szót lehet érteni, vagy akár Idával is. Ha meggondolom, mennyi pénz üti a markukat! - Felnevetett. - Jó, jó - folytatta -, ha nem, hát nem. Mi ezzel csakugyan nem boldogulnánk. Való igaz: ez a Maisie gyerek egyedülálló a maga nemében. Nem vagyunk mi elég jók neki, de nem ám! - és harsogva kacagott megint.

- Mi nem vagyunk elég jók, ez a perszóna meg igen?! - süvöltötte Mrs. Beale.

Pillanatnyi csend támadt, és Sir Claude, mintegy válaszul, Maisie-t Wixné felé terelte. A kislány arra eszmélt, hogy az öreg nevelőnő mellett áll, és karjára szorító ujjak kapcsolódnak. Mrs. Beale rendületlenül őrizte az ajtót.

- Eressze ki őket - szólt rá végül Sir Claude.

Mrs. Beale azonban nem mozdult; Maisie látta, hogy azok ketten egymást nézik. Aztán Mrs. Beale feléje fordult: - Most már én vagyok az anyád, Maisie. Sir Claude pedig az apád.

- Ott van, ni! - sóhajtott fel Wixné gúnyosan, szinte filozofikus közönnyel.

Mrs. Beale továbbra is csak kis barátnőjéhez intézte a szót, és meglepő erőfeszítéssel igyekezett ésszerűen és kedvesen érvelni: - Tudod, mi most Mr. Farange és az első felesége képviseletében vagyunk itt. Ez a nőszemély viszont nem képvisel egyebet, mint holmi primitív önkényeskedést. Mi törvényes alapokon állunk.

- Ó, törvényes alapokon! - csúfolódott Wixné fensőbbségesen. - Kíváncsi lennék én arra a törvényre!

- Eressze ki őket, eressze ki őket! - unszolta, sőt kérlelte barátnőjét Sir Claude.

Ám Mrs. Beale nem tágított Maisie-től. - Hát gyűlölsz engem, aranyom?

Maisie most más szemmel nézett rá, de ugyanúgy felelt, mint az előbb: - Lemond Sir Claude-ról?

Mrs. Beale válasza késlekedett, de aztán nemes önmegtagadásról tett tanúságot. - Hogy mondhatsz ilyesmit nekem? - Megrendült; a megbotránkozás könnyeket csalt a szemébe.

Wixné azonban Mrs. Beale tartózkodásában is talált kivetnivalót. - Szégyellhetné magát! - förmedt rá köntörfalazás nélkül.

Sir Claude könyörgésre fogta a dolgot: - Lenne szíves véget vetni ennek a rémes huzavonának?

Mrs. Beale rámeredt, és Maisie ismét kettőjüket figyelte.

- Csak jót tenne Sir Claude-dal - fordult Wixné Mrs. Beale-hez. - Mi ketten nagyon ragaszkodunk hozzá, Maisie és én, s ő is számtalanszor kimutatta, mennyire kedvel kettőnket. Szeretne kedvében járni Maisie-nek, sőt talán nekem is. Csakhogy még nem mondott le magáról.

A mostohaszülők farkasszemet néztek, s Maisie lélegzetvisszafojtva leste őket. Még sosem figyelt rájuk ilyen feszülten, mint e pillanatban. - Úgy van, kedvesem, én nem mondtam le magáról - mondta végül Sir Claude Mrs. Beale-nek -, és itt, tanúk előtt, ünnepélyesen szavamat adhatom, hogy nem is fogok soha. Tessék! - kiáltotta elszántan.

- Hát képtelen rá! - szögezte le gyászosan Wixné.

Mrs. Beale kihúzva magát, emelt fővel fogadta vereségét, és szép arcát ingatta. - Képtelen rá! - visszhangozta csúfondárosan.

- Képtelen, képtelen, képtelen! - nyugtázta Sir Claude vidáman.

Mrs. Beale ezt is tudomásul vette, de csak nem moccant az ajtó elől. Maisie erre Wixnéhez fordult: - Nem késsük le a hajót?

- Bizony, még a végén lekéssük a hajót - figyelmeztette Wixné Sir Claude-ot.

Mrs. Beale közben szembefordult Maisie-vel. - Nem tudok kiigazodni rajtad! - támadt rá.

- Isten áldja - mondta Maisie Sir Claude-nak.

- Isten áldjon, Maisie - felelte Sir Claude.

Mrs. Beale ellépett az ajtótól. - Isten veled! - vágta oda Maisie-nek, aztán keresztülsietett a szobán, és eltűnt a szomszédos ajtó mögött.

Sir Claude eközben a másik ajtó elé ért, és kitárta. Wixné már kívül volt. A küszöbön Maisie megállt; kezet nyújtott mostohaapjának. Az megszorította a kezét, s egy pillanatig a magáéban tartotta; szemük találkozott, úgy pillantottak egymásra, mint akik minden tőlük telhetőt megtettek egymásért. - Isten áldjon - ismételte Sir Claude.

- Isten vele. - S Maisie követte Wixnét.

Még elérték a gőzöst, mielőtt kifutott, lélekszakadva rohantak végig a hajóhídon, a fedélzeten aztán olyan kimerülten és rémülten rogytak le, hogy félúton jártak, mire végül összeszedték magukat. Csak lassan s akkor sem teljesen nyugodtak meg; végül is a Csatorna közepe táján, a nyugodt tengervíz ölén Wixné bátorságra kapott. - Én nem néztem vissza, hát te?

- Én igen. Nem volt ott - mondta Maisie.

- Nem volt az erkélyen?

Maisie várt egy percet, aztán: - Nem volt ott! - ismételte meg egyszerűen.

Wixné is hallgatott egy sort. - Mégiscsak bement ahhoz az asszonyhoz - állapította meg végül.

- Hát persze, tudom én!

Wixné rápillantott oldalvást. Még mindig elcsodálkozott rajta, hogy Maisie tudja.

-&-